

Փետր. 27ին, Երևանի Հանրապետության Հրապարակի վրայ Դավաթի գիւղի բնակիչ Ջուա Մանուկյան իր վրայ պիշուկի լիցուցած է ու այրած: Ծանր արտակենտրոն փոխադրված է հեւանդանոց ուր մահացած է: Ձէ լուսարժույտ անմահացածի լուսնի պատճառով միայն լուսած է որ ան վերելք նամակ ինն զրաճ էր նախաշահին, Ազգ. Ժողովին, կառավարութեան, բողոքելու համար որ չի կրտսր նո առնել 17 տարի առաջ անաշխատանքի լսանձամ 52 հարա ուղտի գուճարը:

Ի ՅԻՏԱՍԱԿ

Գրքահան ընտանիքը 100 եւրո կը նշ-
էրէ Իրարայանի Տիկնայ Վարդանի
(ստանալ Վարդանի) և 100 եւրո Վա-
րդանի Տիկնայ Նիգիմէ Պողոսեանի մա-
տն առնի:

✱

Այնքանից Մուրադեան և Սիլվի Զար-
բուժեան 400 եւրո կը նշէրէն Վառ-
շիկի իրենց մեծ-մոր՝ Վարդանի Նիգի-
մեան և մեծ փոքրորդ՝ Նիքոս Տիգրան-
եանի մատն Գ. Խաչիկեանի առ-
քի:

ՅԱՄԱԶԻ ԲԱՐԳԱՒԱԶՄԱՆ

ՀԱՄԱՐ

ՇՆՐԱՀԱՎԱԿՈՒԹԻԱՄԲ ՍՏԱՅԱՆԻ

ՍԷՐ ԲՐՈՒԹԻՆ - Գ. Հայկազ Ասատուր-
եան 50 եւրո:

CINE-CLUB

«Achkar» / UCAF

Ciné-Club

«Rouben Mamoulian»

Sous le parrainage
de Robert GUEDIGUIAN,
réalisateur

Homage

à HAMO BEK NAZARIAN
Jeudi 8 mars à 20 heures

PEPO

de Hamo Bek-Nazarian, 1935
Musique: Aram Khatchatryan

avec:

Hrachia Nercissian, Hasmik Chouchan,
Tatiana Makhmourian

Directeur des programmes:

ARTO PEHLIVANIAN

- Participation aux frais : 5 Euros
- Adhérents et Abonnements : 3 Euros

UCFAF

6 Cité du Wauxhall 75010 Paris
M^o République

2007, ANNEE DE L'ARMENIE

Faites un voyage inoubliable
en Arménie et au Karabagh

avec l'U.C.F.A.F.

(Union Culturelle Française

des Arméniens de France)

6 Cité du Wauxhall - 75010 Paris

Tél. : 01 42 08 76 45 de 15 à 17h

www.ucfaf.com

du samedi 21 juillet

au dimanche 5 août

14 95 Euros pour 16 jours/15 nuits

(base demi pension -

chambre double)

Renseignements et inscriptions

(avant le 18 mai

dans la mesure des places

disponibles)

— Mme Yazidjian: 29-32 ave. Pasteur,

93100 Montreuil

Tél. : 01 42 87. 95. 95

Ouverture de printemps
en Egypte

La Paroisse Catholique Arménienne

de Paris

organise un voyage en Egypte

de 10 jours

du 21 au 31 mars

avec Visite du Caire

et Croisière sur le Nil

en hôtel ou cabine 4* (en chambre

double) et pension complète

Inscription et Informations :

01 44 59 23 50

Prix estimatif : 1.210 Euros -

Nombre de places limité -

Inscriptions recommandées

Imprimé sur les Presses

du Journal «HARATCH»

83 rue d'Hauteville 75010 Paris

Siret : 571 027 317 000 15

Commission Paritaire : N° 0809 K 84976

arménie
mon amie

AGENDA

VERSAILLES

L'ARMENIE D'HIER

ET D'AUJOURD'HUI

Exposition du 5 au 17 mars

de 13h à 18h30 — Entrée libre

Salons de l'Hôtel de Ville

4 avenue de Paris — Versailles

Renseignements : 06 84 84 74 74

✱

LIVRES D'ARMENIE

Collections de la Bibliothèque de France

Exposition

30 janvier — 25 mars 2007

Crypte

BnF — Site Richelieu

58 rue de Richelieu

75002 Paris

Du mardi au samedi 10h-19h

Dimanche 12h-19h

Fermé lundi et jours fériés

Entrée libre

✱

Aivazovski, peintre de la mer

(1817-1900) du 6 février au 4 juin,

Tous les jours de 10h à 18h, sauf le

mardi.

Musée de la Marine (Place du Troca-

déro, Paris).

Droit d'entrée : Plein tarif: 9 euros;

Tarif réduit: 7 euros; Tarif 6-18 ans :

5 euros; Billet européen : 29 euros.

✱

PARADJANOV

LE MAGNIFIQUE

et la jeune scène arménienne

Exposition du 13 février au 8 avril

du mardi au dimanche de 13h à 19h,

Ecole Nationale supérieure

des Beaux-Arts

Galerie d'exposition: 13 quai Malaquais

75006 Paris

✱

LA NOUVELLE DJOLFA

À ANTONY

400 ans de présence arménienne à

Ispahan: La Nouvelle Djouffa.

Commissaire de l'exposition : Arby

Ovanesian.

Exposition du 14 février au 29 avril

Maison des Arts, Parc Bourdeau

20 rue Velpau à Antony

(mardi, jeudi, vendredi 12h à 19h;

mercredi 10h à 19h; samedi 11h à 19h;

dimanche 14h à 19h; fermé le lundi).

✱

Armenia Sacra, du 21 février

au 21 mai, Musée du Louvre, retrospec-

tive de l'art chrétien arménien.

✱

EXPOSITION

«Les 12 Capitales

d'Arménie»

à la Conciergerie

2 Boulevard du Palais

75001 PARIS

Du 15 décembre 2006

au 18 mars 2007

✱

La GALERIE

LE MINOTAURE

2 rue des Beaux-Arts — 75006 Paris

en collaboration

avec la Galerie Le Gaillard

expose des œuvres abstraites

de 1925 à 1930 de

Léon TUTUNDJIAN

Artiste arménien

(collages, gouaches, huiles et reliefs

abstrait)

Léon Tutundjian,

«Abstraction 1925-1930»

Du 1er février au 10 mars

✱

arménie
mon amie

ԱՎՈՐՈՒՄԻ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՑԻՑԻ ՏՈՒՆԵ

Հովանաւորութեամբ

Ավորովի Բաղադրանք-Երեւանի

Պ. ՌԵԼԻՑԻՆԻ

«ԱՐՄԵՆԻԱ»

խառնիկով

Մարտ 22-28

Ավորովի Մշակութային կենտրոնի մէջ

ԲԱՅԱՌԻԿ ԾԱՅՏԱԳԻՐ

ՇԱՐԱՐ, Մարտ 17, ժամը 20-45ին

Ծրանիքի Բաւար

Գարունի Մաքսիմի

«Papiers d'Arménie

ou sans retour possible»

Բաւարիքի, ընտրութեամբ՝ Օ-

լիվի Արմէնի, խաղաղութեամբ՝

Մարտիկի Parvis des Arts Խաղաղ-

ութեամբ:

ՀԻՅԱՆՈՒՄԻ, ՄԱՐՏ 22-28 ՉՈՐԻՔՆԱՐԻ

ՄԱՐՏ 28, ժամը 11-16

«ԱՐՄԵՆԻԱ»

«Հայերէն և

Ֆրանսերէն զբոսը փոփոխուած - ձեռն-

դրութեամբ:

ՑՈՒՑԱՆՈՒՄԻ - Հայ Մշակույթի Ցամ

ստիկանութեամբ՝ Հայ մայրի և զ-

բաւարիքի Խաղաղութեամբ՝ 19-րդ

դարէն 20-րդ դար, Հայաստան և Արմէնի

Ցամար՝ Գրիգոր Պրիմալի:

ԵՐԵՎԱՆԻ, Մարտ 27, ժամը 20-45ին

Արմէնիքի Բաւար

Արմէնիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

ւարիքի Բաւարիքի Բաւարիքի Բա-

LE NUMERO: 120 €

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԵԱՒԱՐԸ ՄԻՍԱԿԻԱՆ (1884-1957)

82ԻՍՏԱՐԻ - ԹԻՒՆ 21-654

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

82^e ANNEE — N° 21-654

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ԳԱՆԻՐ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԳԻՒՄԱՆ շաբաթական մեծագույն հաստատության ՀԱՍՏԻՐ Համալսարանը 28ին, որ ստոր հաղար գործադրիչների պիտի կա-
տարվեն եւ անոյշ շաբթի անսակալային
ստիճադ պիտի ըլլայ Ծրանա 4-3000
գործադրիչներով: Իրեն իր յալորդի
կերտման: Մենտորները աշխուշունի
իր ցանկն այս որոշումները եւ ընդգի-
նուկան շաբթի հաղար տարած են:
Թուղղող արտած ժամուկի առաջինի մը
ընթացին է, որ Լ. Կալուստ ներկայա-
յոցան է զրգազայանները: Փառուր-Տ
ծրադրի վերահսկողականութան հաղար,
նախատեսած են որ Փրահասկան երկու
զործադրիչներ, երեք ալ գերմանական
էլ իրքառանկան ծախսին ցանկան շաբթի
նշաններով: Փառուրի Տէլէգրաֆի հաղար
ներկայ ծրադրիչ լաւագոյնն է, զոր կա-
րելն է ունենալ իրաց այս գործադրիչ-
ներով: Անհատական չի նկատուի
որ ապագաներուն յանձնումներու յա-
պարտները պատճառ եղած ըլլան կա-
յունեան վատթարացումն:

ՄԱՐՈՒՄԻ ԱՊՈՒՂԻՍԻ մը ընթացին
(փառ. 28) Ներգալ Մարգարի արտա-
յալուցանալ միջադրական շաբաթա-
կանեան ժամին, պարզելով իր ծրադրի-
չը: Փառուր Տիւնի Ե. Երեւանի, անոր ի-
րական շաբաթականութան հաղար,
հաստատելով թէ աներկան յարձակում
է պիտի մըն էր: Իր ելոյթին մէջ, փո-
քն մոռցելն սոսկ աներկանին իր ծա-
րարութիւնը եւ ընդանդալու, արտա-
քին շաբաթականութան մէջ մնաց Եր-
բանի ծախսն վրայ, թացի Քուրդի-
անի: Իրենից. «Պաշ կ'ուզէ որ Քուրդիս
մաս կ'առնէ Ներպալիչ. ինձի հաղար,
պատասխան» ոչ է: Քուրդիան եւրո-
պական երկիր մը է:

ԲՈՒՍՈՒՍ ՓՐԱՏԻՐԻ յանձնուցեալ կը-
րէն Թուղղող կառավարական կայմու-
թիւնը, թէն անի հաղար Փրոտի զի-
սկ մըն է որ դէն իր ցալի: Ճիշդ է որ
Խոստանի կայմութիւնը փափակ է եւ
պարտի անպիտի կառավարութիւն մը
կ'առնէ որ ընդունի ըլլայ, ուրեմն թե-
նա պիտի է շտապ կայմութիւն անը հը-
րադար: Փառուր 28ին, Փրոտի
15ին իր 162 ձայնով վստահութիւն րա-
տաւուց:

ՄԱՐԳՈՒՄԻ կայմութիւնին թէ ալ Հա-
րաչապանկան ժամուկի ինքի իր Մարտ 1-
ին, Գալար ՄԱՐԵՆԵՐ յայտնութիւններն
եւ: Գր. պարզելով որ Մարգարի զոյգը
1907ին 876 հաղար ծրարի յալարական
էր դնան է (220 ցալ. մ.) զոր ծախսն է
2006 Նոյեմբերին 1.9 միլիոն Եւրոյն, ինչ
որ պատճառ եղան է որ 2006ին Հարաւոր-
եան 1988 Եւրոյի աուրը մը վճարին:
Հաղար իր ծալի թէ ինչպէս շաբաթը աու-
րին ունեն իջարան է: Այդպիսովն կը-
կար վերլուծուի կը կատարէ կայմու-
թեան (Մարտ 1), գրեթէ տալով թէ մի-
սկ թեկնածուն է որ իր շարաւորան
պատիւին չի յանձնում աւ որ անի է:
Գալար ՄԱՐԵՆԵՐ, զոր շաբթի ալ պիտի
ըլլաի Խոստան-Հայաստան զոյգով:

ԻՐԱՔԻ վարչապետը՝ Նուրի ալ-Մալի-
քի յայտարարած էր փառ. 28ին, որ մի-
ջադրական առաջին ժողովը, որ կ'առնուի
է Խաղաղութիւնը վերահաստատելու ի-
րան մէջ, պիտի բացուի Մարտ
10ին: Պիտի մասնակցին զոյգի թուր
եւ ինքներուն ղեկավարներն եւ Ազատու-

թեան Սորշուրդի ծախսն չիցն անդա-
նէրը (ԱՄՆ, Խոստանու, Զինուոր,
Ծրանա, ՄԵՆԵՆ-Իրիտանիա): Ժողովը,
զոր, ԱՄՆ, պիտի մասնակցին, առաջինն է
2004ին ի Իր (Ծառն-է-Շէյխ): ԱՄՆ ի-
րանի մասնակցութիւնը թեկով փոխ-
ութիւն մը կ'առնուի: Կէլան իրենց
անդիւրը զարդարանալու մէջ է ցանի
պիտի նախին Իրանի կողմէն: Իրանի
Սորշուրդի (Սորշուր, Իրան) վա-
րը կ'առնուի ծախ. Ներպալիչ: Ուրի-
ժողով մըն ալ նախատեսուած է Ազդի-
լին, Նոյն չընալը, առաջին ժի-Տի Նոյ-
կայացութիւնը: Ծրանա պիտի մաս-
նակցի առաջին ժողովին, թաց վերնա-
կան պատասխան չի առած յալորդին
հաղար:

ԻՐԱՆԻՆԻՍՏԻ ղեկուորները զբաւա-
կալորդանան մէջ փառ. 28ին պայն-
ած են իսլամական միջնադի երկու ղե-
կավարներն եւ իրենց վարորդը: Միւս
կողմէ, ծախը (Իսլամական թախի)
վերական է իր զործադրիչները Նաչ-
ուրի մէջ:

ՆԻՒՆ-ՆՈՐԻՍԻ մէջ, Մարտ 5ին եւ 6ին,
հաղապետ պիտի ունենան Հիւսիսային
զորկայն եւ աներկանց թախականները,
ըստ Հիւսիսային Գրեթիկն ապահիւյ-
կանցման համաձայնագրի, որ ստու-
գարուած էր Փեթին, Փետրուար 13ին
ևս հաղապետը՝ «առաջին երկուստե-
րին» մը կը նկատուի երկու վերկեր-
ու յարաբերութիւններու թախականու-
ման ծախսն վրայ:

ՊՐԻՒՍԻԼ վերջապէս մը ղրկած է Լե-
հաստանի հաղապետութեան, եւից օր-
ական պայմանագրի մը տալով, որպիսի
զարկեցի կայմութիւնը մը լինուիսն աշ-
խատանքները երկին Հիւսիս-արեւելեան
շրջանը, Խոստանի շրջանին մէջ, որ
Եւրոպայի հարաւու անտառներու տալու-
ման է ինք վարչապ. Նաչապետի, պի-
տի հետապնդուի Եւրոպական Արդար-
եան Առանձին առկն:

ՊՐԱՆԻՍՏ Սորշուրդի ներդրութիւն
ինքնած է փառ. 28ին, ծախման
կանխերն եւ Խոստանից (1992-95
պատերազմին), Միջազգային Առանձին
Հաստատութիւն եւ: Գր. Պոստին սեր-
պիտի պատասխանատու: Կէն Սրշուր-
ի, կ'ուզեն որ Պոստին ծախման կանխ-
ն Խոստանից մը ղրկուիսն ինչպէս
ինքն Սրշուրդի ղեմ ղրկուիսն կ'ընդուն-
նէրն հաղար, որպիսի զապարդի ա-
պալայ մը կ'ընտրի երկու ժողովուրդ-
ներուն եւ զարգացնեն: Հաղար:

ՓԻՐԱՄԱՆՈՒՄ մէջ թախն առնող կո-
ղարդան է փառ. 27ին եւ երկու կա-
րուտ պատասխան (50 միլիոն Եւրո)
զոյգումն են: Իր թուի որ զոյգը ղե-
րութեամբ մուտք գործած են, ոչ մէկ
կարողակով նախի առնում ըլլալով
նախկինութեան կողմէ:

ԻՐԱՆ Ե ՌՈՒՐԻՒՄԻ աւանանքի վրայ
17 արեւելիս եւ ինքզինութեանն ըն-
դարակ ապահոված են թախականները ըն-
թացելով: Միջոց մը առաջ ալ Նոյն չընա-
լին մէջ ՓԻՐԻՐԻ արեւելեան թեկն յայտա-
արարած էր իր զարգացման ուղղաբիւ-
ր մը վրայ առած ու պիտի որ պատասխ-
ն ըլլան է: Ըստ զարգացման լուրի-
ւորան, ԱՄՆ շեխը ղեկավարին Նոյն
կայմակերպութեանը կ'օգտարդին
թեկնանքի ղեմ արաբներու հաղար:

ԹՐԲԱԿԱՆ ՎԱՋԱՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԲՈՂՈՔ ԹՐԲԱԿԱՆ ՀԱՆԱԲՈՒՅԹԻՆ ԴԵՄ

«Թրբակայն զարգացնեն» ընկե-
րակցութիւններու հաղապետը Հա-
ղարդանութեամբ մը ընդգրկուի իր յա-
յն Մարտ 3 Կիրակի Մարտին մէջ «Ծը-
րանային» Երբակայն զաւանդութեան
կայմակերպած մէկ հաղարթին: Ան
սեպի կ'ունենայ զեփա Վերկիզի մէջ
որպէս Քուրդի ծախական աշխուշո-
կան աուրերու ժառի զաւանդութեան
աուրեան հաղարթը:

Ընդլուծմի պատճառ արչ եւ 9ԵՐ-
եան աղերուն մէջ Հայաստան թախա-
յալ կեցումը արտայայտուած է ըս-
պիտակ զգալով երբեք մը պատկերով:
Ծառն է որ Հ. Տիւրք պայնութեանն է ի
զոր անոր ծախականութիւն կ'առն յա-
ղար յարգանքները եւսն է Քուրդ աղ-
զանայն աուրերու եւ կը զործածուի
առաջին, անի առիթի:

Հաղարդանութեան հեղինակները հա-
ւալութիւն մէջ ալ յարկորդանիցին զոր-
ծածութիւնը կը միջնաքանին ծախսա-
րաւէր մը, Քուրդի զործածանալու-
թիւններուց եւ ժողովրդականութեամբ
նաղուութեան ուղղումն: Կը ընան նաեւ
թէ ալ արարը Քուրդից մէջ ծախող
աղանայնութեան հաղար արտաւելու
նպատակ կը հետապնդէ: Արտանը,
անիւն, առաջ Ծրանա, ուր փորձան
չընան մէջ 80 հաղարն առիւ կը նը-
կատուի թուրքացիներու թիւը:

Հ. ՏԻՐԻՔԻ ՔԱՌԱՍՈՒՆԻՔԻ ՈՂԵԿՈՂՈՒՄ

Ալկուայի հիմնադիր-խմբադիր Հ. Տիւ-
րք պայնութեան զառաւանգութեան առիւ
ողկուցումի երկուքի մը սեպի ունենալ
է Քուրդ մէկ շաբթականի օրանէ մէջ,
փառ. 28ին: Մասնակցութեան հաղար
հին փախանց Հաղարաւ զոյգին յարկ
կայմութի պատճառ եւսն է: Աղարու-
թիւն զրաւսն է ընտանեան պարզանե-
րու, քաղերկան, զործակցիներու
կողմէն մալուքի զորդին մեծ թիւով
նըկայացուցիչներու մասնակցութիւնը:

Յալապիր կայմութեան է ողկերու-
մի կողմներով եւ ղեկարգանալան
թախմով մը: Եւրոյն ունեցողներու զոր-
դին եւսն է Հ. Տիւրք փախանցանէն
Ե. Տիւրքին, Քուրդ ծախական Վ.
Թուրքին: Ապա ընդ յանձնումն է
Երբակայնութիւն, երբեքներու որոնց
կողմէն զանուած է Մայք Միւսի Երբ-
ալանքը:

Երկուքին հաղարթը կը յաղապետի
Հայկական քաղերկան, կայմակեր-
պութիւններու:

ԵՐԱՍՏԱՆԻՔԻ ՀԱՅՈՐ ԶԵՆԻՐԱՎԱՈՒՄ

Ուր Ալլանի մէջ, Փառուր 28ին
հաղարդան էր Քուրդիցիցիցին հին
զոյգումն զոր Հայ երեսփառարներ. անոր
արտաւանգումն էր զառաւանգին կողմ
կայմակերպելով անի զան 100 հաղար
աուրի զորմութիւն: Ճերակայանները
կը լուրին ծախման Շառաւորան
(20), Կիւրք Պալմանան (20), Միւրյի
Ստախման (28) եւ Արմէն Տէր Շաչ-
եան (22):

ԼՂՀ ՄԱՀ ԼՐԱԳԻՐՈՂ Ա. ԳԻՐԻՆՈՐԱՆԻ

Փառուր 27ին Ստեփանակերտի մէջ
ուրկային տաղանքի մը զոյն եղան է
ժառի Քուրդի ղեկավար Արեւանդի Երբ-
եան: Մահ էր Բաւար. 1951ին: 1974ին ա-
ւարտած էր Երեւանի ծառք նշաններու
հիմարթը: 1977-80 աշխատան էր «Բա-
րակ կոմունիստ» թեկնի որպէս Երբ-
եան, յետոյ զոյգան էր «Սիւսիսկան Դա-
րապալ» օրաթերթին «ուսելին տարե-
կարին խմբարդութիւնը: 1989-92 եղան
էր «Արմէնիկ»-ի Լարապալի Բալմանի-
ցը, 1993-95 յանախուած էր Հայաստա-
նի յառուկ ծրարցիներ, պիտանան վար-
չականութեան: 1995-97 ԼՂՀ առաջին
նախագահն էր: Բաւարիցի ժամուկի զար-
գացման իր վերին պաշտօնը եղան իր
ԼՂՀ նախագահի առեկները տեղեկատուա-
կան ղեկավար վարչութեան ղեկավարու-
թիւնը:

ՀՐԱՆԻ ՏԻՆԻՔԻ ՓԱՍՆՈՒԹԻՒՆԻՆԸ ՍՊՐԻՔԻ ՊԱՏԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

«Սփորթիկը սոսկ փորձիկները պատի
շարքանութիւն» (փառ. 26) վերին
թեկն ինչ տեղ յաղապետած է Հ. Տիւ-
րք պայնութեան: Յուրդակարութեան
թիւերին իր կ'ընտրի զոյգանակ մը ու
պալիկէ կին մը ցոյց տալով լաւանքներ
էր արտան էր պայնութեան յուրը, «Ծը-
րան» զորմ մը ցոյց յարգելով: Նշումը
էր վերադարձի ծրանային մէջ Հայաստա-
նի արտան էր առաւելութեան մը ըլ-
լարի կուտակ էր թաց կերպ սեպին զը-
րուի: Լրատուութեան մէջ արտան էր
«Հ. Տիւրք զոյն կուտ Երբեկայն աղաղ-
անայնութեան շաբթականը աշխուշապ-
տին որ իր վարանի բրտութեան գիւն-
լու»:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՀԱԿԱՍ

ՍՈՒՐԳԱՅԻՆԻ ՈՃԻՐԻՆ 19-ԱՄՆԱԿ

Աղբիւրնական Սուգայիթ զաղա-
քին Հայ ընկալութեան դէմ 1988 փառ.
28ին, շրջակայութեան հաղարդան
19անկան Նուտան է Նոյն օր Երեւանի
մէջ, ղեկի Միլիտանարներ յաղար-
կանը սեպելով մը: Մասնակցները ծաղ-
կապիտաններ, ծաղիկներ ղեկան են Ե-
րեւան յալարաններ շրջանին մէջ
Սուգայիթի զուրկան յիշատակ յալար-
մալուց յալարան, յետոյ սեպի ունե-
ն է հաղարհաղար մը: Եւրոյն ունեցող-
ները զառապարտած են զործածու ռեկին
որ անոր ծնունդ տալով աղբիւրնական
թաղականութիւնը անոր վերին զոյն
կուտ Գալարիցի մէջ աղբիւրնակի
զառապաններ կողմէ զալարանին ըս-
պանանան Հայ առաջ Գ. Մարգարեան:

Նոյն օր Հայաստանի տարբեր ՀԵՐ-
ջաններուն, ինչպէս եւ ԼՂՀ-է մէջ ող-
կուած են Սուգայիթի զուրկը:

ՀԱՅՈՑ ՍՈՂՈՆԸ՝
ԲԺ. ՆԱՀԱՊԵՏ ՌՈՒՍԻՆԵԱՆ

Արարաւաններով հարուստ, կարծե՛ք երկրորդ կաշեբով պատշգոյններ, մեթալայն, շրջանակ, միջնախոր ու ժամանակի պատկերներով ուռապատ յուշարձաններն ընէն Անճնիկ-Կէլ Մոնիճնիկ խորագրեալ թանգարանը ներկայ կեննքին: Թանգարանը, որ ընէ Կարճագոյն Փորձողներն իրենց հետազոտութեան ընդմէջ իսկ տարածման տողերը կը կարգադրեն ժամ հետաքրքրութեամբ: Կը պարզեն ամենական, ընտանեկան, բարեկամական եւ, ընդհանրապէս, ընկերային պարզ կէտերով միանալու: Գրկն առնուած կրկ զըրբով, հաղորդական յունչով:

Յիսուսը, ապա՛հա՛ծ օրեկու լիկը ա-
րարածներին՝ առ մէկը, անկախ
կան, կը յուզէ բնիկները: 1876
Դեկտեմբեր 1 (Հ.Տ.) օրը, մայրաքա-
ղաքային Հայ եւ օտար ինկիւնիկը կը
գումեն կանխահաճ զանազան բնիկ-
կան վարձարանէ գտաառուութիւն
ՏըճԹ. Լահապետ Ռուսիեանին: Ու-
ղղուային արեւնախոտումը պատճառ-
ով կը խօսեանա՛սար, մայր շուշա-
նար: Յոգութեամբութեան արարու-
թիւններ կը հասարակէ ինկույն Սե-
նիպազաւթին եկեղեցւոյն մէջ,
Խախազաւթեմար օրուան Գառ-
նիկը Ներսէս Աբգ. Վարձարան-
եան: Այս վայրկից կը արտասա-
նան: Իր լաւագոյն զամբասաններէն
մէկը՝ իր զրուստէ արմանիները
դրացալին: Կը ինտէ ապառուտը
գործունեակիներ: Կը մասնաւոր
Աղբային Սահմանադրութեան իր-
աւթգործեան Համար հասարակ
արշաւանա՛ծը: Ան է, որ կը ծախէ
Աղբային ժողովի ինտ հարետը
նրեկէ կանտաճախը, որով կրնա՛ծ
լինի, անկարա՛ն, կուէլ Հայոց Սո-
ցիալը: Ենթերէն Բաշոյրը ծախիլն
արձագանք կուտայ Սուրբ Երրորդ
դուսեմն եկեղեցւոյն շարքարեմն
կանախը՝ կրկնելով խաղաղ Սոսոսը
խօսքը, իր զբէ. իր Հ.Վ. Թորգոմ-
եան:

Ներանցեալ դարու (ԺԺ-) արեւ-
մրտաւյ մասւոր շարքիցի տե-
րանցի առնուինք ինչ մէկ ան-
ձիրայ, որ, այլոց հարցին, ինչպէս
մտնականիցեալն էր. Օսման
Երկրոց Պաշէն, Երկրորդ Չո-
րախան, Տաթև. Սեբէրէն, Սո-
Ռոկան, այլ: Տրամ Կասիկ Էն-
թըր Գիւր, 1819թ, նախ եր լաւան
մէ ծնողաւորին նորարաց զարո-
ց: Տաուէն է իր այլոց Մայրիւն
Ինթըն ծնողն շէտ եր աւարիա-
հէ Պոլիս: Կուտան Սիկաուր Ս.
Կարապան Եկեղեցի զարդին մէ:
Շոր Գալաթամ մաշէն ժող մե
հոց, չորիս. մէկ քանի մծեան
Պաշէն արքայեանն. (Պաշէն,
Ալթէրեան եւ Պետրոսեան-Օսման
մարիաբան) նիւթեան ալիւրի-
Քեան, եր մեկին Քարիւր Կաւանդ:
1840էն 1844 եր լաւանքէ Անթը Պար-
սիկ Գալաթամ, այնուհետև Սոթ-
Գորին Նամաշաւան, թէ իվան
Քաբուլէթէ: Ընթացքը կ'աւարտի
լաւորի Էսմար:

Յրմամայի լուստոր ոստանը
այն հնարաւորութիւններ կ'ընծա-
նէ ուսումնասնել երիտասարդին:
Յերբա, մօռէ կը հետադբբուի
կը հետևի ֆրանսական թէ՛ դը-
ռական թէ՛ րնկերային, թէ՛ քաղա-
ական շարժումներուն: Կենսաբի-
թը կը վկայէ տուեալ բացայայտ
երրորդութիւն: Արդէն մտերմութիւնը

[illegible]

ԲՏ. Շահապետ Թուսինեանի ազգային գործունէութիւնը, իրականացնողը Գր սկիւր 1853ին, Պոլսի ժամանակէն երկու տարի ետք: Երբ Ազգային Հոգեւոր և զինադպր. խորհրդերու համաձայնութեամբ, իր լիազօրէց Ռուստայանի խորհրդովք: Աջամանէ և Թուսինեանի (տա ժամանակ՝ Զախապետ), Գր. Օռեան, Ս. Պալեան, Ս. Սիւրիշէն (Լիւրիսեան), Գ. Իսիք Տեան, Ս. և Իր. Այւթին: Գր չափով ապաւան, չափով երկու և ընկերակիցներէն Հայոց կանոնադրութեան իր ներշնչումը Փարսապան մեծ Յեղաշարժութեան ուղիք և Թուսինեանի առաջնորդող տղի կանոնադր. իր կանոնադր. Ազգային Սահմանադրութիւն: Կր դառնալ գործադիրը 1863 Մարտ 17ին: Արեւիքի Արեւիքի գր հաստատ, Շահապետը կանոնի շնորհիւ Թուսինեանի չափը մէկ աղօլութեան մը, մէկ հայրենիքի մը շալիքի գաղափարը ունեցան: Եւ այդ գաղափարին շատ ուրիշ ծնունդներ սիրի ունեցան:

[illegible]

«ՅԱՆՈՒՆ ՀՕՐ ԵՒ ՈՐԴԻՈՅ»

[illegible]

չարթո՞ւ: Նո՞յն ճակատագրին, ա-
սինքն՝ ձախողութեան կ'ենթարկու-
ի. անոր մէկ այլ փորձ՝ Տաքեցե-
ր, ուր ֆրանսիացի Յիզափոխու-
թեան ներշնչութիւնը յօրինելով ախ-
նձեր նոր անուններ, տարեկան Մա-
ւրաւ ամառուան կէս գիշերէն սկը-
նարվով: Տար անունները կ'ըլլայն-
րաւով, ծաղկին, մարգրին, հնձար,
ուօքար, պտղար, կքօն, քափօն,
մրգօն, ձիւնիք, սաւնիք եւ մըրը-
կին (*):

[illegible]

Երեքը ստան կը նկատուի կեդրոնական գէներ Ազգային տարգրելի իր տալանակար տանաբան, ժողովոյն ճառարնս: Կը մնայ միշտ ժողովրդական իրաւունքներով պայտաւորութեան գիրքերու վրայ: Յիշելի են արքայ Ազգային տարգրել արտասանած ճառերը՝ արձանագրած աստուածութեանց մէջ Ընկեր տրբէն, Բէ Ազգային երեսփոխանական տարգրել ներքին կանոնադրեր՝ կերտագրակ խորհրդարան եւսին կանոնադրութեան Հետեւեալ տեղեր, արողովոյն իրեն իր պարտնէր: Ուրիշ Հայոց Ազգային կողմէն: Ան, միայն Ազգային, Բարբառնիշի: Ամենին ծանօթ ու ճիշդ հետախուրդ Վերքեր Հիշելու ճիւղ

ամէնէն նշանաւոր լուսանկարիչը։
Համեստ քաղաքացիներ եւ հանրա-
ծանօթ դէմքեր կը դիմեն իր վար-
պետութեան եւ իր նկարչական գոր-
ծիքին աչքին առաջ կը յաւերժա-
նան։

Ելինա Խանե ժիժ կարեւորութիւն
աւանդ է Սուրբ քաղաքի եւ յարա-
կէջ Երանանդու տնօրէնականին
Ռ. Ժանէճ քանի որ արարելիք լայն-
որդին՝ Գէորգի (Տօթ) պատահա-
րաւ քոր Տօթին միացան ինքնակա-
րաւ եւ իշխելանու հաւաքանիք
գտնի որ հարաւոր աւանդ մը կը

Փոքր մասնակի մեջբերում մը
ալ նոյնանուն հատորի վերջին էջի
ԻՂԶ ԹԱՐԳՄԱՆՁԻՆ խօսքէն:

– Մենք համոզված ենք առ նշարաբարձոր՝ ժողովուրդը որ հաջորդականորեն խոչ արգելադրվում էին՝ բէ բազմաշխատակցի եւ քէ իրականացնող առաջնային մշակուրիւմ, իմ փայտակար մշակութիւն առանց գրականութիւն, եւ գրականութիւն ԱՄՆՈՒԷ եւ որ ժողովուրդ եւ գրականի մէջ ինչ լիւծով ինչ խոսիլ, կամ՝ որ ինչ լիւծ՝ գրականի մարց խօսած լիւծով ինչ գրէ։ Մեծ եւ գորտիւրի մայրիկն լիւծովն, զի մայր եւն մարդկային լիւծովն ի բնէ ուսումիցնեբը, հեռոնդ իր ծնի լիւծովն զիւն, եւ գրականացում կանոնի գրազն ու հարստութիւն... Եւ ահի։

Իբր Վերջաբան յիշենք, թէ Կի-
լիկիա ծանօթ երգը, Ռուսինսանի
հայացուցածն է, Քրանսերէն Սս-
նորմանտի երգին:

ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Thio p:

(*) Պատրիարքարանը, 1855
Յունուար 25 թուակիր շրջաբերա-
կանով կ'արգիլէ հայկական վար-
ժարաններուն մէջ գործածութիւնը
թէ՛ «Ուղղախօսութիւն» գիրքին,
թէ՛ «Տարեգոյշ»ին:

(**) Հր. Ասատուր իր «Իմաստուհի» ներույն մէջ կը պատմէ, ...
 Կտրուի բառը «Մ'ախս»-ի մէջ տեսաւ՝
 իտր այնչեւ'փ ուրախ եղեր է Ռուսինե-
 ան, որ իսկայն կառվ մը նստելով
 ցացեր է «Մ'ախս»ի խմբադրաստե-
 ճը իր շնորհաւորութիւններով յայտ-
 նելու ամոր խմբացոյն... Եղանակի՛-
 օրեր... անգա՛րճ ժամանակներ...

(***) Ուսանեամ՝ քատրոնի
սիրաբանը Յակոբ Պալեանի հետ
1872ին Օրբակուի քաղաքապետ-
ինի մէջ կը բազայեղէ այս բառի
գործածութիւնը փոխան *պարոնի*
ուր Պալեան, ամէն մէկ տարի հա-
մար, Օսմանեան դռնի ոսկի կը
դրիւն բեմ, եւ դերասաններու բե-
մէն, փոխան մէկի, շարք մը տիա-
նե՛ր եւ հնչեմն:

կադմե՛ն և վաճառքարկան անշըր-
րանքին աղբյուր մը Պաղեստինի
ժամանակակից պատմութիւնը ու-
սումանորդը պատմաբաններուն և
Արտաքին պատմութեան մասնա-
գիտներուն համար: Աշխարհի շուրս
ծագելէն երուսաղէմ այցելող ուխ-
տագործներ կամ զրոստաշխիկներ
անպակաս պիտի այցելին Գահ-
լէնձաններու «Elia photo service»
խանութը ուր իր ցուցադրուին և
ստուգարարչական գինները կը վա-
ճառուին նահապետին սեւ ու սպի-
տակ, բայց անվթար մնացած էլի-
շները:

Մտքը Իրոնտէլ քանի մը շարքի
սարած է Գահլէնձաններու մտեր-
մութեան մէջ, հետեւած է իրենց
տարբեր գործերուն, ծանօթացած
իրենց ընտանիքին պատմութեան:
Գահլէնձաններուն պատմութիւնը
տարբեր չէ երուսաղէմ ապաստա-
նած հազարաւոր միւս ընտանիքնե-
րուն պատմութիւններէն որոնք իս-
րական «տղիական» մը եղած են
տարբերակ կիւրիշ անապատներէն
մինչև Պաղեստին, Մուսուլի կամ
Հաւլայի որբանոցները: Ամբողջ
փերին երկարքներ կը խոստով Միւծ
եղեւնի մասին: Կան շատ համար-
ձակ և իրաւ խօսքեր Քուբիթի
իտաղականութեան, Ռաբալէի և:
ՈՒՐՈւժ մեղաւորութեան մասին:
Յիւրապանութիւնը կարծիք թէ կը
ըման ներկայ է սիւղերէն մինչև
վերջ, առանց աւելորդ մեկնաբա-
նութիւններու: Այն իմաստով, փիլի-
սոս մը բարեգործական բոլոր ինքնոգնի
աւելի աղղու, կրնանք նկատուի: Եւր-
ոպայականներ երբեք գէ՛ղքը իշխա-
ւի թուն է. Ռուբէն Գահլէնձան-
ներու երբեք սերունդը կը ներկա-
յացնէ: Ան իր մեծ հօր արժանի ժա-
ռանորդը կը հանդիսանայ: Նկար-
չական գործիքներ ձեռքին, իր
մեծ հօր հնաբերուն հետեւելով կը
ըլլի այն բոլոր վայրերը ուր իշխա-
նած է: Կը փորձէ նոյն տանանիւ-
նէն նկարել նոյն խաւարձաններ,
չնչեբը, երբ որ կանգնում մնացած
են:

Ռուբէն համակերին, ուսեալ հայ
երեսաստիք մըն է, առանց ունէ
բաղդութի, հաշտ իր արար և իր-
քայ հասակակիցներուն հետ: Իրենց
հետ կը բամբէ Փուլթայի սնըր,
զուարճաստով զանազան խախճու-
թիւններէն, բայց չի մոռնար իր
պարտականութիւնները իր սեփա-
կան պատմութեան հանդէպ: Միւծ
հօր ժառանգը ստանձնելով ան ի-
րականութեան մէջ ոչ միայն ըս-
տանանած կ'ըլլայ Պաղեստինի կամ
Իսրայէլի տարեշուած դրուագներ
ըլլը, այլև հայ երուսաղէմի և ընդ-
հանրապէս հայ գաղթականի
ամբողջ տանդն ու յիշուածիւնը:
Ելեւա, Գէորգ և Ռուբէն տեսնալ մը
գիշերայիններ երբորդութիւն» կը
կարծեն 1915ին մինչև մեր օրերը:
Մտքը Իրոնտէլ շարժապատկեր
գեղեցիկ վիպաութիւն մըն է այդ
երեք սերունդները շաղկապող մը-
րցակցութեան մասին և այդ պատ-
ճառով ալ իր գործին տուած է «Ճա-
նուն հօր և որդու» վերնագիրը:

Կը մտղենք որ Ռուբէն այս գե-
ղեցիկ պատմութեան վերջին շա-
ռախիւը չըլլայ և Գահլէնձաններու
տանը իր ուրբն պատգամը շարու-
նակ փոխանցել հայ երուսաղէմի
սիրտին:

ԿՈՐԻԻՆ

(*) Ֆիլմը առաջին անգամ կը
ցուցադրուի Մարտ 14ին, ժամը
20:30ին Փաթիքի Հայ ուսմանդննո-
ւումը, մուտքը ազատ է:

ԴԱՐԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՀԱՅԵՒՅՐԱՆՍԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յրահանայ մէջ Հայաստանի
տարւան շրջանակէն ներս, Եւ-
րաթ Փետրուար 24ին, Փարիզի 11-
րդ թաղամասի մէտեղ պարագա-
նին մէջ տեղի ունեցաւ մարմնամտի-
կոս և պատմարան Գլոս Մուլիթի-
եանի «Դարերու ընթացքին հայե-
Փրանսական յարաբերութիւնները»
գլոսախօսութիւնը, որ տեսակ մը
շարունակութիւնն էր՝ նոյն յարկին
տակ Փետրուար 10ին, պատմարան
Խիման Գէորգեանի «Հայկական աք-
սոր» Յրահան «Իւրերկալող ցա-
մաք» նիւթով ելով թիւն:

Փրոֆ. Կ. Մուլիթիեանի առանց-
բային նպատակը եղաւ յարանա-
րացաբեր, թէ ուրիշ կրօնք ու աշ-
րուրէն ունեցող և հազարաւոր ըն-
տեմեքներ աղղին ծնող ու աղղրը
ժողովուրդի մը մէջ մասը, ինչու
ընտրած էր Յրահան ապաստանի:

Ան հայեփրանսական յարաբե-
րութիւնները քառօնէք տառիկ շըր-
ջանի հաստիկուն չղծուներէն, ու-
րբք սիւղըր առած են Դ. դարուն.
յառիտայէն 806 թուականին Փրա-
նսի մէջ հայկական ճարտարապե-
տական դիմերով կառուցած եկե-
ղեցիքին: Երկրորդ ժամանակաշրջ-
անը յառնակեց երուսաղէմը ա-
զատաւորելու համարէն վրայ նշա-
կերներու արշաւանքներով հա-
տարած աքսոր կապողով: Դէպք
ստոր երկրի հասնելու համար Տա-
րուսան լեռնաշղթան անցնելու դըմ-

շարու թիւնը, Հայերու այդ ծայրա-
մասի աշխարհագրութեան գերա-
զանց իմացութեան, ինչպէս նաեւ
վերջիններու ջրիտոննայի հան-
գամանքը – որ այդ մտերմութեան
շայտաբար դարձած էր – յանդեմ
է, ազգայինէն տեղի, այնպիսի
գոշնակցութեան մը, որու ընթաց-
քին իշխանիւնձանութիւնը պատ-
կաղութեամբ կարգադրուած է
այդ տարածաշրջանի մէջ երկուքին
երկարակեցութեան ինդիքներէն
զխլաւորը: Նոյն ուժերու աշխե-
լութեամբ աւելի դրանքած Հայե-
րը, Ասորիքն ու Եդեսիան միացը-
նելով՝ հռչակած են Ռուբէնիան, ապա
Լուսինիան թագաւորու-
թիւնները: Այս շրջանի հաւարող
Կիլիկիոյ և Հայոց վերջին թագա-
ւոր Լևոն Զ-ի գահակալութեամբ:
Ըստ Մուլիթիեանի, վերջինս Քր-
անական ծագումն ևն պաշտո-
նին պատճառաւ, այսօր կը հանդի-
սին Սեւ-Տրիկ թագաւորական պալե-
տիքին մէջ, ինչ որ խորքայնական
իմաստ կու տայ Հայեփրանսական
յարաբերութեանը:

Յաջորդող գրքերուն շարունակ-
ւած են ասկաւթիւ, ասկան եկե-
ղեցական, մալուխայի և գը-
րական կարեւոր փոխանակներ
ու գործունէութիւններ – Մարտիկի
մէջ հայերէն հրատարակութիւնը,
1902ին կառուցուած Փարիքի Ս.
Յովհաննէ Մարտի եկեղեցին,
են. – մինչև Համաշխարհային Ա.

1946, ՓԱՐԻՋ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՆԵՐ ԿԱՄ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՈՐՀՈՒՐԿԸ

Փարիքի Ս. Մեծարդ Մշակութա-
նի կերպրին դարձան-գեղարուես-
տական երեկոյթին Փետրուար 15ին
նիւթը շուրջ վեց տասնամիակ առաջ
սկուած այն աշխույթ բարեգոր-
ծիւնէն էր որ նշատակ կը հնա-
պնդէր ոչ միայն Ռորճ. Սիւրիեյը
ներկայացնելու իրեն Փաշլիզէն
յաղթող իսկ ուժը, այլև հայաբը-
հի մէջ միակ ժողովուրդաբարկ
ու անտեսադէն հօգը երկրքը: Բա-
նասիոս Կարէն Սիւնոնեան հանրու-
թեանը ծանօթագործող ոչ շատ յայտ-
նի փաստերով, թէ ինչպէս, մա-
մանակին, տարագիր հայութիւնը
շարունակ են ներկայելով հայերկա-
րութիւն Ռորճ. Հայաստանի նկատ-
մամբ և յորդորելով ներգաղթը:

Կրեմլինի այս բաղադրականու-
թիւնը արտայայտուած է ժամանա-
կի մամուլին մէջ, ուրիշ բանախօսը
բարձրագին մէջերուներ կատա-
րեց: Այսպէս օրինակ՝ Վլադիմ. մեր
հայրենիքը նուրբական Արարատի
ստորոտում, շորճի. սովետական
կաղթըն, երջանիկ ու անեղծաբը-
կաների դարձապատկարի է վերածը-
ւել – Ամէն օր նոր յայրենանի կ'ար-
ձանագրուի: Ռանդիլիերներու
համար անանկալ էր իմանալ ներ-
գաղթին ըստ նպատակը թէ Հայ-
րենագործութիւնը զանգուանային
ընդիք ունի ու ժող ապագային
շարք հայկական գաղութներ կը
դադարեն գոյութիւն ունենալ:

պատեցա՞մը, և նախապատեցա՞-
նան Քրանական գիշերաբանի
ներկայութիւնը Մարաշ-Միթապ-
Ռոֆա բաղանքներուն մէջ: Յետոյ
... Յեղապանութիւն: Հարանէն
ներկայի մը յուշեր վերջ. Գ. Մու-
լիթիեան, հակիրճ ձևով անդա-
դարձաւ նաեւ Մուսա լերան պա-
տմին:

Յրահանայ մէջ մինչև 1915թ.
4-0000-ով գահահատած Քրանա-
յերու թիւը, 1920ին վերջ հասած է
60-000ի: Հայ քաղաքաններու Քր-
անաւ տեղափոխուելու նախըն-
տրութիւնը, Մուլիթիեան բացատրեց
յով տնտեսական և աշխատանքի
պայմանութեան տուեալներով:

Ժ. Ֆինիքիեր արահի 50 հանդի-
սականները մեծ ուշադրութեամբ
հետեւեցան Փրոֆ. Մուլիթիեանի
ամփոփ քանակախօսութեան, պատ-
կերներով յազեցուցած անոր պարզ
ու յստակ քաղաքագրութիւնները:
Իր տպաւորել ձայնով ան շուտով
սպասել իրեն յառկացուած գլոսա-
խօսութեան մէջ ժամունակ տնո-
րութիւնը:

ԳԱՊԱՐԱՆ
ՍՏԱՑԱՆԻՔ

ՍԻՈՆ
Կրեմլան – գրական –
Բանասիրական
Պաշտօնաթիւք երուսաղէմի
Հայ Պատրիարքութեան
Յուլիս – Դեկտեմբեր 2006
Երուսաղէմ

նր կը հաստատու թէ որեւէ հողային
պահանջ չունի իր դրացի, «բարե-
կամէն»:

Բանասիր ցոյց տուաւ 1946ին
հրատարակուած «Երա Փարիքի»,
«Էմիլիանի» և «Յառաջիկ տուա-
պատման» ներքին և իմ շուրջ Կոմիտեի
և կուսակցականներ որդուները,
վերջինս հրապարակուած առա-
կան մամուլին մէջ:

Բանասիրին եղբայրացուածով, այս
ճշմարտ պատմութիւնը ոչ միայն
կը քաղաքի պայտօնաւ տարա-
նաւում Բիւրոնը – այլև կրնայ
օգտակար ըլլայ հայութեան մարքին
մէջ «Իմաստական» ուժ ստեղծելուն
խոչընդոտող կեղծիքները յաղթա-
հարկու:

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

ՍՏԱՑԱՆԻՔ
ՀԱՍԿ

Պաշտօնական ամսագիր
կարդիկալութեան Հայոց
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Յուլիս – Օգոստոս
Սեպտեմբեր, Դեկտեմբեր
Նոյեմբեր – Դեկտեմբեր
(Թիւ 7-8, 9, 10, 11-12)
Անթիլիաս (Լիբանան)

83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15 — Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

ՀԱՄԱՐ
ՄԱՐՏ 3
SAMEDI
3 MARS
2007

LE NUMERO: 1,20€

821Ի ՏԱՐԻ - ԹԻՒՆ 21-655

ՕՐՈՒՒՆ ԴԵՊԵՐԵ

ԳԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՐ. ՊԱՅՐՈՒՆ զգալի յառաջդիմու-
թիւն մը կ'արձանագէտէ չարացողներու
մէջ եւ այս յառաջդիմութիւնը կը վեր-
ադարձի, ծախ, զիտարարութիւնը
անցնելով հետեւին: Լիպըրալիզմ (Մարտ
2) կը բացատրէ երկուքին, որ կը մը-
տաւոյէ ԻՒ. ԽԻ. Փեշեւ, եւ ընկերա-
րապէսներ: Մարտ 2ի տունակերով,
մը. Պայրոն 17% եւ 19% մէկէն գիրք
մը ունի: Նոյն օրուան Լիպըրալիզմի
մէջ, Հաւաքական մը որ ինքզինք մը-
կըցած է Սպարտանի եւ կը Համա-
խմբէ 30 քաղաքականական պաշտօնատար-
ներ (ընկերաբար եւ ծախ) կը բա-
ցարէ իր ընտրութիւնը Պայրոնի նը-
կանումով: Այս վերջին ապընտրանք մը
կը նկատուի բոլոր անոնց Համար օրոնք
յուսակար եւ թէ անցնելէն իր ընտ-
րապայքարէր ցած մակարդակէն:

ՓԱՐՍԻԻԲ ՏԵԼԵՎԻԶՈՆ կ'ընտրուի նախա-
քաժ. Թ. Փառապետեանի կողմէ Մա-
կարիւն Գ-ի մէջ խաղող պարզապարզ-
ած է: Պարզապետեանը կատարուած է
միտանա - կիցրու քաղաքականական խում-
բին Փաթ. 23ին կ'ընտրու աշխէ ընկնա-
ցին, երկու երկրներու գործակցութեան
թ. ՏԵԼԵՎԻԶՈՆի տաւան նեղուկին Հա-
մար:

ԹՈՒՐԿԻՅՈՒՆ զարգացան էլիտանու-
թեան ու գիտնական ղեկավարութեան
Հաւաքութիւնը կը ընտրուի: Վերջին
ըրազմ մը արձանագրուած է Իրաքի
զիտարար ղեկավարներէ խօսակցող անտիւր
նազըմ: Սպարտանի նախագահը զն-
մանց գէշ տեսլապարտուած է Բիւր-
առուին Հին արտապայքարներ, իսկ վար-
չապետը երազող, որ կողմնակից է նման
տեսլապարտեան, յայտարարած է թէ
Սպարտանի նախագահին արտապայ-
քարութիւնը միայն իր անձնական Համա-
քաղաք կը ցոյցանք: Սպարտանի նա-
խագահութիւնը անմիջական Հակապաշ-
տ է ու Համապայքար յայտարարութիւն մը
ընտան: Սպարտանի նախագահին
յայտանքն տեսակներէր ընտանագրար
ստանալու չէ, այլ կը ցոյցանին թուրք
գիտնականներու տեսակներէ:

ԹՈՒՐԿԻՅՈՒՆ Արտաքին գործերու նա-
խագահութիւնը բաւական կ'ընտրուի Հակա-
պաշտութեան եւ Բիւրառի մէջ: Ար-
տաքարարական պաշտօնատարութեան Հա-
մախմբութեան լիովին իր նախատեսուի որ
միտանա կ'ընտրուին օգտին եւ նոյնա-
պէս իրաւիները կարեւոր գործանքի,
միտանալու նախքան եւ օրհանար կայ-
ունանին կ'ընտրուի մէջ: Թուրքիոյ Ար-
տաքին գործերու նախագահութիւնը կ'ը-
նտրուի որ Կիւրտի քաղաքատու է նման
Հակապաշտութեան արտաքարարութեան
այս կ'ընտրուին Հարցին լուծումի ծանց-
քին լրայ թիտակալն ազդեցութիւն
կ'ունենայ:

ԻՐԱՆ պաշտօնացած է գիտնականներ
նկարում որ կատարուի Իրաքեան Բիւր-
առուան, երբ Իրաքեան էլիտանութիւն-
նկը արտաքարար քաղաքական գիտնա-
կարները, որոնք Հոյ պաշտօնատան
էն, ընտանագրութեան Պաշտօնատան
մէջ Հակապաշտութեան Մամբանի ապա-
րարած է Իրաքեան կատարարութեան,
որ կ'ընտրուի Համարին, կ'ընտն Համարին
այս խումբին տեսակներէն առնելին:

ՊԱՅՐՈՆ պաշտօնացած է ՏԵԼԵՎԻԶՈՆ նա-
խագահ նշանակու է Խումբայ Պարի-
թիւ, 30 տարեկան, որ ցած փոխանը-

H A R A T C H

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE FONDE EN 1925

DIRECTRICE : ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS
TEL.: 01 47 70 86 60 — FAX : 01 48 00 06 70
COURRIEL (E-MAIL) : jharatch@aol.com

Ֆրանսա : Տար. 250 Եւրո — Վիցմանայ : 135 Եւրո
Արտաստանում : Տար. 300 Եւրո (Ամերիկայ տարածք)
270 Եւրո (Եւրոպայ տարածք) — Հայաստան : 1,20 Եւրո
G.C.P. PARIS 15069-82 E

82ԻՆ ՏԱՐԻ - ԹԻՒՆ 21-655

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

82* ANNEE — N° 21-655

Հ. ՏԵԼԵՎԻԶՈՆԻ ԴԵՊԵՐԵ

ԱՌԹԱՄԱՐԻ Մ. ԽԱՅԸ

ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՅՈՒՆԻ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

ՄԱՐՏ 29-ԻՆ

Ի ԳԻՏԱՏԱԿ

Կ. Գորանյանի ժառանգ Յոգ տարի-
ցի առթիւ, Գորանյան, բնակիչը կը
նուրբ 100 եւրո «Երանայի» բարգաւա-
նան:

HOTEL DE VILLE DE PARIS

INTERVENTION CONSACREE A
LASS ASLANIAN

A l'Hôtel de Ville de Paris, à l'occa-
sion du Colloque de la Journée inter-
nationale des Femmes organisé par le
Mémorial Leclerc-Musée Jean Moulin,
avec l'aide du Musée de l'Ordre de
la libération et du Musée de la Ré-
sistance nationale de Champigny-sur-
Marne, une intervention sera consa-
crée à une poétesse arménienne et ré-
sistante : **Le jeudi 8 mars, 16h10-16h30 :**
« Lass Aslanian, poétesse et résistante
FTP-MOI arménienne ».

du 9 au 25 mars

18ème Festival THEATRES AU CINEMA
à Bobigny

PARADJANOV

Vendredi 9 mars

19h30 Vernissage de l'exposition :
POUR RETROUVER PARADJANOV
En présence de Zaven Sargsyan, direc-
teur du musée Paradjanov d'Erevan
20h30 SAYAT NOVA de Serguei Paradjanov
précédé de la lecture de quelques po-
èmes de Sayat Nova par Hermine Kara-
gheuz
En présence de Sofiko Tchiaouréli, co-
médienne et Garéguine Zakoyan, direc-
teur de la Cinémathèque arménienne
d'Erevan

Samedi 10 mars

17h **LE DERNIER COLLAGE** en présence
de Zaven Sargsyan, directeur du musée
Paradjanov
19h **PARADJANOV, LE DERNIER PRIN-
TEMPS** en présence du réalisateur Mi-
kaél Vardanov

Dimanche 11 mars

Homage à la comédienne
Sofiko Tchiaouréli
15h **ACHIK KERIB** de Serguei Paradjanov
17h **L'ARBRE DU DESIR** de Tengiz
Abouladzé en sa présence

Mercredi 14 mars

17h **LE BAISER ET UNE NUIT AU MUSEE
PARADJANOV** en présence du réalisa-
teur Roman Balayan
18h30 **PARADJANOV, LE REBELLE**
en présence du réalisateur Patrick Cazals
19h30 **Table ronde** avec Georgui Para-
djanov, Patrick Cazals, Levon Abrahamian
animée par Cyril Béghin
21h **JE SUIS MORT DANS L'ENFANCE**
en présence du réalisateur Georgui Pa-
radjanov

Dimanche 18 mars 17h

Ciné-lecture
Souvenir d'enfance en présence d'Es-
ther Heboyan, écrivain et Arby Ovanes-
sian, réalisateur
Lecture de trois nouvelles des Passa-
gers d'Istanbul d'Esther Heboyan par
Hermine Karagheuz Suivi de la projection
du film **LE TABLIER BRODE** d'Arby
Ovanesian

Lundi 19 mars 20h

Lecture en musique par le comédien
Serge Avédikian
d'extraits des Lettres de prison et de
Confession de Serguei Paradjanov, ac-
compagnés à la contrebasse par le mu-
sicien Claude Tchamitchian précédée
de la projection de **SOUVENIR PARAD-
JANOV** de Serge Avédikian et Jacques
Kébadian

MAGIC CINEMA

Rue du Chemin Vert — 93000 Bobigny
métro ligne 5,
station Bobigny/Pablo-Picasso
Réservations au 01 41 66 12 33
ou reservations.festival@magic-cinema.fr

ՄԵՆ ՊԱԼԷ

Ա. ՅԱՎՈՐ - ԼԻՈՆ

Մեն ՊԱԼԷԻ առաջը շրջանի ՉՈՐԻՔ-
ՆԱԲԻԻ երեկոները ժամը 17ին, հսկում
կապույտակն և հանգստանալ ժամերը-
Քիմանք կը կատարեն հետևյալ ժա-
նապահարցով —

ՉՈՐԻՔՆԱԲԻԻ, Մարտ 7ին,
ՉՈՐԻՔՆԱԲԻԻ, Մարտ 14ին,
ՄԻՋԻՔԻ, Մարտ 28ին:

Մարտ 14, առաւոտեան ժամը 10:30ին
Արեւադարձ ժամերգութիւն կը կատար-
ւի, իսկ երեկոյեան ժամը 17ին՝ Հոգեւոր:

ՉՈՐԻՔՆԱԲԻԻ, Մարտ 21ին,
ՉՈՐԻՔՆԱԲԻԻ, Մարտ 28ին:

Իսկ Արեւադարձ ժամերգութիւնները կը
կատարուին Մեն Պալէի կերպերի երեկոյեան,
դասարանի առաջ:

Ժամերգութիւն, ժամը 8:45ին,
Արեւադարձ, ժամը 9:45ին,
Պատարագ, ժամը 10:30ին,
Քարգու և Հոգեւորական ժամը 11:45-
ին:

ԱՆԼԼԻՆ - ՍՈՒՐԲ ԳԵՈՐԳ

ՉՈՐԻՔՆԱԲԻԻ, Մարտ 7
Ժամերգութիւն՝ ժամը 17:30ին:
Կը բարդէ՝
ԿՈՐԻՏՏԱՎ ՎՐԻՔ - ԵՈՒՆԱՆԵՆՆ

Le

Centre Culturel
SAINT MESROB

à PARIS

à l'occasion de la Journée de la Femme
vous invite à découvrir

le jeudi 8 mars à 20h45

**ZOE, IMPERATRICE DE
BYZANCE
(980 - 1050)**

A l'apogée de la puissance byzantine :
Une arménienne sur les murs de
Sainte-Sophie

Cette femme de caractère
vous sera présentée par
Madame Odile FISCHER,
agregée de l'Université,
diplomée de l'Institut
d'Etudes Politiques de Paris,
écrivain.

10 bis rue Thouin — Paris 5ème
Métro : Cardinal Lemoine / Monge
— Entrée libre - Cocktail —

ARMÉNIE
Saberatours
SevanVoyages
en collaboration avec
AIR FRANCE

et **EuropeHotel**
vous proposent
1 Billet A/R
à **485€***
+ **4** nuits
offertes
à Europe
Hotel

■ 11, rue des Pyramides
75001 PARIS
tél. 01 42 96 10 10
fax 01 42 96 18 77
armenie@saberatours.fr

■ 48, cours de la Liberté
69003 LYON
tél. 04 78 50 13 66
fax 04 78 60 92 26
sevan@selectour.com

■ 67, La Canebière
13001 MARSEILLE
tél. 04 95 05 30 60
fax 04 95 05 30 61
marseille@wastels.fr

* Tarif H.T. Arménie.
Offre valable
du 1/11/06 au 24/03/07
et soumise à des conditions
particulières. Sans la limite
des places disponibles.

arménie
mon amie

AGENDA

La GALERIE
LE MINOTAURE
2 rue des Beaux-Arts — 75006 Paris
en collaboration
avec la Galerie Le Gaillard
expose des œuvres abstraites
de 1925 à 1930 de
Léon TUTUNDJIAN
Artiste arménien
(collages, gouaches, huiles et reliefs
abstraites)
Léon Tutundjian,
« Abstraction 1925-1930 »
Du 1er février au 10 mars

SIPAN - KOMITAS
AU PLESSIS-ROBINSON

CONCERT

Samedi 10 mars à 20h30
en l'Eglise Sainte-Marie-Magdeleine,
rue André-le-Nôtre
Entrée : 10 Euros adultes
5 Euros enfants de —12 ans
Réservation : 01. 46. 01. 43. 27.
Les billets peuvent être retirés à l'ac-
cueil de la mairie.

**PARADJANOV
LE MAGNIFIQUE
ET la jeune scène arménienne**
Exposition du 13 février au 8 avril
du mardi au dimanche de 13h à 19h,
Ecole Nationale supérieure
des Beaux-Arts
Galerie d'exposition: 13 quai Malaquais
75006 Paris

VERSAILLES

**L'ARMÉNIE D'HIÉR
ET D'AUJOURD'HUI**
Exposition du 5 au 17 mars
de 13h à 18h30 — Entrée libre
Salons de l'Hôtel de Ville
4 avenue de Paris — Versailles
Renseignements : 06 84 84 74 74

ԳՐՈՐ ԿԵ ՓՆՏՈՒ

Հայ կին ըը որեւէ աշխատանք կը
փնտրէ: Հեռաձայնը Եւսոյի Գրքոյր-
եանի՝
06 30 85 16 11

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

CINE-CLUB

«Achkar» / UCFAP

Ciné-Club
«Rouben Mamoulian»
Sous le parrainage
de Robert GUEDIGUIAN,
réalisateur

Homage
à **HAMO BEK NAZARIAN**
Jeudi 8 mars à 20 heures
PEPO

de Hamo Bek-Nazarian, 1935
Musique: Aram Khatchatryan

Avec :
**Hrachia Nercissian, Hasmik Chouchan,
Tatiana Makhmourian**
Directeur des programmes :
ARTO PEHLIVANIAN
• Participation aux frais : 5 Euros
• Adhérents et Abonnements : 3 Euros

UCFAP
6 Cité du Wauxhall 75010 Paris
M° République

**CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE**

ՄԻՋԻՔԻ

Կարգադր եւսից Լիւն - Վերտըրան
«Արարի» ժառանգելը այս տարի եւս կը
հաշտուի իր առանկան Միջին Եւ-
րոպայի, Եւրոշարքի, Մարտ 14, ժամը
12:30ին:

Լիւնի Սուրբ Եփեսոս Մայր Եկեղեցւոյ
Վարդապետ Մանուկեան արհիւ ժիլ
40, որ աւրարիք — 3րդ քաղաքային
Մանակցութիւն՝ 12 եւրո:
Արձանագրութեան համար հեռաձայնի՝
04 78 45 17 55 կամ 04 72 37 61 57
Քիւրքուն:

Section «D. Missakian»
de SEVRAN - LIVRY

Soirée
«PAELLA»

Le samedi 10 mars à 20h30
à la Maison de la CBAF
17 rue Charles Péguy —
93190 Livry-Gargan

Réservations :
— Madeleine : 01 43 83 87 68
— Nilva : 01 42 36 33 73
Attention : Nombre de place étant limi-
té, merci de réserver au plus tôt.

ISSY-LES-MOULINEAUX

SALON DU LIVRE

La Croix Bleue d'Issy-les-Moulineaux
en partenariat avec la Municipalité,
organise un **Salon du Livre** les 10 et 11
mars à l'Espace Icare, 31 Bd Gambetta,
Issy-les-Moulineaux, Métro : Corentin
Celton.

Vente de livres, dédicace, conférence.

LES AMIS DE LA FONDATION MARIE NOUBAR

DÉJEUNER

Au profit de leurs étudiants boursiers de la Maison d'Arménie

Invité d'honneur
Monsieur VARTAN BERBERIAN

le dimanche 11 mars à 13 heures
au YAN'S CLUB — 5 avenue Reille - 75014 Paris

Réservations — Tél.: 01 45 89 20 48

Tout don serait apprécié pour lequel vous recevrez un reçu CERFA

Merci de libeller tout chèque à l'ordre des Amis de la Fondation Marie Noubar
57 boulevard Jourdan - 75014 PARIS

e-mail : amismarienoubar@hotmail.fr

(3) Antoine Volodine, *Dondog*, Paris, éd. du Seuil, 2002.

ԱՆՐԻ
ԹՐՈՒԱՅԱՅԻ
ՄԱՀԸ

Արի Թրուայա, բուն անունով Լեւոն
Թորոսեան, միտած է Մարտ 4էն 5ի դի-
մերը, Փարիզի քիչ, 96 տարեկանին: Ար-
տադրած է մինչեւ վերջին տարիները
գլխավորապէս կենսագրական Հատոր
ներ: Հիշկնակ աւելի քան Տարիւր
Հատորներու, Փրանսական գրականու-
թեան ամէնէն բնուշ արտադրողը ե-
ղած է:

Տառ կոչումսով կ'ընդադնեմ ձայնիս
 մասն է Մոսկովս, 1911թ. չ'ալ զօրեմ է
 չեղեղ զօրեմ: Ընդհանրապես, ինչ չե-
 րանք կ'ըստանան ծառայող է Թաթար
 սով ավանդան է և ի՞նչ երբեք չէ երե-
 րանք իմ կենսաշարժան, Հակառակ ան-
 քաղով եմք էլ երբեք պատման
 ուս է կ'ըստանանքով է Կենսաշարժան
 ուս է, ի՞նչ երբեք չ'ըստանանք: Հե-
 ղանակ ավել քան 100 հարյուրհոգ, ի-
 ղանակ լավագույն, զորանք է՝ «Un
 long chemin» Երբեք Տաթարսով չեմ
 զրոյց ք (ՍԵՐ, 1976), երբ կ'ըստան-
 անք կ'ըստանանք ամենին Չարագույն
 փառերը է երբ կ'ըստանանք ի՞նչ այլոց՝

— Et l'arménien ? Parlez-vous armé-
 nien?

— Non. Personne dans notre famille n'a jamais parlé cette langue, et je le regrette, car on l'a dit admirable. La littérature arménienne, pour ceux qui peuvent en lire les œuvres dans le texte original, recèle, paraît-il, des merveilles. Arménien russe, je n'ai été marqué que par la culture russe. C'est un manque incontestable.

ԱՆԳԱՐԱ ԱՄՆ-ՈՒ
ՍԵՒԱՄՈՐԹՆԵՐԷՆ
ՆԵՑՈՒԿ Կ'ԱԿՆԱԿԱԼԷ

[illegible]

Ատոր զուգահեռ Մարտ 11-ին Ուս-
չինիկըն կը մեկնէ երեսփոխանական
Թրքական երկրորդ պատուիրակութիւն
որ հինգ լեզուով պատրաստուած դրօշով
մը պիտի տանէ հետը, ամբիկկայի պաշ-
տօնատարներուն ներկա յայնչից համար
1915ի Թրքական մեկնաբանութիւնը:

Հակառակ այդքան դժգոհության, Թեո-
ֆան րաբիներին իսկ համակողմ աջ
օգնություն տրամադրեց արդեն ինքն ինքի
Թեոֆանը։ Համար։ Երեւոթանի
կնիստին պատուիրակություն տրեւե-
րեց Ուսանողներին մէջ ԱՄՆ-ն Բուր-
գելոյ ձախերէն հեղափոխ Մ. Ալեքսանդր
ընտել է։ Թեոֆանը պատմութեան այդ
պատեհութիւն ԱՄՆ-ն ինչ ալ կործանեց
կէտ չարածանգութիւն է թէ՛ հայերէն ի
Սփարս տարբանգութիւն։ Այսուհանդերձ
սխալ է ձեռնադրել այդ պատմաանգու-
թեանիս վրայ որ Թեոֆանը ընտել
հետ յարաբերութիւնները որքան կարե-
ւոր են ԱՄՆ-ն Համար։ Գոյնիւրդն
կազմեցորդ սխալ է ձեռնադրել այդ կարե-
ւորութիւնը։

ՆԱԽԱՍԱՐԴ՝ 40

Փորձելով ան ի Կոնկրետ ձևերի մարմնավորման լեզուն գտնելի չէ՝ Մարտ 3 ի վր իրեն ներկայացուցանում էր Կոնկրետ գաղափարը նեղ ելքի ուսանողների: Ու անմեղա մշակում էր, ու՛ ազդու գաղափար, ու՛ մեղմ հոգի: Կարողությունից դուրսնեման ինձն ահա հաղթարկի աղբյուր: Հայկական պարզ ժամ հերթն ու անոր տղայանքի մտադրությունից գիտակցվեց ան իրականում մեղմ մարդու գործը եւ մտադրանքը Զափոյ, յայնմ Կոնկրետում՝ ու՛ զի Կոնկրետի Կոնկրետներով ան զառ չկունա թաղանթներին: Ինչիս լույսերից, ինչիցից, անդուշտանքը անոր լույսերից, ինչից, ինչից անմեղա մարդու յայտնաբերող փառանք մասնագրվեց Կոնկրետի ինքն ան զառ չկունա թաղանթներին: Մեծերը զո՛ր զո՛րի ին զան, ինչիս լույսերից, ինչից, ինչից անմեղա մարդու յայտնաբերող փառանք մասնագրվեց Կոնկրետի ինքն ան զառ չկունա թաղանթներին:

Կա՛ն, կ'ա՛խառացնեն, կ'ընձրե՛ն
 Լուսաստա՛րը ու՛րի աղե՛կ յայժմորակա՛ն
 Երկու կա՛մբերու հարե՛աւոր առաջո՛ւ
 Կայ պատանիներու խա՛ւքը, կայ աւելի
 Կործրելու՛ն ու յորիւմ պայքո՛ւն հա՛-
 զն կ'ը բա՛նեն շարժա՛մը հա՛մար ու՛-
 նա՛մ սէրերը, փափաքնե՛րը, նաեւ հարցե՛-
 ռը: Ո՛ր նախաբարկութեան ըր նեղուկի
 կայ Լուսաստա՛րը ետե՛ն, ո՛ր հի՛շմարտե՛-
 ժը քաջակերը, ա՛մէն քան քանի մը սիր-
 լիցիք ձեռի պարտքն է ու յայտնադէ-
 րողն ստո՛ւմ եւ տանի՛ն տա՛ն:

Բառաստեղծական թափափոխումները հարկավոր է համարել լեզվի զարգացման անհրաժեշտ և բնական փուլերից մեկը։ Երբեք լեզվի զարգացումը չի կարող ընթանալ առանց նոր բառերի, արտահայտությունների, փոխառությունների, բայց նաև լեզվի լեզվաբանական կառուցվածքի փոփոխությունների։ Երբեք լեզվի զարգացումը չի կարող ընթանալ առանց լեզվի լեզվաբանական կառուցվածքի փոփոխությունների։ Երբեք լեզվի զարգացումը չի կարող ընթանալ առանց լեզվի լեզվաբանական կառուցվածքի փոփոխությունների։

կանոն վրէժ ձուռաւ, պարբեր առնելուամբ
նշխար ունեցողով մասնակց լաւ տառադ-
րութիւն, անհաշիւ ինքնով երկարապէս
ընկերակցութեամբ էր մարմանակ ու
հոգեւոր խորհրդակցութեամբ Արարած, պի-
րութեան, Հայաստանի Հայաբնակ գործը
մտքովն ինքն ինքի Հայաստանի հոգով
ստիպումով, Հայաստանը արեւմտեան ար-
շաւու խառնարկի դէ ետեմ ձգելու մասնա-
գրանք էր: Ինչպէս զարեւոյց, Չմարտնչոր
զարեւ, ինչպէս զարեւ, ինչպէս զարեւ, Մար-
տնապաշտ, ինչպէս զարեւ, երբեք մարտնչոր
էր իրարու, երբեք, երբեք, երբեք, երբեք
երբեք երբեքով առնուում: Բայց այժմ
էր տալուարեւ զ Չմարտնչոր եւ, Կոմի-
տակ երբեք-ուրեք ինչպէս ինչպէս
Կարեւորեմ ինչպէս ինչպէս: Զեպա-
շտն էր մինչեւ, երբեք մէկ շարքով, դի-
մախար, այնքան տարբեր էին ինչպէս
ու ինչպէս ինչպէս:

[illegible]

Ա. ԹՈԹՈՅԷԱՆ,

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՃԱՆՈՒՄ

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. Ի
ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԱՅՑԸ

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, Հերից
կառանակ ապշը շարունակում է, քննար
27ին Կալակաթի Հայոց մարտավար-
կան ճեմարանով: Կաթողիկոսական շը-
թակումը դիմարդարուն է կառավարի-
Օշական Վրը. Գրիգորյանին, տնօրէ-
ձ. Տալաթի, եկեղեցական խորհուրդ
տնակաթնին, ուսուցիչներուն, աշ-
կերտութեան կողմէ: Աշակերտները
դէս եկած են արտասանութիւններով
կերկրորդութեամբ, Տալակաթ, եւ Հերից
կառանակ պարիսր:

Հնամարտի ունի 80-ին տարին աշակերտ մեծ մասով Հայաստանէն, Իրանէն եւ Իրաքէն: Անոնք, ուսուցիչներուն, պատու-նենքին տակ պատգամ մը յղած է Գրաքին Բ., ապա հանդիպում ունեցած Գրաքին Բ. եւ ուսուցչական կազմին հետ Կաթողիկոս լայն ժամանակ յատկացու-ած է ունենալու հնամարտ աշակերտին:

ԸԸ՝ պատասխանելու անոնց հարցումներին :

Հայրապետական շքախումբը այց մի
տուած է նաև աղջկանց Դաւիթեան
դպրոցին :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ
«ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐՈՒ ԳԱՐՈՒՆ»ԻՆ

[illegible]

Լ Օ Ջ Ա Ն

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԳԻԼԱՍԵ Է
ԲՈՋԱՆԱՆ ԶՈՋՑԻՈՐ

Մարտ 6-ին Լոզանի մէջ դատարան
էնդեկամանա Զուռ Թաւրիի ժխտող

Կ Ի Պ Ր Ո Ս

ԱՆՁԵՌՆԵՐԻ
ԿԱԼՈՒՄԸ ՀՌԶԱԿՈՒՄԸ

Կիպրոսի ներքին գործերու նախարարին Հրահանգով Միգրանտն կրթական Նաառնառնութեան հոգաժառը եւ շէնքերը անձնակոմիտի կալուած հռչակած են: Նախարարին հրահանգները յոյս տեսած է Մարդ 2 Թուականը պաշտօնակրթիքին մէջ: Առիթը կը նշանակէ թէ Հաստատարին վրայ ոչ մէկ փոփոխութիւն կրնայ կատարուիլ:

Մտածել էր կուրուսին հեռագն հա-
տարարներ բնիկը վարձարներ գտնել
առանձն էր կերթարին ժառանգար-
ժ. Բ. Է. կերթանք գրգռելու, որ-
դեպի կարելի ըլլայ հոգն ու չնգրեթ
վանալու, կերթանք այդք փոխարե-
նի փուռ պարտավոր: Հակառակ Մա-
տիկոսի թիկնորին, բողոք գառնուր,
Մարիկուր վերջեր յոյնաց էր վերա-
քանի: ասանին իր նպատակը իր
մոլ տորանք տարին իր անհոգութե-
ն: Նորարար Մ. Սելեզիբիկի Կոր իր-
պարտ էր կրթութիւն վերաբնակիչ վերջ
ու զգալու սկիզբներ Սելեզիբի արար-
չին մտքը, սակայն Սելեզիբի արար-
չին մտքը առնելու առանձն այս
հարկի ինտույց զարգացնելուրէն ա-
ռնողով:

Արի Թուրալ քաղաքական գրական
շուքան ամենէն ժողովրդական ղեմը
էն ձեւէն էր, որոն լեզուն ալ այդպէս
պարզ ու առեւտրէն էր որ զիրար թափա-
քաւած է ըմբիշողութիւն: Ունի գրադէս
ներս էր կենսաբանական Հատորները
(Դոտորներէն, Տոյալս, Գողգոթ, Պուշ-
կին, Եւրո...) պատշաճաւ եղած են որ այդ
գրեմներէն է ինչ որ ինչ է:

նան զանդուածներու մօտ: Գրած է նաև
այլ կենսագրականներ ինչպէ՛ս՝ Ֆլօպէր
Մօփասոն, Զօլա եւ Թերեզ Նուպօ յա
ջող էր իր վէպերուն քան կենսագրակա
նատորներուն մէջ եւ իր գրական մրցա
նակին Հատորը (Գնդուռ) կրնայ իր լա
յապէ՛ս մօտ նկատուիլ գալոր:

10211

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԳԻԼԱԾ Է
ԹԵՋՍԻԱՆ. 8088ԻՐԸ

Մարտ 6-7ին Լոզանի մէջ զատարար
Լ. Նեկեանյան: Զուգը լատինի ժխտող:

— 1 —

ՇԵՐՏ ՄԸ ՀԱՅ

ԵՆՈՎՊԻԱՋԵԱՆ

Հայրենի կ'արժնայ առուու կառուու եւ խոստանայ կ'աղտորի նախաձայր պարտատերուն: Ինչին չուրք կ'հաւանք եւ կ'սկսի հացը շերտել: Եւ այդ պահուն հաստ շերտ մը ձեռքէ փառելով սեղանին տակ կ'իջնայ:

— Հոգ չէ, կ'րո՛ւ հայրենի: Հիմա տակաւին մտթ է: Երբ որ լուսնայ՝ տիկինս կը վերցնէ: Եւ կը շարունակէ սեղանը շտկել:

Մայրիկը կու գայ, դաւանիքը կը կանչէ, ամէն մէկուն թէյը կը լցնէ ու կը պատահի որ որ մաքուր ուտան: Հացին իրենց շերտը կը սպառէ որ մայրիկը նմարէ փնջ եւ գետնին վերցնէ: Սակայն ան չտու զարգացած է: Ոչ ալ երախտեղբւր կ'տեսնեն հացը, աւելին անոնցմէ մէկը իտիքիս մայր մտոց հորեղբւր փնջը:

Նախաձայր կ'աւարտի, ամէնքը դուրս կ'ելլեն: Հացին Շերտը կը մնայ միակա ու մտոցածն: Կը ստուր ինքնէ մէջ: Ժամադր կը դրսերին: Հիւսիսին մօտ հորմէ մը կը սթափի յանգիւմէ: Ճան կատուն է:

— Կեր գի, կը ինքնէ Հացին Շերտը:

— Կ'անգիւս մէջ հաց կ'երած չուինք: Եւ խոտափանիք, որ բերին չուրքը չես փայցնի, կը պատասխանէ Կատուն յայտնի:

— Անկէ՛կ, այն ստան հանիս բաշէ՛ դիս սեղանին տակէ՛:

— Անկէ դիւրին րան, կ'րո՛ւ Կատուն եւ Հացը կ'աւարտելով ըսեմ՝ խոհանոցին մէջեղբւր կը բաշէ:

Արեւու տղորեղ պողպոտ՝ Հացին Շերտը կը կիկի երաղեղան անձնատուր կ'ըլլայ: Կ'կապէ թէ ինք պտղի մըն է ծառի մը ճիւղին, խոկ պտղի փոք մը եւ ընծաղու մը կը վրէժն, թէ ո՛ր ուժէ համով պտղուր:

Մանք ճուղի կը լուսին: Շունն է որ կու գայ:

— Վերադաշն մէկը գտնուեցաւ որ դիս ունէ, կը մտածէ Հացին Շերտը:

Շունը կը հոտորտայ Հացը, ասկայն եւ կը բաշտի:

— Չե՛ս ստորիք ինձմէ:

— Տէրս աղիւթն է գետնին որ եւ իսկ ուտել: Կ'րո՛ւ թէ եւ ցեղային չուն ծնե եմ եւ ոչ թէ փողոցային խոտանին մը:

— Ո՞ր պիտի տեսնէ՛ դիս ուտել:

— Ձէ, Կատուն հոտը կ'աւանդէ: Չըլլայ թէ անգամը դիս ամառուրը մտածէ:

Եւ Շունը կը մէկին խոհանոցին՝ բեմը դիւրելով տան աղիւթն Օր: Յետպատերազմեան: Աղտու աւանդուն մականուած Թարուիկեան կ'աւ ալ Պարտատերն ըլլային էր, սակայն քանի որ անոր թուրք խրատեղը, պատգամներ եւ րուր յայտնա ուտանիկ պատմութիւններ խաղաղութիւնն աւանդին իրաւամար թարուիկեան չուրք կը գտնուէին, Յետպատերազմեան ծաղրանուծը փրան փակած մնացեր էր:

— Չըլլայք րան էր, շերտ մը հաց դիւրելը նետուած:

Օր: Յետպատերազմեան կը ծոխ հացը վերցնելու... եւ չիտալ աղբաղի կը նետէ: Դիւրեղակ տարիներ որ դուրս յուշերուն հետ միասին: Երբ զարբ ունիւնի եւ հանդիսատեսն, ան բաւական ազատ կը վարձարձնէ:

էր դաւանած սկզբունքներուն հետ: Արամամբ կ'ստուգին պարագը ըլլալով՝ շերտ մը հացը զարգացել չի գտնուէ: Ու կը սկսի դաւանորէն խորհիլ:

— Ո՛րք հասած եմ. նարինջնի կեղանքներուն կամ լոպպի պատահիլներուն պէս անպէս րան մըն եմ ալլելու...:

Քանի մը Ժամ ետք ուժգին ցնցում մը կ'ընդհատէ այդ խոհները: Մէկը կը տունէր ալրամանը դուրսը պարզուելու: Անձուհեան կ'աւարտէր կը րացուրի կամայնակ մը, եւ անքուտ փառ յուր կը խոժէ ներս: Աղաւս մըն էր:

— Հու եմ, հու եմ, ինձի նայէ մէջ մը, կը կուէ Հացին Շերտը:

— Ըսէ՛կ ինչոքս որ հու եղած թուրք րաներէն աւելի՞ համով ես, Աղաւսը կը հակի պարմանին եղբրքին փրայ: Ես ալ աղմուկ կը փնտնուի: Անցեալ օր ձեռքս անցուցի կտոր մը, սակայն խոտանիկ աղտուրը դողալու ինձմէ: Ինձի երգել տուաւ ու թոցուց: Ասան՝ քանի:

— Բախտաւոր է պարսն պանիրը: Կը մտածէ հացը: Երկու հոգիի միջեւ կ'ընձ մաղած է թէ ո՞ր ուտէ դիւրեւ:

Սակայն րարեքախտաւոր Աղաւսը վճառակամորէն կտորը կ'իւրեղինք եւ կ'առնէ հացին շերտը: Ինչ քաղցր է աղտանութեան օդը՝ դարձաւոր աղքատեղին ետք:

— Ե՛կ, մնա, Աղաւս. բուրբիկ, տար դիս հեռու՝ անտաղտոր արարածներու այս ալրամէջէն:

— Քիչ մը քաղցր ես ու կարծր: Տարեղ պատանակին ըլլալու է, ինչի Աղաւսը թառեղով ամսիւրէ մը կ'ընէ: Պէտք է ջրափոխ մը մէջ թխելիս—կ'աղիւթնեմ քեզ:

— Չընես ատանի րան, կը րացադանէ՛ Հացը, կը վախենա՛ խեղդուելէ:

— Աղէ՛կ, իրաւունք ունիս թեւրս: Ես ալ չեմ ուզեր որ քեզ ալ մէկը ձեռքէս փակցնէ: Սակայն ձեռքով մը ուղեւր է կ'աղիւթնեմ քեզ, չէ՞: Թեքես հանրակառու կարեւոր աղբ դուրսը տեսնի:

Աղաւսը կը թուչ հոն, ուր հանրակառուներ կ'անցնին ու Հացին Շերտը կը դնէ ուղիւթաթիւն փրայ սպասելով որ հանրակառու մը գայ եւ զամած Շերտը փրէր: Սակայն յանգիւմ չես դիտեր ուրիշ խոտմը մը չարածմէ րանէր կը յայտնուէր եւ իրենց ուտապիտիկը դուրսնուէ փրեւ պողպոցային կը փայցնէին Աղաւսը: Հացին Շերտը կը մնայ լքուած հանրակառուի կանգառին քովի:

— Երբ երեւտաւոր էի, պտեղեղմը նոր աւարտուն էր: Այդ օրերուն ինչի հացը կը ձգէ՞ր գետնի, կը հանսի ձայն մը որ անշուշտ համոթ է ընթեցողին, որ արդէն հանգիւթած է Օր: Յետպատերազմեան:

Ան կը դիմէր թէ՛ չարածմէ տղոց, թէ՛ կ'աղիւթ չուրք գտնուողներուն: Բարի օրիւթիկը ցուցնելու համար ան կը ծախ եւ կը վերցնէ հացը: Դրանով պայտուարի հետը ըլլալով՝ սոպիւտած կ'ըլլայ գոյարար թիւիկ հին օրերու աշուտ արքեպիսկոպէս: Եւ եւ ճիւղ այդ պահուն հանրակառու կը փամփնէ:

Դիւտած է գուշակի, թէ հասնելով վարաշարադարին դուրս՝ Օր: Յետպատերազմեան իսկոյն կ'որոտայ

մեր հերոսը՝ դրպանին խորք եւ կը նետէ թուր թիւտաւին մէջ:

Օրը իրիկեղանց կ'ըլլայ, Երբ Հասցին Շերտը կը նշմարէ միւսակող պտեղակին եկող աղիւթն էր:

— Բարեք պարտ, փառաւոր կտոր մը պանիր թոցուցած էիք անցուցի՞ր: Աղաւսին քիթին տակէն: Անտէ՛ր ըլլայ:

— Ինչէ՛ր կը խոտիս: Ո՞րք րանս քեղի, Աղաւսը դարձածս կ'ընէրէ: Աղաւսին րանն եմ. սո՛ւտ եւ արեւոց:

— Գիբրէ մը մէջ կ'արգացած է ու իրեն իրական միջնդէպ կը ծախէ: Անոր, քանի մը տառիկ—մտառի կ'աւարտման թէ եւ իրք թէ կտոր մը պանիր դողցած եմ: Անէ՛ն ալ պրաւտար տու:

— Ես դիւրե չեմ կարգար: Ժամանակ չունիմ պարագ րաներուն համար, կը պատասխանէ Հացին Շերտը: Պէտք է թարմ մնամ եւ ինքզինքս հանգնեմ:

— Այդ տեսակ բոխ—բանները չառ կ'աղաւթանք դիս: Ամերիկա ըլլալինք՝ դուս փրայ րանցին: Ատեղալը պարագային կը կուտի, անտաւնաւորմ: Աղտուէ մը փսայ րան մը ընէ՛ ալ թուրք աղտուէրուն անտաւն կ'ընէ՛: Հատաւոր, կ'անցնի մէջ մէջ հոտիկ վառնելի անոյմ գողցած չունիմ: Երգուտի րուտակի մըն եմ: Նոյնիսկ մուշակակ գոր կ'տեսնեմ՝ արհեստական մորթ է:

— Ուրեմն հաց ալ կուտես, Հացին Շերտին ձայնին մէջ յայտի նըւշայ մը կը ձառապայմէ:

— Գիտես, կը նարեղորեմ քեզ իրեն եւ նուիրատուութիւն հաներուն մտապանութիւն: Թող հաներ դիս ոչ թէ իրեն: Թիւմաի եւ գիշարուէ կարծին, այլ իրեն նուիրակ:

Տեսնելով մտոցող Աղաւսին եւ անոր առաքելութեան մարդասիրական րնոյթը չըմբռնած՝ հաներ կը սկսի կատարողին կոտակ: Ան թէ որովհետեւ յիմար են (մեր օրերուն յիմար չէ մնացած) ալ պարզապէս այն պատճառաւ որ անոր նախապաշարմանը արգելք կ'ըլլան փորձ րնոյթնեմ:

Եւ ինչպէս գրեթէ միշտ, նախապաշարմանը կը տարածունի անպէս ձեռն: Տեսնելու մը կը սկսի հանջել, եւ քանի մը փարպիկին ձայն ալ կը միանայ մարմնէ մարմին: Այդպիսի պատանայից րուտակութիւնն արտաբանէ՝ Աղաւսը մարդասիրական իր բերք մէջեղբւր ճըւղիով՝ դուրսը տուած կը փայցնէ:

Հաջողութիւն եւ աւելի մտեղաւոր զամփ չուն մը կը յայտնուի: Շուրջըրը չուտարտուէր եւ գիւրի մոթ թուրքիւր հաջողուն ան կը նշմարէ Շերտ մը Հացը, թափով կը դարձնէ զայն, հաստաւոր Աղաւսին հոտը անւելիվ փրայէ:

— Աղաւսին հետ եկած էիք, րարեւանայի կը հարցնէ Շունը:

— Ոչ, Օր: Յետպատերազմեան բեմած նետած է դիս հոս, կը պատասխանէ Հացին Շերտը:

— Հապ ի՛նչ թիւրք զայն էիք երբ Աղաւսը կը սլաւտար ըլլայ:

— Կ'անակիս փրայ երկեցած էի: Ինքս քաշել չեմ կրնար: Հաւանդեմ եմ: Իսկ դո՛ւն, Ինչո՛ւ, ու՛ր կու գաս երբ աղտուէ մը կ'ալ մէջեղբւր:

— Հոս ես եմ որ հարցունելու կ'աղտուր: Շունը իրական տարիւրի գիւրի մէջ մտած էր:

— Աղաւսը ի՛նչ կը խոտի հետը:

— Ուրի մասին: Գիւրիկ փրակի մը կ'ընալոր: Ինձմէ րանս չախորժեցաւ:

— Իսկ ո՞ր ձմարէ՛ր փայտես: Որ կողմերէն ըլլայ չէ՛ր յայտնուի, Շունը կը շարունակէ իր հետաքննութիւնը:

— Տեղացի չէր: Այդպիսի կրնամ ը-

սել: Օտար չեւա մը կար բերանը:

— Այ՛նէ՛կ: Պէտք է չուրքը աշք մը նետեմ: Չարթիս տեղէկ միշտ, որ դաւանում:

— Ըսէ՛ք քեղի, որ շարժելու անպարզ եմ: Հաւանդեմ եմ, կամ ալ ինչպէս հիմա կ'ընեն. սառնամանակ վառ խոտանուրեկներուն անմ մը, կը պատասխանէ Հացին Շերտը: Եւ թէ՛ն եւ մէկ օրտան՝ սակայն լրագրիներուն լիւրտ լու իրաւացուցած էր արարմանին մէջ պատկերով:

Շունը կը հեռանայ, հաստաւոր ալլես չըտանալու համար: Օրը խոտան է:

— Լու է. գոնէ թարմ ու տաղընիլ պիտի մնամ, կը մտածէ Հացին Շերտը:

Սակայն առուտան դէմ տարբերակ պարզեցում մը կ'արժանանայ: Սակայն չափ րարակ թափերէ կը քաշին փրան վերէն վար չափաչիւրով:

— Հէյ, ո՞ր կայ հոն: Ինչո՛ւ եւ չես տեսնիր քեզ:

— Մըրեն մըն եմ, կու գայ պատասխանը: Մըրենս եմ: Ուտելու կը փնտնուի, ա՛նա քե՛ր գտայ: Սակայն դուս չըլլալու իրք մանր ես ու մեծ:

— Իսկ ո՞ր եւ րարեւանայի կամ ընտանիքը կամ ինչ որ կը կոչես դուստը:

— Իրենց ալ ուտելիք կը փնտնուի:

— Ուրեմն դա՛ւ լուր տուր ամէնուն:

— Կը վախենա՛ որ մէկը քեզ ստնի միշտ եւ երթամ դամ:

— Մի՛ մտահոգուիր: Մըրենս հիմա մէկը չէ կրնած դիս: Գիտէ՛ք կանչե՛ր արհեստակիցները կամ ինչ որ եմ:

— Մէկը չէ՛ փորձած ուտել քեզ մըրենը անպէ՛ս չէր հաստար: Ինչէ՛ր անպէ՛ս ունէր սա հաստար:

— Ո՞ք, ուղղորեմ եղած եմ, սակայն րարեւանայի չէր բերել: Իրեւանի ալ նիհար մնալու նախաձեռնողիք էին, ատար համար չեղած ինձի:

— Բախտաւոր պարագ րան է չե՛մ հատաւոր, մանաւոր եմ փող փող տալիս: Իսկ նիհար մնալու մէջ ձեռով թիւրք հարգանք է: Եւ խոտմ ու պիտի չգիբրեւ, իր տակաւոր կը պարզէ Մըրենը:

Շերտ մը Հացը աւելի խորանի խոտանին ծոցը կը նետուի:

— Խնդիրը հոն է, որ մարդ—արարածները շիւթաղացան եւ կ'ընալու կ'ընալու գտնուի: Գողը կ'աղաւթուր մէկու: Եւ չուր չէ՛ այլ եւս: Անկէք ալ ծոյղ դարձան եւ մարդոցմէ կ'ալլես: Կատուն կը ընչո՛ւ. մուկ րոտայ երբ որ տուրեղիկ կ'երախտուրին կան: Շուն մը ինչ՞ աղտուէ հանցողին հեռու փրայէ, երբ անտես ինքզինք րուտակ չեղանք է: Աղաւս մը շերտ մը հացին պիտի նայի, երբ շերտ մը պանիր կ'ընայ դանի:

Հոս հացին շերտը գողտր մը կ'առնէ նշմարելով որ միայնակ Մըրենին միացած է: Եւ ինչ թիւր կ'ըրարակներին րոտը անոց րուտակ տուելու համար եւ տեղի ուտելու ճաշի: Կարծես կայ ունեցած չըլլային յիգիացած ու մեղի կ'ընէր դանախան ալաւորին հետ:

Երկու օր ետք Հացին Շերտը կ'ստի չափ րարակ դարձած էր եւ խոտանուտ: Չայն ալ գրեթէ իր րուտի:

— Չարքա դորմադներու րանի մը կը կերակրեմ, կ'ըլլայ իր վերին մտածումը:

Տուտով ալ լամդոյնի կը հալի եւ իր չեղացումով անձնապէս թիւն ալ կ'անհետի ալաւորին երեւան:

Մենենան ընտանիքը
ցուով կը ծանուցանէ

ՍԵՏՐԱԿ ՄԵՆԵՆԵԱՆԻ
ժաճը, որ պատահեցաւ Մարտի 27, 78
տարեկանին
Հոգեհանգստան պալատի հը կա-
տարոյի Զորքայարի, Մարտի 7, ժամը
11-30ին Փարիզի Սուրբ Յովնանեղ -
Մկրտիչ Մարի եկեղեցին
15 rue Jean-Goujon — 75008 Paris
ի գիտութիւնն զարգացնելն յիշատակը
յարգողներուն:

La famille Menendian a la tristesse
de vous faire part du décès de

SETRAK MENENDIAN
survenu le 2 mars 2007 dans sa 78^e
année.
Une messe sera célébrée le 7 mars
2007 à 11 heures 30 en la cathédrale
arménienne Saint Jean-Baptiste;
15 rue Jean-Goujon — 75008 Paris

Ի ՅԵՏԱՍԱԿ
Իրենց ժողբորը՝ Եղիմէ Պողոսեանի
ժաճեան արեւի, Գրիգորի Մարի Սու-
թաֆեան 200 եւրո կը նուիրեն Վեստ-
ֆինի:
**ՅԱՌԱՋԻ ԲԱՐԳԱԿԱՆՄԱՆ
ՀԱՄԱՐ**
ԵՆՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԻ ՍՏԱՅԱՆԻՔ
ՓԱՐԻԶ — Գ. Մովսէս Պարզեան 100
եւրո Վշապատանի Տարուան արեւի:

**Le Centre Culturel
SAINT MESROB**
à PARIS
à l'occasion de la Journée de la Femme
vous invite à découvrir
le jeudi 8 mars à 20h45
**ZOE, IMPERATRICE DE
BYZANCE**
(9 8 0 - 1 0 5 0)

A l'apogée de la puissance byzantine :
Une arménienne sur les murs de
Sainte-Sophie
Cette femme de caractère
vous sera présentée par
Madame Odile FISCHER,
agregée de l'Université,
diplômée de l'Institut
d'Etudes Politiques de Paris,
écrivain.
10 bis rue Thouin — Paris 5ème
Métro : Cardinal Lemoine / Monge
— Entrée libre . Cocktail —

Date à retenir
L'Atrium de Chaville et la section de
la Croix Bleue de Chaville présentent
LE GRAND ORCHESTRE ARMENIEN
(35 musiciens et 5 chanteurs)
Le 6 octobre.

(Տար. Ա. ԿԵՆԸ)
Ինքնին Յանուարեան կուսակցութեան
պետ Տ. Փերիշեղ: Վերադառնալով
կամեցան անդամակցել որոշած են նոր
բաղադրէն, ձեզ հաւորեցան, ժամու-
նի առաջիններով քաղաքի արդի
նախկանութիւնը արդիւնէն է այդ բա-
ղադրէն արդիւնէն արդիւնէն արդիւնէն
հաւորեցան ընթացիկ յայտնի
գործելու համարեցան, ինչպէս ի-
րենց վարձած արհեստներէն համարեցան:
Փերիշեղի ձեռն գրաւ քաղաքում
2005ին յայտարարած ըստիւնն ինչ
կարճաւ ճեղքազնայութիւնը աշխարհա-
կալայ առաւ ժըն է:
Արդիւնէն զեք քաղաքի ճամբար հան-
տարեան կուսակցութեան եւրոպայի
ներկայացուցիչներն են Ալմախիբեան
ժամուանի Ժիւրիճիանեան, Նախագի-
նը Ռուստ Կոնստանտին Ինքնին
նախարարէն նամակ ժը զրկած են:

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

ՄԵՆՔ ՊԱՆԿ
Ս. ՅԱՎՈՐ - ԼԵՆՈՒ
ՄԵՆՔ ՊԱՆԿԻ ժողբող ընտանիքի ԶՈՐԻԲ-
ԵՆԱՐԻԻ երեկոյան ժամը 17ին, հարգումի
խորհրդանշան են հանգստեան ժամերու-
թիւններն կը կատարուեն Հետեւեալ ժա-
մաներու ընթացքով:—
ԶՈՐԻԲԵՆԱՐԻ, Մարտ 7ին,
ԶՈՐԻԲԵՆԱՐԻ, Մարտ 14ին,
Մարտ 14, առաւտեան ժամը 10-30ին
Արեւադարձի ժամերու ընթացքով կը կատար-
ուի, իսկ երեկոյան ժամը 17ին՝ Հակոբ:
ԶՈՐԻԲԵՆԱՐԻ, Մարտ 21ին,
ԶՈՐԻԲԵՆԱՐԻ, Մարտ 28ին:

Իսկ Արեւադարձի ժամերու ընթացքով կը
կատարուեն Մեծ Գաճիկի Կիրակներուն,
պատարազէն առաջ:—
Ժամերու ընթացքով:—
Արեւադարձի ժամը 9-45ին,
Գառարազի ժամը 10-30ին,
Գարգի ժամը 11-45ին:

ԱՆԼԵՆ - ՍՈՒՐԻԳ ԳԵՆՈՐԳ
ԶՈՐԻԲԵՆԱՐԻ, Մարտ 7
Ժամերու ընթացքով:—
Կը բարդէ՝
ԿՈՒՐՏԱՍ ՎՐԻ - ՅՈՒՆԱՆԵԱՆ

**Ա. ԹԱԿԵՂԱՆՍԻ ԲԱՐՈՒՆԻՆԻՍԵՆՈՒՍ
ԱՆԵՐԻ ԳԵՆՈՐԳ**
ՈՒՐԻԲԵՆԱՐԻ, Մարտ 9
Հակոբի ժամերու ընթացքով:—
Կը բարդէ՝
ՄԱԿԱՐ Ա. ԲԵՆԵ - ՆԱԿԱՆԵԱՆ

**CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE**
ՄԵԶԻՆԻՔ
Կապույտ Նալի Լիւն - Վիկտորյանի
Ալկաթա ժամանակը այս առաջիկա կը
հարկէ իր առեւտրական Միջինեղ Զա-
րէն, Զորքայարի, Մարտ 14, ժամը
12-30ին:
Լիւն Սուրբ Յակոբ Մարի եկեղեցւոյ
Վարդապետ Մանուկեան արհեստի ձեռն
40, ունի տըմբներ - 3ըդ բաղադրած
Մանուկեանի՝ 12 եւրո:
Արժանապատեան ճամբար Հետեւեալին՝
04-78-45-17-55 կամ 04-72-37-61-57
Թիւրքուն:

Section «D. Missakian»
de SEVRAN - LIVRY
Soirée
«PAELLA»
Le samedi 10 mars à 20h30
à la Maison de la CBAF
17 rue Charles Péguy —
93190 Livry-Gargen
Réservations :
— Madeleine : 01 43 83 87 68
— Nilva : 01 42 36 33 73
Attention : Nombre de place étant limi-
té, merci de réserver au plus tôt.

**arménie
mon amie**
LA MAISON DE LA CULTURE
ARMENIENNE
D'ALFORTVILLE
organise
sous le parrainage de M. René ROUQUET
Député-Maire d'Alfortville
Une édition spéciale de
son SALON
DU LIVRE ARMENIEN
«ARMEN LIVRES»
du 22 au 28 mars
au Pôle Culturel,
Parvis des Arts à Alfortville
(à l'angle des rues J. Franceschi
et M. Bourdarias)
Un programme exceptionnel !
Samedi 17 mars à 20h30,
— salle de spectacle

THEATRE en français
«Papiers d'Arménie ou sans retour
possible» de Caroline Safarian par la
Compagnie du Théâtre du Parvis des
Arts de Marseille — Mise en scène :
Olivier Arména.
Jeudi 22-Mercredi 28 mars, de 11h à 19h
— Espace Culturel de convivialité
«ARMEN LIVRES»
Accueil du Public — Consultation et
vente d'ouvrages. — Rencontre et dé-
dicaces avec les auteurs — Lectures.
Et pendant toute la durée du Salon
EXPOSITION (création MCA)
«Richesse du monde des lettres et des
idées des XIXe et XXe siècles en Armé-
nie et en diaspora»
Conception : Krikor Beledian, écrivain
Mardi, 27 mars à 20h45
— Salle de spectacle

THEATRE en arménien occidental
«Akhatsèle» de Arman Vartanian —
Mise en scène : Vahé Shalvartian —
par la Compagnie Soundoukian venue
tout spécialement d'Arménie.
Mercredi 28 mars à 20h45
— Espace Culturel de convivialité
CONFERENCE-DEBAT
«Le statut de l'écrivain, la littérature et
l'édition arménienne aujourd'hui» avec
Krikor Beledian, écrivain et maître de
conférences (France) - Haroutioun
Kurdjian, écrivain et éditeur (Grèce) -
Sarkis Khatchents des Editions Kha-
tchents (Arménie) - Robert Koptas des
Editions Aras (Turquie).
Renseignements et réservations :
M.C.A. tél. : 01 43 76 55 89
courriel : contact@mca-alfortville.com

Manifestation organisée
dans le cadre de «Arménie mon amie»
Année de l'Arménie en France

CINE-CLUB
«Achkar» / UCFAF
Ciné-Club
«Rouben Mamoulian»
Sous le parrainage
de Robert GUEDIGIAN,
réalisateur
Homage
à HAMO BEK NAZARIAN
Jeudi 8 mars à 20 heures
PEPO
de Hamo Bek-Nazarian, 1935
Musique: Aram Khatchatryan
Avec :
Hrachia Nercissian, Hasmik Chouchan,
Tatiana Makhmourian
Directeur des programmes :
ARTO PEHLIVANIAN
• Participation aux frais : 5 Euros
• Adhérents et Abonnements : 3 Euros
UCFAF
6 Cité du Wauxhall 75010 Paris
Me République

Communiqué
**Fonds Arménien : un bilan
des 15 premières années**

Le Fonds Arménien «Hayastan» cé-
lèbre le 15e anniversaire de sa création
décrétée le 3 mars 1992 par le Prési-
dent de la République d'Arménie, cin-
quante ans seulement après l'indépendance.
La priorité accordée par les dirigeants
de la jeune République à la constitution
de cette grande organisation humani-
taire montre l'importance qu'ils y ont
attachée, dès le départ. Le Fonds sa-
voit investir d'une lourde responsabi-
lité : répondre aux besoins urgents de
la population, notamment dans la zone
ravagée par le séisme de 1988, tout en
investissant dans des infrastructures
dont l'Arménie manquait cruellement.
Quel bilan, quinze ans après ?

Sur le plan des urgences, l'action la
plus déterminante du Fonds Arménien
a sans doute été le «Projet Hiver»
de 1993/94 qui a permis de réunir en
quelques semaines 21 millions de dol-
lars pour casser le blocus énergétique
imposé à l'Arménie. Le Fonds a investi
aussi immédiatement dans l'ouverture
de routes frontalières qui ont permis
de désenclaver l'Arménie. Un pro-
gramme décennal a été appliqué pour
sauver des ensembles culturels et ar-
tistiques menacés de disparition. Enfin,
dès le cessez-le-feu de mai 1994, le
Fonds s'est engagé résolument dans la
reconstruction du Karabagh ravagé par
la guerre. Cette action est loin d'être
achevée : Le Fonds Arménien va dail-
leurs l'intensifier ces prochaines an-
nées, notamment par le développement
des zones rurales.

Sur le plan des infrastructures, les
chiffres parlent d'eux-mêmes. Les prin-
cipales réalisations de ces quinze an-
nées sont les suivantes : 463,8 km de
routes construites ; 211,8 km de ca-
nalisations d'eau sur 70 sites ; 43,8
km de gazoducs ; 71,4 km de réseaux
électriques ; 410 maisons et habitations
sociales ; 97 écoles ; 34 hôpitaux et dé-
pensaires ; 21 centres sportifs et cultu-
rels. Le Fonds Arménien a réalisé aussi
77 projets divers dans les domaines de
la science, de la culture et de l'éduca-
tion. Sans compter les pensions alimen-
taires versées aux orphelins de la
guerre qui étaient plus de 8000 à la fin
des hostilités.

165 millions de dollars ont été ainsi
investis, grâce à l'adhésion de cen-
taines de milliers de donateurs du
monde, dont 18 163 forayers et entre-
prises en France, ce jour. Ces inves-
tisements ont été réalisés dans la
plus grande transparence et sous les
contrôles les plus rigoureux, ce qui
justifie la fidélité des donateurs et leur
nombre croissant et explique l'ampleur
des réalisations en comparaison des
sommes dépensées.

La tâche qui reste à accomplir est en-
core immense. Si les grandes villes
d'Arménie et du Karabagh commencent
à profiter de la croissance économique
(+12,5% en/ depuis 5 ans), la situation
des zones rurales reste très dure. C'est
pourquoi le Fonds Arménien va s'enga-
ger, à partir de 2007, dans une vaste
opération de développement des vil-
lages, en donnant la priorité aux acti-
vités et infrastructures créatrices d'emp-
lois.

Au seuil de cette nouvelle étape, le
Fonds Arménien lance donc un appel :
nous avons besoin de vous pour
suivre cette œuvre humanitaire si exal-
tante et si nécessaire. Votre fidélité
nous est indispensable. Soutenez-nous
par vos dons*.

Fonds Arménien de France
BP 12, 75660 Paris Cedex 14
* 66% de déduction d'impôts.
Paris, le 2 mars 2007

Տեկին Բեկերն Մուրադաչ, և զաւակները Մարիկը, Ժանիկը, Բեկին, Լեւին։

Տէր և Տեկին Ժորայր Մուրադեան, Տեկին Ժուէ Մուրադեան և զաւակները։

Տէր և Տեկին Տիգրան Գրիգորեան և զաւակները։

Տէր և Տեկին Վրէժ Մելիքեան և զաւակները։

Բնակչի նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մտանոթն, չոր, զաւկներ, եղբոր, քորոր և ազգականներն։

ԲԱՅՅԻ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ-Ի

ժառը, որ պատահեցաւ Մարտ 6ին։
Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Ռոբարթ, Մարտ 9, ժամը 14-30ին Փարիզի Մարտի Յովհաննէս-Մկրտիչ եկեղեցին 15 rue Jean-Goujon — 75008 Paris
որպէս ժամերը կը փոխադրուի Ալիֆուրիի գերեզմանատունը, ամփոփուելու համար ընտանեկան զամբարանը։

«ԵԱՌԱՂ»-ը - Մեր ցաւակցութիւնները Տէր և Տեկին Ժորայր Մուրադեանին և Ժանիկ Մուրադեանին։

CONFERENCE —

DIAPORAMA

Dans le cadre de «Arménie, mon amie», Année de l'Arménie en France, avec le concours de l'Eglise évangélique arménienne d'Issy

« L'ARMÉNIE, TERRE DE CHRÉTIENNETÉ »

Histoire du christianisme en Arménie, de ses origines à nos jours

par le professeur Jean-Pierre MAHE
Directeur d'études à l'Ecole Pratique des Hautes Etudes de Paris

Jeu 8 mars à 20h30

Auditorium Mail Raymond Menand
Issy-les-Moulineaux

Renseignements : 014 123 8000

— Entrée libre —

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

ՄԻՋԻՆԳ

Կապույտ Խաչի Գամանի հաւաքին ժամանակը կը հաւաքի ընկերակիցներն ու համակիրները Միջինի հաւաքին, 29րդի քաղաքի, Մարտ 14, ժամը 12-30ին Գամանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորեալ եկեղեցւոյ որսանի մէջ։
Մասնակցութիւն՝ 10 եւրո։

•••

Կապույտ Խաչի Լին - Լիւթորպանի Վարդապետաճախը այս տարի Խաչ և Լիւթորպէի իր տանգալան Միջինի հաւաքին, 29րդի քաղաքի, Մարտ 14, ժամը 12-30ին։

Լինի Սուրբ Յակոբ Մայր եկեղեցւոյ Վարդապետաճախը որսանի մէջ 40, Խաչ ԵԱՌԱՂ-ին - 3րդ քաղաքաւ Մասնակցութիւն՝ 12 եւրո։

Արժանապատեան համար հեռագրային՝ 04-78-45-17-55 կամ 04-72-37-61-57 Բիւրոն։

□

Section «D. Missakian»
de SEVRAN - LIVRY

Soirée

« P. A. E. L. L. A. »

Le samedi 10 mars à 20h30

à la Maison de la CBAF

17 rue Charles Péguy —

93190 Livry-Gargan

Reservations :
— Madeleine : 01 43 83 87 68
— Nilva : 01 42 36 33 73
Attention : Nombre de place étant limité, merci de réserver au plus tôt.

Kevoork et Françoise Aharonian,
Annie et Agop Kassardjian,
Ara et Silva Aharonian,
Hélène et Serge Kazandjian,
ses enfants

Sona Arslanian, sa sœur, et famille (USA)

Valérie et Olivier Danoux,
Caroline et Marc Tabourian,
Sévan et Léonardo Matossian,
Tamar, Anais, Gary, Vahé, Alexia et Léon,

ses petits-enfants,

Karl et Audrey
ses arrière-petits-enfants

Les familles Menak (Liban), Manoukian (Liban), Aharonian (USA), Marcom (USA), Barsam (USA)
parents et alliés

ont la douleur de vous faire part du décès de

Mme SIRA AHARONIAN

(née KEHYAKATCHOYAN dit MENAK)
survenu le dimanche 4 mars 2007 à Paris.

Les obsèques religieuses auront lieu le Samedi 10 mars 2007 à 10 heures, en la Cathédrale Sainte-Croix des Arméniens Catholiques; 13 rue du Perche, Paris 3e;
suivies de l'inhumation au Cimetière Nouveau de Neuilly.

Cet avis tient lieu de faire-part.

24 rue Cortambert, 75016 Paris

«HARATCH» présente ses condoléances
aux familles Aharonian, Kassardjian et Kazandjian.

Mémoiral Leclerc — Musée Jean Moulin
Jardin Atlantique
23 allée de la 2ème DB, Paris 15^e
(au dessus de la Gare Montparnasse)

EXPOSITION

DU 6 MARS AU 29 JUILLET

Missak Manouchian,
les Arméniens
dans la Résistance en France

Dans le cadre de «Arménie, mon amie», Année de l'Arménie en France, le Mémoiral du Maréchal Leclerc de Haute cloque et de la Libération de Paris — Musée Jean Moulin organise l'exposition «Missak Manouchian, les Arméniens dans la Résistance en France», avec le soutien de l'association nationale des Anciens Combattants et Résistants arméniens, et l'aide de résistants arméniens. Orphelin du génocide arménien, poète, intellectuel engagé, militant politique, Missak Manouchian (1906-1944), adhère en 1934 au Parti Communiste français. Engagé volontaire en 1939 et démobilisé en 1940, il poursuit l'activité militante dans la clandestinité. En 1942, il entre dans les Francs-Tireurs et Partisans de la Main d'œuvre Immigrée (FTP-MOI) dont il est nommé responsable militaire pour la région parisienne en 1943. C'est sous son commandement que sont initiées les actions les plus spectaculaires contre l'occupant nazi. Arrêté le 16 novembre par la Brigade Spéciale des Renseignements Généraux (BS2), il est fusillé au Mont Valérien le 21 février 1944, avec vingt-et-un autres résistants de son groupe. Outil de propagande nazie pour dénoncer le «complot de l'étranger», la célèbre Affiche rouge sur laquelle il figure avec quelques uns de ses camarades, devient au contraire le symbole du courage des étrangers dans la lutte armée pour la libération de la France.

Գեորգ և Զրաբուհուկ Ահարոնեան,
Անի և Յակոբ Կասարճեան,
Արա և Սիլվա Ահարոնեան,
Հելեն և Սերժ Կազանճեան,
զաւակները,

Սոնա Արսլանեան, քույր և ընտանիքը (ԱՄՆ),

Վալերի և Օլիվիէ Դանուս,
Կարոլին և Մարկ Թաբուրիան,
Տեւան և Լեոնարձո Մատոսիան,
Քամար, Անայիս, Գարի, Վահէ, Ալեք-Սեւ և Լեւոն,
բոլորները,

Գարլ և Օտրէ,
ծնունդը,

Մենաք (Լիբանան), Մանուկեան (Լիբանան), Ահարոնեան (ԱՄՆ), Մարգոմ (ԱՄՆ), Գարսամ (ԱՄՆ),
ազգականներն ու խնամիրները

ցաւով կը ծանուցանեն

ՏԻԿԻՆ ՍԻՐԱ ԱՀԱՐՈՆԻԱՆ-Ի

(ծննդով՝ ԳԵՅԻՆԱՆԱՅԻՆԻԱՆ,
ծնունդ՝ ՄԵՆԱԿ ԿԱՆՈՆՈՎ)

ժառը, որ պատահեցաւ Մարտ 4ին, Փարիզ։

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Շաբաթ, Մարտ 10, ժամը 10ին Փարիզի Շայ Կաթողիկէ Աթոռանոց Սուրբ Խաչ եկեղեցւոյ մէջ։

13 rue du Perche, Paris 3^e
որպէս ժամերը կը փոխադրուի Նէյիիի եր գերեզմանատունը։

Իրեն մահալը դիտած չըլլալով կը լինողի երկրային իրեն այդ նկատել։

24 rue Cortambert, 75016 Paris

«ԵԱՌԱՂ»-ը - Մեր ցաւակցութիւնները Ահարոնեան, Կասարճեան և Գազանճեան ընտանիքներուն։

MUSIQUES D'ARMÉNIE

Hasmik PAPIAN (soprano)

Vardan MAMIKONIAN (piano)

CHANTS D'ARMÉNIE

Komitas — Tigran Mansourian —

Parsegh Ganatchian —

Armen Tigranian —

Tigran Tchouhadjian

Edouard Mirzolian —

Hampartoum Berberian

Lundi 12 mars à 20h30

Salle Gaveau

45 rue la Boétie 75008 Paris

Renseignements, réservations :

☎ 01. 48. 24. 16. 97

LES AMIS DE LA FONDATION MARIE NOUBAR

DÉJEUNER

Au profit de leurs étudiants boursiers de la Maison d'Arménie

Invité d'honneur

Monsieur VARTAN BERBERIAN

le dimanche 11 mars à 13 heures

au YAN'S CLUB — 5 avenue Reille - 75014 Paris

Réservations — Tél.: 01 45 89 20 48

Tout don serait apprécié pour lequel vous recevrez un reçu CERFA

Merci de libeller tout chèque à l'ordre des Amis de la Fondation Marie Noubar

57 boulevard Jourdan - 75014 PARIS

e-mail : amismarienoubar@hotmail.fr

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH»

83 rue d'Hauteville 75010 Paris

Siret : 571 027 317 000 15 — Commission Paritaire : N° 0609 K 94976

arménie
mon amie

AGENDA

du 9 au 25 mars
18ème Festival THEATRES AU CINEMA
à Bobigny

PARADJANOV

Vendredi 9 mars
19h30 Vernissage de l'exposition :
POUR RETROUVER PARADJANOV

En présence de Zaven Sargsyan, directeur du musée Paradjanov d'Erevan
20h30 SAYAT NOVA de Serguei Paradjanov

précédé de la lecture de quelques poèmes de Sayat Nova par Hermine Karagheuz

En présence de Sofiko Tchiaouréli, comédienne et Garéguine Zakoyan, directeur de la Cinéma-thèque arménienne d'Erevan

Samedi 10 mars
17h PARADJANOV, LE DERNIER COLAGE, réalisateurs Rouben Kevorkian et Krikor Hamel, en présence de Zaven Sargsyan, directeur du musée Paradjanov

19h PARADJANOV, LE DERNIER PRINTemps en présence du réalisateur Mikael Vardanov

Dimanche 11 mars
Hommage à la comédienne Sofiko Tchiaouréli

15h ACHIK KERIB de Serguei Paradjanov

17h L'ARBRE DU DESIR de Tengiz Abouladze en sa présence

Mercredi 14 mars
17h LE BAISER et UNE NUIT AU MUSÉE PARADJANOV en présence du réalisateur Roman Balyan

18h30 PARADJANOV, LE REBELLE en présence du réalisateur Patrick Cazul

19h30 Table ronde avec Georgui Paradjanov, Patrick Cazul, Levon Abrahamian animée par Cyril Béghin

21h JE SUIS MORT DANS L'ENFANCE en présence du réalisateur Georgui Paradjanov

MAGIC CINEMA
Rue du Chemin Vert — 93000 Bobigny
métro ligne 5,
station Bogny/Pablo-Picasso

Réservations au 01 41 60 12 33
ou reservations.festival@magic-cinema.fr

Armenia Sacra, du 21 février au 21 mai, Musée du Louvre, retrospective de l'art chrétien arménien.

ፆ በ ኲ ሶ ቶ ኮ ሀ

ՈՃՐԱԳՈՐԾԻՆ
ՈՃՐԱԳՈՐԾ ԸՍԵԼԸ
ՊԱՏԺԵԼԻ ԱՐԱՐՔ Է

Դատախազ Ռիչարդ Դավաթիլը, թերթեր 10 Հայեր թերթիկ լրագրի տպագրելը զստացվարած է, այն ցամաքամարտունի թերթը որ է, Տիգրի մարզապետին առնելու ու լեզիները հրատարակելով զինքն հայուն էս լեզիներով ոճարարած։ Աստիկ դիտ է կերել 18 տարեկան էլ վար լեզուն հայապետական ցուցարարական արդիւնէն, հետաւորը որպէս ոճարարը 0, Սամաթիա չկարելի, անունը հրատարակել թերթերը տալը օրուն էս թաղան իտէք է զմարտն պահանջուած առաջադէտ։

Վերոհիշյալ հակազդեցության միջոցից հետո, ինչպես նաև Մամուլի քանակական արժեքի ազդեցության հաշվարկից՝ Օ. Էլզերի ևր դասապարտումի արտադանությունները ունենալից է Գրայտ ապահովողներն, անդերհին, նրա ուղղորդողի թրքապահ գրքին առաջն ապահովողներն ուսուրդ կորդի առաջն առնալուները լրատվողներու փոխանցողներու հառցելին՝ Տուրքապահ ևս ինչից մը նկատած է կարգ մը լրատվողներ լրացնելու, չեղանկող նստել հնուստեղի կայաններու երաժ թարգմանիչը, քանի որ անոնք նորն առաջնցելին էին դասապարտում։

Φ Ξ Ρ Τ Ζ

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ԱՏԵԱՆԸ
ԿԸ ԹՈՅԼԱՏՐԷ
ԺԽՏՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Փարիզի Վերաճնիշ ատենադարանը Մարտի 14-ին ավարտեց ռազմագիտական համաժողովը՝ «Բուրժուազիզմի և սոցիալիզմի դեմ» թեմայով։ Համաժողովը անցավ 1987 թվականի փետրվարի 14-ին և 15-ին։ Միջազգային համաժողովի ժամկետը 1987 թվականի փետրվարի 14-ին և 15-ին։ Միջազգային համաժողովի ժամկետը 1987 թվականի փետրվարի 14-ին և 15-ին։

Հայ Դատի յանձնարարմբը Մարտ 7
Թուալիի Հաղորդագրութեամբ մը կը
տեղեկացնէ թէ օսմանկամ է ի տես նման
վճիռի: Կը շեշտէ թէ Առեանը նոյնիսկ
կտարի է առած նոյն Համայնագրութե-
անն կողմէ 1915ի մասին նշանորդ տա-

Ե Ի Ր Ո Պ Ա Կ Ա Ն
Խ Ո Ր Հ Ր Դ Ո Ր Ն

**ԶԱԽԶԱԽԻՉ ՄԵՐԺՈՒՄ Մ
ԹՐԳԱՄԷՏ ԲԱՆԱԶԵԻԻՆ**

Անցեալ նոյեմբեր 13ին երեք երեսփոխան օրէնքի բանաձեւ մը յանձնած էին ժողողականութիւնը պատմելի արարք հռալդի ֆրանսական օրէնքին աղբնշուելուն: Բանաձեւը ախտահարէր իր յայտնէր Հոկտեմբեր 12ին քրիստոնէի Ազգային ժողովին քուէարկած ժառուար պատժող օրինադիմին, չեղանդի ի՞նչ նման քայլ մը պիտի չգիրառնէր Քուրտի մէջ առնալ:

CUZ

ՀՐԱՆԴԻ ՏԻՆՔԻ ՈՃԻՐԻՆ
ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՄԻ
ԲԱՆԱԶԵԻՆ
ՔՈՒԷԱՐԿՈՒՄԸ
ՅԵՏԱԶԳՈՒԱԾ

ԱՄՆ-ու Գոնիգերիս Արտաքին յարաբերությունները յամենախախտող պնդեալ Մարտի Դին քուկաբերի քանանաւ ըն Տիրիս ոճիրիս քիւնիւն: Վերբիս պատմութեալարկարկելիս յետագանաւ ի: Բաւառ զիւր յլուած ի յորի յամենախախտող զինվորապետ նախագահի ձ: Գլխաւի կողմէ: Ն: Տիրիս ոճիրիս դատապարտումի ճան ճոն տուլ տրուած ի Թրքական պատմական օրէնքի 301րդ յօդուածը ընկերական Նշալատանի ճես զիւրանգագիտական, քաղաքական ի տնտեսական յարաբերություններ Հաստատելու պատճառներու:

Անցարտ բանաձևերն նախընթաց կապ
մեկուն մտապահությանը ամեն նախընթաց
բարձրագույն հիմքերի վրայում համարում
նոր օրակարգի ամուրիություն: Մարտ 7-ին
յանձնախորհրդի հանրապետական ան-
դամների Ռիչերթո Նուկեր ատարակրի-
պահանձաված է որ բանաձևերն հանու-
մակալանի Ցեղասպանության նշանը
Ատոր վրայ յանձնախորհրդը քննարկում
յետադարձ է պաշտոնադրել յաբորի ժո-
ղովրդի աստիճան հիշանկի որ բանա-
ձևեր օրակարգի կրնայ դալ 2-3 շաբա-
թեի:

Հայ Դատիկ ԱՄՆ-ու յանձնախումբին
պատասխանատունները յայտնած են թի-
նեղիկայայուած բանաձեւը նոյնութեամբ
քուէարկել տալու իրենց Զանգերը պիտի
յարունակեն :

բիներու հրապարակումներուն յետագային սրբազրուած քլլալու պարագան, ին որ ինքնին յանցաւորութեան խոստովանութիւն է :

Ինչպէս յայտնած են Հայ Դատի պա-
տասխանատուները, պատահաբար յաւել-
եալ փաստ է թէ որքա՛ն անհրաժեշտ է
Ժրտողականութիւնը պատժող օրէնք մը

«Քուխ»ի ու անոր հրատարակչին դէմ
դատի ղեկմած կադմակերպութիւնները
տեղեկացուցած են թէ նոյն թղթատարը
կը ներկայադնէ Վճռադէկ արտանման:

մտածումի եւ արտայայտութեան ազա-
տութեան պայքարողներու գործը: Կ'ա-
ւելցնէր թէ ան կը վնասէր Թուրքիոյ եւ
Հայաստանի յարաբերութիւններուն ա-
ն եւ վտանգաւոր նախնորթաց ան կը ստեղ-
ծէր պատմելիով մեծօրում դէպքի մը որ

Աւելորդ է բանը որ բանաձեւը յղած ե-
րեք երեսփոխանները Թուրքիոյ հոսանքի
ի վար թխավարողներ են, քանի որ իրենց
բանաձեւով բառացիորէն կրկնուած են
թուրքական թեղերը:

Գուէարկութիւնը, սակայն, ջախջախի
արդիւնքով մը մերժած է առաջարկը: 78:
երեսիոխանէ միայն 37 հոգի թեր քուէ-
արկած է, 95%ի մերժումով եզրափակե-
լով հազոց:

ՓՈՒԿՆ ՏՈՐՄԻ

**ԺՈՒՌ ՆՍՏԻՆՔ,
ՇԻՏԱԿ ԳՐԵՆՔ**

[illegible]

Միջեր ստիպան միշտ օտարին՝ վրիպ
 զվախվելիք եւ ընդունելիք որ ինքն ա
 պիտեմք որ զի ապայել եւ շախտելու
 քաղցրեղիք անտեղ եւ երբեմն տառաւ
 ին շարմամբովս ձեռով՝ Թրքաւս
 ողջ տառաւիկ տեղի ունեցող Հայաստ
 անի տառին՝ քաջատեղին Հայադէ
 զբարեկամս։ Ան տառն տառաւ
 նախաՀարութեան, մեր իսկ նախադ
 նութեան, եւ ամենաբարեկամս
 ինքն իրայ, երբ, օրինակ Հայադ, Լույս
 րի նոր զոյգանակին ամբիւ Հայերն
 նով պայտաստուան քաջատառան թու
 րը քնարեղիք արեւոյն խորհրդայն
 ուղղապարհեմք։ Եւ ինչ տառն ինչ դր
 անքան ինքն մեր եւ անբնական
 ինքն ինքն պարզապէս Հայադ եւ
 ինքն։ Հետադարձան նախադեմն ինչ
 ինքնպէս Հայաստան նախադեմն
 ինքնինքնին՝ ժառանգելով մեր ժառան
 ինքնով, մայրաքաղաքն ալեւ տառ
 ինքնինքնին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

୧୫୫୫ ୧୯ ୫୦୩୦୪

ՊԱՆՏՆԱՆ 100 ԺԺ. արեւելք Պայաս-
րուրը մէկ արաբականի մէջ, Մարտ 7ին Յ
իրաքը իջ Բէլտերն սպաննուեալ է:
անձնասպանական արարքը էր ընթացքին
նախորդ օրն ար, իջ 117 ուխտանաչ
սպաննուեալ էին, նոր Հակոբեանքի մը Հա-
մաճանի: Միւս կողմէ վեց օտարական, եւ
նոխտարու սպաննուեալ են երբ Բաշի-
քաղ մը իր Թախարդուսմ կառքը ուղղու-
ե ունին Թախարդուսմ մը Հակոբեանքի
կայանին վրայ եւ որոս պատմուեալ
գաղպանակի Բերքայեալ գազող ուխտա-
նաչուին:

ՖԻՆԱՆՍԱՅԻ ԳՈՐԾԱՂԱՐԿՈՒԹՅԱՆ մասին Լիպեյրապահ (ցույց 8) զննության մեջ Հրատարակած է ցույց տալու Համալսարանի պաշտոնապես արուամ թիվերը չլինում են և կը Հաստատու որ աղագրներու համակարգութիւնը 8,7% չէ, ինչպէս յայտարարուած է, այլ՝ 9,5%, ինչպէս կը Հաստատու անհատա տեղեկութիւն է: Այս յօդուամ մը կը քացաթիւ նաեւ թէ ինչպիսիքն Հաշիւները կան ծածկելու համար իրականութիւնը: Բացառաբար նաեւ 2006ին զործարարութեան վերաբերեալ տեղեկութեան ուս տեղ տեղէն նշեալու է:

այսուցից որ Հայոց իր սեփական գիրք ու գրականությունը ունի, թէ տիրույթը, չափը ցույց տալ թէ այս գործողությունն ընդ ռուս տէրն ու տիրակալը: Բացառություններ կրնայ նոյնիսկ լատաստիկ հասարակ ըլլալ: Փրանսական կողմը նկատակաւ խնայողութիւններ ընելու համար նախորոտած կրնայ ըլլալ այս սկզբն ոյնից հաստատական ետեւն:

Ինչ որ մի ընտանի արարածները, այս
 ստանով հետ զայնք Դարձանա՞նք, որ
 քեզ ապ, ի՞նչ ճախորթի զոտակա՞նք
 լրտաղծի աղոթի ինչ յաղթի շահեղծի
 Այս անմահաբան շահունմունքին հրժե
 րի Ժամանակ, Բնին բերան է Հայաս
 տանույն Սաղարկա՞նք Երեւանի որ
 ինչ ճախորթի արտաքին արարածներ
 է հանդիսանալ, կրթող զեղեթի աղթի
 Դա՛նումս որպիսի մեր Ժամանակն ա՛նք
 ու զուրկաբան արարածայություն շայն
 լեզուի հանդէպ է ընթացի Մուտնո՞ւ
 Կարճալի, Ծորա՞նք էի Տաթևա՞նք
 իր արժանի Ժամանակաբաններ։ Յուզա
 հանդէպ, Հայ կարգապահները այս
 զեղեթի պատճեն, Բնին, զգուշանա
 ւ։ Համարում որ հոգեբան ուղղաբանու
 Բնին, ճաղային ճախորթի բուռն
 քան է Ուղղաբան Բնին անքորն
 յարկաւում են։ Զանգեզու որ ուղղ
 աղթ, Բնին ի՞նչ էր քան ծնի աղթի
 ճախորթայություն էի արարած Հայաստ
 ա՞նք արարած Բնին է, որպիսի ինքն
 կարճեք ունի, այսօր, Երեսնամյակ
 Հայաստանի ու Սփորթի Տայ գանդա՞նք
 Բնին։ Զանգեզու որ անպան այդ ժա
 յնի զիմով, ի՞նչ հաստատի Ժաման
 ակները, ինչ կրթող զանուն մեր Հայ
 անքորն ինչի ճանա՞ն Հայկա՞նք ան
 ծնի։ Այս պատճառով այս անգամ էլ հետ
 տրուելու են ճախորթայություն առաջ ճե
 րտի, ինքնարար ինքնորին Համար
 որ քորն ինքնին ժնուն ճախորթ ինքն
 լինու։ Համար։ Երեսնի Բնին, Հարապա
 ղաւանքին զանուն, Համար Մուտնո
 թի Մեծ Տեղերին։ Երեսնի զեղեթ որ
 պիտի պապակի անքորնանք ինքնա՞նք
 ինչ ինքն անա՞ն Ժաման։ Երեսնի
 քրնը, Տնչ իտեղին Համար, յանուն
 ճախորթ Բնին։

ԿՈՐԻԻՆ

Հակահն ընտրութիւններէն ետք, եւ ոչ Մարտին, ինչ որ սովորութիւն էր:

[illegible]

Ն. ՍԱՐԳՈՂԻ վարդապետը համար էին, որ դրպարատարիներն հր կհասնէր իր կալածած տիրին գնահատելու՝ զգեղնալի գինեղներ շուրջը վիճին, համակողմ Ժր Տուրքերի բռնականորէն տնտեսին զիմամբ ի որդեազի վարկաւան Ժր ձեռք առնէ, պայտադրելու համար որ իր բոլոր հաշիւները եւ կեկամտաի յայտարարութիւնները Ժապտէր են: Ընդհանրաւ տնտեսի տնտիւրէս պէտք ընթացող տնտես ի գիտմամբ, հաստատարով թէ տնտեսներն սոյն կայ: Մի կողմէ, Մարտ Տին, որ Կինքերու իմացաւորն էր, Սիմանի Ժվէլ պաշտօնատէրն էր յայտարար թէ՛ սուտեկն Ընտնէր:

(Temp. 7. 12)

գոր) շատ զեղեցիկ խարտեա, պար-
մանութիւն որ հետ, Լիբիա Արեւու-
մոտոփ, վերջնապէս պիտի գնահ-
ըր ճակատագրերը:

... Մօրս ընտանիքը՝ Երանիկ,
ուրախ եւ միաձուլ էր: Մօրենական
մեծ մայրս՝ ծաղումով Վիթան,
Սոյնի չիմարիութեան նախկին
զինգերիկ, միայն իր անուանոյն
եւ պատկանելին ճամար կ'ապրէր:
Մօրենական մեծ-ճայրս, հայ-վրա-
ցական ծաղումով բոլիկ էր:

✽

Այսպէս, Թրուայա իր ընտանիքին
եւտ պիտի բռնէ ախորի ճամբան,
եւր կը մացի յեղափոխութիւն ու
բաւական տալուովները ետք, իր
յաջողի համար՝ Պոլիս, ուրիշ, պի-
տի փորձելու անցքի վերաբերա, ինչ
այ կալ զ'անհիման՝ մամբամամու-
րիւն մը (էջ 28) գոր կու տամք ըս-
տորն:

✽

Պոլիս, նոր դիտարութիւններ
սեղանակա իշխանութիւնները ծա-
ղումով առաջ ընտրելու զարգացանքներ
կ'ապրէր իր ճամբերէն եւ Պոլիս ցա-
մաք ելելու արտօնութեան կու տա-
լին միայն ծաղումով ճայ գալովիս
կանխելու: Մեզ պիտի ընդունէին
թէ ճամբու զոնքն էր: Կարգութիւնը
բարդացելու ճամբար ալ միայն ընտր-
ու յալական անունները ընտնողով իր
վերջնապէս, մեր անունին «Յոթ»
վերջնապէս ընտրելու մեղի աւելի իր-
բեւ որաւ կը ցուցնէր: Զգայնացած
այս չիտիւթիւնէն ճայրս փախուս-
տի մեծ ընդունելու: Հայկական
նոր Հանրապետութեան Պոլիսը
զիւնականութեան ներկայացու-
ցիւն, 1920 Մարտ 19ին, միջկ
նամակ մը տուաւ ըստ որուն այդ
նամակը տուաւ «Յոթ» թուանշա-
նակի մէջ Թարասով անունին
տանի, իրականութիւն մէջ «Թորոսեան»
ի կուշուր: Այս «Թորոսեան» ա-
նունը, որ երբեք մեր չէր եղած,
փակած պիտի մնար մեր «Թարա-
սով» անունին, ճակատալ այն քո-
լոր ջանքերուն զորս թափելիքն
ստիկ ազատելու(*) ճամբար:

(*) Հնա, Թրուայա իր գործածել
«տեղաբարե» բառը, որ անշուշտ
վերաբերում է: Մամուտի երբ
լորտիւնի մը ի վերջու «Թարասով»
ներք շատ գոյ եղած են «Թորոս-
եանի» վերաբերումով կարեւոր Պո-
լիս ցամաք ելելու եւ Թրուայայի
մամբամ ընտնողով համար: Գոյն, առ
ի երախտագրութիւն այս գրած
լին, կարելի էր այդ բայը չգործա-
ծել:

ՕՐՈՒՆԸ
ԵԱՐԺՈՒՄԻՆ
ՀԵՑ

ԲՐԻՏԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒ
ԻՐԱՔԻՆ ՄԵԿԵՆՈՒՄԸ

Բրիտանիոյ վարչապետը վերջե-
րս յայտարարեց թէ տարուան ըն-
թացքին պիտի նուազեցնէ Իրաք
զդեռած զօրքն թիւը: Ատիկա մէկ
կողմէն իր վարկը բարձրացնելու
զիւրազող չանք մը կը նկատուի,
միւս կողմէ ձ. Պուշ Կիլքը չգծ-
ւարցանելու մտահոգութեամբ առ-
նչեալ թայ մը: Բրիտանական հան-
րային կարծիքը բուսական ստեղծի
ի վեր ոչ մէկ լաւ քան իր յուսոյ այդ
պատիւրացմէն ու Պուշ ինչպիսի
մասունովով որոշ հասարակչու-
թիւնէն մը պահելու Պիքի ընթացքը
ոչինչով կը գոհացնէ յատկապէս
բրիտանացի զինուորականները ու
րոնք երկար տանելէ մերկ կ'ուզէին
վերջ տալ իրաքեան արկածաբար-
ութեան:

Պիք իր ելութին մէջ ըսաւ թէ
բրիտանական զօրքն զործնելու-
թեան վախճի: Պարագի մէջ սին-
նիները ապստամբութեան ու Բա-
խտաւ չար, չիւնախնիքն թախ-
նելն ալ չազդուեցէ պէն: Անիկի
չխորացող, թայց առնէ մարդ զի-
տէ թէ չեն պայքարի հանդիպակց
ճակտուր կը կարգին իշխանութեան
չիւնիւնը: Դանախն քաղաքագոր-
քեր, զինեալ զեղախոտմեր եւ չա-
րութիւն բրանքներ: Իսկ այդ լու-
րերն զէժ պաշարելու ճամբ
հարկաւորը բանակի ուժ մը չէր,
այլ ոտակնանակ:

Ատիկ գտաւ չընտնէն մէջ իշխա-
նութեան լծակներու տէրերը կապ-
ած են զանազան հատուաններու ու
րոնք տեսակ մը քաղաքացիական
պայտերով կը մղեն օրինաւոր կամ
ապօրինի եկամուտներու հակելը-
ոն ճամբար: Անոնց ամենէն կարե-
ւորն է բարիքի շարք: Իրաքու
մարդակց, հակառակորդ այդ կող-
մէն ոչ մէկը մը սիք Բրիտանա-
ցիները: Դառն զարմանալի չէ որ
անոնց մարդկային կորուստները
վերջին չորս ամսուան ընթացքին
եռապատկուեցան: Բրիտանական
ներկայութեան զէժ երդողները չարք
կուտան թէ ի՞նչ իմաստ ունի այդ
ներկայութիւնը երբ անոնց մեկնու-
մէն ետք ալ ամէն քաղաքացի ներ-

ՃԵՂՈՒՄ

Յարգելի խմբագրութիւն ՅԱՌԱՋ
օրաթերթի,

ՅԱՌԱՋի Փետրուար 24/25 2007
ճամբարն մէջ լոյս տեսած էր հար-
ցազուրկ մը Արէլ ԲՅՆ. Մանուկ-
եանի հետ: Պատասխանելով ձեր
Մարտիկի թղթակցեցնելէ Սաե-
փան Պօղոսեանի մէկ հարցումին,
Տէր չայրը թուած է Զուլեյխիոյ
մէջ զործող զիւրաք կառույցներ
ու կազմակերպութիւնները: Այս
զրուիթեամբ կ'ուզէիք ՅԱՌԱՋի
ընթերցողներուն տեղեկացնել, որ
Տէր Արէլ մոռցած է յիշատակել
Ժընեի Հայ Տիկնանց Միութիւնը
(ՀՏՄ), որ 20 տարեկանի ի վեր կա-
նանաւոր կերպով լոյս կ'ընծայէ
ԱՐԱՎԱԿԻՆ երկիւղելու պարբերա-
թերթին, ներկայիս՝ Զուլեյխիոյ
Հայ Համայնքի միակ Հրատարա-
կուիթիւն: Անցեալ Հոկտեմբերին,
ՀՏՄ-ն ստեղծեց ԱՐԱՎԱԿԻՆԻ 20ամ-
եան Ժամանակցութեամբ՝ Հայկա-
կան կազմակերպութիւններու ներ-
կայացուցչներուն: Բնականաբար,
ներկայ էր ու խօսք առաւ նաեւ Ժը-
նեի Հոգեւոր Նովիք:

Կանխայայտ
Նորահայտութիւններով՝
ՄԱՐԱԼ ՍՈՒՄԱՐ

Ժընե. 2007 Մարտ 2

Զին կորները, պաշարը պիտի չա-
րուշակուին:

Բանի որ ապստամբներ, կամ Ալ
Բախտայի մարտիկներ չլային չը-
ջանին մէջ բրիտանական զօրքն
կրնար 2005ին ալ մեկնել հունկէ:
Փոխանակ ասոր զբաղող ուժի ա-
նոնք պատկերը օրէ որ աւելի զոր-
ուրեթեան ազդակ եղաւ, իրենց կա-
տարած զործողութիւններն ալ աւե-
նի ու աւելի անօդու: Եթէ Բրի-
տանացիները 2005ին մեկնէին Պա-
րաշին, կրնային ըսել թէ յայտնի
չլայած են: Գալ տարի երբ մեկնած
ըլլան, իրենց ետքն պիտի ձգեն զա-
րգացիական տեղական պատերազմ
մը, իսկ իրենց մեկնումը անխուսա-
փելիօրէն նաւանջի մը պիտի նմա-
նի:

ԲԱՂԱՆԷ

ԳՈՐԴՈՒՄ
ԳՈՐԴՈՒՄ

ՊՈՒՍՈՑ Ֆէրիզիւղի կեկեղեւոյ
արարողութիւնն ետք, Փետր. 18-
ին, սիրոյ սեղաններու շուրջ Հա-
մարտուած բազմութիւնը, խան-
դակաւ միջոցներ մը մէջ տնտե-
սի է Կարպ Գաւու. 98թ. եւ երգչա-
խումբի կազմութեան Ծօր տարե-
դարձները: Մերոյ սեղանին նա-
խաջանած է Ծաւան Արզապիւն-
պոս: Օրուան հանդիսավարը եղած
է Մարիամ Տրամբեան, որ Հա-
կիւն պատմութեան ըրած է Վարչա-
նանց պատերազմին, Բարեկեցողի
խորհուրդին, երգչախումբի անց-
եալի պատմութեան, ապա, ներկա-
ներու ներկայացուած է զեղարուես-
տական յայտագիր մը: Տիկին Դա-
լար Փինթիպոյ կարգադրած է երգ-
չախումբին տեղեկագրերը: Ապա,
խօսք առած է Մարմարայի իմրա-
գարարը՝ Թ. Հատմանեան, որ եր-
շած է թէ երգչախումբը զարգին
յաւազոյններէն է: Անդադարձած է
Վարչախումբը զօրավարաց միւս Ա-
րարտիքի ճակատամարտին, զիտի
տալով էր Վարչախումբի երգչախում-
բի ալ, ինչպէս մեր երգչախում-
բերն ու աղջային Հասարակութիւ-
նները, Հայապարսկ տարեկանի ի վեր
Ապարտիքի ճակատամարտը կը մեկն
պահպանելու ճամբ մը Հասարա-
ն ու աղջային ինքնութիւնը: Իր խօս-
քը վերջացուցած է ըսելով թէ մեր
երգչախումբները ճանաչով թեր-
զներ են: Վերջապիւրէսն արաւա-
տան է Սիլվա Կոմիտեան եւ հան-
գիսիսիւնը վերջ գտած է Ծաւան
Արարտիքի օրհնութեան ընթացք:

ԵԿԵՂԵՑԵԱՆ ՕՐՈՒՄ

Մարտ Բին Հնդկաստանի եւ Մալ-
բադոյն արեւելիք հայաբնակական
պատերազմի Արաւ Արք. Պաշիւ-
րեան օծած է Մայրապատիւ Ս. Մա-
րիամ Սալակիան կեկեղեւին որ ամ-
բողովութեամբ վերանորոգուած է:
Այս կառուցումը է 1758ին բուրձա-
ցի յայտնի վաճառական ու բարե-
գոր Ունա Պետրոս անձնակաւ մի-
ջեցնելով: Օծումէն ետք հոգեւորա-
նական պատուով, կատարուած է եւ
կեկեղեկին բակը թաղուած Հայերու
հոգեկներուն խաղաղութեան հա-
մար:

ԱՆՑՈՒԿԸ -
ՄՈՒՆՈՒԿ
ԲԺ. ՎԱՐԱՄ ԲՈՐԴՈՍՏԱՆ

Մեր պատմական սէրը տեւեց ինչ
ամէն ժամայայն ու անընթաց, թայց չե-
տայ Տէր երկու շաբաթ չընթաց իրեն
հանդիպի, զինքը անտույ. կապակցեց
թէ իր զուգէ հիւանդացած ըլլար, ու ե-
րայ փրձուցողի: Երեկոյ մը սակցին ու
նախկինը արեւաշուշանք իրեն, հնուոն
վերաբեց զինքը Օմերայի ճրագարանի
վրայ: Բոլոր զանգ, ծառայող բարեւա
տուաւ, եւ ինքը զանգ զինքով զիւ
վանքը: Առանց ըստ մը ընդուն հան-
ու չեղադր զովն, խորապէս արտու-
նով, որ ստատկապէս վառուած սիրա-
լին իրակ մը, այլքան ըստ իր մարքի,
եւ ինչն է ճամբար...

Այսպէս, տարի մը. չէի մոռնար զինքը,
եւ օրին մէկն ալ կարգապահ Մարգարեան
կ'իմանայ, որ Պարտա մը Կրօնականի
տղան, իրենց վարձուէն զինգուցիւր
ն ըստարարէ: Ե. յիշ գրեց Թորոսեան
է վարձուէն մայր է երեք, մայր մէ
ծնը:

Այսպիսով, զինքն իրեն հանգչեց այն
ստանալն մաքուր, անաղաղ մը ցոյց
ուտած ըլլաւա ճամբար. չէի կրնար
մոռնալ իր սիրուն զանգը, սիրտմարտ
զուրթ խաղաղութիւնները ու մտածեց
ով լրան, արտօնութեան սիրտը իր պա-
տիւր. սեղան չիւրաքանչեւ, ածորձակ
կարողէ, միայնակային դասեր շարու-
նակով, փնտրութիւններու պարտաւոր-
ւելով:

Իմ տար լինական տեւեց մինչեւ այն օ-
ր, երբ եւ հորս Թորոսեան յայտնի լու-
նով, զանգութեան ձեռք առի, կանգնեց
այս պարտաւորութեան պատկերն զի-
րայ, ու սէր, մեր առ ան կերակով նը-
կերեցայ ընտրովով արտօնութեան:

✽

Այլ տակ լուրերու, սակցին
1883ին Թիֆլիսի Փաշիւր Էնու. Տիկին
Միւնա Նազարեկեան, ժող յարուն վա-
ճառական Մեկե Ապարտիք: Այս տեղի-

նը հնար երբած էր իր աղջիկը՝ Օր. Լի-
նա Նազարեկեանը ու մայր զաւակը՝ Ա-
ւետիկ Նազարեկեանը, որ յետագային
պիտի ըլլար Հնդկահայ ճամբարու թի-
քին խորագրեր, նաեւ. ճամբարն Հնդ-
կական կուսակցութեան հիմնադիրն
ու վարիչը:

Փառա միջնակի ժրայ սիրուց յարեա
թարթիւն մը ըստան էր Տիկին Նազարեկե-
ան, զոր պատիւ ունեցալ ճանչալ ը-
նտրիկ ուսումնական կովկասահ ըն-
կերեցին Արզուցի Զաքարեան բարե-
կեանին:

Երեկոյ մը, երբ Պուշմար Ս. Մեկե-
լին վեր կ'ընկալ, հանդիպեցալ Զա-
քարեանին, որ ինձ ներկայացուց հնար
պատուող երկրաստացի, Աւետիկ Նազար-
եկեանին իր ամ:

Երեւոյ միայն զանգը պատու մը ը-
ր. Լիւրստակցիկ պարտաւոր, ունե-
ցալ հանգի խաղաղութիւնները պիտի-
այն յիմարու վրայ եւ երբ իր բարե-
ւի իրենց զովն է, Գ. Նազարեկեան
ինքնը, որ Եմէկ որ Զաքարեան հնար
չալայի մի բաժակ թէյ տանէ, իր մօր
բնակարանը:

✽

Շաբաթ զինքն մը զանգը այցելէ Զա-

ապահովագրական Ձեռ հարցերուն համար
մի՛ վարանի՜ դիմելու մեզի

Ի ՑԻՇԱՍԱԿ

Սեղրակ Մենմանամի իշխատակին, Տէր և Տիկին Տարո Սարգսյանի 100 եւրո կը նուիրեն Հասարակին:

Կատարենք Սեղր Սիմոնի 50 եւրո կը նուիրեն Հասարակին, իր հօր՝ Թադէոս Սիմոնի իշխատակին:

MUSIQUES D'ARMÉNIE

Hasmik PAPIAN (soprano)
Vardan MAMIKONIAN (piano)

CHANTS D'ARMÉNIE

Komitas — Tigran Mansourian —
Parsegh Ganachian —
Armen Tigranian —
Tigran Tchouhadjian —
Edouard Mirzolian —
Hampartoum Berberian

Lundi 12 mars à 20h30
Salle Gaveau
45 rue la Boétie - 75008 Paris
Renseignements, réservations :

☎ 01. 48. 24. 16. 97

**ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
HAMASKAINE**

«PRINTEMPS DES POETES»

Հ Ա Ն Գ Ի Գ Պ Ի Մ
հայրենաբնակ երկր, բանաստեղծներու
կեանք

ՅՈՒԼԻԱՆԻԱՆ ԳԻՐԿՈՐԵԱՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՊԱՐԻՏԻԶԵԱՆ
(Նուշէ Արշաւանի Թարգմանիչ)

Կիրակի, Մարտ 18, ժամը 18h00
Փարիզի Հայ Զաւոյթի Տան մէջ
17 rue Bleue — 75009 Paris

**arménie
mon amie**

AGENDA

Armenia Sacra, du 21 février
au 21 mai, Musée du Louvre, retrospec-
tive de l'art chrétien arménien.

VERSAILLES

**L'ARMÉNIE D'HIER
ET D'AUJOURD'HUI**

Exposition du 5 au 17 mars
de 13h à 18h30 — Entrée libre
Salons de l'Hôtel de Ville
4 avenue de Paris — Versailles
Renseignements : 06 84 84 74 74

(Շար. Ա. Էրնի)

ՅՆՆ ՈՐՏԱՐՈՐՆԵՐ, Հեռաձայններ Քիւ-
նաձայն մը դժժ, արտաբանական, ապահոված տարիները կը պարզե-
կերէին ամենաբարձր պատկերը: Հազարե-
րայրամեակի ալ չէ պատկերը: Տաղանթ
ուսուցանող Կովսէտ ժմապետ Հանքա-
պետութիւնն է (2,3 միլիոն բնակիչ, 50
Հազար քառ. քմ.):

ՍԱՐԳՈՅԻ, Հեռաձայնով, իր դժո-
հութիւնը յայտնած է Լիպարիանի զը-
խար բաժնետէր՝ իւրաքանչեւ ար-
տի, ըստ Էմիլիոն շարաքներէի յայ-
նութեան: Շարաքներէն կը Հարդրէ

**CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE**

Soirée Arménienne

La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Astrig» d'Arnouville organise une soirée arménienne, en date du **samedi 24 mars à 20h30**, animée par **Gricha** et son orchestre, à l'Espace Charles Aznavour; avenue Paul Vaillant Couturier à Arnouville-lès-Gonesse (95400).

Pour tout renseignement ou réservation prière de s'adresser :
— Marie : 01 39 85 05 71;
— Nella : 01 39 85 01 23.

ՄԻՋԻՆԲ

Կապույտ Խաչի Պատին Վաչիկի մաս-
նանիւրը կը հրապարակ ընկերութիւնն ու
Համակերպիչը Միջինի մաշին,
Չորեքշաբթի, Մարտ 14, ժամը 12-30h
Պատին Մ. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղե-
ւոյ տրակին մէջ:
Մասնակցութիւն՝ 10 եւրո:

Կապույտ Խաչի Լիւն - Վաչիկի մաշին
էկրաճի մասնակցողը այս տարին կա կը
հրապարակ իր աւանդական Միջինի մա-
շին, Չորեքշաբթի, Մարտ 14, ժամը
12-30h:

Լիւնի Սուրբ Յովիթ Մայր եկեղեցւոյ
Հարկին Մասնակցութիւնն տրակին մէջ
40, որոնք մարտի 12-ին:
Մասնակցութիւն՝ 12 եւրո:
Արձանագրութեան համար Հեռաձայնի:
04-78-45-17-55 կամ 04-72-37-61-57
Քիւրտին:

ARMÉNIE
Saberatours
SevanVoyages
en collaboration avec
AIR FRANCE
et **EuropeHôtel**
vous proposent
1 Billet A/R
à **485€***
+ **4** nuits
offertes
à Europe
Hotel

* 11, rue des Pyramides,
75001 PARIS
tel 01 42 96 10 10
fax 01 42 96 18 77
armenie@saberatours.fr

* 48, cours de la Liberté
93003 LYON
tel 04 78 60 13 66
fax 04 78 60 92 26
sevan@selektor.com

* 67, La Canebrière
13001 MARSEILLE
tel 04 95 09 30 60
fax 04 95 09 30 61
marseille@wasteels.fr

**23e CYCLE DE LECTURES
MISES EN ESPACES
D'ŒUVRES DE
DRAMATURGES
ARMÉNIENS**

Direction : ARBY OVANESSIAN

Organisé par l'Association
de THEATRE ARMÉNIEN

ՀԱՅ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ
ՆՈՒԻՐՈՒՄ
ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ՄԵԾ ՊԱՆԳ

Ս. ՅՈՒԼԻԱՆԻԱՆ-ՄԱՐԿՈՅԻ
ՓԱՐԻԶ

ԿԻՐԱԿԻ, Մարտ 11
Գ. Կիրակի Քառասնորդաց
«Տնտեսական» Կիրակի
Գիշերային, Լուսաւորիչ, Արշալոյս
ժամերգութեամբ
յաւարտին պատարագ:
Սկիւր ժամերգութեան ժամը 8-30բ.

ՅՈՐԴՈՒՄԻՆԻԱՆ, Մարտ 14
ԻՐ. օր Մեծ Պառնոյ
Միջինի
Կապույտով կը Հանգստանա
ժամերգութեամբ
Սկիւր ժամերգութեան ժամը 18բ.

Ս. ԳԻՐԿՈՐԻՆԻԱՆԻ
ՀԱՄԻՆ

ՈՐԻՐԱՅ, Մարտ 16
ԻՐ. օր Մեծ Պառնոյ
Հանգստանա
Կապույտով կը Հանգստանա
ժամերգութեամբ
Սկիւր ժամերգութեան ժամը 19բ.

Ս. ՅԱԿՈԲ - ԼԻՆԻ

ՄԵԾ ՊԱՆԳԻՆ Ժամերգութեան ՅՈՐԴՈՒՄ-
ՆԻԱՆԻՆԻՆԻԱՆԻ ժամը 17բ., Հանգստանա
Կապույտով կը Հանգստանա ժամերգութեան
ժամը 19բ.
ՅՈՐԴՈՒՄԻՆԻԱՆԻ, Մարտ 14բ.,
Միջինի.
Մարտ 14, առաւօտեան ժամը 10-30բ.
Արշալոյս ժամերգութեան կը կատար-
ուի, իսկ երեկոյեան ժամը 17բ. Հանգստանա
ՅՈՐԴՈՒՄԻՆԻԱՆԻ, Մարտ 21բ.,
ՅՈՐԴՈՒՄԻՆԻԱՆԻ, Մարտ 28բ.

Իսկ Արշալոյս ժամերգութեան կը
կատարուի Մեծ Պառնոյ Կիրակիներուն,
պատարագէն առաջ:
Ժամերգութեան ժամը 8-45բ.
Արշալոյս ժամը 9-45բ.
Պատարագ ժամը 10-30բ.
Գարն ի Հոգեհոգիան ժամը 11-45բ.

Ս. ՓՐԻԿԻՆ - ԼԱ ՍԻՐԵԱ

ՅՈՐԴՈՒՄԻՆԻԱՆԻ, Մարտ 14
Հանգստանա ժամերգութեան ժամը 17-30բ.

**Fondation Léa et Napoléon Bullukian
Subvention 2007**

offre aux associations arméniennes de bienfaisance

ENVOYER UN DOSSIER AVANT LE 17 MAI 2007

Fondation Léa et Napoléon BULLUKIAN :
26 Place Bellecour — 69002 LYON

Chaque dossier doit impérativement comporter un descriptif détaillé du projet,
un budget, un RIB, les statuts, la composition du Bureau et du Conseil d'Ad-
ministration. Tout dossier incomplet ne sera pas traité.

**DEVENEZ ANIMATEUR
A LA COLONIE DE LA CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS DE FRANCE**

La Croix Bleue des Arméniens de France poursuit son recrutement
d'animateurs pour sa Colonie de vacances.

Pour le mois de juillet : du 8 au 29 juillet 2007
Pour le mois d'août : du 30 juillet au 13 août 2007

Envoyez rapidement votre candidature à l'adresse suivante :

Conseil d'Administration de la Croix Bleue des Arméniens de France

CBAF — 17 rue Bleue - 75009 PARIS.
par e-mail: cbaf@wanadoo.fr ou par fax : 01. 53. 34. 12. 13

Մեր դատին արդարութեան հաւատքով
ու զուիցեբակաւ արդարութեան մեր
վստահութիւնը կը բաւեն բացատրելու
երեւոյթը:

ՅԱՆՈՒՆԻ ԲԱՐԳԱՆԱԶԱՆ
ՀԱՄԱՐ
ԵՆՈՐԶԱԿՈՒԹԱՄԱՐ ԱՏՈՅԱՆԻ
ՓԱՐՏԻ: - Տիկին Սոֆա Գուտաբան 80
Եւրո:

arménie
mon amie

AGENDA

du 9 au 25 mars
18ème Festival THEATRES AU CINEMA
à Bobigny

PARADJANOV

Dimanche 18 mars 17h
Ciné-lecture

Souvenir d'enfance en présence d'Esther Hovhann, écrivain et Arby Ovanessian, réalisateur

Lecture de trois nouvelles des Passagers d'Istanbul d'Esther Hovhann par Hermine Karagheuz Suivi de la projection du film LE TABLIER BRODÉ d'Arby Ovanessian

Lundi 19 mars 20h
Lecture en présence du comédien Serge Avédikian
d'extraits des Lettres de prison et de Confession de Serguei Paradjanov, accompagnés à la table par le musicien Claude Tchamichian précédée de la projection de SOUVENIR PARADJANOV de Serge Avédikian et Jacques Kébadian

MAGIC CINEMA
Rue du Chemin Vert — 93000 Bobigny
métro ligne 5,
station Bobigny/Pablo-Picasso
Réservations au 01 41 60 12 33
ou reservations.festival@magic-cinema.fr

PARADJANOV
LE MAGNIFIQUE
et la jeune scène arménienne
Exposition du 13 février au 8 avril
du mardi au dimanche de 13h à 19h,
Ecole Nationale Supérieure
des Beaux-Arts
Galerie d'exposition: 13 quai Malaquais
75006 Paris

LIVRES D'ARMENIE
Collections de la Bibliothèque de France
Exposition
30 janvier — 25 mars 2007
Crypte
BnF — Site Richelieu
58 rue de Richelieu
75002 Paris
Du mardi au samedi 10h-19h
Dimanche 12h-19h
Fermé lundi et jours fériés
Entrée libre

Aivazovskii, peintre de la mer
(1817-1900) du 6 février au 4 juin,
Tous les jours de 10h à 18h, sauf le
mardi.
Musée de la Marine (Place du Troc-
adéro, Paris).
Droit d'entrée : Plein tarif: 9 euros;
Tarif réduit: 7 euros; Tarif 6-18 ans :
5 euros; Billet équipe: 29 euros.

LA NOUVELLE DJOULFA
A ANTOY
400 ans de présence arménienne à
Ispahan: La Nouvelle Djoulfa.
Commissaire de l'exposition : Arby
Ovanessian.
Exposition du 14 février au 29 avril
Maison des Arts, Parc Bourdon
20 rue Velveau à Antony
(mardi, jeudi, vendredi 12h à 19h;
mercredi 10h à 19h; samedi 11h à 19h;
dimanche 14h à 19h; fermé le lundi).

ՄԵՆ ՊԱՀԻ

Ա. ՅՈՒՀԱՆՆԵՍ-ՄԱՐԿՈՅԷ
ՓԱՐԻՋ

Կիրակի, Մարտ 18
Ն. Կիրակի Բառամարդապ
Կառապարհի Կիրակի
Գիշերային, Առաստան, Արտագալ
ժամերգութեամբ
Երաժշտական դասընթաց
Սկիզբ ժամերգութեան՝ ժամը 8-30ին:

ՅՈՐԻՔԵՆԱՐԻՏ, Մարտ 21
Ա. Օր Մեծ Պաղոց
Հսկում՝
Խաղաղական եւ Հանգստեան
ժամերգութեամբ
Սկիզբ ժամերգութեան՝ ժամը 18ին:

Ս. ԳԻՏԻՐԻՆԻ-ՄԱՐԿՈՅԷ
ԵՄԻՆ

ՈՒՐԱՐՔ, Մարտ 16
ԻՋ. Օր Մեծ Պաղոց
Հսկում՝
Խաղաղական եւ Հանգստեան
ժամերգութեամբ
Սկիզբ ժամերգութեան՝ ժամը 19ին:

Ս. ՅԱԿՈԲ - ԼԻՈՆ

ՄԵՆ ՊԱՀԻ՝ ժամերգ շրջանին ՅՈՐԻՔ-
ԵՄԻՆԻ Երկնային ժամը 17ին, Հանգստեան
Խաղաղական եւ Հանգստեան ժամերգութեան
Երաժշտական դասընթաց
Սկիզբ ժամերգութեան՝ ժամը 18ին:

ՅՈՐԻՔԵՆԱՐԻՏ, Մարտ 21ին,

ՅՈՐԻՔԵՆԱՐԻՏ, Մարտ 28ին:

Իսկ Արեւադարձ ժամերգութեանը կը
կատարուին Մեծ Գահէի Գիշերայինը, եւ
դասընթացէն առաջ՝
ժամերգութեան՝ ժամը 8-45ին,
Արեւադարձ ժամը 9-45ին,
Գարունը ժամը 10-30ին,
Քարոզ եւ Հոգեհանգիստ՝ ժամը 11-45ին:

Ս. ԱՍՏՈՒԱՅԱՆՈՒՆ ԵՍՍ

ՈՒՐԱՐՔ, Մարտ 16
ժամերգութեան՝ ժամը 17-30ին:
Կը զարդէ՝
ՀԱՅԻՏԻ ՎՐԻ. ԱՆԻՏԻՔԵՆԱՆ

Ս. ՓՐԿԻՉ - ԼԱ ՍԻՊՐԱ

ՅՈՐԻՔԵՆԱՐԻՏ, Մարտ 14
Հանգստեան ժամերգութեան՝ ժամը 17-30ին:
Կը զարդէ՝
ՀԱՅԻՏԻ ՎՐԻ. ԱՆԻՏԻՔԵՆԱՆ

VERSAILLES

L'ARMENIE D'HIER
ET D'AUJOURD'HUI
Exposition du 5 au 17 mars
de 13h à 18h30 — Entrée libre
Salons de l'Hôtel de Ville
4 avenue de Paris — Versailles
Renseignements : 06 84 84 74 74

MARSEILLE

Dib ou Dar

L'imprimerie et l'écriture
arméniennes en France :
vecteurs d'une identité
Exposition du 15 mars au 16 mai
organisée en collaboration avec l'ARAM
Alcazar
Bibliothèque de Marseille
à Vocation Régionale
58 cours Belsunce - Tél. : 04 91 55 90 00
Bibliothèque ouverte
du mardi au samedi de 11h à 19h,
fermée le lundi, le dimanche
et les jours fériés.

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
HAMASKAINE

«PRINTEMPS DES POETES»

ՀԱՆԴԻՐ ՊՈՒՄ
Խայրենարանի երկու բաժնատեղծներու
հետ

ՅՈՒՀԱՆՆԵՍ ԳԻՏԻՐԻՆԻ
ՏԻՐԱՆ ՊԱՐԻՏԻՆԵՆ
(Նուէն Արեւադարձ Բարգմանի)
Կիրակի, Մարտ 18, ժամը 18ին
Փարիզի Հայ Մշակույթի Տան ձեռք
17 rue Bleue — 75009 Paris

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

ԵՆՈՐԶԱԿԱԼԻՔ

Կապույտ Խաչ Գուլ. Օտտոյի շնորհիվ
Սասունի ժամանակը Հորհաշու
Քեանք ստացած է Հանգստեան Երեւոյն
Տիկին Մարի Գերգեանի ժամանակ առ
թիւ: Գ. Տան Մարտի 150 Եւրո, Կանա
Մանի 15, Տիկին Տրան Բեքեթ 150,
Գոման Բրաւալի 150, Գոման Գու
տոյի Բրաւալի 150:

Soirée Arménienne

La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Astrig» d'Annouville organise une soirée arménienne, en date du samedi 24 mars à 20h30, animée par Gricha et son orchestre, à l'Espace Charles Aznavour, avenue Paul Vaillant Couturier à Arnouville-les-Gonesse (95400).

Pour tout renseignement ou réservation prière de s'adresser :
— Marie : 01 39 85 05 71;
— Nella : 01 39 85 91 23.

Les activités du mois de Mars

D U

CENTRE CULTUREL SAHAK-MESROP

MARSEILLE

Directeur : Khatchig YILMAZIAN

L'ANNEE DE L'ARMENIE EN FRANCE

LE CENTRE CULTUREL SAHAK MESROP

vous invite à UNE RENCONTRE avec
BARKEN HARUTYUNYAN

Doyen de la faculté d'histoire de l'Université d'Etat d'Erevan

et

ARTAK MOVSISYAN

Professeur d'histoire à l'Université d'Etat d'Erevan

Ces deux historiens-chercheurs parleront de leurs travaux de recherche
et de l'organisation de l'enseignement supérieur en Arménie

LE LUNDI 19 MARS à 20 h 30

au Centre Culturel Sahak Mesrop : 339 avenue du Prado - 13008 Marseille

— Entrée libre —

DEVENEZ ANIMATEUR

A LA CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS DE FRANCE

La Croix Bleue des Arméniens de France poursuit son recrutement
d'animateurs pour sa Colonie de vacances.

Pour le mois de juillet : du 8 au 29 juillet 2007
Pour le mois d'août : du 30 juillet au 13 août 2007

Envoyez rapidement votre candidature à l'adresse suivante :

Conseil d'Administration de la Croix Bleue des Arméniens de France

CBAF — 17 rue Bleue - 75009 PARIS,
par e-mail: cbaf@wanadoo.fr ou par fax : 01. 53. 34. 12. 13

L'ASCENSION A LOURDES

Les paroisses catholiques arméniennes de France organisent
UN PELERINAGE MARIAL A LOURDES
sous la présidence de Mgr Grégoire GHABRIEL
Evêque des Arméniens Catholiques de France

du mercredi 16 au samedi 19 mai

Départs de Paris, Arnouville, Lyon, Valence, St Chamond et Marseille.
Frais de voyage et pension complète dans un hôtel 3 étoiles : 330 Euros
Pour inscription et informations : contacter le P. Curé de la Paroisse,
Paris et Arnouville : 01 44 59 23 50 — Marseille : 04 91 48 19 60
Lyon et St Chamond : 04 77 22 09 88 — Valence : 04 75 43 78 23
ou appeler le secrétariat de l'Eparchie, Tél. : 01 40 51 11 90.

Les inscriptions seront closes le 31 mars.

ՀԱՐԱԹԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

ՀԱՅԿ. ԿԵԱՆՔԸ
ԼՈՍ-ԱՆՃԸԼԸՍԻ ՄԷՋ

ՀԱՇ՝ Ի ՊԱՏԻԻ
ԴԵՍՊԱՆ ՀՈՆ ԷՎԸՆԶԻ

[illegible]

Խոսք առնելով դեսպան ձևի կիրառմանը՝ «Արևածաղիկ»-ը երեւոյթ է որ, ռեկեմէն, նոյնիսկ կապալով րոբէհն՝ նախկին պատմաւորին՝ Կարգոյեան ճամբարախօսքը խօսելով ճամբ աստորով: Ամէն պարագայի, ոչ որ պէտք է մտածել, թէ ճամբարախօսքը խօսելով ճամբար ինչ շնորհակալութիւն էր պատրի: Երբ 1935ի դէպքերը բերեց պատմաւորին ճարտար ստեղծող կոչելիք, որ «ճշգրտապահութիւն» է, գործածելիք բառը, որ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը հերկար չի գործածել: Ուշագիտելիք ժպտակներ մէջ տեսաք, դի-

աղկեր չէին ըրածքին, որ կրկնապես խմ ապաղախելի վրայ: Որոշումով մտադրելին իմն էր: Ձեռ ունի: Երբեք: Այս անհավանի մէջ եղող մեղքն էր: Եւ այնքան պարզամտ էր, որ կարծի թէ ձեռ պտտութեանց ներստակ Միտքայն հաւանաբանի, պաշտօնական թաղաքականութիւնը երբեքէն չհմտուն ըլլալ միայն «ճշմարտութեան» վրայ: Իրբեք կրկութեան տէր մարդիկ չէին ճանաչ հրապակեան: Թէ նախ նեղի «ճշմարտութեան» ճանքին ուղիայն սամանքին կրնայ դուռալը: Ըլլալ: Բայց իրականութեանց աշխարհին մէջ, երբ պատճառակալ թաղաքականութիւնը մեծապէս կը լեղի լայն հասարակութեան կողմէ մէկնելու նկատուած իրողութեան տէր, այլ թաղաքականութիւնը կը խաբար յազգայն պարտութիւն Միտքայն հաւանաբանի արտաքին գործող նախարարութեան զրպալութիւն (որ կը գտնուի պատմա-գիտական, գիտահայտական պոխիւնուրու մէ վերապաղտելու վիճակութեան փաստաթղթի արդիւններով) մեծամտութիւնը կը հաստատուէր 1915թ. ողորդականի միտքը զնչապաշտօնութիւնն էր: Բայց երբ վերեւ գիտեալու էր Բամադեմֆրըսի մէջ հաւաք, որ իր վրէժն «Ջիւր վախճալ ճշմարտութեան» հետեւեալ, որը որ աշխատանքներէն ունի այն աշխատանքներէն, մինչեւ նոյն տարին որ քանակապէս թիւնը անոր ընդ պաշարքուր քանակապէս: Դրեմ իրականութիւնը, անհատութիւնը որ մեղք կ'ընէ թէ 1915ին ցեղապաշտութիւն կատարելու է, ամէն տեղ պարզ չէ պաշարքուր կեղծ հաստատուելուներուն զմէկ, որոնք կ'ընեն թէ չեղկուի զիմուն շէյքերու տէր հետեւաբեք էր եղեալապաշտութեան, «Գաղթ» որ մայրաքաղաք ինքնուրու, «Գաղթ» որ պաշարքուր էր: Եւ «Ինքանութեան ու սով»:

Իր բանախօսության ընթացքին ղեկավարելով դիտել տեսած է, որ Հայաստանից իմ իրկաբանական պաշտպանակարգության ընթացքներն էլ, որ ինչ-ինչից դուրս է Հայկական ցեղապատկերման ճարգին հետ չիմ յուր-դիտան, կարգավի ենթ դառնալու են Միացյալ Հայաստաններու Ռուբրիկայի ղեկավար Հինգ Մոդերնիզմայի գիրքը: Հայաստանի, Հայության հեղեղապատկերման, ծանոթութիւնը, ինչի դրած է ինչպէս ճարգին վերաբերող Հայապաշտպալ խղած միկտարդիւ Միացյալ Հայաստան:

րու կառավարութեան հետ: Առաջ, դեպանը սկսած է գիրք մը գրել Հայաստանի, Հայ Ժողովուրդի եւ Հայկական ցեղասպանութեան մասին:

Ձեռնարկի ընթացքին կատարած նուիրատուութիւններէն զույգացած է աւելի քան մէկ միլիոն տոլար, ի նպաստ համալսարանի հայագիտական Ուսմանց ծրագիրներու իրագործման:

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒՄ ԵՐԵՎԱՆԻ
ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒՆ ԷԵՏ

Կենտրոնի ֆինանսիստը հաշար-
ներ մեջ, Փետր. 28-ի առաւտուակ,
տեղի ունեցած է Երեւանի քաղաք-
ակա երեսուն շաբաթների հետ
հաշիվդրուքի, որն անբեկից եղած
է Հայաստանի առաջ հիշատարում,
Ապր. վարդաբեան, 28-ի քննի-
կովորենեան, Հայ Դատի, 26-ի-ի,
Համադպրակի, 200-ի, 200-ի-ի
հաշիվախոսութիւններ: Սուս անտեղ
44թ. Կովստի ներկայացուցիչը
Աստուր իմ Երեւան, շարասարած
է ներկայիս՝ Երեւան-Լու Ամեր-
իկայ թոր քաղաքներու համաձայ-
նագրի ստորագրումն ստիճի, նի-
շով որ նախնայնութիւնը իր պատ-
մանի Հայ Դատի գրասենեակիս:
Քոյր քաղաքներու կազմակերպու-
թեան անհապաղոր միտք է Ե-
րուսեան նախագահների ստիճ է Ե-
րեւանի քաղաքապետի կենդանո-
րանքը: Երուսեայ շաբաթների իր
տեղերի մեջ լինած է թոր քաղաք-
ներու համաձայնագրի պատմական
նշանակութիւնը և կարեւորութիւ-
նը և արեւմտեան Հայաստան-ը ըմ-
բիւրդ յարաբերութիւններու ա-
նեղեցաւ անբաժանելու: Ապա, քա-
ղաքապետ փոստական և Բուսպի
տատեսներով ներկայացած է
Երեւանի ասորտան վիճակը և
քաղաքային հեռանկարները, նի-
շով որ քաղաքը դրական փոփոխու-
թիւններ կրած է, թէև տակնայն
լուծուած էին քաղաքային կենսական
հարցեր որոնցմէ՝ քաղաքի փո-
խակերպութիւններու և Երեւանի
Թեան, աղբահանութեան, արշա-
տատեսներու տեղեւորն, բնակա-
րանքի և քաղաքային հրատարակ
ները: Կարեւոր ծրագրերն էին մի
է թորը դպրոցները հիմնովին ու-
ղղուել և ծնունդն համապատ-
կով օժտուել ծրագրեր: Երեսուս-
ած է նաև. Երեւանի մէջ Լու

ցանկէլ երկնաքերներ՝ 35-40 յարկա-
նի:

«ՄԵՐ ՏԻՆԵԱՆ» ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
25 ԱՄԵԱԿԻ ՃԱՇՆՔ

Իսկ Անճրիցի Անդրաբանը հան-
 րապետի տան ճեմաճեման» պա-
 ճին մէջ, Փետր. 4ին, տեղի ունե-
 ցած և հայ աւետարանական Մեր-
 փնեան» վարժարանի հոգաբար-
 ձութեան ճաշը, զարգրեց չմոռա-
 րութեան 25ամեակին առթիւ: Ներ-
 կայ եղած են 400 հոգի: Բացումը
 կատարած է Ռիթա ՄԱՆԷՆԻԱՆ
 Սալյապուրի վարձած է Փոլ Նա-
 իկեան: Ոտք տանելով վարժարա-
 նի շքանշանաբեղերն Սկսեց Ա-
 պարեան (Հայերեն), և Լիզա Մա-
 րգրեան (Անգլերեն), յուրի պա-
 ման են ՄԱՐԿՈՍԻԱՆԻԻ մէջ երկ-
 սնդուցած լրջանէ: Տըրքէնը՝ Յով-
 ճին ՌոճճԵՐԵԱՆ, իր խօսքն մէջ
 նշած է թէ վարժարանը ներկալի
 իր դիմապատ և երկու արտաշ-
 ւեթներ՝ նորակալուց չէնք մը, 21րդ
 դարու պահանջները անբողանջող
 և զարգրեց քանդակարձ երկրոր-
 ճակալին: Օրուան քանակաւոր՝ վեր-
 Վահան Թովթիկեան, երախտի-
 ատիքները լրջած է չմոռալիքներ
 րը, բարեբաններն են նուրբատունե-
 րը, չեղելով որ ճշաւ իր լիթո-
 թիանը, Հայկական լուս առումով
 իսկ. քրիստոնեաները պարտաւտելու
 ձգտումով սկսած զորք պիտի շա-
 րունակէ իր ընթացը, նորանան
 ներկայանալով, ուսցցեմներով,
 առօրեակէ թմար է հոգաբարձու-
 թեանը, ու մասնաւոր՝ միշտ Ա-
 տուծով օգնելով թմար: Հոգաբար-
 ձութեան ասանակալեր՝ Տօթի՝
 Հրայր ԱՔԻԲԵԱՆ, Նելէ՛՛ իւր
 թէ՛ ՎԱՐՈՒԹԵԱՆԻԻ րոյսի վարչու
 և, իրտանք մեր մշակողին, լեզուին
 ու Հայկականութեան, ներկայա-
 ցուցած է օրուան մեծարանքը՝ ի-
 րտարան ծործ Ֆիլիպի, որ 1924ին
 ի վեր փաստաբանական և օրինա-
 կան իր ծառայութիւններով ա-
 ւարդ հանդիսացած է զարգրեց քա-
 րորութեան: Ծնորդարութեան
 խօսքով հանդէս եկած են Հայաս-
 անին առաջ հիշատառ Արմէն Լի-
 լոյեան և առաջնորդ Մուշեղ Արք.
 Մարտիրոսեան, որ կարգաւոր է
 նաեւ Արամ Ա. կաթողիկոսին կոն-
 քրիստ, ողորդող՝ Մեծարանկէ:
 26նոյարեանի գրայցած է 204 հազար
 տոյար, ի նպատակ զարգրեց:

ՀՐԱՏՈՒ

ԱՆՑՈՒԿԸ -
ՄՈՌՑՈՒԿ
ԲԺ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԿՈՄԵԱՆ

Դարձան բնակարան տնտես եւ գործ-
չի չանցի կարգի՝ չորս եւ յօրա տնի
նամակը, զոր օրեր առաջ ստացած էի,
եւ որով ինձ հրաման կու տային ամուս-
նութեան, ու իւր իրերն երկուսին էլ։ Ըն-
տելի գաւառի, վաճառ՝ չ'առ ուրիշ
բեր ընտրութեանը, որ ժիւղպէս պաա-
ւարել է մեկը-բայց ինչու՞ հրամանին
կ'ուզէր, տարջ՝ եւ՛ ինչ եւ։ Մեկը իմ
մայր իմայն օրհնել զեղ ու ընտրա՞նք,
եւ մայր մամուն հին ըսել։ "Դար է չնչն ու-
րիշ, բայի է նէ մտնուն"։ Ատուած
այս։

Մոնղոլիայ եկած գիրքը Հակոտնեայ էր
Պրն. Ալ. Մելիքազարեանի երկդիմի ու
Հեղինակն նամակին, որուն Հանդէս
պարտաւոր էի Համբերող Բլալ, սպա-
սողական վիճակի մէջ:

[illegible]

Լույ՝
 Բարձրացանք աստղադիտարանի Օպերատիվության պարամբեր, հանե՛ք ժողովուրդը, ա՛յն հայկ պարմանի մեջ
 որը ըմբռնված է ժողովրդից լուսնահա-
 կուրեքնով կերտել ու նուրբել ին-նոր-
 կը՝ նաւահաւանի, ուր ի՞նչ ծնունդ
 ցայտար քրքրե փարս ու ի՞նչ լուսնա-
 լույս ձեռնորեք ընկան Նադար մշին։
 Այս արմանիք երբե լուսնահաւան ըմբ-
 արցելով ձեռնորեք մէջ եր, ու Կամօյթթը
 սրբորեք, արժեքարարեալ եղած մա-
 մանակ, տոնաներեկ հիփրեր. ճաշ մա-
 սանք, արժե՛ք արմանիք մծծորեքնով
 մանկե դուրսդար ուր տալու համար ի՞նչ
 զուլուրեք։ Ուրիշ սեղանորեք չաւս-
 տառան ի՞նչ ուրիշ արմանիք եր, ու
 արշաւան ի՞նչ ուրիշ արմանիք եր, ու
 արշաւան ի՞նչ ուրիշ արմանիք եր, ու

Ներուճն Համար Հարկ էր ունենալ մաս-
նաւոր արտօնութիւններ, որոնք կը տրու-
էին ամիսը մէկ անգամ, եւ զորս ունե-
նալ կարելի էէր բայց երէ մտնամած
յոյնութիւններով:

[illegible]

Տիկնոջ այս խօսքին որ 'Ա' է դիտողու-
թիւնը չբրաւ մօրեղբայրս եւ զո՛ր մկկնե-
ցաւ, սպասելով արդիւնքին, որ նշա-
նակուած էր ուսաւ միժուկ. ենչաւս ակ-

Տիկին Նարարեկեան, ինչպէս յայտնեմ եմ արգել, ունէր զայսպէս ժուլ, առանձն նկատաւոր, որ Հայաստանիկի ձէշ հանգարանութիւն սովորելու էր. այդ առարկայի վրայ Ժաքիկ, քանի որ շարքի մը զինքն սորսու հետ: Մտահոյացուցիչ զինքն իմ եւ լուսավոր մտքիս անպէ՛հ իրարան, բաւական տեղեր յայտնեցիք իմ հոգեւոր: Նարարեկեան ունէր որ ձօքը, զորքը եւ իրարոր հետ խմբակարգութիւն, խնդրէր որ զինքն տառնորդէր Հայ լուսավարիկի Տէր Արարեկեան (Նախկին Ժաքիկեանի հ. Պոլսոյ) էրարիկութեան, որոնք շանթէր էին իմ: Տարբ. զինքն հոն եւ չորսերեւն լուսավարեանացայ խմբակի, 1884 Սեպտեմբերին զինքն:

Այս օրն էր, որ Աւետիքը փախք
յայտնեց, ինչ ճան տառաձիգն լուսախար-
չի՝ շատապես ուրեմն գով գովե՛ւ ձեռնի
տունին մեր պարեմին, զոր էր պահեմ։

Այս Բուհուրդին Ժամանակ, Ստրաշ-
կի՝ ժողովուրդն ճանաչեմ, մեր ազգայն-
քն՝ մտեր մեր Սահակ, որ ամուսնապիս իրե-
զիրիս դիտակ էր, շատիկ շամակի փայտ
եմն դրեցով, դուրսից էր տանք, էնպիսի
որ պար Բաբելը մեզ պակասեւ, թայց
փախեցինք ճնշուաւ զաշտանակ տաւ։ զի՛
ամուսնապիս տարք մը վերեւը տեղի
ստեւ։ Գինս տեղեւ տեղեւ։

— Entrée libre —

ԹԱՎԻԱՆԻ ԵՂՐԱՅՐՆԵՐԸ ՎԱՐՏՈՅՏՆԵՐՈՒ ԱԳԱՐԱՎԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Յուսակարութեան նմանը ըզ-
պացում էր ունեցան բոլոր անոնք
որոնք զայաբական թէժ վիճաբ-
կում մը կը պայտէին Անթնան
Արսային Վարտայաններու Ագարակ-
ին նկարահանումն ու ցուցադրու-
թեան վաղըղայանին: Թրքական
աղբիւրները նախընտրեցին Հայե-
թուրք սիրային պատմութիւն մը
տեսնել ժայպէնքին մէջ, քան՝
Հայկական ցեղապանութեան նիւ-
թը:

Թավանի եղբայրները պատառ-
խանելով Թրքական Հնուտանիւ-
ր կայանի մը թղթակցին, որոշ րա-
ցադրութիւններ տուած են իրենց
գործին մասին. բառն են թէ ձմե-
րայ կ'աւան են Ա. Արսային վաչկէն,
երկար տանել մը պրտածած Հոս պա-
նաւածներն: Այսուհանդերձ, չե-
տան են թէ պատմական նիւթով
փրկ մը չենուն նպատակը չունե-
լին իրենք: Իրենց գործը չէ պատառ-
խան փնտել Հաղբուր մին թէ 1915ին
աղբուրներ ցեղապանութիւն էր,
թէ րոտմընում:

Ճիշդին նիւթն անդին, երկու եղ-
բայրները գիտած են իրենց երեւա-
կարութեան: Բաւական թիւով
փաստաթուղթ ալ գործածած: Օղ-
արած նաեւ Թուրք պարտիի մը հը-
րաւիրած գեղմանացի աղայի մը
լուսանկարներէն: Գիտակցի են թէ

իրենց ժայպէնքը Թուրք ժողովուր-
դին ի խառակին հակադրեցութիւն-
ն ունի պատճառ կրնայ ըլլալ. բայց
կրնան թէ իրենց կողմնակից են
Թուրքիոյ եւրոպական անգամա-
ցութեան: Երբ Հաստաւան թէ ան ա-
րեւելիք, արեւմտաքիւն են իսլամա-
կան աշխարհին մէջնէ կամտընի
զեր պիտի կատարէ:

«Ամէն երկրի պատմութեան մէջ
կայ ըստ պատճառող մութ անցեալ
մը: Խառնիւ ունեցած է ֆրաշխալ
իւր անցեալը, Գերմանիա՝ իրը»: Մի-
այն թէ իրենց չեն հասկնար իր
Թուրքիա կը մերժէ ընդունել Եր-
րուտաբար Թուրքերուն բրտմանը: Կը
յուսան որ Էնթուարին խոստացած
մասնաճիւղն աղաւտութիւնը Թուր-
քիոյ մէջ իր սիրտ պիտի ունենայ:
Վիթթորիո Թավանի կ'ըսէ թէ
մինչեւ այսօր իրենց յարաբերու-
թիւնները միշտ լաւ մանկարանի
կրպ ընթացած են. յաճախ Պոլիս
Հրախրուած են իրենց ժայպէնքն-
նուն ցուցադրութեան տարիներով:
Ունին լաւ մը բարեկամական կա-
պիւր: Կը խորհին որ Թուրքիոյ զի-
տել Թուրքերուն համար չառ զառ
փորձաւորութիւն էր պիտի ըլլայ:
Մակայն ուշ կամ կանտել մաղ
պարտաւոր է այդ բայրը անունը:
«Թուրքիա կ'ուրեմք զայ այն պա-
ճուն երբ մարդիկ պարտաւոր ըլլան
մեկ ընդունելու»: Բառն են անոնք:

Հիմնական աշխիւղի մը, երբ անոնց
ողին է: Արեւմտահայաստանի եւ
Արեւմտահայութեան ժալովթային
ինքնուրոյնութեան պաշտպանու-
թիւնը, որպէսզի զարգացան պայ-
քաբը ողեկան ենթակոյ ունենալ,
որուն րացակալութիւնը պատճառ-
ներէն մին է անը գործած են գըր-
մաղ տեղակալութիւններու եւ դի-
րաւորութեան:

Աղբային առաջադրանքները մա-
նակ երեւոյթներն եւ հետաքրքր-
իւններն չեն: Շերտով չեն: Կրակ-
նորակ սեղանի չուրճ խանդավա-
նող խոսքերով չեն սահմանու-
թիւնը: Բաւականութիւն: Չեն ձեռու-
րած սահմանափակում: Չեն ձեռու-
րած մեր գունագիւղ պայմաններուն
որոնք, ըստ նմանատիպ իրա-
ւանքանութեան, միշտ րացակալ
են: Իսկ մինքն պարզապէս պիտի ը-

ԹՈՐՈՒԹԱՅԻ Հայ Կեդրոնի ար-
ճանէ մէջ, Մարտ 3ին, տեղի ու-
նեցած է Հայ Օգնութեան միու-
թեան տարեկան ճաշը: Հանդիսա-
վարութիւնը կատարած են 1997ի
շրջանաւարտներէն Լուի Զանգաղ-
եան եւ Բաֆֆի Մարգրեան, որոնք
անդադարձած են իրենց ուսանող-
ական տարիներուն: Ոստք առած է
Իրանական Մարմին տանեսպեւ Յա-
րութիւն Շիթիլեան: Յիշած է ՀՍՄ-
ի ամէնօրեայ վարժարանի հիմնադ-
րութիւնը (1979) եւ տարած զարգա-
ցումները: Ան սկսած է 75 աշա-
կերտով եւ 28 տարի յետոյ ունէ 380
աշակերտ եւ սեփական չէր: Ան
չէտած է նաեւ վարժարանի առա-
ջելութեան հիմնական կէտեր:
ա) լեզուի, Թուրքականութեան եւ դի-
տութիւններու հիմնական կրթու-
թիւն: ք) Հայերի առողջ դաստիար-
ակութիւն եւ միջոյնը: գ) զրգ-
րոց եւ քննադէպի արտ գործակցու-
թիւն: դ) Ընկերային մարտը միջ-
նորդութ: Յ. Շիթիլեանի հուր, Թու-
րքիա մասնաճիւղի անդադարեւոր-
էի Լորս Մայակի շորհուարած է
վարժարանին 28ամեակը եւ յայտ-
նած որ մասնաճիւղը վարժարանին
յարգանքացած տարեկան նպատար
կը բարձրացնէ 40 հազար տարբեր
Ապա, խօսք առած են վարժարանի
փոխ տնօրէնուհի եւ տնօրէնուհի,
որոնք մասնաճիւղի յիմնիւնը ար-
ւած են վարժարանին կրթական
կիանքին մասին: Իրբն նախկին

շրջանաւարտ (1987) Տոքթ. Յովիկ
Շիթիլեան արտասանած է իր արտի
խօսքը: Վերջին խօսք անոնցը եղած
է վարժարանի նախկին տնօրէն եւ
ներկայի տնօրէն խորհուրդի անգաւ
Մարգար Շարապիլեան, որ ծան-
րացած է զգրոցին անցած համարն
վրայ հիմնադրութեան ի վեր:
Հուսկ տեղի ունեցած է հանգանա-
կութիւնը որմէ գոյացած է 108 հա-
պար տղար: ԿԱՐՈՒՄ

ՊՈՒՆՈՒՄ Միթթարեան վարժա-
րանին առաջնական Իսթանբուլի
խրախմբը տնտեսաւ է Փետր. 16-
ին, Ստանբուլ միութեան սրահ մէջ:
Ներկայացուած են խաղեր, պարեր,
երկր ու ստեղծուած է խանդավադ
միջոյնը մը: ԿԱՐՈՒՄ

ՊԱՍՈՅ Տառնան վարժարանի
երկրորդի տակ, Փետրար 19-20ին
տեղի ունեցած է Թատերական
յանմանումի աշակերտներուն
պարտաւոր թատերականներու
ներկայացումներու ցուցադրութիւ-
նը, որ վերածուած է միջ-դասարա-
նական փառանքի մը: Թատերա-
նակներ փառանքած էին Զանթ
կարկեստայիւ Արամ Կոստանեանի
կողմէն եւ աշակերտներ իրենց տա-
րանով յաջող ներկայացումներ
առած են: ԿԱՐՈՒՄ

երկրացին՝ զիտուր րացակալա-
նութիւնը:

Աղբիւր անոնք պատերած ըլլա-
լու, Էրեւան հրաժարի իրենց աղ-
բային զարգացական անմատչելի
իրաւունքներէն: Այս անընդունելի
առաջադրանքն, որ չի սահմանա-
փակուր այս կամ սահմանով կամ
այս կամ քան ժամանակի մէջ: Ներ-
քալ «Հայաստանի Հանրապետու-
թեան» շարանաց հաղբուր եւ կա-
րեւորելով հետաքրքրուի կարեւոր
է անտեսութեան եւ սպաւնութեան
իւնը, բայց ան պատճառ պէտք չէ
ըլլայ որ մոռցուր Արեւմտահայ-
աստանի աղաւտագրման պայքարը
եւ Արեւմտահայ ժողովուրդի իրա-
ւունքները: Ոստիկ զոյգ առաջադ-
րաններու մասին, կ'ենթադր-

անը որ առաջադրանքներ ըստ
մարդոց եւ երկրիներու փոփոխ-
ական չեն, անոնք ըլլան աղաւտաբա-
կան պայքար, Գլխով թէ լեզու:
Հայկական հասարակութիւնները
հետցած են մշակայնէ, գրակա-
նութենէ, թիւրքացում, չեն հա-
րորդուի: Հարազատ զեկամակ-
թիւնը կը փորձէ վերականգնել
կայսութիւնը, աշխատանքը որ աւելի
կարեւոր է քան այս կամ անդակն
զեկակարի մը ձեռքը ԹՅՅԼԵՐ
կամ անոր հետ նկարագրու անգա-
լորդային իրաւունքներով:

Միւսանցի մտաւորական մը, իս-
տիւղի գրականութեան մասին, ին-
զրէ «Այսօր, գրականութիւնը զի-
մարդկանի շարժում դարձած է
Թշուաթի մը զգմ որ զէժ չունի, որ
ունի սոսկ անորոյ եւ գործ ինքնու-

թիւնը անտարբերութեան: Այդ
պէս չէ յուսալէ՛ք գրելու կիրքը,
զորհակալանքն ձեռք անոր համար
որ ոչինչ անկալելի է ընկերային եւ
լրատուած ինքնութիւնը ընծայած երե-
ւոյթներէն: քոհահարապէս, գրել
կը նմանի աւելի եւ աւելի անահա-
նելիքը կոչանք մը» - Georges Picard,
Tout le monde devrait écrire, Ed. José
Corti, 2006: Գրել եւ կարգալ, աղա-
լին լիզուով, եղած են եւ նա տակա-
լին եւ տեւելու պատանաւան, այս
տարական ճմարտանքն չէնա-
նալ անցեալին աղբը տարած է փա-
կուրի եւ այսօր ալ կը տանի փա-
կուրի: Պատմական օրինակները չեն
չափերի: Ըստ այժմ հարկ է դնա-
նակ զեկակալութիւններ...

ԿԱՐՈՒՄ զոյգ անգամուկ ին-
տիւնը Ե. Գ.

ԱՆՃՈՒԿԸ - ՄՈՒՅՈՒԿ ԲՈՒՎԱՐԱՐ ԲՈՐԳՈՒՄԵՆ

Աղբին ընծայութիւններուն ալ առջ Ժա-
մանակ էր, որուն իր յալըրդի թիւ ցը
տնօրէնը, ինչպէ՛ս կարելի էր պակ
կատարել, կըր զերթը խոստացաւ
ստիւրածով մը ծօրը հնազանդել ու մին-
չի փայտէն:

Ճիւղանալ զրել, որ Տէկին Նաղարեկ-
եան Փարթիւ Քոյանը, իւր գրասփնդու
ու րարեկեան խոսքերն ինչ ներկայ
կաւ, թիւն փնտ.թիւնը մեկնեցաւ քա-
նի մը որ յետոյ էր թէ հնազանդեան
յանմանի իր թէկալու ուսանող զաւա-
կը, Անտու Նաղարեկեանը, ինք զնաջ
Թիֆլիս, աղինք հնալ:

Շրջադրանքն սէր ու համարութիւն
սկսալ ունեցալ Նաղարեկ հանգեալ, ոյ
միայն ունի, լուրջ, զեղաբարեւոտաբ
պատարի մէջ Նաղարեկեան Անտու,
այլ եւ լաւ գրող եւ գրադրան բանա-

Աղաւ Ժամերը կարգալեւ յետոյ հե-
ղանքին՝ որ Վեհաճ Զանգաղեանը ա-
նուն էր, ուղեցին եւ աստուարը եւ
այնքն հրատարակել տուէ Գ. Պոլոյ
«Ժողովրդի Հարաբերութիւն» 1884 արտըն
Մայիս ամսուայ 10ի համարին մէջ, բայց
զրաւիկ Թուականի մը 28 Նոյեմբեր
1888:

Ինչոյն Գ. Լեւոնի ինչ հնազանդեան
ինչ ալ չէն աստուարը, որ կը կրէ
28 Նոյեմբեր 1888 Թուականը, եւ գոր
կանով Թուականը մէջ:

Սակայն եւ ալ պարտաւոր էր Քոյանը
Փարթիւ, անոյ Անթրիս Ե (Պոլսի Եր-
րուտ 187 Թիւ անունին թանգարան,
որ հինգերորդ յալեկին վրայ էր, երեք
անեակով, յանմանի Անտուին, ինչ
Քոյանի անուն ինչ որ ունէի իր հարկա-
լին իր թէկալու անտուարութեան:

Իրմ բանտանոյ յետոյ, ամեն որ կը
զրէէ իրեն, բայց ինք նամակ գրելու
տաւ առիթ չէր չունենար. համարենք

անայց պատասխանի իր Քոյանը, հակա-
ռակ իր ստեղծութեան:

Կը զրէէ իրեն, բայց զէ՛ն անէի իր
ցուրէ զրէլն լարման պատու, կը կար-
գէի կըր՝ ալ կըր՝ ցոյց տեսցալ, Օ. Նաղարեկ-
եանը, կ'ըն անեակ հիւանդութիւն էր,
որ վրաս կը տէրէ...

Մարտիլէն մինչեւ Ճիւղանոյ Գլազ-
մէն, մեր ժովալու ուղեգրութեանը
րաւական փոփոխակցի կաւ, եւ հակա-
ռակ որ մենք իրեն օրորող մէջ ալ ու
ձաւ, վեր է զոյգ անգամուկ եւ աստա-
նեմք, եւ Անտուին համար օրորող-
թիւնին կը շարադէր: Եւ Գլազմէնի
ստանդարտ ապակալութեան ինչոյն,
ի միակ դրոսաւու ու մասնից զաւա-
րում կաւ, այդ օրորողութեանը քաւու-
նակի երազով խոսեցանք, նաեւ այս
յայտարար կարգալով Միջադրուի շորհ
սիրտ մէջ տեղիւնուած նամակները զորս
իր քաւոնին ինչպէ՛ս ուղեցած է իր Երեւնէ
Սոփիին, եւ որոնք մէջ արտ քրոյ Քի-
լիք իրեն զմար շարուն, Կերդին
միւս ան, սէր եւ զարմանք սէր:

Միջադրուի այդ շորհ հնազանդեան ար-
կարածու 1890 արտուն, զառն էր՝ Ան
վալի կերպերուն վրայ էր իր զերթը
վանադուի մը ցով, ու քան ինչ գանձը
Փարթիլէ մեկնելէն առաւ, ինչպէ՛ս նաեւ

Ինչպէ՛ս 1881ին ինչորդը համարող-
եանն աստեւ, այս անգամ ալ չորեքանի
մէջ կրէ ձալ ինչը, մին՝ Սոփիան ա-
նուն, Զոյգ զերթը վերադարձական զոր-
ծողութեան, որ երեքամեակի մը ընդառա-
մը իր քրոյրով ու անը գրում էր ան-
կողմիցի արտեսական թիւ մը. Ժիւզը՝
Ինչ քաւաղը արտը Անթր Անտուին
Հայկական լիզուովի արտն էր, արտեսաբա-
րէն թիւններուն, ստանալ ու անմատչա-
լիկ երազը, եւ մեկնալու, որ ստիւր-
ած կաւ լայն քարեկաւ միայ աստեւ. մեր
մարդկանցին կրակելու անկերպանի
մարտը պայանին համար:

1884ին իսկ այս համարողութիւնն իրա-
տակութեան արմինն օրէք քան չէ ու-
նեցած. մասնաւոր որ արդէն գրած են
որոնք կրեանք մասին Վեհաճ-Մոս-
յուրիւն նախանցեալ էջերուն մէջ:

(Շար. 183)

arménie
mon amie

AGENDA

ARNOUVILLE

Différentes manifestations culturelles se dérouleront à Arnouville, dans l'Espace Charles Aznavour, ave Paul-Vaillant Couturier, à savoir :

- exposition photographique d'Antoine AGOUDJIAN intitulée « LES YEUX BRULANTS » du 20 au 25 mars — Salle Georges Garvarentz. Entrée libre de 9h à 17h30
- Pièce de théâtre « DIEU MERCI » de Narek DOURIAN, mardi 20 mars à 20h45. Cette représentation aura lieu en présence de M. Edward NALBANDIAN, Ambassadeur d'Arménie en France
- Projection du film documentaire intitulé « ARMENIE TERRE DE CULTURE ET D'EMOTION » de Marie-Dominique MASSOL, mercredi 21 mars à 20h45
- Concert de l'Ensemble NAIRI, dirigé par Haik DAVTIAN, le Chœur TUTTE VOCI, Sylvie KEVORKIAN, soprano, Didier ROUSSELE, ténor, vendredi 23 mars à 20h45

LE PERREUX-SUR-MARNE
VOYAGE EN ARMENIE

Exposition de Paul Kazandjian du 17 au 29 mars, salons de l'Hôtel de ville : Conférence, samedi 24 mars à 16h30 de Paul Kazandjian.
Concert de Bratsch et Papiers d'Arménies, vendredi 30 mars à 20h30 dans le Grand théâtre; etc.
Renseignement : Tél. 01. 48 71 53 69

MARSEILLE

Dib ou Dar

L'imprimerie et l'écriture arméniennes en France : vecteurs d'une identité

Exposition du 15 mars au 16 mai organisée en collaboration avec l'ARAM

Alcazar
Bibliothèque de Marseille
à Vocation Régionale
58 cours Belsunce - Tél. : 04 91 55 90 00
Bibliothèque ouverte
du mardi au samedi de 11h à 19h,
fermée le lundi, le dimanche
et les jours fériés.

Les activités du mois de Mars
DU

CENTRE CULTUREL SAHAK-MESROP

MARSEILLE

Directeur : Khatchig YILMAZIAN
L'ANNEE DE L'ARMENIE EN FRANCE
LE CENTRE CULTUREL SAHAK MESROP
vous invite à UNE RENCONTRE avec
BARKEN HARUTYUNYAN

Doyen de la faculté d'histoire de l'Université d'Etat d'Erevan
et

ARTAK MOVSISYAN

Professeur d'histoire à l'Université d'Etat d'Erevan

Ces deux historiens-chercheurs parleront de leurs travaux de recherche et de l'organisation de l'enseignement supérieur en Arménie
LE LUNDI 19 MARS à 20 h 30

au Centre Culturel Sahak Mesrop : 339 avenue du Prado - 13008 Marseille

(P&L - 9/05)

2007, ANNEE DE L'ARMENIE
Faites un voyage inoubliable
en Arménie et au Karabagh
avec l'U.C.F.A.F.
(Union Culturelle Française
des Arméniens de France)
6 Cité du Wauxhall - 75010 Paris
Tél. : 01 42 08 76 45 de 15 à 17h
www.ucfaf.com

du samedi 21 juillet
au dimanche 5 août
14 95 Euros pour 16 jours/15 nuits
(base demi pension —
chambre double)

Renseignements et inscriptions
(avant le 18 mai
dans la mesure des places
disponibles)

— Mme Yazidjian: 29-32 ave. Pasteur
93100 Montreuil
Tél. : 01 42 87 95 98

Date à retenir

L'Atrium de Chaville et la section de
la Croix Bleue de Chaville présentent
LE GRAND ORCHESTRE ARMENIEN
(35 musiciens et 5 chanteurs)
Le 6 octobre.

La Section Bagneux-Cachan de la
Croix Bleue des Arméniens de France
présente

MUSIQUES
ARMENIENNES
ET FRANCAISES
Le Dimanche 1er avril à 15h45
à l'église Saint-Hermeland
8 Place de la République à Bagneux

PARADJANOV
LE MAGNIFIQUE
et la jeune scène arménienne
Exposition du 13 février au 8 avril
du mardi au dimanche de 13h à 19h,
Ecole Nationale Supérieure
des Beaux-Arts
Galerie d'exposition: 13 quai Malaquais
75006 Paris

LA NOUVELLE DJOULFA
A ANTONY
400 ans de présence arménienne à
Ispahan: La Nouvelle Djoulfa.
Commissaire de l'exposition : Arby
Ovanesian.

Exposition du 14 février au 29 avril
Maison des Arts, Parc Bourdieu
20 rue Velpieu à Antony
(mardi, jeudi, vendredi 12h à 19h;
mercredi 10h à 19h; samedi 11h à 19h;
dimanche 14h à 19h; fermé le lundi).

Aivazovski, peintre de la mer
(1817-1900) du 6 février au 4 juin,
Tous les jours de 10h à 18h, sauf le
mardi.
Musée de la Marine (Place du Troc-
adéro, Paris).
Droit d'entrée : Plein tarif: 9 euros;
Tarif réduit: 7 euros; Tarif 6-18 ans :
5 euros; Billet équipage : 29 euros.

ՄԵՆ ՊԼՃԻ

Ա. ՅՈՎԼԱՆԵՍԻԱՄԿՐՏԻՑ
ՓԼՈՒՋ

Կերպի, Մարտ 18
Ե. Կիրակի Քառասորդադ
Հիստորիայի Կիրակի
Գիշերային, Առաջին, Արևազա
ժամերգութեամբ.
յաւարտին պատարագ
Սկիզբ ժամերգութեան՝ ժամը 8-30ին.
ԶՈՐԻՔԴԱՐՔԻ, Մարտ 21
ԼՍ. օր Մեն Պառագ
Հսկում
Խաղաղական և Հանգստանա
ժամերգութեամբ.
Սկիզբ ժամերգութեան՝ ժամը 18ին.

Ա. ՅԱՎՈՐ - ԼԻՈՆ

Մեն ՊԼՃԻ՝ ամբողջ շրջանին ԶՈՐԻՔԴ-
ԱՐՔԻ Երեկոցներ ժամը 17ին, Հսկումի
խաղաղական և Հանգստանա ժամերգու-
թեանը կը կատարուին Հետեւեալ ժա-
մանաւոյցովը —
ԶՈՐԻՔԴԱՐՔԻ, Մարտ 21ին,
ԶՈՐԻՔԴԱՐՔԻ, Մարտ 28ին:

Իսկ Արևազաի ժամերգութեանը կը
կատարուին Մեն Պառագ Կերպիներուն,
պատարագին առաջ:
ժամերգութեան՝ ժամը 8-45ին,
Արևազա՝ ժամը 9-45ին,
Պատարագ՝ ժամը 10-30ին,
Բարդը և Հոգեհանգիստ՝ ժամը 11-45-
ին:

Ա. ԱՍՏՈՒԱՍԽԻՆ
ՄԵՆ ՄԱՐԿԻՐ

ԶՈՐԻՔԴԱՐՔԻ, Մարտ 21, ժամը 17-30ին
կը բարդէ
ԳԱՆՈՒԹ ԲԷՆԵ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

ՅՈՒՇԱՅԵՏԻՐ

ԿԱՊՈՅԵՆ ԽԵՐԻ Փարիզի Վերջապա
Թաղերուն ժամանակին Ժողովը Եւ-
րոպի, Մարտ 17, ժամը 16ին, Կարա-
կան Կարբ:

Soirée Arménienne

La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Astrig» d'Arnouville organise une soirée arménienne, en date du **samedi 24 mars à 20h30**, animée par «Gricha» et son orchestre, à l'Espace Charles Aznavour; avenue Paul Vaillant Couturier à Arnouville-lès-Gonesse (95400).

Pour tout renseignement ou réserva-
tion prière de s'adresser :
— Marie : 01 39 85 05 71;
— Nella : 01 39 85 91 23.

DEVENEZ ANIMATEUR
À LA COLONIE DE LA CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS DE FRANCE

La Croix Bleue des Arméniens de France poursuit son recrutement
d'animateurs pour sa Colonie de vacances.

Pour le mois de juillet : du 8 au 29 juillet 2007
Pour le mois d'août : du 30 juillet au 13 août 2007

Envoyez rapidement votre candidature à l'adresse suivante :

Conseil d'Administration de la Croix Bleue des Arméniens de France

CBAP — 17 rue Bleue - 75009 PARIS,
par e-mail: cbaf@wanadoo.fr ou par fax : 01. 53. 34. 12. 13

23e CYCLE DE LECTURES
MISES EN ESPACES
D'ŒUVRES DE
DRAMATURGES
ARMÉNIENS

Direction : ARBY OVANESSIAN

Organisé par l'Association
de THEATRE ARMENIEN

ՀԱՅ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ՆՈՒՐՈՒԱԾ

ԹԱՏԵՐԱԳԱՆ

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ

23^{րդ} ԶԱՐԲ

(Գ. ԵՐԱԳԻՐ)

Կազմակերպութեամբ՝

ՀԱՅ
ԹԱՏԵՐԱՐՈՒ
ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ

Գեղարվ. ԱՐԲԻ ՅՈՎԼԱՆԵՍԻԱՆ

Gabriel SOUNDOUXIANTS
LES EPOUX

ԳԱՐԻԲԵՆԻ ՍՈՒՐԻՆԻԿԱՆՆԵՐ
ԱՄՈՒՍԻՆԵՐ (1888)

Կիրակի, Մարտ 25, ժամը 16ին
Dimanche 25 mars à 16 heures

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՐԱԿԱՆ ՈՍՏԱՆ
MAISON DES ETUDIANTS
ARMÉNIENS
57 Boulevard Jourdan - 75014 PARIS
Me Pte d'Orléans / Cité Universitaire
Մուտքը՝ 5 եւրօ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
HAMASKAINE

«PRINTEMES DES POETES»

ՀԱՆԳԻՒՊՈՒՄ
Խաղաղարարական երկու բանաստեղծներու
Խնո

ՅՈՎԼԱՆԵՍԻԱՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՊԱՐԵՒԻՆԵԱՆ
(Նուէի Արքայաճան՝ Բարդառնի)
Կիրակի, Մարտ 18, ժամը 18ին
Փարիզի Հայ Մշակութային Տան մէջ
17 rue Bleue — 75009 Paris

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 64671

LE NUMERO: 120€

82-րդ ՏԱՐԻ - ԹԻՒՆ 21-666

Fondateur SCHARVACH MISSAKIAN

82e ANNÉE - N° 21-666

ՕՐՈՒՄԱՆ ԴԵՊԻՐՏԵՐ
ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

**Հ. ՏԻՆԻԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԼՈՒՐՁ
ՀԵՏԱԲՆԻՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՀԱՆՁ**

**ՊՈԼՍԱՀԱՅԵՐՈՒ
ԴԻՄՈՒՄԸ
ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ**

**ԹՈՒԻԲԵՐԸ ԿՈՒԶԵՆ
ԴԱՍԱՌՈՒՆԵԼ
ՀԱՅԳԱԿԱՆ ԱՐԹԻԻՆԵՐԸ**

Ս. ՌՈՒՆԱՄԱ, որ հերթ էր Մարտ 15ին հետախույզի ֆրանս 2 կայանին (անկրի կը մնայ գտանք յայտագիր) շնորհ գրու, առկի քան երբեք, իր հաղորդականության վրայ, այսինքն շուրջի իր Բնիկորական կուսակցության թվիկա-ման ըլլայ: Վե՛ մե՛ նշանակումս, կրէ՛, նախատեսում չէր: Բնիկորական կուսակցութեան արամարանակալ ընտրու-թիւնը չէր, ու կը կրէր որ յայնման-կը պարագային պէ՛տք չէ Բնիկորական կուսակցութեան յայնմանը: Վնասուի: Ֆրանսացի փոփոխութիւն կրէրէ և՛ այդ փոփոխութիւնը: Սկզբէն Ռուսայի նախը՝ ինքը է: Վե՛ մե՛ քան, կը չեղա՛, ինքնէ՛ կախում ունի, քայքայ փամբա-նակ չուրար որ ընկերակցական է, սա-կա՛, ապա կը մնայ: Նախապահական ընտրութիւն, որ ընկերակց, ուղղակի կապ մըն է անոր հետ: Ֆրանսացի փո-րոքութիւն մըն է:

ՆԱՄԻՐԻ մէջ է, որ Ներքին Սարգսի կրկնէր իր ընդառնաութիւնները: Ֆր. Գալուրի եւ ընկերակցականներու դժե-՛ Քաղք Սկզբէն ինքնութեան նախա-բարութեան վրայ, որ անհրաժեշտ կը ինկա՛, որպէ՛ թիկանու: Հանրապետու-թեան նախապահական պիտիոն: Պա-տասխանելով Պարուի որ կայուի ինքը առկի դէ՛ կը գտնէ զան 1958ին (հետիւն) Օպերիթմալներէ Տարբարցի, իրա՛ն. - Վարցիք առկի դիտար չէ՛ իրա՛ն չանար քան 1914ին, կամ 1940ին, կամ 1958ին:

ՅԱՐԱՐՇ ԵՒ ՀԱՄԱՐ Մարտ 15ին ներկայացուցի իրենց կարգած փառ-նական կուսակցականներու ինչոյն յոյ-տարարութեւ որ նախորդ էր: Ապազու-թիւնը իր նախնութեան տուաւ: Վարչապետը (Համաձայն) կրկնէ տաննին իր նախնի պատգանք, քայքայ դիտար նախարար-թիւններ անկախութեան արունքն և՛ ներքին նախարարութիւնը, որ խոշն-քառ մը էր, անմասնա՛ մը շնորհում է: Հանի աշխատանքով պաշտօնատար մըն է, որ ոչ մէկ կուսակցական կը պատկանի: Կառավարութիւնը 25 ան-կախ կը բաղկանայ (12 Համառ, 6 ժողով, 7 անկախ): Ինչոյն մընէ ճանչալ կառավարութիւն և՛ կառա-նարարական քանքեր չեղն թէ ոչ մէկ տղաման չես աշ չմոմ կուսակց: Ա-րեւմտեց յոսակ զիր շուի, մինչ Խա-րա՛ն իւր կընէ որ փնտխում ըլլայ:

ՌՈՒՄՏԱՍԽԱՆԻ նախագահ ԱՔԵՐԻ մէջ ՄԱՐՏԱՆՈՒՆԻ Կուլիկարի զար-չապանութեան չես նոր բարեկարգումը մը Համառաշխարհը ստորագրէ: Անչ աշ լծադրելը կը ներկայանայ ուսումնական քա-րկիցի Պալույ և՛ Տարբարցի ներդրու-թիւն փոխարկութեան համարն: 285 մը երկրորդական բարեկարգումը սկիզբ պի-թի առկ Պալիկարի ան ժողկան Պար-կը զարգալէ ու Յամառանոց հիւրանի Հոսիք ճեշակալի յուսակն Արեւմտե-րապետի քաղաք: Եղանակներ պիտի առնէ երեւոյս, ի՞նչ որ պիտի պատկա-նէ՛ քաղաքի ուսումնական մեծացուն ընկե-րակցները ներկայացալ ընդհանրակ-մը: Բարեկարգումը, քան նախնական, Հա-լեւմտեւ, պիտի արէ 900 միլիոն եւրո:

ԱՅԿԱՏ ՇԵՍԻ ՄՈՒՂԱՏԵՏ, որ խոստո-ժանքն էր, քան ԱՄՆ-ու Պաշտպանու-թեան նախարարութեան, որ 2001 Սեպտ-11ի ուղղութիւններու շարժելէ եր, խոս-տանքն էր նաեւ չարք մը այլ ուն-թարքն կամ ծրագիրներ: Տարբին մէջ

ՏՔԵՐ ընտանիքին փաստաթուղթերը Պո-սայ գաղտնաբերման դիմումագիր մը ներկայացուցած են, պահանջելով որ յուրը հետաքննութիւն ըր քաղաքի, քա-ղաքայական չանար Հ. Տինգի ունիթի Նախնական իրա՛ն պատասխանէր, պաշ-տանատարները, քանի որ կատարուած չէ կրնար պարզապէս քանի մը արտա-կրկնէր երեսուցանէր զորքը ըլլայ: Փաս-տարաններէ Պ-Պ Պէն յայտարարած է, Վալիկարի պատասխանատուութիւնը կը պահանջուին քաղաքական նպատա-կով չանարուին երեսուցն է: Երկրոր-դը կեղեկեցին, ու կըզինէ անմաններն անտեսումը, սխալ գործածութիւնը: Նա-մակալները կը չեւան թէ արտիկն է ի վեր կըզինէ կը կուրի Արեւմտար, և ոչ թէ Արեւմտար: Իսկ կեղեկեցին Վալիկա-մարի կեղեկեցի չէ, այլ Վալիկարի Ս. Նաչ կեղեկեցին: Տինգի կորագրութիւնը կը իրա՛ն երկու անմաններն այ չեղն ձեւով գործածութեան զին:

**ՀԱՅԳԱԿԱՆ ԲԱՆԱԶԵԻՆԻ
ԱՌԿԶՈՒԹԵԱՐ
ԹՐԲԱԿԱՆ ՄՊԱՌՆԱԼԻԲ
ԱՄՆ-ՈՒ**

ԱՄՆ-ու արտաքին գործերու և պաշ-տանութեան նախարարներու Գոնիքերի յլած նամակներով Հայի: քանակին խո-շնդարումը փորձէ խոս, Արտաքին գործերու Եւրոպայի և Եւրասիայի Տար-բինի պատասխանատու: փին նախարար Տ. Ֆրեւ ընում է յանուն Պալիկ փա-րչապանութեան, Համադրու Գոնիքեր որ նաչ քանակներ չկուսարցի: Ֆրիւ Քուր-ցիոն արտաքին գործեր չան Տարբարցիին ինքնակացած է Արտաքին պատկա-նութիւնը: քան է թէ փախարցումը պա-րագրային Քուրցիցը կրնան փակել ի-նչոյն իսկ անկեղեկան պիտարանա խա-րիքներ, անմանապիկն գիտարանա թիկներու արտօնութիւնները և՛ ուղ-մախարական նման այլընտրանքներ գի-մը:

Հաւանութիւն Ֆրիւին նման պաշտա-տարներու զորք արժան աշ գիտար չէ, քանի որ Հայմարն զիրքն յայտնա-մանաւարութիւններ իսկ թիքայպատա կիցանքը ցոյց կու տան: Նորագոյն օրակարներ կու զան Միտարկային: Նաե արուն Յիլապարցիին ճանչալու իրա՛ններէն Տարբին իրա՛ններու մէջ Ղարիկը կըսն է: Այն Ղարիկ չէ՛ չէն Ղարիկ Գրիկներ, Պարու Օպում և՛ ձա Պարու որքն տարբեր առկերկար Տարբարն արամարութիւններ յոյ-տան են:

Իսկ (31 արտքներ) Պալիկ զեւթարցիին դէմ ունարութիւն (3002 Հոկտ 12), ան-րիկան նախորդ և՛ բարեկարգումը նա-խոր քաղաքով, անկեղեկեցի քանի մը նա-խարարներու պաշտոնիցին (ի շարք որոնց Պարբեր) Լեւոնուրի Ղարիկ և՛ Պէ Պէ-Լի քաղաքով, իսրայէլական երա՛մ քաղաքի չեւթարն քաղաքին ուսումնարարութիւն, Պաշտպանութիւն, և՛ ձափախ-կութիւններու քաղաքներ ծրարում, կըն, կըն: Ըստ նաչ արտքերին, են-Բալան 31 ունարութիւն կամ ունարութիւն (Տարբ Գ- Է)

Տարբ պաշտպանութիւն ստորագրու-թեան Մարտ 15 Բուսակը նամակ մը զրկում է Քուրցիոն մակընթացի նախա-րար Ա. Պալիկ, Արեւմտարի Ս. Նաչ, և՛ կեղեկեցին վերաքայումին առնչու-թեանը:

Հոն նաեւ գիտնականութիւն կը յայ-տուի նորագոյնութեան գործին, ապա կար-ծի մասնագիտիներու թուում կ'ըլլայ:

Առանկը մակընթացի մասնագիտութեան մը պահանջներն քաղաքական նպատա-կով չանարուին երեսուցն է: Երկրոր-դը կեղեկեցին, ու կըզինէ անմաններն անտեսումը, սխալ գործածութիւնը: Նա-մակալները կը չեւան թէ արտիկն է ի վեր կըզինէ կը կուրի Արեւմտար, և ոչ թէ Արեւմտար: Իսկ կեղեկեցին Վալիկա-մարի կեղեկեցի չէ, այլ Վալիկարի Ս. Նաչ կեղեկեցին: Տինգի կորագրութիւնը կը իրա՛ն երկու անմաններն այ չեղն ձեւով գործածութեան զին:

Յաղար կըսն կը վերաբեր կեղեկեցի գրեթէ խոշն և՛ քաղաքատան: ար-գիկն նորագոյնութիւնը անորոշական ը-լլայ, չարք է այդ երկուսն այ իրենց ան-զերը զեւթարցի:

Նամակալները կ'անդադրանան տա-կարէ կեղեկեցի որպէ՛ թանգարան գործարկել մասնագիտութեան: Ե՛թէ պա-շտէ արտուն է, պէ՛տք է ըստ այնմ ա-րու փոփոխութիւններ կատարել: Անչն պարագայի, կարեւոր է որ չուր թէ կեղեկեցին Քուրցիոն Համադրու իր պա-տկն: Նամակալները կ'ընեն թէ կա-րեւին է օրինակ Արեւմտարի Ս. Նաչը և՛ Քարիկ Գոնիքերի Ս. Առաւանանքի մարք կեղեկեցին: Ե՛թէ կ'անարցը նոյն տուն կեղեկեցի ընկը՛ պիտի արքէ՛, չարք է որպէս իսկ անարցը պաշէ՛ քաղաքով: օրմա՛նքումը վերա-նարկը պարագայի ան Վալիկարի Շնորհ, այլ՛՛ փնտարութիւն վերա-նարկը նախին կեղեկեցի մը: Առկա իս-կանարարութեան յուր պատկա՛ն մը կ'ըլլայ Սիկերուն ու քաղաքական Հայու-թեան Համար, առաւելելով քանի նպա-տար:

Նամակը արարած է կրկնելով որ չարք է Ս. Նաչը յայտարարել Քուրցիոն յալանքի պատկարել կեղեկեցի ու զան տարին աղաղ մը: Ս. Նաչը չեւան, ար-տունութեան արքն չէ արտարգրութիւն կատարել, Ե՛թէ նախին վերապաշտէ ու զր-կուրի զան արքէ Քաղաքական գործա-մը: Շեշտում է թէ կուրեւր, և՛ կեղ-եկեցին քաղաքի կ'ընտանքն արտարու-թիւնը կատարել Սեպտը Պարբարցիին օրմա՛նքումը, Հայապատկա՛ն ու Սիկե-րն Տարբարցիին ներկայութեան: Ե-թէ յայտար գաղտնի, պաշտանական քա-լանքն այ՛ն օրը տեղէ կ'ուսնայ:

Նամակալները կը չեւանէ թէ մի-այն այդ պարագաները յարգուելով Ս. Նաչի վերադարձումը կ'ընեն կ'ըլլայ: Քուրցիոն նպատարող քաղաքային վե-րանք: Յամարկա՛ն Ե՛թէ կեղեկեցին չար-ք: Ս. Քուրցիոն Հայքը, Ե՛թէ Սիկե-րն Ս. Հայապատկա՛ն Տարբարցիին կրնան կարեւորութիւն չապ քաղաքի ու անկախումը մասնագիտութիւնը չեւ-րի անոր:

Նամակը ստորագրած են՝ Արման Արեւել, Մուրադ Պալիկ, Բաժմիկ Պի-լայ, Արմ Նիշէլէ, Բաժմիկ Պիլ, Տիկարի-օղլու, Սիկն Երէմ, Արմ Պալիկարցի:

Քուրցի պատմութեան հիմարքին թիկ-նանու ներկայացն է ՀՅԴԻ Պալիկի կեղեկեցումը արիւնքները գաղտնարու: Ս. Քիմով մասնագիտութեան գաղտնի արտունով կուրեւր զուսարծ է որ ար-քացած հիմարքին նամարանքն տնո-քին է: Հայալույս յայտնած է թէ այդ արիւնքները շատ կուրեւր և՛ պաշա-նի փաստաթուղթեր կը պարունակեն չե-ղապահութեան Հետաքննութեան Հա-մար, քայքայ ա՛ն անգամ որ Քուրցի պա-րագրութիւն փորձած են անոնց վրայ աշ-խատի, Հայկական կուրցի քաղաք է թէ ինչական միջոցներու զարգութեան պատճառով արիւնքները գաղտնարու-չեն, ուստի չեն կրնար արամարցի:

Ե. Հայալույս այդ արիւնքներն կ'ա-կընակի տունները որքն ցոյց կու տան թէ Հայկալայ կուրցիները որ կը-կրկնորն Հնո գործարկութեան ունե-ցան են: Ըսում է թէ կըցած են տուննէ Ռուսաստանի, Իրաքի, Արցախեան, Ֆր-անսիայի, Անգլիոյ արիւնքները քայքայ չէ Պալիկներ, ոչ այ երեսուցան Պարբ-արցալանքին պատկանողները: Ե՛թէ քանի որ Պալիկը արիւնքներ ինչական մի-ջոցներու պատճառարարութեան չէ՛ն ար-ամարցի, կ'առաւելով վերջուկեղայ յայտարցումը:

Քուրցի պատմութեան հիմարքին նա-խարար չէ մակընթացի որ կը Համարցիով նպատ արիւնքները Քուրցիցը չարա-մարկու պատրուակ է ինչական մի-ջոցներու չարկութեան պատճառարարու-թեան: Ինչ կը ստանդարտի կը ձգու ան-գործելով միմեկին Հայկական քաղաք-ութիւնը: Ե՛թէ առկա կը պատահէ այն նոյն օրերուն որոնք Հայալույսը ան-նարքիին առնէ մէկ զիւրից տեղանա-նարքին, տարբարցիին մարն թիք-քալանք կ'ընտանքին տուններին խոստա-նակ կըս Հայա պատմութեան, յակնալ յայտնած է թէ իրենց փնտարութիւն-րուն մէջ նաեւ տունա կայ... Ե՛թէ ան-մաններն Հայ պատմութեան Ս. Սարգի-սարն մեղարկած է գործարկութեան խոյս տուլու կեղեկումը:

Ե. Նոյնով Քիւնի Նախնարցի, Սիկե-լի Քիւրցիոնայում, Նախն Ուրկուն:

**ԱՅԹԱՄԱՐԻ Ս. ԱՆԶԻՐԻ
ԲԱՅՈՒՄԻ ԲԵՐԱՄԱՐԻՈՒԹԻՒՆ
ԼԵՐԱՅՔԻ ՄԵՆԸ**

Մարտ 16ին թիքական Հայաստանն արքաները կը հարգուրէին թէ Քուրցիոն մակընթացի նախարար Ա. Պալի անմա-հայ չարքն ուղղում է Հայաստանի մա-կը կ'ընի նախարար Յամարի Պարբարցիին, մասնագիտը Արեւմտարի Ս. Նաչին քա-ղաքի ճանդիկութեան: Այս վիճակն այ յարգութիւններն տեղեկացումն է որ տա-կարէ կարգատու չէ Հայաստանն պատմութիւնական քաղաքի, անպի-նք ինչուանուն ընդամա՛նը հարկերին: Առաւունք կ'ընէ թէ նախարարութեան ինչ ընդամա՛նը, արամարցիական քա-ղաքի կ'անք արամարցի կը գտնուի ներ-կայ պայմաններն մէջ ընդամա՛նը Քուրցի որ պատմութեանին հարկերին Յամար է անպիւն մէկ քան՝ այդ ընդա-նալանքին տեղի կու օրինակ մը գիտար է գտնուի որ պատմութիւն Քուրցիան ըն-մարկութեան Հայկական կամարող ֆի-կիւնարութիւնն անմաններն, յակնալ՛ պաշտանական մակընթացի:

ԵՐԱԲԱՍԱՆԱԿԱՆ ԱՆՆԱՐԿ

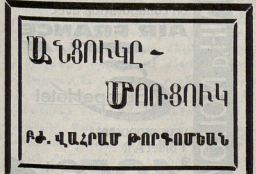
ՀԱՅԿ. ԿԵԱՆՔԸ
ԼՈՍ-ԱՆՃԵՂԸՍԻ ՄԵՋ

ԱՐՑԱՆԻ ԱԶԱՏԱԴՐԱԿԱՆ
ՊԱՅՔՔԱՆԻ 19ԱՄԵՆԱԿԸ
ՏՐԱՄԱՐԻՈՒՄԻՆԻՎ

Փաստաբանի շայն Սուրյու Հան-
դիսարաշին մէջ, Կիւտը. 25ին,
տեղի ունեցած է Արցախի աշա-
տաբանական պաշարի 19ամենակն
նութեամբ տնտեսաբանութիւնը,
կազմակերպութեամբ ՀՅԴ «Լուս-
նակալ» կոմիտէի ներկայ եղած
է 1-200 հոգի: Յայտարարվելու վարած
է Նշան Հարությունյան: Յուշագրու-
ած է Վիլիշին Լարաբաղի մէջ տես-
նելը: «Լուսնակալ» կոմիտէի խոս-
քը փոխանցած է Յարութ Մկրտչե-
ան, զուգահեռներ գտնելով փառա-
պաշտական ապագայութեան և Ար-
ցախեան հերոսամարտի միջև: Սր-
ան կոմիտսը՝ Հ.Յ.Գ. Արցախի
կեդր. քանիսն ներկայացուցիչ
Արթուր Մուսիկան, ներկայացուց-
ած է արցախեան դուշապաշարի պատ-
մութիւնը, պարգաճ՝ աղբյուրաբար
պատմաւորներ ու հանգուտանները,
1991 Մեղայ. 2ին Արցախի անկա-
խութեան հռչակումը, աւելցնելով
որ Հայաստան պաշտպանութեամբ Արցախ
կարգի էր առօրեան, անոր արդիւն-
քը էր վերադարձնել իրենց տունը, ուր
պիտի ապրին իրենց սերունդները,
պաշտ Արցախի գաղաթիւները, որոնց-
ն էլ Հայաստան պարզ արգելն գինորն
են յանրեմիքի պաշտպանութեան րա-
նակին: Գործարարած է զեղար-
հատական յայտագիր մը:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՓԱՂԱՔԱՊԵՏՆԻ
ԱՅՅԵՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԱԶԳ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆ

Երեւանի քաղաքապետ երեսու-
նեակներ, ընկերակցութեամբ
Հայաստանի առաջ հնչուածու Ար-
մէն Լիւրյանի, Փետր. 22ին այցե-
լած է Ամերիկայի արեւմտեան թե-
մի աղբյուրի առաջնորդարանի և
հանդիպում ունեցած առաջնորդ
Մուշեղ Ար. Մարտիրոսեանի հետ:
Հանդիպումին ներկայ եղած են

Կարծէ միայն չէի, որ Պոլին ելա-
ւա պէս, նախընթացի Աւետիս Լա-
րաբեկեանին լոյսը օրհնելու կը
լուսեցաւ օրինակը պատասխանը:

Բնիկութեան արուեստի ձեռնարկի
յետոյ, դրեթի մէջ շարքի կը դրէ
Թիֆլիս, թեյ պատասխան չէի ստա-
նար: Բնիկ Աւետիսը ցանցու կերպով
կողովքը ինձ նամակ: Ժողովքը
մասին ոչ մէկ չոր չէր տար, կը տեղե-
կացնէր թէ սկսած էր բնակական դաս-
երու հետեւի շնորհիւ կերպով:

Վեյ ամառուան ներքին Պոլին մէջ
աղբյուրներու ու քաղաքներու իմացած
էին, որ Թիֆլիսից աղջկան, որ Հեռ
նշանուած է. կու գային կու շորհա-
րէի, երբեմն նախաճաշներ ինձ մա-
րի, բայց Տիֆլիս, շաղկապներին կողմէ
կենսականութեան ոչ մէկ նշան չէի տես-

ՄԱՐԵՐԻԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ
ԶԻՆՈՒՈՐ ԿԸ ՓՆՏՈՒՆ

Վերջին երեք տարուան ընթաց-
քին ամերիկեան քաղաքի կենսա-
բանութիւնը գնալով միջնորդու
դիմած է, գինորդարանի ծառայու-
թեան թիվներունը նուազող թի-
ւը աւելցնելու համար: Յաւելումներ
ըրած է ճշգրտութեան նախաձե-
ռած վճարումներուն վրայ, ընդու-
նած է դպրոցական ծախսողութեան
տէք աւելի մեծ թիվով թիվներու-
նէր, ընդունելութեան քննութեան
միջակ արդիւնք ունեցողներ: Նա-
յնակ դիմումներ ըրած է տարբեր և
ծանրութեան կը կանոններուն մէջ:

Պաշտպանութեան նախաձեռ-
նութիւնը ընդառնած է առողջապա-
րոյ Հարցեր, տէք թիվներունը
ըրած է զիմումներ, կրճատած քաղա-
քականութեան նախաձեռնութիւն: Այլ քա-
ղաքներին յանդարձութեան և, ու-
րոյն նկատմամբ խախտիլ խոստա-
նալով թիվներ ցոյց չէ արուել:

2006ին դրոշի տակ առնումները
69-395 հոգի եղած են. այլ ու կին:
Անոնց 11-7% քրեական տնցելով
տէք է, ինչ որ հարց տալու կը դի-
թէ թանկութիւնը մը իսկ թիվ չի
զանոյնի պատճառով մը միմանակ
նորակութիւնը հարկաւոր թիւը ունե-
նալու համար: Ճիշդ է որ կը շարու-
նալու թիվները չի մարմանակը
նոր, ծանր դատապարտուել, սե-
ռալին յանցանքներու տէքերուն
միմանակ:

ՀՅԴ-ի, ՄԼՄ-ի, ՄՈՒ-ի, Հա-
մադրուելի, «Հայաստան» հիմնա-
դրամ, հայկական միացնող ֆոնու-
նիկալայութիւններ: Մուշեղ Ար-
թուրի և Առաջնորդարանի առաջն-
ութեան և աշխատանքի մարդե-
րուն մասին, իսկ երեսուցի Հայաս-
տան ներկայացուցած է յայտակար
Երեւանի և ընդհանրապէս Հայաս-
տանի տնտեսական, քաղաքաշին-
կան և ոչ միայն: Պարզապէս
նորուն ընթացք: Փոխանակուած
են յիշատակի նուէրներ:

ԼՐԱՏՈՒ

Զինուորական անձնակազմին
քաղաքապետը զանգուարած է որ քր-
եական տնցելով տէք ընդունուած
ներք յատուկ ոչ մէկ հոգողութեան
ենթակալ կ'ըլլան քանակին մէջ:

Համալսարանական հետազոտող
մը այլ կարգի երկրաբանութիւն
ընդունուելը ծանրակշիւ հարցեր
աղբիւր նկատուած է: Մասնաւոր
անոնք ոչ յատուկ հոգողութեան
ենթակալ կ'ըլլան, ոչ ալ մասնա-
որ աշխատանք կը տարուի լուս-
նակալ համարած մը ապահովելու
համար անոնց: Վերջին երեք տա-
րուան ընթացքին քրեական տնցելով
տէք աւելի քան 125 հարց հոգի
քանակի շարքերը առնուած են: Ա-
նոնք բոլորին համար անհայտա-
լու, կամ ըրելու արժեքի մը
հաւանական թիվներունը մը:
Պատասխանատու մը քանզի թէ
անոնց մեծ մասը տաակ է շատ լա-
յնիւնոր մը ըլլալով, քանզի անոնք
յատուկ ուշադրութիւն կը պահան-
ջեն: Եւ գինորդարանի նորակա-
լութիւնը հարկ է կիստի ունեցող
այլ պարագան, զրադի անոնցմով,
փորձակ անգլիս ձեռնարկուն: Թէ
փոխադարձ տարբեր վիճակ: Ուր-
իւնք աւելի լուսնակալ են: Կը պնդեն
թէ գին յանձնել ընկերութեան Հա-
մադրութիւնը հարց ունեցող երեսու-
նակներու, զանոնք խոսնէ և ու-
շադրի անձերու կը վերածն:

ԲԱՂԱՆ

Livres reçus
L'ARMENIE, LES MASSACRES
ET LA QUESTION D'ORIENT
(études, conférences et documents)

EMILE DOUMERGUE,
doyen de la Faculté Protestante Libre
de Montauban en 1916

«Le Cercle d'Ecrits Caucasiens»,
Paris, 2007

Դուք որոշ ուղղած նամակներ կը մա-
նչ, տանք պատասխան ու են կը սեղի
մասնագործի և մասնագործին կը
փառաշին նուրբութիւնը հիմնադրու, ո-
րոյն թիւը զրոյթութիւն կը բաժանար:

1885թ Մալին ամառու, Կիւտը. 25ին, Ժող-
րդային խոր վաղեմի սովորու-
թեան, որոշած էր օգտաբանութեան եր-
թալ Ալեքսանդր Գրիգոր, ունի որ ընկե-
լով իրեն. շնորհիւ տալարեան,
սիրով ընդունեց, քիչ քիչ ընդունելով այն
Ալեքսանդր Եր. Քաղաքապետ իմ Գրիգոր
Երթալու Պարագան Պարագանի հարցեր
ձորի, ինչպէս դրած է:

Մալին Տիւ հասած չուն է իմանք դի-
մել պահողներ, որ թէ ինչպէս թայց
գրադրու անց մէջ: Բաւական թիվով Հայ
մասնի ընտանիքներ օգտաբանութեան
կամ էին այլ հնազանդ, զիմք ու ա-
նաւոր շարքերով հարցաւ Հայ ամառու-
նոց:

Երկրորդուն մէջ էր, կենդանուի Տի-
ւոր Կարապետ Գարամանեան, որ էր
մէկ հայուն ինչ զանազ կործնողութեան
ըլլալով պատմաւոր, վառար ամու-
սման ու աղբիւրները առած ընթաց մը
Վիլիսի, ամսին մը կը երկու չուն ա-
նցնելու, և ինչն զանա կ'ընդուն զոյնք
թիւ արեւելու համար:

Կարապետ Գարամանեան փեսայ էր Եա-
րութիւն Փափաքեանի կամ Տիւ Բաժնա-

ՅԻՐԱՔՅՈՒՐԹԻ մէջ էր երեք Հայ
մարտիրոսային միութիւնը նշած է
Կիրիտի. օրը: Միութեան նախա-
գահ Մհեր Պէլլիկեանի կողմէ Գա-
րեղի Բ.-ի շորհաւորութեան ըն-
թացումէն ետք Տիւր. Ս. Արած
ներկայացուցած է օրը և Շայ Կիւն
զերք տնցելով ու ներկայի Հայ
կենսերի մէջ: Գերմաներէն կ'ըլլէ
մը ետք օրը փառաւոր և երաժշտա-
կան բաժնով մը:

Մ ՈՒՆԵՐԱԿ Պրոֆ. Պրոֆ. Պրոֆ. Պրոֆ.
կեդրոնին մէջ, նախապէս ալ Մա-
րիկ համալսարանին, նախաձեռնու-
թեամբ Զօրեան հիմնադրու և
միացնող Հայաստանի Կիւտը. 25ին
կազմակերպութիւնը իմացած էր
Համալսարանական Հայ ուսանողաց
միութիւնները, Փետր. 16ին 17-
ն, զառապատեմութիւնները տաւած է
թիւրք պատմարան, Միւնիսթրալի
համալսարանի Ուղղափառ, և Են-
դապատեմութեան գիտութիւններու
դատախոս Թանք Արած: Չոյզ
գաղափարութիւններու սկիզբնա-
րարութեան, Արած յայտարարեց անդ-
առաքած է Պոլին որ վերջին այլ
ցեղութեան և հանդիպումէն Հարցող
Տիւր. հետ ու հարկաւոր է ներկա-
նակը լուսնակալ յարգել անոր յիշա-
տակը: Ինչ կը վերաբերի Հայոց ցե-
ղապատեմութեան, ան յայտնած է որ
Հայն հակառակ իրենց թիւրքային
արեւելներու և այլ Գիտութիւննե-
րու արեւելներու փաստաթուղթներու
միջև, թէ շատ մը փաստաթուղթ-
թիւն անյայտացած են «Զարգացի-
տական արեւելներէն», սակայն,
ըսած է Արած, զոյնք ինչն ունեցող
և տրամադրելի փաստաթուղթներ
իսկ յաւարան են հաստատուելու հա-
մար Հայոց ցեղապատեմութեան
մասնագործները ծրարողութեան և
զորդարուած ընդունել: Ան մաս-
նագործութեան ծանրացած է էր ու-
սանագործը հետադիմութեան վր-
ալ, ուրիշ հաստատած էր որ Թա-
րաք կանոնադրութեան հետա-
պնդած է ամէն մէկ նախաձեռնող
առաջնորդին առաջնորդի անդիպա-
ցութիւնը: Եղբայրացուցած է որ Ա.
աշխարհամարտին ետք, Պոլին մէջ
զորդարուած գինորդարանի Առ-
նակի դատախոսները որեւէ կաս-
ած չեն թողուր կատարուած ցե-
ղապատեմութեան արարքին մասին:
Ան չեղած է նաեւ թէ տակալին
կերպ ուշադրութեան կալ տարուելիք
որոյցիցի Պուրքիլի հարուստի ունե-
քը», այսինքն քանակն ու մայրակող
աղբյուրի մարմիններ չեղարգելին:
Ան աշխատանքի կը շարունակուի
կը կարտուի: Գաղափարութեան ա-
ռաքան, Արած պատասխանած է
եղած հարցումներուն:

ՄԱՐՏԱՆԻ
ՏՐԱՐԵ ՀԱՐԱՆՈՒՆԻ
«Ջանգիլ-97» հրատարակչութիւն
Երեւան 2007

ՄԱՐՏԱՆԻ
ՏՐԱՐԵ ՀԱՐԱՆՈՒՆԻ
«Ջանգիլ-97» հրատարակչութիւն
Երեւան 2007

ՄԱՐՏԱՆԻ
ՏՐԱՐԵ ՀԱՐԱՆՈՒՆԻ
«Ջանգիլ-97» հրատարակչութիւն
Երեւան 2007

ՄԱՐՏԱՆԻ
ՏՐԱՐԵ ՀԱՐԱՆՈՒՆԻ
«Ջանգիլ-97» հրատարակչութիւն
Երեւան 2007

ՄԱՐՏԱՆԻ
ՏՐԱՐԵ ՀԱՐԱՆՈՒՆԻ
«Ջանգիլ-97» հրատարակչութիւն
Երեւան 2007

* Tarif H.T. Aérien
Offre valable
du 1/11/06 au 24/03/07
et soumise à des conditions
particulières, dans la limite
des places disponibles

Պիրանտ: Ու կ'ափսոսայ որ իրենք ուն-
կընդդրել չեն գիտեր: «Եթէ կարենային»
մենք մեկ փոխել, ջանալ տարբեր մտա-
ծել, այն առնել ոչ ոք կրնար կենալ
Թուրքիոյ դէմ: Կ'ըսէ:

Ն Կ Ա Ր Ի Զ ՍԵՐԺ ԱԴԱՄԵԱՆ

ՆՈՐԱՆ ԵՐԿՐԱԳՈՒ

ԶԱՒԱԽՓԻ ՄՏԱՀՈԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

Վրաստանի Հայաստանի սահմանակից եւ հայրենի լեռների Ջաւախքը անհանգստութեան, մասնաշրջանային յարցադրանքներ պատճառներ կ'ունենայ. անոր կարճագույնը Հայաստանի ու Սփիւրքի մէջ, դաշտային, նաեւ անդորոյ թեան հարկաւորութեան արժեքներով: Հայաստանի շարունակող 1988ի յանդիմար տարիները վարաւորը: Հայութեան թիւը անոր անհարկաւորութեան պարագաներ, այդ հատուածին թշնամիներուն, Քուրքին, Աղբիւրներուն, հետեւեալ, գործակցութեան, ի վնաս հայ հայաւորութեան, անոր ներկային, վարչական: Կարգաւորութեան տարրերով, թեան հայ հայաւորութեան, այդ ներկային, վարչական: Կարգաւորութեան տարրերով, թեան հայ հայաւորութեան, այդ ներկային, վարչական:

Ջաւախքի խորհուրդներուն, հարցերուն, ծուռ կարգաւորութեան տարին ընդարձակ տար անհարկաւորութեան ունի Մարտ 13ի Աղբիւրը: Հին Արաւիկայի մարտիկան մէկ-մէկ ներկայացուցած էր մասնագիտներ, տեղ տարուած տեղական պատմականաւորներու տարուածներուն, պատմիչներուն, մասնագիտներուն:

Գլխաւոր հարցը որ «մարտաւորութեան» որակներով կը ներկայացուի, Կարա-Թիֆլիս-Իւրաւ երկաթուղին է: Երբ կայ արդէն Կարա-Թիֆլիսի դիմել, երկրորդ կը կառուցուի որոշումով մէկ պատմական մասնին: Հայաստանի լեռնային ու լեռնային: Ջաւախքի մասուրներուն միութեան նախագահը Արտա Շիրազեանի զարգացական կարգաւորութեան ու հայրենի յայտուածի որակաւորական տարուած հարցերուն հետ երկաթուղին որդեկ դրլաւոր խորհուրդ կը ներկայացնէ: Այս վերջինը Ջաւախքի լեռնային պիտի տայ հարցեր, ապագային, ժաւախքի հարցաւորութեան միջոցներ, եւն: Մտածանք կը թրթրեալ մէկ Հայաստանի լեռնային լեռնային վերջ կուտայ, ոչ ցեղայնութեան վերջ կուտայ, «չպէս է թայ տայ, որ թայտակար հարպաւոր մերից մերիսի Ջաւախք: Մէկ անգամ զայտախանքը որ տեսիլ են նրանց հասցում վնասներ: 1918 թուականին Ջաւախքի վրայ Թուրքիոյ յարձակման ժամանակ 40 հազար կորուստ եղաւ: Իսկ այսօր ինչո՞ւ պիտի Թուրքը գայ: Երէկ եղաւ, միջ տախիլով է լոսել թուրքերէն, լոս թուրք իրաւունքներ: Ինչպէս մեզ այսօր պարտաւորում են վրացիները, վար կը պարտաւորեն թուրքերէն» ինչպէս կ'ըսէ Ա. Շիրազեան: Իր արժեքներով Վրաստանի ղեկավարները պէտք է առ կենսա աշխարհը, որ հայախոսական յարաբերութեան մէջ կրնայ զարգացող գործողութեան տուր գտանալ:

Իր յարգանքն լեռնի հարցը եւ ինքնապարտութեան: Այդ ժամանակ լուրջագործակից խոսակցող «Լիբ» հասարակական նախագիտներն Դաւիթ Թուրքիան է: Իր լեռնային երկրորդին խորհուրդին առկա Վրաստանի պարտաւորութեանը, փորձաւորութեանը իրաւունքներուն առումով: Պարտաւոր

ութեանը զորս չի յարգեր: Ուստի զորս կարգաւորութեան տուրներուն հետեւեալները կը ըստայ Ջաւախքի լեռնային:

Հարցը կ'ամփոփուի հետեւեալ ձեւով: Գործի ընդունուելու համար պայման է վրացիներն դիտան, մինչդեռ Ջաւախքի հայերը մինչեւ այսօր պարզ են գրեթէ Հայաստանի երկարագույնի մը վրայ, եւ չեն տիրապետեր երկրին լեռնին, որքան ալ զարմանալի նկատուի անոր: Նոյնիսկ երբ այնպիս ըմբռնում են այդ ազգային տիրապետութեան անհրաժեշտութեան, կը դաւադանք որ կառավարութեանը մասնակի չի տար վրացիներն տարին: Մարդ հարկ կը տարուի մը տուածութեան մէջ կարելի է երկրի մը ազգային, առանց անոր լեռնին տիրապետելու, կը տարուի Թիֆլիսի հայութեան պարագան. անոր վրացիներէն դիտան, լայն ներկայացուցական մարմիններուն ոչ մէկուն մէջ ընդգրկուած չեն: Գործադիր լեռնայիններուն մէջ ընդհանրապէս չկայ Հայ:

Դ. Թուրքիան եւ Կարա-Թիֆլիս - Իւրաւ-Ին զարգացական նախագիտի յայտուածը կը լեռնէ. անոր կառուցումով զարգացականներ լեռնէ Ջաւախքի վրային հարցերը կը կորուստ, ասոր հետ երկրորդին կառուցումով ալ Հայերը չեն ընդունուի «ապագայութեան» պատմաւորութեան:

«Ջաւախք» ժողովրդական շարժման նախագահը եւ Արաւիկայի ղեկավարին ժողովին փոխնախագահ Նորիկ Կարապետեան Վրաստան ընտանաւորութեան համարին վրայ կը նստէ: Իրենց ղեկավարին ժողովը, օրինակ, դիւրապետութեան ղեկավարին մասին օրենք ընդունած է, լայն աշխարհի ի վեր ոչ մէկ նշանակում եղած է, «այսինքն գիտիւք մէկ իշխանութիւն չկայ»: Ան ալ նիւթ կ'ընէ լեռնային հարցը: Եւ ինչ որ մարտիկանի է որ փոխնախագահ Կարապետեանը փոխնախագահի կ'ըստային իրաւունքներով լեռնէ: Հայաստանի ղեկավարութեան ձեռքը պահանջին վրայ: Արաւիկայի կը զարմանէ որ գործակաւորութեան եւ ղառավարութեան հայրենիքով լեռնէ: Հայաստանի է որ ինքնապարտութեան ձգտումը կրնայ նման առաւել ընել տայ, լայն տեւել ընտանի պիտի լըլլա՞ր որ գտնէ պարտաւորութեանը, ներկայացուցիչները տիրապետելու վրացիներէն:

Ներածմանային լեռնի կը թուութեան, մշակութի եւ արմատաւորութեան հետ Թուրք Մուղլան որ Վրաստանի հայ զորուներն «Լեռնայն» միութեան նախագահ է, կը լեռնային թէ վրացիներն պետութեան զարգացական կառուցումը արժանաւորական փոփոխութեան ընթացքին մէջ է եւ Ջաւախքի կարգաւորութեան արդիւնները պէտք է արժեք չէ ինքնապարտութեան մարմիններուն ընտանաւորութեան: Իսկ զարգացական կառուցումը լայն խորքին վրայ տակաւին կանուի է Ջաւախքի մէջ մէկ փոփոխութեանը մասին իտալիա համար: Երբ տեղական ինքնապարտութեան մարմինները ձեռք առնեն տեղական իշխանութեան լեռնային, այն տեսն որոշ

Սերժ Արամիան նկարիչը ուրէլ ալ ոչ չէ, էթէ ոչ նոյնիսկ համարանոթի լրագրող «Արամիան» կը ստորագրէ իր պատմաւորները, ի յիշատակ իր մօր Արաւիկին, որ Արամիան աղջիկ եղած է, որովհետեւ իր մէջ նկարչու զիմը մասնագիտ է իր մօր մէջ: Արաւիկին կը սիրէր նկարչու պարագայ մամուլին: Սերժ Արամիանը, ինչ որ է զիմտեղ զանաւոր իր նկարած պատմաւորներուն, լայն անաւոր Երկու հարցարար անցնելու են:

Հայաստանի տարուած լեռնայիններ, Մէկ Թուրքիան զարգացականներ, իր մօր Արաւիկին, կը իշխանարար մէջ, գիտիւք զարգացականը ունեցած էր ցուցանակող մը կարգաւորութեան: Սերժ գործերուն մէջ մասով. ան տեղի ունեցած Մարտ 17ի երկրորդին ժամը 18:30ին: Որպէս արեւելք, պատեր ունեցող հարկաւորութեան այդ ցուցանակներն եւ առիթ մը եղաւ մասնաշրջանային: Սերժի նկարչական արեւելքին: Անիմալայն պիտի է ըստ որ փոխար ընդունել, վրացական նկարչութեան է Սերժի նկարչութեանը: Հայաստանի լեռնայիններ, որուն պատմաւոր. ալ տեղական: Եւ մէկ կտու. յարգում է ծախել: Եւ ձեռքին համար կարծիք ներկայեւորութեան, անոր մէջ հարցում եւ պատմաւորութեան լայն:

— Արաւիկ է ամա, — ունի հասկեալի է անոր յար զուրէր զուրէր. ամա էն ալ միեւնոյն է ինչի համար:

Եւն Կուրէր թէ առիթ զան 40 պատմաւորներն միջեւ տարրերութեան չկար: Սերժ իմանալով այս արտայայտութեանը, Գարգու: Միջ Թրանսիսի մը նկարչու զիմտեղ պատմութեան լեռնային Սերժին լայն է:

— Տուտ օրիփիմալ կը գտնուի, լայն թէ տուտ երբէ՞ր չէմ կախի ձեռքերէն:

Սերժ այս արտայայտութեանը լայն լայնութեան եւ անաւորը չէ: Ընդհանրապէս, այս հարկաւորութեանը անիւկ կ'ունի պարագայութեանը, մասնակցող որ կը գործը եթէ հարկաւորութեան կը գործը, ուժ մը ունեցաւ է: Իր ուժ

հարցեր լուծել կարելի կ'ըլլայ:

Ժ. Մուղլանի գլխաւոր մասնաշրջաններն այն է որ յաճախ կը ընտրուի տալիսին ինքիցը. ան Հայերու տեղին է Ջաւախքի ու Վրաստանի մէջ, ապա տալիսին նպատակներու իրականացումը որպէս «Երկրահանք» զարգացական զորքի մէջ որպէս իր գլխին ունեցող մամուլը, ինչպէս նախագիտ արաւիկ երկրորդներով գործող հայ համայնքները: Իր ինքնապարտութեանը զիմտեղ իր նոյն ժողովները չունի. որքան ալ աւան ու անպարտելի ըլլայ ան անաւորական առումով իրաւունք հարկաւոր կը իշխանարար տաւորմէն, որ վերայ լիմենիս Խաչուրիսի պիտի պահպանեմէ մեր շուրջը չկանալ պարագայ կառուցելով, ապա այդպէս է լիմեն

տեղագործութեանը եթէ կը խաղաղէ նախորդ, ինչ գտն է:

Նմանորինակ արտայայտութեանը ներդրութեան չեն Սերժին համար: Ի զեպ լեռնային, թէ դաժնայ Հայաստանի տարուած լեռնայիններ, Մարտ 17ին մինչեւ 13, զանի մը հայ նկարչներու հետ Մուղլան զարգացական մէջ, Սերժ մասնակցած է ցուցանակողի մը ուր ներկայացուցած է Նոյնիսկ Ջաւախքի եւ Կրկանիկ նուիրում իր պատմաւորներն ունի: Ունեւոր Հայ մը այնպիսի ցուցանակողը, Սերժի հարցումն է:

— Ձեր լեռնայինները հոյակապ են... Սերժ գտաւ դանդաղ... քանի՞ կը ծախէ ձեր նկարները:

— 1500 եւրո, — պատմաւորութեան է:

Անիկ վերջ խոսակցութեանը չէ շարունակում:

Սերժ իր պատմէ տակաւին թէ օր մէկը ըսած է իրեն:

— C'est extraordinaire ! Vous peignez même les cadres.

Իսկ ամենի հետաքրքրականը Լիւնի մէջ, տարիներ տալ կարծի ունեցող մը ըսած է:

— J'ai l'habitude de prêter ma galerie une semaine à raison de 5.000 fr, mais pour vous jamais !

Ինչպէս ըսի, Սերժ այն դիւրապար ձեռք անն է որ նման արտայայտութեանը խոսակցող: Արգէն Կարգաւորութեանը լայն է: Այդ զմանիցը նշանակութեանը մը ունի...

Ունի իմ շունիկ, ժամանակին որ ցուց պիտի տայ, լայն յայտնի է որ իր նկարչութեանը Երկրորդի ունի մը ունի:

Սերժ Արամիանը մինչեւ օրս եթէ յայտնի անուն մը չէ, որովհետեւ մասնաշրջանային չէր ունեցած զուրահանգիտներ կարգաւորութեանը: Ներկայիս լայն է իր նկարչութեանը լայն է: Ինչպէս ըսի, Սերժ այն դիւրապար ձեռք անն է որ նման արտայայտութեանը խոսակցող: Արգէն Կարգաւորութեանը լայն է: Այդ զմանիցը նշանակութեանը մը ունի...

Իր նկարները սկսած են ցուցադրուի 2003 թուականին ի վեր:

Ըսած է Ժ. Մուղլան:

Ոչ որ կրնայ կապած ունենալ որ լեռնային կառուցութեանը անիւտար ղեկի կարելու հարցերուն տեղ է: Մուղլան է նաեւ Վրաստանի իշխանութեանը, ոչ այնպիսի արեւելք կառուցական արտայայտութեանը համար Հայերուն, ինչ որ նորութեանը ալ չէ:

Անգամ իր եւս հայութեան կը լեռնային կառուցութեանը, լայն տալիս զարգացականութեան թիւրք լըլլալով հանդերձ, պարագան, հայաստանի ղեկավարը ցուցաւ զուրահանգիտները կը կապուի: Չըլլա՞ր իր անիկ ալ իշխանութեանը մը արտայայտութեանը համար:

Ա. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

CBAF — 17 rue Bleue - 75009 PARIS,
par e-mail: cbafr@wanadoo.fr ou par fax : 01. 53. 34. 12. 13

1er mois de Mars

ՀՐԱՆԴԻ ՏԻՆԻՔԻ ՅԻՇՈՒՑԱԿԻՆ

ՍՈՒՆԱԿ-ՄԵՍՐՈՐԴ ԵՐԿԶԱՆՈՒՄԻԻ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՄԵՐԳԸ

«Այսօր թերթի հիմնադիրը - խոմ-
բարդապետ Հրանդ Տինքի սպանու-
թյան քառասունհինգ տարի, էր
կառավարի հողերը համեմատ մե
տեղի ունեցաւ Մարտ 9 Ուրբաթ,
ժամը 20:30-ին Մարտիկ Ս. Խարզ-
մանցաջ Մայր եկեղեցուց մէջ, նա-
խաճանուութեամբ Պոլսահայ Սա-
կուՅային միութեան, Ս. Սա-
կուՅային միութեան և Սահակ
Մարտիկի միութեան կողմից:

Եկեղեցու վախ խորանի վրայ
դիտարկում էր Հրանդ Տինքի նկա-
ր, որուն առջև տեղ գրաւեցին
կրօնականներ անդամ-անդամու-
հանքով, ղեկավարութեամբ Սա-
կուՅային և երգչի ընկերակա-
ցութեամբ Ժիրէկէթ երգչախումբ:

Տասնեակ տարեկան իր ներ-
կալ եղած ենք Մայր եկեղեցու
դռանց հանդիսութեանը, թայց
այդ երեկոյան արտակարգ
երեւոյթ էր տեսնել խուռերում
բազմութիւնը, որ եկած էր բերել
եւրան լեցնելու ոչ ժխան Մայր
տաճարը և վերնատունը, նոյնիսկ
նշմարեցին շատերը մենկում
տեղի չըլողովեան պատճառաւ:

Յայտագիրը կազմուած էր շա-
րակասնեղ, մեղեդիներով, եկամ-
քան և Կոմիտասեան պատարագնե-
րու որչա երգերով:

Մասնավորապէս երգչախումբ,
իր գանձ լայն ընդունելութիւն ա-
մբողջեց եւ որ թաւ օրէ կ'արձա-
նալէ նուաճումներ, որոնք ընա-
կանորէ լուրջ և բծախնդիր աշ-
խատանքի արդարեան են: Այս ան-
գամ խորապէս ազդուած և յուզ-
եալ, Հրանդ Տինքի վայրագ ապա-
նքմեքները, երգչախումբը ինքզինք
գերազանցեց և բոլոր գործերը
մեկնաբանեց զգայունութեամբ, ե-
րաժշտականութեամբ և ձայնա-
կան ճշգրտութեամբ: Յատկապէս
գրաւիչները մէջ Սարգսեանի մա-
կու՜մ՝ ըմ գերեզմանը, «Բաւանայը
և Ժողովուրդը», ըմ վերին երու-
տաբան առաջին անգամ ըլլալով
բուսական երգութեան երգերը, Ա.
Յարութեանի տխուր և անքան

շին «Գիթա Տէր» հոգեհանգստեան
բարձրամասն շարակներ, որոնք ցըն-
ցեցին ունկնդիրներու հոգեկներ:

Արդարօրէն տեղին է շնտել թէ,
երգչախումբի մենեղադուհի՝ Անի
Կոնդէ - երգչախումբի մեկնաբանած
Ա. Կարսեանի «Մայր և Կոյս
Կրիստոսի» և Ս. Խմբի «Որ
կազմեցեր» շարակները չմայն-
ցին ներկայից: Ան վերջին ժամա-
նակներուն, երբ ընտանաւոր
անդունեց լայն յառաջդիմու-
թիւն և մեք կարծեքով, զարճած
այլեւս արհեստավար մեկնաբա-
նուհի մը: Նոյնպէս Սահակ Մա-
րտիկ երգչախումբի երկար տարեկե-
րու անդամ-մենեղէն Անդրանիկ
Միսնասեանի «Տէր Ողորմեան» և
Նուպարիկ Տէր Միսնասեանի «Ամէն»
Հայր Սուրբը գրան ձեռն ընդունե-
րութիւն: Ինչպէս մէկ, այս անգամ
ևս Ժիրէկէթ երգչախումբի երգչի
ընկերակազմութեամբ Քիւրճեզ կանդ-
նեցաւ և կարեւոր դեր ունեցաւ
երգչախումբի մեկնաբանութեան
մէջ: Ուսումը շատ բան կը պարտ-
աւ արժէքաւոր դա՛նակահարու-
հանք:

Վատասկալատ ղեկավար Սա-
կուՅային, որ եղած է տարա-
բարդ Հրանդ Տինքի ընկերը, յու-
րաբարձաւ ոգիով, սամկացած աշ-
քերով, ամբողջ համբար ընթաց-
քին իր ներքին աշխարհի արդու-
ններ, զարմուտ և յուզուած կըցա-
ր, փորձեց խուսիքի բոլոր անդա-
մանքները:

Ան իր շատ կարճ բացման խոս-
քին մէջ խնդրեց իր ունկնդիրնե-
րը, որ իւրաքանչիւր երգչին վերջ
շնորհակալութիւն, պահելու համար
եկեղեցու խորհրդարանութիւնը և
որուն հանդիսութեան լրտութիւն-
ը: Սակայն համբար վերջաւորու-
թիւն ներկայից չյաճողութեան զե-
պել իրենց արտայայտութիւնը, զե-
պելուտեան համբարին երաժշտա-
կան որակն ու շատեւած բծախն-
դալեանութիւնը, յոռեկայ և որո-
շորոշուած ծափահարութիւններով:

ԱՆՆ ԶՈՎԱԿԵԱՆ

ԻՏԱԼԱՆՑ ՆԱՄԱԿԱՐԻ

ՄԻԼԱՆՈՅԻ ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԻՆ

Միլանի IL GIORNALE օրաթերթի
Մարտ 12-ի թուին մէջ, ARMENI IL
Genocidio di un libro - Հայերը, ճե-
րագանալիւնը գրքի մը մէջ -
յօդուածը կը սկսի առ հետեւեալ
բառերով: «Բոլորը այսօր գիտեն
Shoah - ողբակեցած - բառը, նոյ-
նիսկ մանուկները: Ոչ ոք գիտէ
Sovkiet խորը, ոչ մանուկները և ոչ
այ չափահասները: Sovkiet-ը Անա-
տոլիոյ Հայոց մեծ տեղահանու-
թիւնն է, որ տեղի ունեցաւ 1915-ին
և որ պատճառեց 1-5 միլիոն զոհ:
Վերապրողներուն յաջորդող սե-
րունդը զայն կը կոչէ Մեծ եղեռնը:
Եւ կը պատմէ 1915-ի եղեղութիւննե-
րու տեղահանութիւնը, սպա, տառա-
պանք, սպանդ, մահ և այլն...:
Անգամ մը եւս կ'ընէ թաղապատա-
կը չափականին և հեշտանին մի-
ջեւ բնելով: ...Որքանից, ինչ-
պէս պատահեցաւ Հրանդեան պա-
րագային եւ չվերադարձան: Հայե-
րը որոնք մնացին այդ երկրին մէջ,
որտեղ մնան ևս և որուն պատախ-
նելու զգացումը վառ էր իրենց մէջ,
ստիպուեցան թողարկել և նոյնիսկ
Զյւլի իրենց ինքնութիւնը, որպէս
կը փորձեն գոյտեսնել: Ինքնը
ամուսնացան Թուրքերու հետ, եր-
բեմն նոյնիսկ իրենց եղբայրներուն
և ամուսիններուն գահճներուն
հետ: Որքանիցը դաւանադիտեա
եղան, փոխեցին իրենց անունները:
Ճիւղերին կը յաճանայ ժողովուրդ,
գիւրերին կ'աղօթեն: Իրենց քրի-
ստոնեայ Նատուենը:

Յօդուածաւորը այս ներածական
խօսքերը կ'ընէ հասնելու համար
Քիւմար Նալբէրի «Միտոս բեղով կը
խալալու» խոսքերին թարգմա-
նած գրքի գրախոսականին (Con To
Sordide IL Mio Cuore): Կու տայ ճա-
շմարի կենսագրական գծերը, հա-
մարձութիւնը դէպի Թուրքիա,
գտնելու համար վերջին վերապրող-
ները, անոնց դասականներն ու թուռե-
րը և բոլոր ճճածուկ Հայերը:

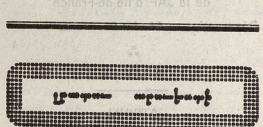
Շարաթ, Մարտ 10, երեկոյան
Հայ Տան վարչութեան նախաձեռ-

նութեամբ, գրքի նախաբանը գրող
Անրոնիկ Արարան և պատմապա-
տագիր Կերոյիլեան գիրքը: Անթո-
նիկ իստեցաւ գրքի բովանդակու-
թեան մասին, մերթ ընդ մերթ կը-
րալով հատուածներ, իսկ ճերբա-
րի իստեցաւ գրքին թարգմանական
հայերենը, լեզուին ու օճին մա-
սին, որոնք բաւական յաջող են:
Վերջապէս եղան հետաքրքրական
հարցումներ Հայ և խալալի ներ-
կաներին, որոնք կ'ուզէին լուսա-
բանուիլ ամէն ու ամէն ինքնաշա-
նքի արդեաւ ո՞ր բանով մէջ են եղած
վկայութիւնները:

Անրոնիկ Արարան տեղիկացող
ներկաներուն նաեւ, որ «Արարույն»
ու Արարիկը շարժապատկերը,
Թաւրիսի եղբայրներու բեմադրու-
թեամբ, Կոստանթնուպոլսէ քաղաքե-
րուն մէջ իրականացող Մարտի
23-ին սկսեալ:

ԳԵՆԵԼ ԽԱՐԱՏՈՒՐԵԱՆ

Միլան

ԳՆԱԶՈՒԻ, ԺԱՆՍԷՄ, ԺԵՐԱՆԵԱՆ

«Հայաստանի տարուան» առթիւ,
երեկոյան ժամը, գործերը կը ներ-
կայացուին Անկէնի Հէնո ցուցա-
դրուի (*): Մարտ 17-ին ժամը 19:

(*) 14, Rue de Mora
Enghien les Bains

ԱՆՈՒԿ - ՄՈՒՅՈՒԿ
ԲԱՐՁՐԱՐ ԲՈՐԿՈՒՄԱՆ

Աշխատութիւններ շատ էին, գիւր-
ջերէկ պարագայ մը, միշտ ալ անձա-
նքի պատկերը որ Տինքի նապարակեան
բարեհաճը պատահեաւ մը քիչիկ իմ
բազմաթիւ նամակներէ Պոլսու ուղած
էր իրեն Փարիզին և թէ Պոլսին: Կը
զգէի աճէ լալթիւ: Անտոնիկը, որ կը
գրասիրտ կուճ նամակներ իմ գրելով,
այն ալ տարբեր տարբեր իմքերու, Կը-
րայ, որոնք բնաւ չէին յաւար պարզել:
Անտոնիկեան հարցը Միտոս ոչ մէկ
բաւ, ոչ մէկ խաղ, ի՞նչ որ կը ծայր
ստանան մասնագործեան կը պատար-
արէ:

Եւ ապա որ մ'ալ, յանկարծ կ'ընու-
նի մայրութիւնը Սիմէոն Միտոսիկեան
բարեհաճ, որ կը դառնար Թիֆլիսի
կոտաւոր իր համբարութիւնը, և եր-
կու օր լեռայ պիտի գնար նորէն, Մար-

սէյ, իւր բնակավայրը:
Երբ Միտոսիկեան շատաւ սննեակի
մէջ, և գիշերով թէ Թիֆլիսէն կու գար,
կիւնեցի մայրս, ներկայացողը գիւրը,
յոռայով որ լալ լուրք մը պիտի տը
նէրէր երկուսը Օր. Նապարակեանի Պո-
լսու ամէկ խնդրի կարգադրութեանը ան-
թիւ: պատմիլ յոյս...:

Մայրս ինձմէ առաջ հարցուց Պրն Մի-
տոսիկեանի՝ «Երբ հարցունք ի՞նչպէս է
կ'ընէ քի Պոլսի գալուն ժամանակը», և
Միտոսիկեան մը տունին անուրէր վիճա-
նքը ու պարտականեան անուրէր՝ «Զգիւր
Տինքին պատահանքին», ու շալց աղջկը
Մեկը Արարեանի չեզոք պատկեր նման
էր ինքն և պարտու: Ինչպէս կարող է նա
բնակիլ այս փոքր տեղացի յարցը:
Այս խօսքին մայրս շատ զգայունեով
ըմէ դաւանալ որ կ'ընայ մեծ տունը ու-
նեալ: Բժիշկները կարող են պարտանք
ընել, բայց իրենց գիտնալու բանն է
մեր տունը այս է պատահանքին և ու-
րէր իմ շարժանքներով կ'ընա մեծ
ցուց:

Միտոսիկեան շնորհ գիտ համոզել, ը-
սնելով թէ՛ «Միտոս իւր խօսքերը սխալ
ընրածու էր», բայց չհաղորդեալ, և
քիչ մը եւս հետ մնալ վերջ կու գնայ:

Միտոսիկեանի այցելութեան վրայ ա-
միս մը անցաւ, ու շաւած, կը ստանա
նամակ մը Տինքի Նապարակեանի, որ
կարդ ըմ չթերեցներ իր լուտեանը
համար հիւսնով, ներթուրեալ և կը
խնդրէ նամակներու պատահանք շա-
լուն և կը յաղթը եղբայրութեան մը,
որ քաւ առ քաւ երբ տալէս - «Մեկը
գործաւորական մը մը աղջկա հետեւը
նիւ ուղարկել տար երկրի: Եթէ դու
յանն ինչեղէր դու Թիֆլիս, այստեղ
անը կը թշուալեմք, աշխատանք
գնի կը լինի իմ աղջկեղ:

Որպէսզէ ցաւ զգացի այս նամակով ո-
ճէն ու պարտականութիւնն և խնդրի
պատահանքի գրեթէ, թէ՛ «Եմ Թիֆլիս
երթի անկարեւոյց անկարեւին է: մա-
նանտը որ ուսուցանի օրերն ալ կը պա-
հանի նորաբող բժիշկներուն առաւ, ինչ
որ լնմ կարող անել և անցնողը դու-
րեան վերջ, թէ՛ ընկաւ Ե Օրիորդը ա-
մուսնաւոր արու հետ որ կ'ընայ:

Միտոսը ընդմէջ խօսքի յարաբե-
րութիւն Թիֆլիս հետ, ու Տինքի Նա-
պարակեանի նամակի օրինակ յղեց
իր գաւին» Անտոնիկին:

Եւ այդ օրէն միտոս զքի կամ բնա
յամուսնաւոր և կամ յարմար առիթ
խնդրէ մեղք Օր. Գաբանեանին,

զոր Գործադրու մեծ գովաւոր ուղա-
րութեան խաճած որ Անքմաղի մէջ:
Յայտնեալ մը Գ. Միտոսիկեան զա-
րեկան մանաբան տեղեկութեան զրաճ
էր իմ վրայ, ցամաք էր Նաբակա թէ փոք
ու հէյ, մէկ տարին մէջ կը բնակէր, ու-
րով Տինքի Նապարակեան շալցել իր աղ-
ջկը Մեկը Արարան պատահանք հանել ու
զրկել Թուրքերուն հին չէնք մէջ:
Բայց եւ աղ ճաւ Տին տունին մէջ էր
որ չորս տարի շարունակ բժշկութեան ը-
նէլ. այդ տունն էր որ ստուռեկ միջեւ
երեկոյ կ'ընուէր բազմաթիւ հրահա-
ր, և ինձի կ'ընդերս ու թէ տունն
համար կու դալցէ այդ արտաւան ու ի-
րենց բնեւան հոգանու խաճակներու
սիրելու:

Ճէ կարող ուրիշ մեծ չեղող տուն
վարակը, զի Փարիզ թողած էր պարա-
րակով: Բոլոր բժշկական ու ծնողաբե-
րական գործիքներ կ'անդիլ զրաճով չէի
աւան: Շալց Տիպաւսի գիտնալու անը,
որ վերադարձան գործիքներ լնողը
գործաւորան տըր եւ ամառեան վարաւ-
րեան դրութեամբ, յանձնեց իմ անը
ինչ որ կ'ուզէր, և եւ կարող եղաւ մը
թէ տունը մէջ աշխատանք, մշակել ոչ
միայն բոլոր պարտեղներ, այլ նաեւ յա-
րաբարեկան ունեցել, մեծ քրիտ հետ
1889-ին Փարիզի մեծ արտաւանաւոր
այցելու:

(Շար. 185)

ՈՍԿԵՐԵՐԱՆ ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆ-Ի
մահել, որ պատահեցաւ Պէյրութ, Կիրա-
կի, Մարտ 18ին :

Les inscriptions seront closes le 31 mars.

[illegible][illegible]

Տեղեկադիրը տալիս էր կը շնորհ
Թէ Թուրքիա վերջին քան ժը
տարուն ինքեցին յատկապէս եւրո-
պայի ճնշումի ուշադրաւ զարգացում-
ին արձանագրելով չանդերձ, մասնա-
ւորաբար Հայերն եւ Քիւրդներն տեսա-
կէտէն իրենց թեան տալիսապ իր կապ-
ի. անոր գլխաւոր երկու խնդիրներն են
փոքրամասնութիւններու կիրառած
ճնշումը չարացումը եւ փոքրամաս-
նեւ Սկսննեւ ճանաչումը:

Տեղեկագրին մէջ տեղ տրուած է թըրքական պառտական օրէնքին 301րդ յօդ-
վածին ալ. ըստւոյ է թէ 2005էն ի վեր
մօտ 60 զրոյ այդ յօդւածով ամբաս-
տանուած է:

2007-ի տեղեկագիրը փոքրամասնությանը
խնամքով հրապարակելու օպտիմիստիկ
համոզմունքով զատառված մըն ալ ունի
առաջին տեղը կը զբաղէ Սոմալի, երկ-
րորդ տեղը՝ Իրաքը, երրորդ տեղը՝ Սու-
տանը։ Թուրքիա որ նախորդ դասաւո-
րումին մէջ ձգել էր, ը. Տիեզեր ոճերէն
էտք դասուող է 39րդ չարքին մէջ։

ՀԱՄԱԶԱՅՆԱԳԻՐ ՄԸ

ՕՍ.ԱՆ.ԷՐԻ խորհրդակցական վե-
ժակները նախագահ Կ.ԼՆՎԱՐՐԵՐ-
ՆԱՆԷ ընթացած խորհրդակցա-
ման քննարկման հետ կապված
հարցերի նկատմամբ խաղաղության
նախադրյալ մեջ ստորագրել։ Տեղի-
կան փոխանցած է նախ վեժակո՞ր-
դակցական պատերազմի ԵՐԼՆԷՐ
նկատմամբ Կ.ԼՆՎԱՐՐԵՐ ՆԱՆԷ
խիթր արել է որ կոչվեր
նախադրյալ ին ԵՐԼՆԷՐ խաղա-
ղությանը եւ որոշ ամսաթվաներ ԵՐԼՆԷՐ-
նու մասին ՆԱՆԷՐԱՎԱՐՐԵՐ ՆԱՆԷ
նկատմամբ է ԱՆՎԱՐՐԵՐ ԵՐԼՆԷՐ
կեր շարունակել կարգ եւ հարցեր
նկատմամբ խաղաղության
նախադրյալ նախադրյալ ԵՐԼՆԷՐ
նկատմամբ աշխատանք էլ արարել է ՆԱՆԷ-
ՆԱՐՐԱՐ կոչվեր ՆԱՆԷՐԱՎԱՐՐԵՐ
նախկին ժամ ին ՆԱՆԷՐԱՎԱՐՐԵՐ
մեջ ստորագրել։

ԶԵՂԱՍՊՈՒՆՈՒԹԵԱՆ
 ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ
 ԵՐ ԶՈՒՅԱԴՐՈՒԹԵԱՄ

Յեղուկապոլսոյ Բաղդադաւն 1915/1920 թուականի հոտօրեային, Ապրիլ 20ին զանազան խմբերու հետ, ինքեւ յայտնաւորեալ իր քաղաքականութեամբ, Տօթիքէ Հայկ Գեմեթիսի յայտնած է թէ զապարտելու տեղ իրաւաւ իւր չի բերեալ, ինչպէ՞ս Մուսա Սթըլի, Հերոսապարտի, քրտաւազ աշխատանքի, ժաշուկի տեղի ճեղքապաշտօնական, եւնի։ Իսկ յառեկէյալ Հինգստարան լրեպալէն Բաղդադոս-Հիմալիքը կը պարտաւորէ ժամանակակից Երկրիով, Թուրքիայաւ զապարտել թիւն։ Գաւառականները, գերեզը կը յեռեկայալոյն իրենց Բուսնացուս յեռեկայալներով։

Թանգարանը կը ձգտի կապեր հաստատելու արտասահմանեան հայկական կազմակերպություններու հետ որոնք տէր են հայտան հասարակական:

Ապրիլին ինչ կեսի հրատարակուի հաստատության երկուսուկույց չարա-
խախտիթթը, հայերին եւ անդրերին: Հո-
նի ներկայացուցիչ թանգարան-հիմնա-
դրումներին, ցեղասպանու-
թյան իմպարալիս ճանաչումի հոլովու-
թյն, նորագույն տուեալներ, անոնց տըր-
արագանդներն ու մեկնաբանու-
թյունները:

Տարեկան երկու թիւով կը հրատարակուի «Ոտարատեանցութեան եւ ցեղապանագիրտակա» հետազոտութիւններ պարբերականը (անգլերէն), 2008էն սկսեալ:

Ծրագրուած է նաեւ հաւաքումի աշ-

պօլյոնրի ենթարկած էր նախորդ կառու-
պանությունները (2006 Մարտին 2007 Մարտի)
ուր Համարը կը տիրապետէր: Ելնու-
կան նոր նախարարը ոչ Յաթահին կը
պատկանէր, ոչ ալ Համարին: Յարաւան
կ'ըլտէ շինուներ Հաստատել եւ կը ջանա-
նունե աշխատել, որպէսզի նիւթական օ-
մանքայնութիւնն ալ վերահաստատուի
Ինքնակազմ կը շարունակէ իր պօլյոնրը:

ՁՈՐՄ ՄԻԼԻԱՌԻ աղքատ կայ աշխարհը
մէջ, ըստ Համաշխարհային Դրամատան
մէջ **ուսումնասիրութեան:** Աստուծո, օրա-
կան մէկէն ութ տղարի եկամուտ ունին
և զորհանգրու ձեռով 5.000 միլիարդ տո-

[illegible]

...Գերանիոյ 1920-30ական տարիներու հոգեվիճակը Եւրոպայի մէջ հետը բերաւ անցեալ դարու մեծագոյն աղէտներէն մէկը :

Անկասկած թուրքիոյ պարագային նը-
ման հոյովոյթ մը նիւթ ընել չափազան-
ցութիւն կ'ըլլայ, սակայն անպատասխա-
նատուութիւն թէ մատնէ հարց չտալ,
չկիճարակել, թէ այն հոգեկկիճակը ո'ւր
կը տանի թուրքիան:

Վարդանաշատի շրջանում, Վոզուժաճաղերը յետոյ իր նիւթը կ'աւորէ և յարապակեան միութեան առ թուրքիոյ և քարաբերդի շրջաններուն, վերադառնալով իր սեփական եղբայրացեալու համար թէ ինչպէս աճէն երկիր, թուրքիա եւս քաղաքական, աշխարհային, տնտեսական հարցերու տէր է. բայց այլ հարցերը լուծումը որոնումով կը կարգադրուին եւ ոչ այս առ այն, առաջնապէս ինչով:

խատանք. Թանգարանին աշխատակիցները կ'երթան շրջաններ ուր վերապրողներու ընտանիքներ կ'ապրին, ուր կան յուշադրութիւններ, փաստաթուղթեր:

Սկզբունքով ամբողջ գործունեությունը
կը տարուի պետական պիտանեցն յաս-
կացուող միջոցներով, բայց աշխատանք
կը տարուի այլ աղբյուրներ ալ ունենա-
լու: Կը նախատեսուի ստեղծել «Հայոց
ցեղասպանությունից թանգարանի բարե-
կամներ» հիմնադրամը:

ԱՐԲԱՆԵԱԿԱՅԻՆ ԶԱՅՆԱՍՓԻՒՌ՝
«ՌԱՏԻՕ ՀԱՅ»Ը

«Ռատիո Հայ»ը արբանեակային առաջին մասնաւոր կայանն է որ սփռումներուն սկսած է Մարտ 13ին **ABS-1** արբանեակին միջոցով: Զայն կարելի է ունեննդրել ոչ միայն Հայաստանի ամբողջ տարածքին վրայ, այլեւ Եւրոպայէն, Սեւեան եւ Հիւսիսեան Սեւեաններէ:

յարի զննու կարողութիւն: Նոյն աղ-
բիւրին Համաձայն, աղքատներու 2-7
միլիադր օրական 2 տոարէն նուազ եկա-
մուտ ունի, իսկ 1-2 միլիառն ալ, ծայ-
րայիղ աղքատներ օրական մէկ տոլար
ալ ստանին:

ՄԱՅԻՐԻՈՑ առուի Կանգրի մը արկածը
Մարտ 19ի պատճառ եղած է 196 Հան-
քաղործներու մահուան, մինչ 93 ուրիշ-
ներ կարելի եղած է փրկել: Ետք օրն է
որ պատահած է ձերանոցի մը Հրկնէ,
Հարաւային Ռուսաստան, շախմատ օրն ալ
սեռնապաշխի արկածը: Մէկ օրուան մէջ,
սեռնապաշխի թիւը 175ի Հասած էր:

[illegible]

ներու կացութիւնը միշտ ուշադրութեան առարկայ պահելու անհրաժեշտութիւնը: Ելլոյ՞ ռնցողներ նիւթ ըրած եչ, Վիրանցի ազգայնամոյններուն Արքեիանի պետութիւնը թիրախ առնող յայտարարութիւնները», «անհիմն պնդումներ»ը:

[illegible]

ՆԻՔՈՒԱ ՀԻԻԼՕ, որ բանաձևը մը ըս-
տորաբար տաւ ինք թիկնածուներու
բնագահութեան մասին, յայտարարած է
('Լիպէրաթիոն', Մարտ 20) որ ոչ մէկ
թիկնածուի զօրակից պիտի ըլլայ, հա-
կադակ անոր որ բաւական մօտ է Տ.
ՎԱՐԴԱՆԷ ԿՈՐԵՆ:

ՌԱՄԱԼԼԱՅԻ (Այսրբորդանան) մէջ է,
որ Մարտ 20ին, ԱՄՆ-ու ընդհանուր
հիւպատոսը տեսնուած է պաղեստինեան
կառավարութեան եմբաւկան նախարարին հետ: Հանդիպումը շուրջ 2 ժամ
տեւած է եւ յաջողեցին է. քան Սկիւիսի

ալօյնքը ենթարկած էր նախորդ կառավարությանը (2006 Մարտի 2007 Մարտ) ձամար կը տրխաւտէր: Ելմով կան նոր նախարարը ոչ Զաթաւն կը զգաւական, ոչ ալ Զամտի: Քրաւան ալ կ'ուղէ շլմաւն Զատաւտի եւ կը շաւա աշխատի, որպէսզի նիւական օմանըաւութիւն ալ վերաԶատաւտուի Իարալի կը շաւաւանքի ալ օլօյնքը:

ՁՈՐՄ ՄԻԼԻԱՌԻ աղքատ կայ աշխարհը
մէջ, ըստ Համաշխարհային Դրամատան
մէջ **ուսումնասիրութեան:** Աստուծո, օրա-
կան մէկէն ութ տղարի եկամուտ ունին
և զորհանգրու ձեռով 5.000 միլիարդ տո-

յարի զնեիւ կարողութիւն: Նոյն աղ-
բիւրին Համաձայն, աղքատներու 2-7
միլիոնը օրական 2 տոարէն նուաղ եկա-
մուտ ունի, իսկ 1-2 միլիառն ալ, ծայ-
րայեղ աղքատներ օրական մէկ տոլար
ալ ստանին:

ՄԱՅԻՐԻՈՑ առուի Կանգրի մը արկածը
Մարտ 19ի պատճառ եղած է 196 Հան-
քաղործներու մահուան, մինչ 93 ուրիշ-
ներ կարելի եղած է փրկել: Ետք օրն է
որ պատահած է ձերանոցի մը Հրկնէ,
Հարաւային Ռուսաստան, շախմատ օրն ալ
սեռնապաշխի արկածը: Մէկ օրուան մէջ,
սեռնապաշխի թիւը 175ի Հասած էր:

1915-ԻՆ ՄԷՋ ՔԻՒՐՏԵՐՈՒ ԴԵՐԸ

ՖՐԱՆԱՍԻ ԶԻՐԱՔԵԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐ

«Նոբել» շարժաթիվներ ֆեյբր. 15-21-ի եւ 22-28-ի թիվերով 1915-ի տնցերուն մէջ Գիւրտերու կտաւած զերին մասին թղթածրար մը հրատարակած էր: Առաջին մասին մէջ տեղ տուած էր ղէպերուն ա-կանատես Գիւրտեր մը՝ կտաթ ձե-մելոյցուն գրի տաւած վկայութեան: այդ անձը Տիւրքալէիքի ծնած ու երկու տարի տալով մահացած էր 101 տարեկանիւ:

Ան էր յուշագրութեան մէջ կը պատմէ գիւրտերական պետեան կողմէ անձեղ Հայերու հաւաքը, սպանութիւնները, տարադրութեան կարասաններու կազմութիւնը, երեստագրի կէներու եւ աղբիւրի-րու որպէս հարձ պատկիւր, եւ ինչ:

Հետաքրքրական հաստատումներ կան առթիւ. նաեւ Գիւրտիկայ յանձ-նուած յուշագրութեան մէջ, տեղ մը ալ կը գրէ. «Եկաւ ժամանակ, երբ իջեալի մը նորոգող, տապաւ մը կարող չմնաց: Երկաթէ գամ մը, միւս պայտ մը դարբնող գտնել ան-կարելի եղաւ: Հայու տնացանձքը իւրացանքուն ոչ ոք մնացաւ յա-նորութիւն ունեցած: ձիւղէ, միջոց մը աւելցանալայի պերնամի մը մէջ ապրեցին: Անոց զոյստար Հիւստ գերադասուում էր: Անոց գա-տակները մը դարձեցինքնին էին, ի վերջոյ ախտաւորեան, քշուստ-բեան մէջ մահացան:

«Նոբել»-ի թիւերը, անոյ բացառած միւսնորութիւն տեղ տուած է Ն. Գիւրտիկ Հոս հաշիւարդի մը. ան պատասխանելով Գիւրտեր-ուն եւ Հայերու բարեկամութիւնը խանգարող ազգակներու մասին հաշիւումը, կը բացատրէ. «Հաշ-կալական օսմանման կայարարիւնը Պայտանման պատիւարը կտրու-ցաւ: Այդ շրջանէն դուրս մըտա-նաւ: 600 տարեան կայարարեան անհետացանք ինքնապայտը գարկ տուաւ ազգայնական զգացումներն եւ իրքիւնականները զատ լաւ գիտցան շահագործել այդ զգացու-մները: Հայերը ներկայ էին Ռուս-բիւր յոյր յոյր կողմէ: Առեւտրով կը գրաղէին, արհեստար էին ու իրենց շրջանին մէջ բացանոր: Իրենց յաճման խիստ շրջանները ներ-կայի արեւելեան եւ արաւարեւել-եան Անատոլիոն էր:

ԺԹ. Գարն ազգայնականու-բեան շուրջ անոց կազմակերպու-րը, երազանքի երկերներուն Օս-մանեան պետութեան անկումէն հոս հայկական պետութեան մը ինքնու-նի գտումը, նախաձեռնութիւննե-րը, Գիւրտերուն վախ պատճառ-ցին թէ իրենց գտնուած շրջանները Հայաստանին կը վերածուին: Հան-բախտաբարեան ինքնունի տարեկա-րուն ալ Մ. Քէլալ շահարեցի այդ վայրը. ան Բիւրա տաններու, պէն-րու, շէշկարուն գրած նամակներուն մէջ միշտ շնչեղ տալ պարագան. «այս վայրերը Հայաստանի պիտի վերածուին»:

Այդ վայրի Գիւրտերուն ալ ունեին: Նաեւ Հայերուն կեանքի մակարա-տի անիկ քարձը էր Գիւրտերէն: Նոյնն էր պարագան մուսուր գալա-պարական կազմաւորումին: Նաեւ Հայերը հարուստ էին. տաց-ւածներ ունեին, գործ ունեին:

Գիւրտեան տարբերութիւնը, խա-լիքայութեան արքայած պատերազմը, հիւշակելու աստիճան հակաբիւ-ր

տունայ ընթացքը Գիւրտերուն մէջ հակառակ գազանումը արժանոքի: Պետութեան, կառավարութեան, Ազատիկամիտեան դրոշմներով, ճիշդ ներկայի հրապարակութեանն մնալ քանտերէ արձակուած բազ-մաթիւ շարժագործներ Հայերուն վը-րալ ղրկուեցան: Փիւրա մեծամեծ-մները առիթը գտան Հայերու շար-ժուն ու անարժ տնացումը գրա-ւելու, իւրացնելու:

Գիւրտիկ կը շնչեղ Գիւրտերը պարտին տակերումի գալ Հայերու ընտելութիւն մէջ իրենց կատարած ղերով: Կը ծանախայ ինքնին հաշ-կալարդի եւ ներդրութիւն իւրը-րելու Գիւրտերուն պարտաւորու-թեան վրայ, օրինակ տարով Գիւ-ր մահացնելու:

Յանորդ թիւով շարժաթիվներ տեղ տուած էր քիւրտ մասուրա-կաններու, անմատուցութիւններու կարծեքներուն: Անոց շախմախի ձեւանմանութիւնը կը ընդունէր, կը խոստանալէր Գիւրտերուն ընդհա-նուր ամառը օտմանցիկ գործիքը ըլլալով ցեղասպանութեան մաս-նակցութեան պարագան: Գիւրտ քաղաքական, մասուրական պէ-մ-բերը արտապայտութիւններուն մէջ միշտ նշուած էր Գիւրտերը կողմէ կրօնական տարբերութեան կողմէի հարաւորութեանը գոր-ծածութիւնը:

«Ժողովրդավար ընկերութեան» կուսակցութեան նախագահներէն Ալեյ Քուլուրը կ'ըսէ թէ զբոս երեւելիներ, պէնրու, աղաներու, չէլիներ նման անտառային տար-բեր երեւելի կեդրոնական իշխանու-թիւններուն ճնշումով, երեւել Հա-յերու տնացումը քնն տրամադրւ-ածութիւնով, իսկ հասարակ ազդիկ կրօնական տարբերութեան շնոր-հով հաղթին ներգաղութեան: Յար-ժուր կ'ըսէ որ «Այստ Բիւրալով, Ռուբէլի, բոլորը պատմութեան այս դառն էջին հետ տակերումի գաւ, յոյնի հաշիւարդար կատա-րեն»:

Հետադարձ Օրհան Միւրադը 1915-ին օսմանցիկի պարզ գործը գրականի աւելի հիմունքի վրէ կը վերաբեր Գիւրտերուն: «Այդ գիւր ճնշապատմութեան իրականացու-մին մէջ վնասը էր ոչ չի կըր-նար բացատրուիլ "գործիքի" նման պարտական յաջողութիւնը:

Նոյն անձը Գիւրտերական արե-ւելեանի ալ կ'ըստարգայտայ: Հեմ-արածներէն առաջ Տիւրքալէիքի մէջ Հայերու թիւը 120 հազար էր: Իսկ կտարածութեան իսկ Տաթը-Մէշիտ տեղակայուած էր թէ հոն միակ Հայ մը իսկ չէ մնացած: Նոյն ընտել Մշտ դաշտին 105 գիւղերին քանակաւ մէկ օրումը մէկ կա-տարածութիւն է: Այդ գիւղերուն բնա-ջնջումը բաժնուած է քրտական ու-ժերուն միջին: Հանք Մուսա քիւիկ 35, Սիւլեյման աղայիկ 15, Տիւրքի-Հիւրիքիի ալ 15 գիւղ վկայակա-մ է: Մշտ դաշտին Ասիւի 28 վարդա-վառ ար ողջակեղ օրումը մը վի-րածուեցաւ:

Այս հաղ ինքնապաշտ ուր մ'են իրա-կանութիւնը կաւ է, ինչպէս կա-րելի է խաղի Հայերու փրկութեան մասին: «Մէր եւ փրկուած այդ Հա-յերը: Մէրը հոս նեւ, Գիւրտերը, Թուրքերը հոս եւ. հապա՞ Հայերը, գանձը փրկելով ո՞ր տարեկն» կ'ը-

Նախագահութեան նոր հազմ-կանէ կ'ը համար թիւներուն չնե-րկանալու ինքնապաշտ Տիւրքի ոչ տնակնկալ յայտարարութիւնը տնո-ր պաշտանկարութեան գոյգ շըջա-նեքը արժեւորելու մղած է միջա-րդին մամուլը: Լոնտոնի «Ինտը-վիշնըրթ» օրաթիւքը որմէ ար-տաստպած էր «Գիւրտիկ էնթըր-սիտալը», մաս կը կաղմէ այդ մա-մուլին: Հոն նկարագրուած է նա-խագահ Ռը արտաքին քաղաքա-կանութեան յայտը: Թիւրքերուն ղով անկարող կ'ըսէ իր երկիրը ա-ռաջնորդելու ղէպի արդիականու-թիւն:

Յառաջիկայ ընտրութեան չմա-նակցելու անոր յայտարարութիւնը աւելի քան տեղին էր, ըստի որ ալ-կան լիբերալ չեղեցանութիւնէն

սէ: Կը յիշէ նաեւ իսկապէս Հայե-րու փրկել Գիւրտեր. սակայն ա-նոց գոյրկութիւնը թոյլ չէ տար պատմութիւնը իրականութեան տարբեր կերպով ըմբռնելու: Կը յի-շեցի թէ Նազիներէն իսկ Հրեայ փրկող, անոց օգնող գտնուած էր, քաջ առիթաւ ոչինչով կը փորէ Գիւրտեանցիկներու ցեղասպանակն մեղքը: Ինչ համարուած է որ 1915-ի ցեղասպանութիւն կը խնդրէ ա-ռաքելի ու անոր մէջ թէ՛ ժողո-վուրդի կազմուած քաղաքագոր-ծը, թէ կեդրոնական իշխանութիւ-նները, գիւրտերական ուժերը անի-ւն կործակուցութիւն ունեցած են:

Գիւրտեանի Ընկերության կուսակցութեան նախկին նախագա-րը, գրագէտ Քէմալ Պուրաթ չի հասկնար թէ ինչպէս կարելի է 1915-ին կատարուած ժխտել, երբ տակին ապրողներ կան պակա-նու Հայեր ու անոց իսկով զրա-ցիներէն: Այնքան բացայայտ է ա-մէն բան որ, եր համոզուով յե-տապաշտ իր օտակայ գործերը միա-ցած հայ մարտիկներու նախապէս իրենց տարած են ղիթմով ու զայրու-թեով լքանէ կալած Գիւրտերուն եւ Թուրքերուն պատճառած գէշու-թիւնները չնո գործը ցեղասպա-նութեան յայտարար ճիւղին: Այս-պիսի այս երկրի անկախները, մտաւորականներն եւ ժողովուր-դին ընկելի ժխտումը, ուրացումը է, այլ՝ կատարածութեան քուն անո-ւնը կոչել, զայն դատապարտել: Այնպէս, ինչպէս քրիմ Գիւրմա-ցիները Հիւսիսեան ցեղասպանու-թեան աղբնուրէնքով կ'ըսէ ան:

Զոհան Կոչիօգէ Վանի կիներու միւրեան նախագահն է. հաշը կու-տայ: «Ընտելութեան միջոց գիւ-հեմապարտութիւն է պարագայ մը. երբ միւր գիւղը անցնալին Հայերու պատկանած գիւղ մըն է, ինչպէս ներկայիս հոն ապրողները բոլորն ալ Գիւրտեր են»:

Ոճարապետ մը քո՛ս զբոս Հեմա-րդողը զրաթիւն Մուսա Անթի-ի Հոս ինքնին մասին կատարած հարցազրու-թիւնը արժուած հա-տանքի մէջ ան կը խոստանալ թէ Տօրքերը կործանուած մասնակը-նեան է Հայերու կտարածութեան ու իրենց քան թէ երկը Հայացած ու պարձնելու տարած հայութիւնը: Կը երախտներու խաղիկին կ'ըսէ ար անոյն ար քրտեղէն քան ի-րեն: «Մէր միակ տարբերութիւնը ար նոյնն է: Մի՛ կարծիք որ միւր սպաննելով գրախի կ'ըրբայ, ու-

միայն մակերես մը մնացած էր: Իսկ շարժողներու շախմախի ձեւանա-նութեան համար Տիւրքը արդէն տնակնկալ ղէմք է, 2006-ի ղեկաւոր-թիւնէն ի վեր: Աւելի ճիշդը այն օրերէն երբ Ն. Մարգարիկ ընտար-չաւը սկսաւ յայտարարութիւններ ա-րձանագրել: Պէտք է ըսել, մէկուկէ տարի տակուան ուղեղային հար-ցըն ալ գրական ղեր չէր կրնար հա-տարել:

Իրեն նման քաղաքական ղէմք մը որ առաջնախի կը նկատվ գոյնա-թիւնը եւ ամէն գնով ղիւղէ կըր-սութիւնը պատճառէ, կը միջոցը պատասխանէ ուրիշ բան չէր մա-ցած ընկել:

Ժ. Տիւրքը արժանի է որ անկեղ նկատուի կը խօսքերը երբ կ'ըս-

րովիտեւ դրախտին դրան վրայ "ոճարապետներուն մուտքը արգի-ւած է" գրուած է:

Մ. Անթիլ էր մեծներուն «տիւրա-ր արբարարական» արբարներուն համար ներդրութիւնը կը խնդրէ Հա-յերէ. նոյն տանն հաղ կու տայ: քաջ սմնագոյն ներդրութիւնը սխալ չէ, ար խնդրել անմեղ որոցն ձեռնեքուն վրայ մոլորվորներն արհմը կայ:

Տեղասպանութեան, անոր հետ-կաններուն մասին հատարումը չի գրանի, ղերմանարանի Բիւրա-Նաչըն կը շնչեղ «Համախիշ» եւ-կանութեան քրտական կազմութիւ-նը, այդ միջոցով ղերաւ մեծամեծ-ներու վաշեյած լայն իրաւունքնե-րը:

Հետաքրքրական է կարգալ որ Ի-բրաքի Հիւսիսեանի մաղի անկախ Գիւրտեանի նախագահ Մ. Պա-րաթի հայրը՝ Մուսա Մուսաբեկը Գիւրտիկ ալ իր արդուն տուն տուած «Պարաթի եւ քրտական ազգայն-անկարութեան ղարմուղը հատա-րին մէջ տեղ տուած է Հայերու ընտելութիւնը ղարմութիւն ան կը-նէ: «1920-ական քուսակներուն կայա-կան արաքսիկի կտարածներուն ընթացիկն Անդրանիկ փաշա Շէշ-կալէն Նախկին Նախկին մը գրած, օսմա-նի պատերազմի ուղած էր: Ան վի-րէյի ղիւղակարութեան տակ 200 ղիւղակարիք: Եւ այն անոց մաս կը կաղմէ: Երբ Ռէշիմ եւ Օրմարտի-կը ղիւղակարներուն շրջաններէն կ'անցնէինք ու մեզի հարը կուտային թէ ուր կ'ըրբանք, "Հայեր կա-տարելու կ'ըրբանք" կը պատասխա-նէին: Որովիտեւ, գործախաղաք-նորք կատակարարութիւնը շատեր կատարուեցան երբ թէ մուսուր-կաններն եւ քրտականներն պատերազմ է եւ թուրքիա կը պա-տերազմի յանուն իսլամութեան:

Գիւրտեան այս թիւերը արդէն ընդգրկուած 15 անմեղն ղիւղակար-ը որ ուղղակի խոստանալողներէ ներդրութիւն խնդրողներն տար-բեր բաներ ղուողներն ալ ինքնու-քրտական մասնակցութիւնը, այլ մասին անկախող խաղիկ, ղիւղա-պատարարութիւնը: Կը ծանախա-լիքը ղիւղակարներուն ճնշումը: Գիւրտերուն ղարմութիւնը վրայ: Հասարակութիւնը համոզուր թէ որը է ղիւրտեղեան ժխտական կերպը, Կը համար պէտք է ներդրութիւն խնդրել Հայերէն:

Ա. ՌՈՐՈՑԵԱՆ

եալ զործին, Վարդան Մամիկոն-
եան նշանակալի բեմերով լավագույն
նրա ցույց առաւ. երաժշտամբ ուն-
կեղեցիկներուն Արամ Մաշատուր-
եանի փոփոխարան: Յիշենք որ իր
ստեղծորդականութեամբ առաջին
հրապարակումով երաժշտական աշ-
խարհը զերեց:

✽

Յայտագիրը սկսեալ ստիբանո
Պապեանի անմատուցում մեկնաբա-
նութեամբ Կոմիտաս վարդապետի
զեղչկական հիմնամիրք ունեցող
ստեղծագործութիւններով: Բացա-
ռելի ուրախակի երեսնէթ մըն էր լը-
սել Պապեանի ձայնով հինգ երգե-
լու շարքը, մասնաւոր Կոմիտասի
«Անտառներ», Տակապուր որ երգի
սիրերը երգչուհին երգեցողու-
թեան քերպարը, գաղափարաբան
ընթացքին համընթաց չէր: Հայկա-
սեան թափածու երգերու այս մար-
գարտի բխում մըն է Հայու հա-
սարաններէն:

Կը լինէ՞մ Կոմիտաս վարդապետի
ծննդեան 100ամեակին նուիրուած
համերգին, 1969 թուականին,
Սենթ-Լուիսիայէ եկեղեցւոյ մէջ, Փա-
րիզի Սիրան-Կոմիտաս երգչա-
խումբը մեկնաբանը, առաջին տն-
գով ըլլալով, Կոմիտասի Մարգար
«Առ զայն Բարեպաշտ» գերմանե-
րէն լեզուով թարգմանչ հրապար-
կեալ տակաւ յորինուածը:

Իսկ այս երեկոյեան, նոյնպէս ա-
ռաջին տնգով ըլլալով ունեցողով
Պապեանի մեկնաբանութեամբ երեք
գերմանական մեներգեր, որոնք
գիտահասուեցան ունեցողներուն
կողմէ:

Անյայտ մնացած հետաքրքրական
այս կոմիտասեան գերմաներէն ըս-
տմանքն ու երբեք, ըստ Արմա-
եանի կարծիքին, ունին «Քերու-
թիւններ»: Հետաքրքրական է նաեւ
թէ այս երգերուն խորքուն մէջ -
հեծել - Կոմիտաս գտած է ձեր իսկ
սպարծ գաւտ մանկութիւնը, հոգե-
կան զրկումներէն եւ ապագայի ա-
նորութիւնը:

Տերան Մանուրեան, խուսար
Միլոքեան եւ Համարձում Պեր-
պեանի երգչաւանդներն ստեղծու-
գործութիւնները Պապեանի մեկնա-
բանէն մերթ արքայաթիւղի բացա-
յայտութեամբ եւ մերթ քաղաքային
սրբեցողութեամբ, ձայնային յու-
զական խորութեամբ եւ ուժակա-
կանութեամբ:

Աւետ Տէրոբեանի գիտահասուած
երաժշտական մըն է թէ՛ Հայաստան-
ն էր եւ թէ՛ Գերմանիոյ մէջ: Սերեյի

«Ռուսներն», շատ կարճ այս զործը,
որ նորթերն եւ երանդներով երգել
մեծանախորհուրէն:

Գալով հանրածանօթ Բարսեղ Կա-
նախանի գրաւոր «Սթրանք» պիտի
նախընտրէի որ Յամիկը շատ աւել-
ի մեղմամբով ձայնով սկսէր հայ
մանուկ օրօրդային եւ հայ մօր մը
սիրոյ զլուխ-զործոց երգը:

Սպասելի էր, որ հայ երաժշտու-
թեան «մեծանախորհուրէն» մէջ իր ար-
ժանի տեղը ունենար Գուրգեն Ա-
լեքձա՛ս, «Ելանքներու եւ ճառ-
արկներու» լաւագույն հայ ներկա-
յացուցիչը:

Երաժշտան Տիգրան Զուխան-
եան, Կերպիկ Ռեժ հայազոր, առա-
ջին հայ համալսարան երաժիշտ
էր, որուն անդաւանիկ ստեղծագոր-
ծութիւնը «Արշալ» Ի-թը յորինած էր
Միլանո, խորաբնէ «Խալիք Թեօֆ-
ի» (Թատերադրող) հիման վրայ:

Այդ երեկոյ Յամիկ Պապեան
մեկնաբանէ «Օլիպիայից արեան»
բնութիւնը՝ ուղղակի Զուխանի
մեծաւոր խալիքին երաժշտական
յօրինումը: Այս կապակցու-
թեամբ, ըստ թէ Պապեան հայե-
կէն թարգմանած քերթնային
տարբերակը, Սեպտեմբր 2000ին
վէջ ներկայացուցնելով հանդէս ե-
կած էր Օլիպիայից զերով Սան Զը-
րանիսթըրի մեծ օգիւրթ-Փաթրոնի
մէջ: Անցնենք թէ գոյաբնին ունի
նաեւ. 1945էն ի վեր օգիւրթի երե-
կանն աւարեցնելու էր ինչ:

Յայտագիրը կաւարտէր Արմէն
Տիգրանեանի Աննչ օգիւրթից զեր-
բանաով, նշանակալի խելագարու-
թեան տեսարանով:

Գրեթէ իւրաքանչիւր Հայու եւն-
թաղակցութեան մէջ իտարեպէս
զործնուած էր մայր աւելի քան ին-
նէս տարիներէ ի վեր արքանո-
ւորարքայու ձայնախաղով հե-
րոսիքի Աննչի մէջ: Այդ՝ Յաւ-
միկին այս կատարումով կ'անհայ
Պապեանիան նոր եւ հաստատուն
մեկնաբանութիւն: Որդարեւ,
այս շատ լաւ արտացոլիչ Աննչի ին-
գելիկիան եւ արքայաթիւղի, հաս-
նելու համար իր զարգանակներն:

Յայտագրին գաւտ, Պապեան խա-
ղախաղութեամբ հիմնախորէր մեկ-
նաբանէ «Հրէական» օգիւրթային
Ռաշէի արքան, Հայու հոգիին ու
սիրտին յոյժ խառնել «Երկիկան», եւ
ցնցող «Հայաստան» երգեր:

Այս երեկոյ խելագայ փառաուր
եկեղս ու պանծալ շԱՅ ՌԳԻԷ:

Ի. Վ. Մ.

ՄԱՐԻ ՆՈՒՊԱՐ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՃԱՅԵՐ

Փարիզահայութեան համար զե-
ղեցիկ աւանդութիւն մը դարձած է
Մարի Նուպար հիմնադրութեան
(Հայ Ուսանողներու Տուն) բարե-
կեցիկներու միութեան՝ տարեկան
ճաշը: Ան տարին է կառնակալու-
թեան հին եւ նոր սննդամշակու-
թեան բարեկամներուն համախմբման
եւ անոնցմէ ոչ ոք պիտի ուզէր այդ
մեծաւորութիւնը փախցնել: Ամէն
տարի, հաստատութեան, նախկին
ուսանողներ, ամէն հասակի համա-
կերներ, կը հաւաքուին սիրով տե-
ղանի մը շուրջ, բաժնիւր. համար
կըրտած ճաշատեսակներ եւ ջաշը
կըրտածներ: Այս տարի եւս՝ Մարտ
11ին, հարիւրէն աւելի հիւրեր պա-
տասխանելով փարիզեան հրաէ-
րին, փութեցան էն 14րդ թաղա-
մասը գտնուող «Ճանք» Գիշարը:
Երեկոյ էին նաեւ Մարի Նուպար
հիմնադրութեան բարեկամներուն՝
հովանաւորած տեսնելու մը տներ:
Սրահին մէջ առաջին վարիւղներ
էր սիրելի Քեմը Բեփուրդ մը: Ինչ-
պէս միշտ, այս սննդաւ եւս ժերպը
է իր պատասխանները սիրով եւ ա-
մէնայն ուշադրութեամբ հիւրասի-
րեցին ներկայները:

Հաստատուած աւանդութեան հա-
մաձայն ճաշը պահ էր ընդհանուր-
ցու տեղ տեղ համար գերադրու-
թեան բաժնի մը: Այս տարի յա-
տագիրին իրենց աշխոյժ մասնակի-
ցուիներ ըրերին՝ Յանրի Թալու-
թեան (Դոթիան), Տիկի Թալու-
թեան (Դաշնակ), Վաչէ Աւագի
(արտասանութիւն), Ան-Լիլ Շար-
պեան եւ Այսում Մակսիսի
(Երգ): Տիկիի Մուգիսեանն (Դաշ-
նակ): Բոլոր արտեսանողներն
երկար եւ խոնարհաւ ծախսաւոր-
կեցիներու արժանաբան: Հուսկ
խօսք տան Տիկին Նանիկ Գալսթյա-
նեան, միութեան անունով, օրուան
պատուով հիւրը՝ Վարդան Պէրպե-
կեան, հեղինակ՝ «Հօրս թղթերն»
(Le feu du mon père) հատորին եւ
հայ ուսանողներու տան տնօրէն՝
Սահակ Մուգիսեանն: Զուէն Տիկա-
նեան, Գալուստ Գիւլպէշեանեան հիմ-
նադրութեան հայկական բաժնի
տնօրէն, որ երկու որ առաջ Հայ
Ուսանողներու Տան տնօրէն Ժողո-
ւին մասնացած էր, առաջնային
պատահանելով հէր կըցած ներկայ
գտնուի հակառակ իր րուտը փա-
փաղէն: Հաւաքուցիք իր արարող-
նաւու կարծախաղութեամբ նոյնքան
աւանդական վիճակահանութեամբ:

Այս տարի եւս երջանիկ ընտանեա-
լուան ինչեան զեղեցիկ նուէր
էրն որոնց շարքին՝ երեսուն-Փարիզ
օգնական տուն մը:

Ամփոփ պատմանք մը ընելու
համար, ինչեցիկն որ «Մարի Նու-
պար հիմնադրութեան բարեկամնե-
րու միութիւնը» հիմնուած է 1974-
ին, շորս պիտիտարտն տեկնիւր
կողմէ՝ Տիկ. Գիւրսան Դիմիթի-
ան, Տիկ. Ֆիմի Մուգիսեան, Տիկ.
Արսենիկ Պոլաճեան, Տիկ. Յոնիկ
Չիլիկեան: Առաջին տարիներ
միութիւնը եւ Մարի Նուպարը կը
հարկուր իրենց գործունէութիւնը
չեմ աւանդապաշտ միայն նիւթա-
կան օժանդակութեան ապահովու-
մով: Անոր մէջ հօգաւորութեամբ
թեմով, յարստեւ եւ փափկակաւ
ուղիով կ'ուղեկրին իրենց բոլոր աւ-
անդան, կը հեռանէ իրենց ուսան-
ողները իրենց օգնականներէն եւ
փրկիւրաւորներէն, կը ջաշայեցնէ
զանոնք հարկ եղած տունն: Հեկայ եւ
երբեմն ապակալանացող այս ջա-
շային մէջ, հաստատուել իրենց կու-
շտին, անոնք հայ ուսանողներուն
համար յաւանք եղած են օգնակալ
խորհրդակցանքներ եւ խելական բա-
րեկամներ:

Գոտնաբերէ ի անուշոյ տեսնել որ
միջեւ եւս Պորտ Նուպար փայլոյ
ու իր արդունակութիւն կողակցին՝ Տի-
կին Մարիին օրինակ եւ իշխաւոր
ինչեւն նաեւ միութեան հիմնադր-
անքով աւանդական ոգին կեցողին
որ իման իրենց մասնագիտութիւն
նուիրելու գործունէութեան ընդհե-
լէ: Յետադարձի երեսնէթ է, նաեւ եւ
մէջ թիւով շնորհակալ ուսանողներու
գոյութիւնը որոնք ապագային պի-
տի դաւանան, անկախաւ, ամբողջ
ազգին համար պարծանքի նոր
պատահաններ: Ուրեմն՝ յայտնու-
թիւն եւ երկար կեանք Մարի Նու-
պար հիմնադրութեան բարեկամնե-
րու միութեանը իր արնայւ - ան-
գամուհիններուն: Վարձերերից կա-
տար: Միջեւ զալ տարի:

ԿՈՐԻԻԵ

ԱՆՔՆԱԿԻԿ - ՄՈՒՅՈՒԿ ԲՈՒՄԱՐԻ ԲՈՒՄԱՐԻ

Ապրիլի 16-ին տնտեսաաւարտել էր
ճամբան ամբողջ տնտեսութեան վայ-
րեան մը իսկ կապած շինարար, թէ եր-
բայր քան մը կըրայ պատահած ըլլայ եւ
կըր կապերէն շնորհաբար արեւ մտար,
հանրածանօթ Աւետ Ռիպա պէյ, որ ու-
սանողութեան ճանցած էր Փարիսի
մէջ, եւ որ այդ տանն Պրուսայի երկրա-
բորժանութեան ճանցած էր, կառ-
մել մէջ ցարգեւ ու եկեղանք քան չէ, հոյ
մէ՛ ընէր, երաշխիք պատահ էր անցողը
ըստ իմ:

✽

Եւ զորքան ապրիլի 16-ին վարկա-
նէ, չեղած թէ կըրայ ըստնել Աւ-
ետ Ռիպա խօսքերը: Թէ ինչէ՛ եղայ,
այն ալ չեմ յիշեր եւ ահա ինչեղերն գտայ

գոյր երբոր, անկողնին մէջ պտուած
էր, ու ձաք մտնելու վրայ կը հոսէր շա-
րունակաւոր հանգիստիկ հեղուկ մը:

Դիտար է իմ ձեռքաբարկ ճշդիւ այդ
գոյրակաւոր, յուզմուն գոր ունեցայ,
բայց թիւիկէ ճշդիւ մէջ թաղութեամբ
մայով, խելոյն անկողնին վերակով
մեկին ընելով, թաք մտնելու տեսարան
համար, թէ ինչ տեսարանի իր պատա-
հած փառանք, ու լայնով գոյնել թէ
ցուցամտնել ու մասնաւորապէս ձայնի-
քը ընած էն, իսկ միջնամասը կենն
կործան:

Իմիկները հարկ եղած դարձաներ
խիտ ճարտարութեան ընծանէլ թէ եր-
բայր, իմ բաժնին եղաւ ինչպէս վրայ,
զիկն զիւրը արտասուալից համարչու-
րակ, եւ որդու՛մ Պոլա մեկնելու:

✽

Պէրսը իր սակին երկու որ մայր Պրու-
սա, որդեմեկն Մուստաֆայէ Պոլա եր-
կու օրը անգամ մը կար շուքնակի երե-
կի:

Երբայր տաղուն շուքնակ, թայց
թաթի՛ որ արեւակէ մէջ ձիկուր ինչիկ
կար, թիւիկներ վայրած էին յիշմունք
ըստած բարոյութեան, որուն մէջը
կարին ձուկ կըրկուրներ մէջ եւ ըստ
այս ամէն գոյրաւորութեան ճաշը ա-
ռած էն, երբոր վրայուր մտնելու վրայ

զիկն ու ցորիկ անգարած Տահեղեկ
նեկն թափել ձուկներ, ինչ որ մեծ օր-
տակութիւնէն ունեցաւ:

Պրուսա մնացած օր երբոր հիւանդ-
տեղի աշխիւթեան կեւ. Յոնիքը միւ-
րապիլակ, եւ իտարակի կը ցաւէր իր
պատահաւ. տեղի ունեցած իր ստեղծի
սարկած մեկնով պահուն զիւ անձնին
կանչել զոյլ սեղանիկ երբոր ծախա-
րանին, եւ ըստ իմ թէ ինչը զայնով իր
սարկան վայրը անձնով զիւրին եւ հոյ
զիւնէն գտած էր երբոր մասին կըր,
զոր դրած էր մասնաւոր ինչի մէջ եւ եւ
կը պահեմ զայն ցար:

✽

Որդու՛մ օրը ճառած Մուստաֆայէն
շուքնակ. երբայր ըրէր Սիկարս եւ
անմիջակայ կանչել տեղի վրայու՛մ -
րիկէ մը, միշտ շատ բարեկամ, եւ հա-
մար թէ, որ երբոր մտնէր երկու ըն-
նէլն լիտով, ուղիւ տանմանին խալիք
Տիւ. ուստ թաղեցեալ զոյլ սեղանիկ,
որ ըստ թէ հարկ անձնաւոր իր վի-
րաւորած մասնակը արքանակ կուրի,
պարզայն բարոյութեանը հոգիներն ա-
զատ ըլլաւ: Համար: Համարակալ աս-
տիկ յաղածին, որ պաղեցին իմ կըր
խօսքեր, պարզապէս պահեցին, ու լուս,
եւ երկու օրն մնէր կը զրեմէ ըսէ: Եւ
նոյն զիւրին իսկ հետագիւրներ ուղեցել,

իմ զիւրինի յոյժ ողորցեալ տաթ: Տ.
Փէլախի՛նքի զիւրեք, բարեկամ, նաեւ
հարկանքի ծախքի՛նք տաթ: Մ.
Մահմադեանին, ինքնուրու հետեւով ա-
տա, զիւ երբայր տեսնու ու իրենց կար-
ծիքն իմ յարմար:

✽

Հայրս, մայրս, զոյրեքս լայով կու լա-
նէ եւ ուսողներ կը ո՛ր միայն եր-
բայր եւս հարկուր, այլ եւ հայաւոր տը-
ցուցող զապարկներ, ըստ պտուած:

Երկու արքանիկներն ալ միմեկմեկն
կեան յարկը օրը. ճննչեղիկ երբայր - ա-
նանք ըստ մը իմ հետ փոխանակու-
թեան, ասանձացանք միւս տեղան
եւ կարճ խորհրդակցութիւնէն չէ լիտով
միւրապարծի երբոր զոյ՛:

Տաթ: Փէլախի՛նքի իր թեկուն մէջ
զիկն երբայր, մինչ տաթ: Մահմադե-
անին իր վիրաւորական միտան հա-
մարիկ երբոր ցուցամտնել ու մասնա-
ւորաւ ձայնեցնել փառաւոր արքանիկը
սուլեյ. միմեկմեկն ալ մարքը ու պա-
շաճ սպեղանիկով ծախել զանոնք, զոյն
մտնէր: Ուրբ. որ վերջը Մահմադեան
կեան անձանք թաղայ իր զոյնով եւ տե-
սար, որ վերջերք ըրուողին ուղիւցած
էին եւ աճեալն ինչ կըրկով, որ մեկն
անձանք ցուցամտնել ու մասնաւորաւ
մայրկան վրայ, կըրկով եղունք ըստն:

(Շար. 187)

Communiqué

Association Arménienne d'Aide Sociale A.A.A.S.

Reconnue d'utilité publique
par décret du 8 juin 1956

PROJET

«RETOUR AUX SOURCES»

L'Association Arménienne d'Aide Sociale en coopération avec l'Agence Nationale de l'Accueil des Etrangers et des Migrations et cofinancée par le Fonds Européen pour les Réfugiés met en œuvre le projet «Retour aux Sources», destiné aux nationaux arméniens qui sont en situation irrégulière en France.

Pour les candidats éligibles, avec ses partenaires, l'A.A.A.S. accompagne le retour volontaire en Arménie, en soutenant financièrement et matériellement leur réinsertion par des formations professionnelles et des aides à la création d'entreprises.

Pour tout renseignement supplémentaire,
adressez-vous à l'adresse suivante

77, rue La Fayette
75009 Paris

Tél. : 01. 48. 78. 02. 99

ou visitez le site de l'association :
www.aas.fr

(Ծառ - Ա. Էշմ)

ՄԵՆ ՊԱՆԿ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ-ՄԿՐՏԻՉ

ՓԱՐԻՉ

Կիրակի, Մարտ 25

Դ. Կիրակի,
Քառասներորդ շաբաթան Կիրակի
Գիշերային, Առատամ, Արևալ
ժամերգությամբ
յառարին Պատարագ
սկիզբ ժամերգության՝ ժամը 8-30ին:

Ս. ԳԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՆՈՐԻՉ
ԸՆԽԸ

ՇԱԲԱԹ, Մարտ 24

ԼԻ. Ի. Մենի Պահոց
Տոգ և Սրբյն Նոր Մերյո
Գրիգորի Լուսառյին
Յիշատակ չարարածաց և մտանկային
ի վերաբերյալ

Սկիզբ ժամերգության՝ ժամը 9ին:
Պատարագ՝ ժամը 10-30ին:

Ս. ՅԱԿՈԲ - ԼԻՈՒ

Մեն ՊԱՆԿի ամբողջ շաբաթան ՅՈՐԴԱՆ-
ՇԱԲԱԹի երեկոները ժամը 17ին, հանգիստ
խաղաղության և հանգստան ժամերգու-
թյանը կը կատարուին հետևյալ ժա-
մանկացությամբ:

ՅՈՐԴԱՆ-ՇԱԲԱԹ, Մարտ 28ին:

Իսկ Արևածաղիկ ժամերգությանը կը
կատարուին Մեն Պանի Գրիգորիներուն,
պատարագէ առաջ: ժամը 8-45ին,
Արևածաղիկ՝ ժամը 9-45ին,
Պատարագ՝ ժամը 10-30ին,
Գարոց և Հոգեհանգիստ՝ ժամը 11-45ին:

ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲ - ԼԻՈՒ

ՇԱԲԱԹ, Մարտ 24

Տոգ և Ս. Գրիգոր Լուսառյին
մատն ի վերաբերյալ

Այս առթիվ Լիւնի Սուրբ Յակոբ Մար
կիցիցով մէջ առաւտան ժամը 10ին
պատարագ կը մատուցուի խորանի վա-
րդադրը քաջ: Իսկ Տէր Պարթեւայն ան-
միջապէս յետոյ վարդապետը կը փակուի:
Կը պատարագէ՝
ԻՍԱՀԱՆ Ա. ՔԶՆՅ. ՆԻՔՈՒՄԵՆ

arménie
mon amie

AGENDA

EXPOSITION
«Les 12 capitales
d'Arménie»

à la Concièrgerie
2 boulevard du Palais
75001 Paris
prolongée jusqu'au 22 avril

Date à retenir

L'Atrium de Chaville et la section de
la Croix Bleue de Chaville présentent
LE GRAND ORCHESTRE ARMENIEN
(35 musiciens et 5 chanteurs)
Le 6 octobre.

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 57 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

ESPOIR POUR L'ARMÉNIE
présente

CONCERTS DE TRIO DES JEUNES TALENTS D'ARMÉNIE

“KAROUN”

■ Dimanche 25 mars
17 heures

■ Lundi 26 mars
20h30

■ Jeudi 29 mars
20h30

■ Vendredi 30 mars
20h30

■ Samedi 31 mars
20h30

■ Dimanche 1er avril
17 heures

■ Lundi 2 avril
20h30

■ Mardi 3 avril
15 heures

■ Mercredi 4 avril
15 heures

■ Jeudi 5 avril
20h30

MARSEILLE
Eglise St-Michel — 1 Place de l'Archange — 5^e
LA CIOTAT
Eglise Catholique — Quai Ganteaume — 13600

ISSY-LES-MOULINEAUX
Auditorium du Conservatoire Niedermayer
11-13 rue Danton — 92130

LYON
Hôtel de Ville de Lyon - Place de la Comédie - 1er

VALENCE
Ecole Nationale de Musique et Danse
32 avenue Georges Clémenceau — 26000

MONTEILMAR
Auditorium Michel Petrucciani
16 rue des Pénitents — 26200

MARSEILLE
Eglise Catholique de Saint-Loup
Place Guy Durand — 13010

MARSEILLE
Ecole Chevreul — 5 rue Antoine Pons — 13004

DECINES
Maison de retraite Fleurs d'Automne
1 rue de la Spie — 69150

STRASBOURG
Salle de l'EPIS
7 rue des Frères Eberts — 67100
Contact Pierre Yéremian : 03 88 77 99 55

Espoir pour l'Arménie est une association caritative qui ne vit que de dons
tous ses membres sont bénévoles.

A l'issue du concert vous aurez la possibilité d'apporter votre contribution
à nos 17 programmes en Arménie.
Merci par avance pour votre générosité.

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

CINE-CLUB

«Achkar» / UCFAF

Ciné-Club

«Rouben Mamoulian»
Sous le parrainage
de Robert GUEDIGUIAN,
réalisateur

Jeudi 29 mars à 20 heures 30
LA FIANCÉE
SYRIENNE
de Erhan Riklis, 2004
Avec Hiam Abass, Makram Khoury
et Clara Khoury

Un film de paix et d'amour
dans le contexte d'un conflit de 40 ans.
Ce film a obtenu plusieurs prix
internationaux.

A VOIR ABSOLUMENT

Directeur des programmes :
ARTO PEHLIVANIAN
• Participation aux frais : 5 Euros
• Adhérents et Abonnements : 3 Euros

UCFAF
6 Cité du Wauxhall 75010 Paris
M^o République

ARNOUVILLE

Soirée Arménienne

La Croix Bleue des Arméniens de
France, Section «Astrig» d'Arnouville
organise une soirée arménienne,
en date du samedi 24 mars à 20h30, animée
par G r i c h a et son orchestre,
à l'Espace Charles Aznavour; avenue
Paul Vaillant Couturier à Arnouville-le-
Gonnesse (95400).

Pour tout renseignement ou réserver
toute prière de s'adresser :
— Marie : 01 39 85 05 71;
— Nella : 01 39 85 91 23.

ԲՈՒՐԱԼԻ նոր հայապահան տնային՝ սր
Մարտից զիպան՝ կը մարտ Մարտ 24ին
և հասանաք քննարկան առաջ առ-
նալեր կարգ վերադարձը կաշառակերու-
թեան հաջորդու պատճառաւ Իրանի
հետ:

ԲԻՏԱՅԱՆ Ներքինի տնային հարկեր
հաղարկութեան մասնակցութեան նշ-
անդներուն ընթացքի թուր պահա-
վութեան ուժի քանակաց քաղաքներու
մէջ հարկաւոր տնային մերկայութեան
էն: Տեղ-տեղ քաղաքներ ալ կարծ են
ցուցաբերելու և օտարներու ու-
սերուն մէջ: Նոյն տնային ցուցիչ տեղ-
ք տեղան և նաեւ կերպական շատ մը
քաղաքներու մէջ, յատկապէս Գրեմա-
նի, Հոյառաւ, Աւարդի, Նախիչեւան:

ԳՆԱՐԱՆ Անշնէն, Մարտ 24ին էր թիւին
մէջ կը քրտնէր Ժ-Մ. Լը Փիւի հա-
ջորդութեան մէջ, ինչպէս քան ի նախա-
դէն Սեդիկի Ռուսայի, Ներսիս Մար-
տիկի համար: Կը յայտնէր իմ նրա-
կան նախադրութեան շատ քաղաքա-
կան կարգ և եւ ինքն ի յատկապէս
յաւերկանները, երբ ուշ վաղարը ի
սուրբերը: 1643 երթ հարստութեան
սուրբ վաղարը և, ինչ որ մէջ մի-
լինն երկուք ստացուած էր ինչպէս
պատահանէ մինչ միայն Մեն-Գրիգ
իր կայունը, վեց միլիոնէն աւելի
կարգէ:

ԶՄՏԱՌՈՒ ԴՊՐԵՎԱՆՔԻՆ (ԿԱՆՉ ՀՐԵՃՏԱԿԱՊԵՏԻՆ) ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹԸ

(Բ. Ե. Վերջին մաս)

ՀՐԱՆԴ ԱՃԵՆԱՆ

Զմամու գրքակնիքի «Կանչ հրեշտակապետին» պատմամեթոդի 2004թ թվի բաղկացած է 48 էջերի: Տեսուչը՝ Զ. Գեորգյանը, նորա-տունիկան, իր խոսքը խորագրելով՝ «Զմամու ինչ գիրքին նոր տիկերու մէջ», կը նշէ թէ «Զմամու Արժեւան միաբաններու Հաստատ համոզումն է, որ իրենց ժառանգը ոչ գիրքի է, ոչ ալ գրեւոր, այլ՝ Հաստատն է, պատմութիւնն է, մշակոյթն է, արժէքն է քննադատի, պատմութիւնն է փոփոխելիք: Երկուստեք գրքի ի վեր միաբանութեան գրքակնիքի իրերայնորդ տեսուչները, անասան կարելի հոգիով, բժանողի գիտակցութեամբ փոխանցած են գրքին՝ ալիքն ուղղանցած սերունդներուն՝ նախաձեռնողութիւնը Հաստատը, աղբիւն, մշակոյթին ընդհանրապէս, իսկ անոր իւրաքանչիւր իրերը եղած է չեղանշան մէջ Հայկականը»:

Սարգիս Խանաթեան՝ «Եւսի Ժողովուրդը գագոյր առաջնորդներու գրքերը» խորագրով իր խմբագրականով գիտել կու տայ որ «Եթէ կարելի չէ բոլոր մարդիկը փոխադրել վանք, կարելի է ակային վանքն ու բանը պաշտպան, միջնորդութեան քաղաքներ տանել դէպի այն մարդիկը որոնք անոց կարիքն ունին: Այս պարտականութիւնը կատարելու կոչումն ու Զմամու Տէրամոր չոգան ու չոգանին տակ որոնող Ս. Սիւրբաթի նորընտասյարանի աները, վարդապետ, չոգանը չալարել, նաեւ աղբիւն առաջնորդները: Ու չեմայցնէ «Կանչի» այս ստուգած պայմանները չեն արտօնել որ երեւոյցականը սամանափակուի սեղմ խմատով զբոսնականի դիւնաւելներու, չոգանու ու բարդական արժէքներու չոր ու ցամաք բարդափափ գիրքին մէջ: Այլ այն պիտի լլայլ Ժողովուրդի հոգեմտաբար պարունակելու կելովին արձանագիտող առաջնորդը, անոր ընկերային ինքնակրթութիւնը լուծման հետամուտ ղեկավարը, Ժողովուրդի աղբային ու մշակութային առանձնաշայտակութիւններուն, առանցութիւններուն ու բարբերուն նստաղովը, երեստարներու խորհրդատուն ու ուղեկիցը, անոց մասնագէտութիւններուն բաժնիկիցը»:

Պատմամեթոդի մէջ թիւին մէջ ստորագրուած յօդուածներն ու ուսումնասիրութիւնները եւ անոց չափածակ ներթերը՝ Հայեցի գրասարքագիտեան կարեւորութիւնը «այսօր», «Երեւոյցի եւ երեստարգիտութիւնը», «Հաստատի գաղափարը մը Հայաստանի անկախացումին ետ», «Ս. Գեորգիան ներթերային», «Հայիկ, ցեղասպանութիւն, պահանջարկութիւն», «Երեւոյցի եւ գիտութիւնը եւ այլ խորհրդներու, տակ, ապացոյցն են Գրքակնիքի շայտակարարութեան արդիւնքն ու կեդեցական մարդերու մէջ ունեցած նախաձեռնողութիւններուն եւ հոգեւոր ու աղբային արժէքներու նըկատմամբ անոց ունեցած հաստատն է»:

Պատմամեթոդի 2005թ թվի բաղկացած է 44 էջերի: Տեսուչը՝ «Զմամու» սերունդը՝ խորագրով՝ «Կանչ հրեշտակապետին» ապատմութիւնն ու ստորագրութիւնն հասկա-

ցողութիւններուն եւ կարգ մը երկուստարներու կողմէ անոց նըկատմամբ ցուցարարութեւ չիտիւն, նըկտմ որ գիրք կը մասնագէտ երկուստարներու աղբային պատմութիւններուն ինքնութիւնը, կրօնական արժէքներուն եւ մշակութային հարաբերութիւններուն հանդէպ անոց մասնագէտը, որովհետեւ հետեւը կը չիտիւն ստորագրութիւնը ապատմութեան հետ: Անկիւն կը կարծեն եւ պարտադրուած են այսպէս ընդունել, հաստատ թէ ստորագրութիւնն է աղբիւն մը պատմութիւնը, ստորագրութիւնն է հաստատ ընկնողը, բարդական արժէքներու, ստորագրութիւնն է նուիրողը գաղտնիքը կրօնական, աղբային, մշակութային թէ ընտանեացի: Ու աղբային մասնագէտը երեստարներէն տեսուչը կ'առանձնացնէ Գրքակնիքի այն 12 աները, որոնք ոչ միայն պատմութեան չեն համահման լլայլու իրենց սերունդիկը երեստարներուն, այլեւ «Երբեք» են ապատմութիւնը ու մնալ հաստատը իրենց կեդեցիկն եւ անոր նախատեսներուն, միաբանութեան որուն կը պատկանին, աղբային արժէքներուն, կրօնի խորհրդներէն ընտանեացիներուն:

Պատմամեթոդի 2005թ թվի յայտակարարական յայտ խմատով որ ան նուիրուած է 2005 թվուրդը յատկանշող յիշատակն եղելութիւններուն՝ Հայկական ցեղասպանութեան 90ամեակ, Հայկական դերեքը գիտել 1600ամեակ, Ս. Գրգիւր Լուսաւորի արձանի գիտելութիւնները Ս. Գեորգիան տաճարի արտաքին պատկերի վրայ, Յովհաննէս-Պօղոս Բ. Պապի վաճաճումն ու անոր յալորդի ընտանեացիներուն կային:

«Մեր նախատեսները» խորագրով կրող բաժնին մէջ կը նշուի թէ «Երեւոյցի Տէրամորին ծրարելը աւերել 16 եպիսկոպոսական եւ արքեպիսկոպոսական թիւներ, որոնք կը պատկանէին Հայ կաթողիկէ պատրիարքականութեան, կործանել 38 Ժողովրդապետութիւններ, 117 եկեղեցիներ, 137 դպրոցներ, 21 վանքեր եւ հինգ գրքակնիքներ: Նախատեսուցան 8 եպիսկոպոսներ, 111 քահանայներ, 53 կրօնաւարներ: Կային: Այս բաժնին մէջ արտաւած են 15 նախատես չոգանութիւններու կրօնաւարականները: Ուսումնասիրութիւններ նուիրուած են Հայկական գիրքերու գիտելին, արժէքներն ու դիւստարը Ս. Երգիւր Մարգարէին: Տեսուչն է Յովհաննէս-Պօղոս Բ. Պապին կենսագրութիւնը: Մարգարէ որ իր կնիքը դրա գրութիւնը խորագրելով, ապա անոր խորհրդները ինքնակրթութեւ Զմամու խմատով ընտանեացիներուն: Առանձին յօդուածով մը բացատրուած է թէ ինչպէս սեղի կ'ունենայ քահանայապետի մը ընտանեացիները»:

Վերջին ստուգայ նաեւ «Կանչ հրեշտակապետին» պատմամեթոդի 2006թ թվի, որ բաղկացած է 40 էջերի: Նկատու առան այն որ Զ. Գեորգյանը, իսրայէլեան հրեշտակապետի տեսական պատմութիւնը կը գտնէ այս տարի, այն իր խոսքը խորագրած է «Որոնումի մամոր», որ ձեւով մը հուսկ բանը է ուղղութիւնը:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐՈՒ ՄԵՐ ԱՄԱՅԻ ԳԱՐՈՒՆԸ

Ա. ԹՈՐՈՅԱՆ

«Բանաստեղծներու գարունը» պատմութիւնն է Զրառնայի մէջ Հեռաբերական հեղեղներուն, ընթերցումներն եւ կազմակերպութիւն, հրատարակութիւններ կ'ըլլան, լայն գնահատաններ հաղորդակից դարձնելու համար գրական այս ոչ շատ հանրամատչելի տեսին: «Համապատասխան» այս ոչ շատ փափկի հարկերը մասնակից ընել տօնին, անոր հայկական տարածք մը տարածել: Ու Մարտ 18 կիրակի յետմիջօրէին համար կազմակերպուած էր հանդիպում մը Հայաստանէն երկու քաղաքներէն հետ որոնք հրապարակուած էին ֆրանսիական կողմէն ու մասնակցած՝ գնահատել վարկերու մէջ կազմակերպուած ձեռնարկներուն:

Հայկական արդի բանաստեղծութեան Հայաստանէն թիւին այլ երկու գէմերը՝ Յովհաննէս Գրգիւրեան ու Տիգրան Պատիւիկեանի տեսակ ոլորտին առկայ հետաքրքրական ուղարկում անուններն են: Այսուհանդերձ, ոչ փոխառեան հատուածին վրայ գիծ մը բաժան ու միայն իրենց ուղղութեւ հրաւեր, հաստատը հետեւի տարրին դրուած հաստատով, ոչ ալ իրենց ծանուցումը որպէս «Հայրենասիրական բանաստեղծներ» անկախութեւ հեռաբերականները չէր կցուած թիւները: Թիւրքա Հայաստանի տարածքին՝ ալ յոգնեցնել սկսած

խնդրանք մը յայտարարել. Թիւրքա գրանապետին կերակրի մը ալ բանի տրամադրող յետմիջօրէին էին խնդարները որ «Կեդիկ» գրգիւրը օգտին իսկ լուսավորութիւն կը խորանին հասցէին:

Բանաստեղծութեան շուրջ կազմակերպուած ձեռնարկի մը ալ պարտական կրնար ալ գտնելու լլայլ, եթէ լուսնախաղաղութեան մը տեսնուած լլայլ ու նաեւ հետաքրքրական դրոշմ մը ծաղկել ներկաներուն եւ հիւրերուն մէջ: Այս քանին ոչ չեղան, ու Յ. Գրգիւրեան ու Տ. Պատիւիկեան գրեթէ մտացի իրենց խնդրանքներուն հանդիպումի տարբերութեան հետ: Միակ դրուածքը անոց է՝ Երեւոյցի անպատմութիւնները թարգմանութեամբ ընթերցում կատարելու պարտական էր, հակառակ որ ներկայ Հայիկեան կ'ըլլար խոր լուսնաւոր անմարդիկը: Հայաստանի անմարդիկը խոր լուսնաւոր անմարդիկը: Հայաստանի անմարդիկը: Գրգիւրեանի Սամանապետի խնդրանքը, անոր գրեթէ Ֆրանսիային լայն տեսած համահման գրեթէ ինչ: Մը նաեւ լլայլ ընթացում միայն հայերի նով:

Լուսն Ե. Գրգիւրեան իրենց լլայլ պատմութիւն, ապա Սփիւրեան նկատուած Հայաստանի իր քաղաքներուն երկաթապատմութեան մասին քանի մը խօսք բրուտ, ապա կարգա-

ւած իր աշակերտներուն: Տեսուչը, հիմունքով անցնող հինգ տարիներու ամենաքաղաքային իր փորձառութեւ վրայ, գիտել կու տայ թէ «Կրքակնիքի մէջ ծաղկանքի զարթոնքայինութիւնը չէ, այլ առաջնորդութիւն, որովհետեւ այն աշակերտներն են սերող ներգործութիւնն է: Ան սովորական հաստատութիւն մը ստեղծելու չէ նըմանի: Կրքակնիքը կը պատկանի Առաւմտք, մեր Զ. Գ. Երեւոյցի ու Հայաստաններուն եւ ստեղծելու, դիտարկութեւ մարտիրոսներուն: Հային իրենց միացող ըրաններ իր նկատման Մարտիան վրային: Հանդիպում, իր խօսքը ուղղութեւ աշակերտներուն, տեսուչը կ'ըլլէ: «Գիտել է լուսն գիտանալ, որ մեր միաբանութեան թիւն, իր լլայլը կը զորէ ողջ միաբանութեան վրայ, բայց եւ անպէս իր կենսական կ'ունեն իր նախատեսներէն եւ հանդիպումը սրբականութեւ: Թող ինչ որ թիւնը ինքնակնիքն է՝ հայ: Ապա ինքնակնիքն է ինչ Առաւմտք, Զմամու Տէրամոր, մեր մարտիրոսներուն եւ սրբականութեան: Այսպէս, դուրս պիտի չալթաքի, պիտի չզարթնալիք եւ աշակերտի կապուիք մեր կոչումին եւ պիտի պարտադրէ մեր առաքելութեան մէջ»:

Թիւրքա խմագիրը՝ Մարգիւս Խանաթեան, իր հայտարարականով անոր խորհրդանշանով հայ հոգեւորականին վիճակուած պատմական դարաւոր առաքելութեան, մտաւ իր գիծ իրեր վրայ, գիտելու որ ուղղութիւնը իր տարիներուն մասնակցի հարձակումն է կրօնաւոր նուազումը: մասնակցի անոր համար, որ այսօր աշակերտն էր երբեք բերքը միծ է, սակայն մշակութիւնը սակաւիկն են: Խմագրականը կը նշէ թէ «Կրքակ-

նիքն թիւն անաւարարութիւնը պատմական կը դառնայ որ ստեղծելու աշակերտ թիւն այն մարդը եւ յայտակարար երեստարներուն, որոնք կը հետամուտ անմարդիկը խոր լուսնաւոր անմարդիկը: Կրքակնիքն է հանդիպում կեանքի, կը հետանալ իրենց արժանաւոր, կը զանաւոր անաւարարի աղբային, զբոսնականութեւ, բարդական, բարդականութեւ կամ խորհրդներ համար, սրբականութեւ իրենց հոգեմտաբար պաշար Ժողովուրդին փոխանցելու միջոցներուն:

«Կանչ հրեշտակապետին» պատմամեթոդի 2006թ թվի մէջ լլայլ տեսած յօդուածներուն եւ ուսումնասիրութիւններուն հեղինակները ստեղծարար այն ժառանգարողներն են, որոնք այս տարի ապա տնով Գրքակնիքի վեցանգի ուսումնական շրջանը, պիտի երթան Երեւոյցի, Գեորգիան, Զմամու, Հայաստաններուն մէջ հարաւորներուն համար իրենց հոգեմտաբար գիտելիքներու պաշար եւ ստանալու քաղաքային չոգանի իրենց նուիրական կոչումը:

Մեկի կը մնայ մարդիկ անոց խաղաղութիւն եւ կանաչ հանապարհ իրենց խնդարայ առաքելութեան մէջ:

ՍՄԱՌՈՒՄԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆԻ ՍԱՆՆԵՐԻ ՀԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԻ ՊԱՐԱՑԱՆՈՎ ՍԳԱՆՁԵԼԻՆ՝ ՑՈՒՑԱԶԱՆԴԵՍԻՆ

- ԳԱՂՈՒԹԻ ԳԱՂՈՒԹ -

կնք

ԳԵՂ

ՊՈՒՆՈՍ-ԱՅՐԵՍԻՄ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի Մայր Տաճարում մէջ, Մարտ 24-ին, Հոգեհանգիստական պաշտոն կատարեցին էջեր Տիրեցի յիշատակին, ապա, տեղի ունեցած է այլաբարհան ձեռնարկը, որու բացումը կատարած է Ռուսա Նաթիկան, որմէ ետք, յանուն Հայ կեդրոնի վարչութեան, Ռուսա Գարսիա Ռիֆիկեյան, որ յայտնած է թէ Հրանդ Տիրեցի սպաննող գէշեր յոյն զէնքն է, որ սպաննեց մէկուհի միկիոն Հայեր 1915-ին: Խօսք առած է նաեւ Աթմաթիւրի Մարգարային Իրաւանց զիւանի պետ՝ տղայ: Լորէս Զիլիկիթի Ալէք, որ գաղտապարտիկ դատած է սպաննողները, մասնաւոր երբ կը կատարուէ շարժանկարը: Նամար որդւոյ պատմութեան մը Ժողովականութիւնը: Գործարարեց է գեղարարական պաշտօն յայտարարի մը եւ ներկայացուցած են Հ. Տիրեցի յուրաբարութեան արարողութիւնէն տեսարաններ:

անսովոր, հակասութիւնով լի տարբեր շրջաններէ մասին: Յուցանողէն կազմակերպիչները անտիկալ էին պատրաստուած անտիկալ համար: Նրանցից ամէն մէկին նուիրեցին ցուցահանողէն ամբողջ թողարկումը զիւանկարով կը թափառեցին: Երկար ժամանակ աշակերտները չէին կարողանում կարուէ Պարսկական տեսանկարներէ, նրա հայալուր ընդամենը: Իր ժամանակի գեղարարող մասը Պարսկականը ստեղծել է, երբ բանում ստեղծագործական պարարութեան էր մասնուած: Նրա բանակցի ըստ ստեղծագործական ժառանգութեանը կազմում է մօտաւորապէս 800 էնկաւ: Միջեւ Պարսկական ցուցահանողէն զարկ աշակերտներ լսել էին իրան անունը, զիսկի տեղ Նամար խարսկային հոչակի տեղ Նամարկալի է: Յուցանողէն այցելելուց յետոյ նրանք հարազատացան Պարսկական մարտին, արեւտագէտին ու ստեղծագործիչին: Ամտոաց որ էր...

ԵՐԻՐՊԱԳՈՒ

ՊԵՐՈՒՄԻՆԻ Հայ կաթողիկէ միութեան Յովհաննէ Պողոսեան թատերասանի մէջ, կաթողիկէութեամբ Ս. Փրիկէ եկեղեցւոյ ժողովարարութեան, Փետր. 14-ին, տեղի ունեցած է Վարդանանց օտարաստանած է Սիդիկա Փաշանեան, որ նշած է թէ Վարդանանց պատեարար մեծ նշանակութիւն ունեցած է Հայ ժողովուրդի կեանքին մէջ, չեղելով թէ Հարկ է Նաւասարմ մնալ Վարդանանց նախաձեռնութիւնը: Օրոտան բանակար եղած է Բաթիկ Յովհաննէան, որ երբ անկախացած է թէ Հայ ազգին միջնախնդի հարկ է ըստ մարտի: Ներկայացուած է նաեւ գեղարարական յայտագիրը:

ԱՅՆՃԱՐԻ «Գ. Կիւլպէնկան» արձախի մէջ, Փետր. 15-ին, կազմակերպուեց Վ. Շ. Գ. «Կարմիր Լեռ» կոմիտէին, տեղի ունեցած է:

Ա. Թ.

գիրի աշխարհին «պաշտօնական» ներու. կողմէ անտեսելի երեւոյթ մը կը հանդէպ այսօրուսին նորարարներին: Բան մը որ թէ՛ անհասկնալի էր, թէ՛ տրուէ, անկախութեան 15ամեակի ներկային մէջ: Գրիգորեանի փորձեց զիւանկարում իր մը պիտուէր, անոնց համար զիւանկարներ: Այսպէս նրա երեւանի զիւանկարները, նորին «գեղեցիկութիւնը», եւնք:

Յաջորդ, վիճարկումի երեւոյթի մը նրա կը կրայ ըլլալ հետեւեալը: «Արեւոտ Կիրակի խմորիցիի մը անտա՛ն երկաթ, թէ "հարկանք նախ"՝ բանաստեղծներու հետ հանդիպումին»...

Ա. Թ.

իր բանաստեղծութիւններէն: Իրեն յաջորդեց Տ. Պապիկեան որ լսյոս տեսանկարին զատ կարողաց անսովոր կարողեք ալ: Յետոյ Յ. Գրիգորեանի կողմէ ներկայեցին Տարիկուսեան զրոյցի մը որ առիթ տուաւ իրեն իտալիոն 1970ական ժառանգանունը: Ժայից անան ապառական, կամ նորարարական չարժութիւն, ասոր ինձանած հայաժողովներէ մասին: Բանաստեղծը լիցեց ապր մարտին որ ուղեկցեցինք Ս. Յիւրիանը, Հ. Կոլոսյանը, Ա. Յարսիկեանը, եւնք: Երանց հետաւտութեամբ, նաեւ որդւ թալուեթամը «Գարուսի» էջերը բացած էր Վարդգէ Պետրոսեան:

Այլ անդարձարող պատճառ եղաւ լիւրու որ եթէ ոչ հայաժողովներ,

ԱՆՑՈՒՄԻ -

ՄՈՒՐ-ՑՈՒՄԻ

ԲԺ. ՎԱՐԱՄ ԲՈՐԴԱՍԵԱՆ

Եւ այս վերաբերական յաջողութեան համար է ահա, կը գրեն, թէ համառօնակալ յիշատակ մը թողած է տղայ: Սանճեան մեր ընտանեկան շրջանակին մէջ:

Կատարեց անձնուրբութեան մէ հիւանդի ճարտարութեամբ ինձանց նա կը թողնէ, անոր վրայ խոր արձանադրելով որ անունը այլ Ասգի: Եր այս կարող վերաբերող երկար կեանք չունեցաւ: Հայ թշկական գաղտնի մեծագույն պատուարը, հնուտ վերապէս մէր, եւ անկիկ ըլլալով՝ ունէր ժողովուրդ ապրաւորութիւնը:

Յիմ երանք ժողովուրդը բարեկամութեան էր ընկերակցութեանը, որով լստ ապագա մեր ընտանեկան կեանքին լստնութիւնները կ'անդրեր զարարձակ պատմութիւններէ զիւ ընկնով: Ջուրղացանի մը տունէն մէջ պատահանին

վրայ անդաձարեց, զորս յարժա ցնմ տեղի զրոյն նրա ընկ, եւ մեծ արժեքուցած են խնայել ու մօրէն անբաժան են:

Այս կարող պատմութիւններէն է Երանան Սարգսնով պէլին փաշա ըլլալու պարագան: Կարձ գաշ նշանակել:

Սուլիան Ազգի արտակարգ քրօստը ըլլալու, Արքայած պէլ էր խորհի, կը ժամած մեծ հանգիստ մը պատահալի իր տնովը, ու այս նպատակաւ զարմ էր խոստել, կը վարձէ, կը կամրակերէ հարձէք որդաբերեցին խօսք մը (պարտեց ըլլալով քաղաքագնորդ), ինքն ալ կ'ըլլայ իսկ խօսքին վարձէք որդաբերեցին (թիւլա) կը հաճէր անոնց տնտեսը, արմանքներ բաց, ուսեցը բուսիլ:

Պայտանակներն մէջ քանիք կը հասնէր Արքայած, որդաւն որ մը սուլիան Ազգի արտակարգ քրօստը Պէլը կ'այտնեցան պայտար: Կանտէր սուլիանը ըստ կանխորոշ կարգադրու-

թեան մը, պատմահաններէն զուրս նշելու կը հրահարուէ որդեգիր զիսկ ընդարձակ պարտեցը, յանձար ըմ ծախիմ վար (կրակ կաշի) իրարանցում մը կ'ըլլայ, աղաղակներ կը բարձրանան:

Սուլիան Ազգի կ'ըլլային, Հրդեհին "Եր ըլլալու կ'ըլլէ գիտան, թայց շուրջները կը փութան հանդարտեցին զինքն, եւ հասեցին թէ սարգսնայ խոց մէր, ցոյց կուտայ որդաբերի հրէք աղաղակներ, որոք ըրձա քրօսեց ուսերուն վրայ քրօսած կը վարձալուին, ինքն զուրս ունեցնումը Արքայած, որ մարտիկ ձեռք կ'արձակէր գոտած գործանիք (նախաւ) նշկէն կ'ընէն հրդեհ մարտիւ: Համար պաշտօն ունեցող ըրձահարները:

Կատարուէ գերակատար մը կ'ըլլայ շատ օրը Արքայած պէլ, սուլիան Ազգի շատ օրէ կը մնայ, իր ներկայութեամբ կը կանչէ ամառանկարայ քաղաքագնորդի ինքնին եւ թա՛ թա՛ խոցումը, Արքայած պէլի միջոցի կարճեց կ'ըմ, (այսինքն՝ զիւ մարտական կանանկներ) եւ խա՛ արտիկ կ'ըլլայ՝ Արքայած փաշա Երանանը շուրջի գերաստանին, զոր տղայ: Սանճեանի զուգորդեցն պատմած է մեր փարկերէն զուգորդեցն միջոցին իրեն: Ժամանցի քրօսեց:

Երկրանոյ չէր, այլ պատմական խօսքին մը Երանանի փաշայութեան հաջքը, զոր շատերէ՛ ալ լսած են յետոյ:

Թալուսպանիքիւն (Երանանորութեան) որ այժմ գործիւնէն չունի, յատկապէս կազմակերպութեան մէջ մը, կը բարձրացան կորեան յայ երեստարարներ: Ամէն Հայ եկեղեցի կը պատէր քաղաքային խօսք մը, որուն մարդիկ հրդեհներու աստն խօսքին կը վարձէին կորեանի, զուրկներն քաց, ասանց ունիկ ու չալիկով իրենց ըրձա կամ ըրձոյց ստեղծէ, գերբանան ձեգիւրդ կը բանային մարտի կորեալ:

Այս տեսակ քաղաքագնորդութեանը զուգորդէ Պողոս մէջ ալ օրէն է մէր, երբ թուրք կատարուեցինք երապական գործունէութիւնը: Երանանի հրէք թանգիւնէր հետաքննէ:

Անոց Արքայած փաշային զորս քաղաքագնորդութեան, եւ պիտի մտնային յիշատակի, ընկողութեան՝ Մոսկովայի մէջ, Հայ եկեղեցիներու կողմէն գտնուած մարդակերպութիւնները, որոք քանիքի ծառայութեան մասնացը եւ անմաքիկ ժողովուրդներու, ինչպէս անտեսանելի կան են պատմականութեան, մէկ աւելի անմաքիկ:

1950-1951

arménie mon amie

AGENDA

CACHAN

Exposition

JIRKA & ZAREH MUTAFIAN

jusqu'au 14 avril

Hôtel de Ville, Square de la Libération
Cachan

Renseignements : 01. 49. 69. 17. 90

ISSY

CONCERT

LE TRIO KAROUN

Suzanna Vartanian (violin),
Mariam Arghamanyan (flûte)

et Nareh Arghamanyan (piano)
avec le concours

de l'association «Espoir pour l'Arménie»
et de l'Eglise Evangélique Arménienne

le **jeudi 29 mars à 20h30**
Auditorium Mail Raymond Menand

11-13 rue Danton,
Issy-les-Moulineaux

Renseignements : 01 423 8000
www.issy.com

— Entrée libre —

Հ.Մ.Բ.Մ. - ՖԻԼԱՄԻ ՎԱՐՁՈՒՄԻՆԸ
Հ.Մ.Բ.Մ. - Ֆրանսիական
կազմակերպությանը

ՈՒՐԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ

Շաբաթ, Մարտ 31ին

«Les Diamantaires»

ճաշարանի մեջ,

ժամը 20-ին սկսվելու է:

Հասցե՝
60 rue La Fayette — 75009 Paris

Մանրամասնությունները համար հեռա-
ձայնի վրա 06-80-88-12-24 կ'ընդունեն:

Le

Centre Culturel SAINT MESROB

à PARIS

présente
dans le cadre
de ses soirées culturelles
et littéraires,

de Mesrop Machthots
à Hakob Meghabart

De l'écriture au manuscrit,
puis au livre arménien

Suite 2 — Les Manuscrits
le **jeudi 29 mars à 20h30**

Conférence donnée
par Léon KETCHEYAN

Présentation de Karen SIMONIAN

10 bis rue Thoulou — Paris 5ème
Métro : Cardinal Lemoine / Morge

— Entrée libre - Cocktail —

arménie mon amie

LA MAISON DE LA CULTURE

ARMENIENNE

D'ALFORTVILLE

organise

sous le parrainage de M. René ROUGUET
Député-Maire d'Alfortville

Une édition spéciale de

son SALON

DU LIVRE ARMENIEN

«ARMEN'LIVRES»

du 22 au 28 mars
au Pôle Culturel,

Parvis des Arts à Alfortville
(à l'angle des rues J. Franceschi
et M. Bourdarias)

Un programme exceptionnel !

Jeudi 22-Mercredi 28 mars, de 11h à 19h
Espace Culturel de convivialité

«ARMEN'LIVRES»

Accueil du Public — Consultation et
vente d'ouvrages. — Rencontre et dé-
dicaces avec les auteurs — Lectures.

Et pendant toute la durée du Salon
EXPOSITION (création MCA)

«Richesse du monde des lettres et des
idées des XIXe et XXe siècles en Armé-
nie et en diaspora»

Conception : Krikor Beledian, écrivain

Mardi, 27 mars à 20h45

— Salle de spectacle

THEATRE en arménien occidental

«Akhatsele» de Arman Vartanian —

Mise en scène : Vahé Shahvertian —

par la Compagnie Soundoukian venue
tout spécialement d'Arménie.

Mercredi 28 mars à 20h45

— Espace Culturel de convivialité

CONFERENCE-DEBAT

«Le statut de l'écrivain, la littérature et
l'édition arménienne aujourd'hui» avec
Krikor Beledian, écrivain et maître de
conférences (France) — Haroutoun
Kurdjian, écrivain et éditeur (Grèce) —
Sarkis Khatchents des Editions Kha-
tchents (Arménie) — Rober Koptas des
Editions Aras (Turquie).

Renseignements et réservations :
M.C.A. tél. : 01 43 76 55 89
courriel : contact@mca-alfortville.com

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

ՀՈԳԵՆԱՐԿՈՍ

Կապույտ Սաշի Լիան - Վիդեոյանի
մասնակցությամբ հիմնվել է, Ապրիլ 1ին, Լի-
անի Ս. Եսերի կենդանի մեջ հոգեհա-
ղատան պատանի կատարելու համար
մասնակցի անդամը մեկնում էր
հանգուցյալ ընկերակիցներին հոգեհա-
ղատելու:

Գաղափարի ապագան, կենդանի յա-
րակից սրահի մեջ կը սրահի հոգեհա-
ղատելու հանգուցյալ կատարելու յի-
շատակին:

Սրահակցությունը համար կը խնդրի
հեռաձայնի հետևյալ հեռուհայն հեռու-
հայն:

— 04-78-45-17-55
— 04-72-37-61-57

ԵՆԴԱՆԱԿԱԼԻՔ

Կապույտ Սաշի Գահեռ-Գահեռի զՀ. Բ-
առահեռանք մասնակցությամբ շրջակա-
յալից համար ստացվել է հեռուհայն ին-
տերնետի միջոցով: Տեղի և Տեղի Սաշի Գահեռ-
հայն 60 երթուղիի հարկանքի և Հայկ-
Առաջ հայկականի մասնակցությամբ, Տեղի
և Տեղիի Գահեռ-հայն 50 երթուղիի
Հայկ-Առաջ հայկականի և Վանիկի Գի-
ղիմյանի մասնակցությամբ, Սաշի Գահեռ-
հայն 100 երթուղիի վարձարժեքի
և երթուղիի ներքին ինտերնետի, Տեղի
և Տեղիի Ապրիլի Գահեռ-հայն 100 երթուղիի
Հայկ-Առաջ հայկականի և Վանիկի Գի-
ղիմյանի մասնակցությամբ:

Voyage en Arménie

Profitez des dernières places pour un
voyage à Erevan, séjour libre de 4 jours,
avec la commémoration du 28 mai et
une visite de 5 jours du Karabagh, en
pension complète,

du samedi 19 au mardi 29 mai.

Renseignements et inscriptions :
Croix Bleue des Arméniens de France

— 01. 53. 34. 18. 18
— 01. 39. 83. 71. 19 (après 19h)

Attention: le nombre de places est
limité.

Fin des inscriptions : 5 avril.

BAGNEUX

CONCERT

La Section de Bagneux-Cachan de la
Croix Bleue des Arméniens de France

présente

MUSIQUES
ARMÉNIENNES
ET FRANÇAISES

le **Dimanche 1er avril à 15h45 précises**
à l'Eglise Saint-Hermeland

8 place de la République — Bagneux
Oeuvres de : Komitas — Yekmanian —
Ganachian — Bizet — Ravel — Gounod...

Orchestre de Musique de Chambre
Eurydis

Chants chorals arméniens interprétés
par l'ensemble vocal français sous la
direction de Hermine Yérisian.

Solistes : H. Yérisian — H. Caspen —
Y. Samantarian — A. Clouquer —
S. Guérighian. Flûte : D. Hollebeke

Participation : 10 Euros

Réservations :

— Mme Moussaïan : 06. 12. 59. 08. 02
— Mme Karaoglanian : 06. 03. 17. 04. 67

ARNOUVILLE

GASTRONOMIE

&

MUSIQUE

La Croix Bleue, Section «Astrig»
organise, en partenariat avec la FRA
Dashednaksoutoun, Groupe «Vartan»
d'Arnuville et la Municipalité de Vil-
liers-le-Bel, une soirée «GASTRONOMIE

ՄԵՐ ՊԱՆԿ

Ս. ԳՈՂԱՆԱՆԵՍ-ՄԱՐԿՈՍ
ՓԱՐԿՈՑ

2019-ԵՄԵՐՈՒՄ, Մարտ 28
ԼՂ. օր ՄԵՐ ՊԱՆԿ
Հանգուցյալ

հարկանքի և Հանգուցյալ
մասնակցությամբ

Սկիզբ ժամերգությանը ժամը 18h,

ՄԱՐԿՈՍ ԹԱՐԳԱՆԱՆՈՍ
ՄԱՐԿՈՍ ԹԱՐԳԱՆԱՆՈՍ

ՈՒՐԱՄ, Մարտ 30
Ժամերգությանը ժամը 17-30h,

Կը բարդվի
ՄԱՐԿՈՍ Լ. ՔՀՆՆ. ՆԱՏԱՐԵԱՆ

Ս. ՎԱՐԱՆՈՍ
ԳԱՄԸ ՖԻՆԵ

2019-ԵՄԵՐՈՒՄ, Մարտ 28
Ժամերգությանը ժամը 17-30h,

Կը բարդվի
ՎԱՐԱՆԱՆՈՍ ՔՀՆՆ. ԳԱՄԱՐԵԱՆ

ԵՆԴԱՆԱԿԱԼԻՔ

Ս. ԶԱԿՈՐ - ԼԻՈՆ

ԿԻՐԱՆԻ, Ապրիլ 1
Ժամերգությանը ժամը 8-45h,

Գաղափարի ժամը 10h,

Կը բարդվի
ԻՍԿԱՆԱՆՈՍ ՔՀՆՆ. ՀԻՔՈՒՆԱՆՈՍ

Կը բարդվի
ՆԱՐԿԱՆՈՍ ԵՄԵՐՈՒՄ. ՉԱՐԿԱՆԱՆՈՍ

Երկրպագությանը ժամը 18h,

L'ASSOCIATION LES 3A

présente

«JERUSALEM,

«Au nom du Père et du Fils»

Film inédit réalisé par Marc Rondele

et Marc Toulin

LA PROJECTION DU FILM

SERA SUIVIE D'UN DEBAT ANIME

PAR LE REALISATEUR

Vendredi 30 mars à 20h15

12-14, rue St-Bazile — 13001 Marseille

Parking Gambetta

Métro Réformés

Participation : 3 Euros

CINE-CLUB

«Achkar» / UCFAP

Ciné-Club

«Rouben Mamoulian»

Sous le parrainage

de Robert GUEDIGUIAN,

réalisateur

Jeudi 29 mars à 20 heures 30

LA FIANCEE

SYRIENNE

de Eran Riklis, 2004

Avec Hiam Abou, Makram Khoury

et Clara Khoury

Un film de paix et d'amour

dans le contexte d'un conflit de 40 ans.

Ce film a obtenu plusieurs prix

internationaux.

A VOIR ABSOLUMENT

Directeur des programmes :

ARTO PEHLIVANIAN

• Participation aux frais : 5 Euros

• Adhérents et Abonnements : 3 Euros

UCFAF

6 Cité du Wauxhall 75010 Paris

M^o République

et MUSIQUE», le samedi 31 mars à

19 heures.

Cette soirée sera animée par Yeram

et Bratsch et aura lieu à l'Espace Mar-
cel Pagnol - 2 rue Gounod à Villiers-
le-Bel (95400).

Pour renseignement ou réservation,

merci de vous adresser à :

• Carmen: 06.14.65.65.61 pour le repas

• Service culturel: 01.34.014.20 pour le

concert.

հրեանքի միջոցով և կրթական, Մարտ 25-
ին և առաջին հաջորդականությամբ համա-
ձայն, առաջին 10 մեկնող կար, կարելի
նաե, փրկարարները Բաղ Կրթականի,
վերջին շրջանի աշակերտը շարքից հե-
շտակալություն:

ՊԱՐԱՆՈՒՄԻ մեջ (Իրազ) բուռն բարեմ-
անք ունի ունեցած և Մարտ 22ին լինի
և առաջին հաջորդականությամբ համա-
ձայն, առաջին 10 մեկնող կար, կարելի
նաե, փրկարարները Բաղ Կրթականի,
վերջին շրջանի աշակերտը շարքից հե-
շտակալություն:

ԲԵՆԵՆԻՄԻՍՏ ՓՆ. Գաղափարի ապագան
և առաջին հաջորդականությամբ համա-
ձայն, առաջին 10 մեկնող կար, կարելի
նաե, փրկարարները Բաղ Կրթականի,
վերջին շրջանի աշակերտը շարքից հե-
շտակալություն:

ՊԱՐԱՆՈՒՄԻ ՉԱՐԿԱՆԱՆՈՍ, ժամ-
երգությանը և Մարտ 22ին Գա-
ղափարի ապագան և առաջին հաջորդա-
կանությամբ համաձայն, առաջին 10 մեկնող
կար, կարելի նաե, փրկարարները Բաղ Կր-
թականի, վերջին շրջանի աշակերտը շար-
քից հեշտակալություն:

ՀԱՌՈՒՄԻ ԳԱՐԵԲԻՆԻ յիշատակի առ-
թիւ (հիշ) Երեւանյան (Մուրադ) 27
անդամներով մեկնելու Մարտ 23ին Գա-
ղափարի ապագան և առաջին հաջորդա-
կանությամբ համաձայն, առաջին 10 մեկնող
կար, կարելի նաե, փրկարարները Բաղ Կր-
թականի, վերջին շրջանի աշակերտը շար-
քից հեշտակալություն:

Manifestation organisée
dans le cadre de «Arménie mon amie»
Année de l'Arménie en France

Imprimé sur les Presses du Journal «HATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15 — Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀՐԱԺԱՐԱԾ

ՑԱԽԱԿՑԱԿԱՆ ԳԻՐԵՐ ԿԸ

Վարդապետ Ա. Մարգարեանի ծան-
ւան վարդապետին, Մարտ 26ին նախա-
դաս ի. Գուհարեան ընդունած է կոտո-
վարութեան Հրաժարականը, Հրաիր-
ւած արտակարգ նիստին նախադասնէ
կտը: Այդ նիստին վաղիկեանի մը լոռ-
թեմը յարգուած է Ա. Մարգարեանի
յիշատակը:

«Մենք կորցրել ենք պետական գործիչ, գործընկեր, ընկեր, որը 15-16 լեզու տարալեզու մեր անկախության գաղափարը սթափ մտն էր մտադրել, ինչպես լեզուները է կառավարողները, երբեք էլ 7 տարիները մեր պետության լուսավորող տարիներն էին՝ Մի օրացում, որ գրադեցնելով այդ քարձք պետության կապուստը՝ եղել էր մնացել է համրում, համրությունացված երեսպակելու»։ ... «Քիչորիս յիշողությունը մեր Սնդոգայից Մարգարեից մնալու է հենց այդպիսին՝ առաջին երեքին իր մարդկային որակներով»։

«Անդրանիկ Մարգարեանը հեռա-
ցաւ մեզանից շատ պառաւսխանա-
տու պահի, եւ մենք, իբրեւ իշխա-
նութիւն, պէտք է տանք ճիշդ լու-
ծումներ՝ ներկայ վիճակից դուրս
գալու համար»:

Յետոյ նախադասւոյ յանձնարարած է ու
կառավարութեան հրաժարեալ կազմը չա
րունակէ աշխատանքը մինչև նոր շառա
վարութեան ձեւաւորումը:

Մարտ 27ին լրասփրոններ հասանակա
կը նկատէին պաշտպանութեան նախա
րար Ս. Սարգսեանի առժամապէս վար
չապետ նշանակումը, կը նշուէր նաեւ Վ.
Օսկանեանի անունը:

Անդրանիկ Մարգարեանի վաղաժամ լուսինարանի ծառքը ճեղքած է ամբողջ աշուխ՝ Քիբեք ու ճաշարանի համ ապամարտնդներէ ցաւահայկան դիրիճը հառնիկ երեւան: Փարթիք դեղապէս է: Լուսնադառնի եւս վաղաժամն է, Մարգարեան ըստաիտի: Իկ իշտի 28 լուսինքնը իր տեղեկներէ Քիբ Մարտ 23 լն, սպալուի Քիբի օրը, ինչպէս բոլր, Վարդանի մէջ, Փարթիք ալ տաւտաւտ, Վարտ 10Իճ միշտէ 17 դեղապանան մէ, իր բազոր ցաւալուիտեան տաւար: Վիբ փառաք, փառաք 17ոն):

Մինչ այդ, Ա. Մարգարեանի մահուա պարագաներուն մասին յաւելեալ լուրեր կը հասնին: Շտապօգնութեան բժիշկներ, երբ հասած են Ա. Մարգարեանի բնակարանը, զինքը արդէն մահացած գտած են լիբալիզիւնացուի անոնց ջանքերը ու մէկ արդիւնք տուած են:

Ցառափցական դերեր ամէն կողմէ կը
չարուստեն հասնել Երևան: Արտասահ
մասէն առաջիններէն եղած են Իրանի նա
խագահը, Մեծն Բրիտանիոյ վարչապե
տը, Վրաստանի վարչապետը Նոգայի մի
որ նաեւ յայտնած է թէ ներկայի իլլու
Ա. Մարգարեանի յուզարկանքով ինչպէս

Ազգային եւ կը պատրաստուէր Մարտի 27ին զառկայութիւն չառնել. երկու կը ինքնուրու միջեւ զիստազդատկան յարաբերութիւն ըլլալով, կը պատուէր ու վարպետներ իտողանի ջառակցութիւն իր իշխելի Թրքական ղեւակախառն ճամբով զրկուի երեւան: Արտաքին զորքեր նախարար Ա. Կրկ ալ կը ջառակցէր Վ. Օսկանեանէ:

20840409

8150

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻՒ ԱՐԴԱՐ

Ա.ԽԹԱՄԱՐԻ ԽԵՂԿԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ինչպէս դրած էինք, Ամենայն Հայոց
Կաթողիկոս Գաբրիէլն Բ. Տերտած էր
Թուրքիայէն Արեւմադրի Ս. Նաչիւն զի
լրացածութիւն ներկայ ըլլալու համար
կուած հրաւերը: Մայր Աթոռէն Մարտ
27ին կատարուած լրատուութիւնը նախ
էր տեղեկացնել թէ այդ հրաւերը Վանի
կուսակալին կողմէ զբեկուած է, Հայաստ
անի տարածքին դրոճերու նախադարձ
թեւան համարով: Ապա իր շարունակէր

[illegible]

Թուրքիայի իշխանությունները կազմեց հայ ժողովրդի բխտանձեալ եւեմ քարեպաշտ գագաւմների դէպքում ապա գործողութիւնը կ'արդէ ընկալուի որպէս դրահակ փայլ հայ եւ թուրք ժողովրդների փոխմերժեցման մասնապարհին՝ առաւել եւս ներկայ դարի՝ ժողովուրդների գործակցութեան եւս իր. բունների ու մշակչութների երկկտ. ստեղծել համընկնանոր ձգտում միասնեհառմաւ:

ՀՐԱՆԴ ՏԻՆՔԻ

ԱՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԻՒԹՐՎ

Թրքահայոց Մեսրոպ պատրիարքը Մարտ 25 կիրակի օր Հախազահաձ է վազըՖ զիզի կկզկզկան արարողոթխա որուն հետեուրդ բազոթթան անզ կկա է տաճարը ու մաս մը հաշառաղաղիկ դուրս անճրեխն տակ աղոթաձ են :

[illegible]

Միւս կողմէն, նոյն ուժերին հետաքրքիր
չուի՞րեան ընթացքին մէջ հակօրինակ
տակ տառնալու թէ ազգայնամարդ Միւս Մի
ուի՞րեան կուսակցութեան Տրագիկոսն
նախագահը՝ Եւարտ Բիւնա: Երկրորդն
կարկանդակ մըն ալ կը փնտռուէր:

Ե. Բիւնան, ըստ Բրքարկեան աղբիւրներե
րու, ոտակալաւորութեան յայտնաւ թէ Բ
Տրագիկոսն մէջ ամէն մարդ զիտէր Բ

(පැය - ෦. ෫9)

ԱԽՔԱՄԱՐԻ

Ս. ԽԱԶԻՆ ԽԱԶՐ

ԵՒ ԽԱԶՈՎ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԸ

Այնպես թիւ Ս. Ման էկեղեցին շերտա-
կաւ թիւ Տաշկապանն էր որ պէտք է ծա-
կաւ իրենց անցած քաղաքը լինան: Ս. Մի-
սիկն ապր անոր տանը շաբաթըն էր հո-
ւա զորպէս պարտաւորութիւն էր Վա-
հագանի որ տանքը շերտաւորութիւն
կարծախաբութիւն պարտք մը աւ
պէտք է վճարէ այդ տը շաբաթըն էր
որ որ անոց քաղ. կանցեղեկութիւնը
նան. ծաւ Բ միլիոն տարաբ. լավացու-
թիւն. քիլ. քիլոցեղաբ. ծանա խաբ. քիլ.
մերու. բաժնէ կղան շաբաթըն էր. Չորս
միլիոն տարաբ., ԲՆ, կարեւոր գումար
է. յոյնիս իր կարելի չէ ճանաչանալ
նորոգելու ճառութիւնն ճեմ: Միւս կող-
մէ, կարելի չէ ճանաչանալ այ 1915թ. շա-
բաթաշերտաւորութիւն գումարաւ
ճեմ, քայքայ նորոգելու որոշեցեղեր այդ
անորոգել ինչի իսկ չէ ուղեր:

Ս. Սաւր Նորգողտաճ է, Պոլիսէն Հա-
ճաքաւորաւորս մըն ալ զորքին մէջ
ընդգրկուամիւ. ու զորքին մասնաճա-
տեանորէնը, այցելուները կը Հաստատե-
նէր չափ ցարկեալտաբն կատարուած
թուղթ իրենն աշխատաւորք. զայ արեւ-
մուտքից պաշտամար, դիւանապետե-
նու խումար մըն ալ որ արանց իսկ տե-
նելու կատարուածը, ա՛յ ու ձախին կը
յայտարարեթ թէ որքա՛ն զբախու, որեւ-
կեթ ընթացք ունեցան եւ Բուրբերք

[illegible]

Պէտքերի ւնգրակն օրաբերթը Մարտ
13ի թիւով նկարագորէ կէս էջ մը յաւ-
կացուցած է նիւթի, զայն խորագրովով
ւստանալանքը Արեւմադրի Մ. Կոչ-
կեղեցիով դարձեալ խաչ ունեցած բլու-
րու մասին: Նիւթը պարտաւորուած
Մ. Մխանէի կողմէ: Ան կղզիին, տա-
ճարին ԺԹ. դարու վերջն տարիներ
(1890, 1895) լուսանկարն զետեղե-
լ է իջն մէջ, ուր յստակ կ'երեւի զ'իւր
խաչով, շանթարեղով, նաեւ Խաչի'ն
ի տակաւորութիւնն ուր տեսարանը

Լուսանկարները տրամադրած է Միսսաբ Բէլէշեան որ դանոնը հանած է Լինչի Հայաստանի ուղեւորութիւններու Բ. Հատորէն (1901): Կ'աւելցնէ թէ կայ՝ ծաղի վտանգին թրջական պատճառաբանութիւնն ալ անտեղի է, քանի որ նոյնպէս յի գիտակցած միջոցներով հարց չէ չան

«ԹԱԼԱԹ ՓԱՇԱ»ՑԻ ԿՈՄԻՏԵՆ
ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՒԱԳ
ԿՐ ՊԵՏՐՈՍԵՒ

Թուրքիոյ Բանուորական կուսակցու
 Թեան նախագահ Տ. Փէշերէչէք Կիլլոր-
 Ի, Թրքական դատին առաջին նախագա-
 ւի. Տէնքթաշին նախագահած Քալաթ
 հաշայաշին կողմիցէն հետ կը պատրաս-
 տուի Ապրիլ 14ին Սաթթիին հրապարակ-

Թարգևի մը զեռնալի կառուցին վրայ ու
ապահով ուզան վայր: Ինչ կը վերաբերի
զմեծիկին վրայ նախապես խառ զանազան
ըլլալու մասին Թրքական տառամտման
Մ. Բելեհան հիշեւ: Ճինչպէս որ չեմ
ընդունիր որ մզիկի մը մասնիկ չունենայ
չոյցային Ախթարի մը Ս. Խաչը չի կըսար
ստացն խաչի զմեթ մը ունեայ:

Բայց բուն հարցը հեն է որ այդ պարական շատ մասնահարթ բաժնի դրույթները աշխարհագրական, կամ համայնական արուեստի պատմության մասնաշաղկապ ըլլալու պէտք չկայ ասուր հարցը Ուրբանի, ինչն է որ զիրենց կը համարուի աշխարհի յայտարարութիւն եղալ հայկական կիսաքաղաք կեդրէնէ մը նորուցելու իրենց բարի արժանաշուքներով, ինչ որ իկարագրուի մասին, մասին դիտելով ընելու պրնցիպի խաբար:

Հայրենիքը հայտնի է մեզ համար՝ խորհրդային ժամանակներից։ Ինչպես խորհրդային ժամանակներից, այնպես էլ հայրենիքը հայտնի է մեզ համար՝ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից։ Ինչպես խորհրդային ժամանակներից, այնպես էլ հայրենիքը հայտնի է մեզ համար՝ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից։ Ինչպես խորհրդային ժամանակներից, այնպես էլ հայրենիքը հայտնի է մեզ համար՝ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից։

Այս մտայնությանը ու քաղաքականությանը դաստիարակումը բաղժմունքներն են՝ պիտի մտան յանձնարար ամալի տյու զլիկի վրայ գլխուն խաչով կառոյց մը նշմարելով: Առանց անոր, ի վերջոյ աւելի զիւրին է Հենքը որպէս թանկարարս կամ ինչչաք պիտի տեսնուի վերջով, զով չաօ թուրքերու քրիստոնէացած շրջանին մէկ կառոյցը կ'ընցնէ: Բայց զմեզ թէն խառն՝:

Այլ չանմարմանքիման Թուրքի
բռն զառամել՝ նաև, եր խորշոպո
լուսամարդ տամարն իրենական
քիև շարադրել: որպես Թադարե
նաև իրան զիր խմար յամենի
մարդիքի՝ նախարարեման, իմանա
լուսամբն տնօրենեման մատարար
ման. սույն որպես կեղեղել: Չպու
տալարարդարանքի յամենիք ուրե՛ն
սպլունդն եր մայ: Իսկ այդ խո
շարդարիքն ձեռող կանգ ունեւ
ճամպոր զոր պէտք է շուրջ իր
խանութիմանն: Նամար որ շատ ի
նաև քի այդ Տղերուն իրալ քանի՜
Սեւեկ նաև Ու շարիմեք մը տանելի
գիր՝մարեք իմանք իմել մը քաղելու: Նա
մարդ պիտի շուրջ:

Հնադարերաբանական տեսնել թէ քայտում
Թուականն ի՞նչ տեսքով այցելուներ
պիտի դիմաւորէ Արթամարի Ս. Խաչը
իր հարապատ ինքնութենէն զեղչուա-
ստութիւն՝ պէս, թէ 92 տարուան ուրա-
ջումին, ջանդումին վրէժը փոքր չափո-
մը լուծած իր խաչով:

Ա. ԲՈՐՈՅԷԼ

Կէն վաղ անբաճառօք յը կտայտեր
պէն լուրը դու տար Մարտ 27-ը Հէկը
րիկի՛մը, անտիկը՝ Վարդի՛քը (Լուս-
տորութիւն...) պարբերականէն: Կը-
ւեր թէ անբաճառօքն չարկուար ար-
ածութիւնները ստացաւ: Եւս. պիտո՞ւ
մանակէն զատիտանք, արեւուն
դիտելը, արթնիկներ ու ճրագայի գ-
նացաւ շրջաններէն Բուրջը: Հոնդ-
նապէն նպատակն է եղեր ճիւղաւոր
հետազոտ Բաշակն տեսնել:

Ա. ԹՈԹՈՅԵԱՆ

ՎԱՐԱԳՈՅՐԻՆ ԵՏԵԻՆ

Երկու մասաներում ծայրով՝
ճշգրիտ ըլլալու համար
ալ մեղքիս
ցուցամատով եւ բթամատով
կամացուկ մը
նեղ ճեղք մը կը բանամ
միայն ճշգրիտ ճանաչողներուն
միջեւ
եւ նեղ ճեղքէն
կը դիտեմ մէկ աչեզով...

Ձեմ դիտեմ ինչու
կրկին հոս եմ...
Մեղքը
ոչ մէկու վրէն
փաթկել կ'ուզեմ...
Իմ կամքովս
եղալ եկալ...
Պարզապէս
կ'երթամ մ'կ'երթամ
- կարծեմ
ինձի կը թուի
թէ կ'երթամ մ'կ'երթամ -
կը հեռանամ մ'կը հեռանամ
- կարծեմ
բու աչեզի կ'երեւայ
թէ կը հեռանամ մ'կը հեռանամ
- եւ մէկ ալ յանկարծ
ո՛վ դարձանք
չեմ դիտեմ
ինչու եւ ինչպէս
ինքզինքն կրկին
հոս կը գտնեմ...

Մէկը կ'ըսէ
թէ աշխարհը պզտիկ է,
միւսը կ'ըսէ
թէ աշխարհը կտր է...
Կտր է
պզտիկ է
մէկը եւ միւսը
ով ինչ ուզէ թող ըսէ
խնդիրն է
հոս եմ կրկին
նոյն տեղը
ինչպէս միշտ
եւ հիմա
միայն ճշգրիտ ճանաչողներուն
նեղ ճեղքէն

կը դիտեմ մէկ աչեզով
փողոցը ցեխ փոսերը
ազատ անկախ կը պարբեր...

Տղայ մը
փողոցը քաղաքի աղկան կը հարցնէ՝
աղբի ճան
ո՛ր եւ դնում...
Աղբիկը կը պատասխանէ՝
այ տղայ
քեզ բ՛նէ...
Տղան կ'ըսէ՝
ցուր տանեմ
քուրքո ճան
մի բուռ աղբ ենք
չխմանամ ուր եւ դնում...

Գառնիկ Ստեփանիշին
կատարեցին մէկն է
բախտի բերումով
միտքս մնացած է...
Գառնիկ Ստեփանիշին
կեանքին մէջ յանկարծ
բախտի բերումով
նո՛ր տղայ յայտնաւորեց...
Կերպէ՛ր Գառնիկ Ստեփանիշին...
Եթէ երբէք առ սխալմամբ որ դարձի,
աննկողնանք շարանը
բերնէն հոսկուր կը սկսի՝
ստանց դադարի...
Գառնիկ Ստեփանիշին
հազար ու մէկ աննկողնանք
միայն այս մէկը իմացը մնաց...
այն ալ որովհետեւ
չուտ յաճախ եմ իմացած...
մէկը աշխարհի պատմեցի
իսկ մնացածը հազար
ծիծաղի հետ միասին

չա՛տ շուտով
անհետացա՛ւ...

Ձեռք չէ՛,
կը մոռնամ...
կամ տարբէք ինչդիւր է
կամ ալ պարզապէս
կեղծութեամբ չեղծութիւնն է...
Երէկուան կարգացածս
այսօր կը մոռնամ,
այսօրուան կարգացածս
զերթէ չեմ հասկնար,
իսկ վաղուան կարգալի՛քս...

Աստուած օգնական...
ո՛վ դիտէ տակաւին
ինչէ՛ր ինչեր
պիտի կարգամ
ու չա՛տաւամ
անշուշտ եթէ
երկար կեանք ունենամ...

Ըստ Գառնիկ Ստեփանիշին
մի բուռ աղբ ենք էլի
սակալ
մեզի համար
չկայ տեղը մահաւանդի...
Ուրախ եմ հասնել ենք...
Ծովը՝ ովկիանոսներ՝ ճեղքած

միջին աշխարհի ծայրը՝
չբուռ համար
իշուս ստակած ծակն ենք հասած...

Ի՛նչ աղբ ենք, է՛հ...

Մարդ արարածը
երբ ստեղծին անշատ
ուրախ հասնել է
հազար տեղը կոխել է,
ամառանալ...
Ի՛նչ տեսեմ...
մերիկները
արդէն հետեղ
ցեմենտը թափե՛լ են
չէնք են կառուցում...

Ձէ՛...
Վիճակս այդքան ալ
խղճալի չէ...

աշխարհիկ
ուրիշ աննկողն մըն ալ կը լինեմ...
Եթէ չլինէ մըն չիք թափեմ
հեղին ինչէ՛ր

եւ քեզ պիտի պատմեմ
սակալն հիմա
Գառնիկ Ստեփանիշին խօսքը
մեղքով կտրեմ
ու իմ կողմէն աւելցնեմ
թէ լաւ որ
լուսնի վրայ
ծառ մաս չկար
եթէ ոչ
մերիկները
ձեռք ձեռքի տուած
շուտով
ծառ մաս պիտի սղոցէին
եւ տեղը անշուշտ
կամ սքանչալ պիտի լինէին
կամ ալ ան մնացածը
որում մասին
այլեւս կրկին
չեմ ուզեր
եւսինք բուսեմ
եւ հասցնէ...

Ծ՛օ ուրուղե՛րը հասնել ենք
եւ ընդամենը
մի բուռ աղբ ենք
եւ տակաւին
սա արեւմտահայերէնին հաշիւն ալ
որ մարբէինք
վազէլ
հարազատ մէկ ընտանիքի նման
մաս մաքուր կ'ապրէինք...

Սա արեւմտահայերէնին
դամբանականը

տապանաբարով կնքէինք,
կտրու պզտիկ մեք աշխարհին մէջ
տեղ մը
յուշարձան մը գետեղէինք
եւ մէկ ընտանիք
մէկ լեզու
հարա ու կետուր
մե՛ծ սերով
աներ փեսայ
կենաց խմելով
կըրպանիկ ապրէինք...

Եկուր տես որ
սա արեւմտահայերէնին
պատմութիւնը

վերջնական փակելու փորձարէն
կեր ենք
ի՛նչ յաղթանակեալ
ուղղադուրեւեան մասին
ձայներին կը բարձրացնենք...

Սըւոր նայէ հեղին...
Իրաւամ...

Հիմա պիտի ըսէք
սա մեր աղկան ի՛նչ եղաւ
ի՛նչ պատահեալ...
Այո
քիչ մը խնդիր
այդ մէկը արդէն գիտէինք
սակալ
ունենէնք չունենէնք
սա աղկան ունենէնք
համով հտաղով
ամիսը մէկ մը
կը գրէր
մենք ալ
ախորժակով
հասկնալիք չհասկնալիք
կը կարգայինք...

Ի՛հ սերելիս
նեղեցողք իմ
չին օրերը չմնացին...
եւ այսօր հանցալ
Գառնիկ Ստեփանիշին
կենսաբնական արժեք...

Արեւմտահայերէնին համար
կը վիճարկեմ...
յանկարծ չկարծես
թէ Գառնիկ Ստեփանիշին հետ
կը վիճարկեմ...
կը սխալիս
սերելիս
ամենեւեմ...

Գառնիկ Ստեփանիշին
խղճալի ուր ալ չունի
որ սա պզտիկ ու կտր
մեր աշխարհին մէջ
արեւմտահայերէն մը
գիտութիւն ունի...
զիս կը լսէ
անշուշտ եթէ ինք լսէ
եւ երեւի կը մտածէ
եւ աղբիկը
կամ կնիկը,
աղբի՛կ է, կնի՛կ է,
քանի՞ տարեկան է,
յայտնի ալ չէ,
սփիւռեալէն ալ
օտարութեամբ մէջ
մեր հայերէն մտածած է,
խօսածը
իսկի հայերէնի նման չի՛,
հասկնալի չա՛տ դժուար ա,

բայց նորէն ալ
մատնեմէ՛ք սա աղկան
օտարութեան մէջ
տակաւին հա՛յ մնացեր է
վրայէն ալ
ձմարն ցուրտ
Հայերէնը բայերէն է...
Հայալէ՛ մարտածեց...

Ի՛նչ աղբ ենք է՛հ,
կենաց մը չխմե՛նք...
Ներողութիւն,
այ՛ն ընթերցողս իմ
որ հետս դարձեր եւ շատո՛նք
մտքով...

Քեզ ի գուր կը սպասցնեմ

բանիկը ուր մտքը կ'ուշացնեմ...
Ի՛նչ ընեմ
հայկական մշակոյթով
սա կենացը խմեմ
եւ բանիկը քեզի
բառ այնքան շարժանկեմ...
չնայած
բանիկը
կարեւոր ալ չէ՛...
չէ՛ որ կ'երթամ մ'կ'երթամ,
կը հեռանամ մ'կը հեռանամ,
սակալն մի՛շտ
հոս
նոյն տեղը
եւ կու դամ...

Նոյն բանիկը
կը տարցնէ՛մ
կը տարցնէ՛մ
ու քեզ
կը կեցնեմ...
Ասոր
տարցո՛ր տարցո՛ր
կե՛ր կ'ընեն...

Լաւ...
Քեզ անկի սպասցնեմ
դուս ալ մարդ ես
ստուն տեղ ունի
զուրկ քեզի տաժանակ չունի
յուշած ես
ամբողջ օրը
ալ ձայն վազած ես...
ժամայնաւորութիւն չընեմ
ի գուր մէկան ալ չ'սպասցնեմ...
այս մեր կենացնեմ
պատմութիւնը

ոչ սկիզբ ունի
ոչ վերջ...
սկիզբէն էր բանը
եւ բանը
կենաց էր...
խմեմ ու խոստովանեմ
թէ ոչ Գառնիկ Ստեփանիշին
այլ բարեկամի հետ է
որ կը վիճարկեմ...

Նախ անկեղծ բան
վիճարկութիւնը չսկսած
թէ այս բարեկամիս
եւ երախտապարտ եմ անշափ
քանի իր միջոցաւ
բախտաւորութիւն ունեցալ
եւ հանցալ
սերելի Գառնիկ Ստեփանիշին...
Եթէ Գառնիկ Ստեփանիշին
չճանաչալ

եւ այսօր
ձեռ ճանցած
նոյն միտքիս աղբիկը մնացած
ըլլալի պիտի...

Այո՛...
բարեկամիս երախտապարտ եմ
բայց ըսել չէ որ
ըսածներուն ընդհանրապէս
համաձայն եմ...

Ի՛նչ
ինձի պէս
սփիւռեալ
սփիւռեալ է
բայց ինք
հայկական ինձի
ստանձն
բուն հայերէն կը խօսի...
բուն բառը
պիտեալ մէջ զբի
քանի

Իր չեղած դադարին է
ու կը մեկնարկեմ
թէ զոր՛նչ հայերէնը
հողին վրայ
մշակուած ծաղկած դարգացած
Գառնիկ Ստեփանիշին հասկնալի
արեւմտահայերէնն է պարտալի
եւ ոչ թէ
օտարութեան մէջ
կտրած թափած որդացած
Գառնիկ Ստեփանիշին անհայտալ
արեւմտահայերէնը խղճալի...

Եւս...
այս օրինակ պիտի հասնէի...
Սկիզբը
բարեկամիս հետ

ՀՐԱՆԴԻ ՏԻՆՔԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՊԱՏԱՐԱԿ ԵՒ ՀՈԳԵՃԱՋ

Եղեմի պարտեզին մէջ նստած
մեղրէն անձի
լաւ խաղաղութիւն
կը դրոշմէ՛ր,
կըր յանկարծ
նախադասութիւն մըն էր
ներքէն թռաւ:
Թէ արեգոք հոգի
ապառ անկախ սաւ Հայրենիքը մեր
վերին որդեգիր
որբացած արեւմտաւայերէնը
անտէր...

Ցաւով յուզումով
խօսք մըն էր
ստանդ մտածելու
սրտանց ըսի...
Հետքէ՛ր...
Վա՛յ
բարեկամս կ'ընդվզէ՛ր
կը բռնկէ՛ր...
արդէն մեր ուղանք ալ
սալ է եղեր...
Գառնիկ Ստեփանիշին պարտադրել
եւ իր լեզուն դռնով մտնող
արեւմտաւայերէնի դարձնել
բռնի ուժով...
ու սակայն ինչ կը շարունակէ՛
«Վա՛յ»
հանգիստեանից
դուք մեղրէն
ամուր քոցէ-
թէ
արեւմտաւայերէնը մեռած է,
մեռած...

վերջացած է,
վերջացած...

Վա՛յ...
այս օրին հասնելով
այս խօսքն ալ վերին լսէի...

Բերան քայ
կը լսեմ դայրացած...
Երկու հոգի ենք
երկու բարեկամ
չուտով եղանք
երկու ճակատ...

Վրէ՛ն քրէն,
սա բարեկամս
չնորճով անգէտ է,
չըսելու համար
աղէ՛տ է...
լուր ալ չունի
որ իր խոսածը
իր կարծանքին պէս
«Գրած» լեզուն չէ՛ս
սլա վաղա՛յն
ուսանալուս բարբառ մըն է...

Ի՛նչ ընծմ
կ'արթէ՛ր վիճարանութիւնը
շարունակեմ

Թէ բարեկամս
իր կարեցեցալ Եղեմին մէջ
կ'աղկո՛ւտ ձգեմ...

Ի՛նչ ընծմ
կ'արթէ՛ր իրեն հասկցեմ
թէ մենք ունինք միտք ծառ
որ ունի երկու ճիւղ
հաստ ու երկար...
Եթէ յանկարծ
չորեայ ճիւղերին մէջ կը
չէ՛ որ կը մահանայ
ծառին կէտը...

Չէ՛...
չէմ լսեր...
ինչու՛ եւ ալ չպատասխանեմ...
Քե՛ն մըն ալ ես
լեզուն երկարեմ...
չէ՛ որ քառասուն
չափունց անցած եմ...

Հիմա պիտի բռնեմ
սա աղկո՛ւտ ի՛նչ եղաւ
Ի՛նչ պատահեցաւ...
Այո
բաւական խնթ էր
այդ մէկը
արդեն շատե՛ց գիտէինք
ինչ ամբողջովին խնթեցաւ...
Ինչպէս չխնթե՞աւ
«Իրեն ընթերցող մտերիմ»

Ջիլիկերու դպա՛ւ...
Իմ լեզուս
Իմ շունս
Իմ էութիւնս
Իմ ինքնութիւնս
Իմ աշխարհս...

Հէ՛յ Ջապէ՛ր ննէն
Փոյհակ տեսէս
Եւնիկէ խնդրեմ մեծմայրս
Տըքերդ Աւետիս մեծմայրս
մտաւս պապաս
եւաք զայցի
բայց դուք որ միշտ կ'ապրէր
իմ լեզուն ի վրայ
Հիմա բռնե՛ր ինձի
ես ի՛նչ ընծմ
մեղր պատանադոր անիծե՛մ
Թէ ձեր անապատ սեղծող
ես իմ ճամբարս
միշտ ձեռք հետ
շարունակեմ...

Երկու մասնաբերու ծայրով՝
ճշգրիտ ըլլալու համար
ա՛յ մեղրէն
ցոյցմատով եւ ըքմատով
կողմացուկ մը կը փակեմ
դուք վարագործներուն մէջ եւ
բացուած են՝ դժգոհ...

Ինչո՞ւ, փակի վարագործը...
ա՛յ մեղրէն Հի՛նք մասնաբերով
ամուր կը բռնեմ
ու փար կը քաշեմ
սա վարագործը...

Ահաւասիկ
փողո՛ղ
ցե՛ր
փոսէ՛ր
ապառ անկախ
արքե՛րը...

Պէտք է ելեմ դէպի փողոց...
կը ներկս
մտերիմ ընթերցողս իմ...
այստեղ
ընդ պէտք է ձգեմ առանձին...
չեմ դիտեմ ե՛րբ
ես կը վերադառնամ...
սակայն
անպայման
ես կը վերադառնամ
չէ՛ որ
կ'երթեմ կ'երթեմ
կը հեռանամ կը հեռանամ
եւ կրկին հոս
միշտ նոյն տեղը ես կու գամ...

Կը վերադառնամ
որովի՛ն որ ես պիտի երթամ...
ընդի՛ր կու գամ
ու սակայն
Գառնիկ Ստեփանիշին
կը պատմեմ ըզե՛ր երկար
կե՛ք յանկարծ
սա փողոցին
ցեխոտ փոսերն մէկուս մէջ
ես չիշխամ...

Եթէ ինչեմ
դուս մ'մ մասնադուր
մտերիմ ընթերցողս իմ սիրելի...
Գառնիկ Ստեփանիշին եւ ձայն
կու տամ

Բայց ըսածս
հոգեմ
Գառնիկ Ստեփանիշը
ամբողջ կեանք մը
վաղա՛յն
ընդհանրապէս
սա փողոցին
ցեխոտ փոսերն մէկուս մէջ
միբնուած է...

ԳԱՌՆԻԿ ՍՏԵՓԱՆԻՇ

ԱՆԱՆԻՏ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Գառնիկ Ստեփանիշին
քաղաքով
վաղա՛յն = րնդեմընդալս
Մայրամոյց = ապրիս

Ինչպէս աշխարհի ըրոր հայաշատ
գաղութներուն, այնպէս ալ Մար-
տիկի մէջ, Մարտ 11, Գերակի Մ-
Թաղապետաց Մար Եկեղեցւոյ մէջ
ողեկուղեցաւ Հրանդ Տինքի միշտ-
ակալ, անոր մահուն քառասունը
լոսն առթիւ. նաեւ ողեկուղեցաւ
Պոլսահայ մատուարականները, Մար-
տիկի Պոլսահայ Մշակութային
միութեան անդամ բաժնուած ան-
հա՛նդաւորները: Յիշատակ-
կութեանը տեղի ունեցաւ՝ Պոլսահայ
Մ. միութեան, Մ-Խաչ Դպրեմանի
միութեան Մարտիկի մասնաճիւղին
եւ Սահակ-Մեղրու Մշակութի կեդ-
րոնի նախաձեռնութեամբ:

Կաղմախիկներու կողմէ յառ-
կապէս հրախրուած էր Տարոն
Ապիկ, ձե՛րեքն, որ մասոյց
Պատարաքը, ներկայութեամբ եկե-
ղեցու ճոզեք Նովի Ջառիկ
Վլք. Աւետիքեանի: Կոմիտասան
պատարաքի թաղման երգեցու-
ղութներ կատարեց Սահակ - Մե-
ղր Երջախրուածը իր կաղմախու-
թեամբ՝ Պրն. ինչպէս Երվանդեանի:

Հղեղունջ քաղաքով հանդէս ե-
կաւ Տարոն եպիսկոպոս, ինքնապ-
առեկով՝ Բրիտանիական Ընդհան-
րական Եկեղեցիին Հայրերէն Ա-
թոնաս Աղեքսանդրացիին խօսքը՝
«Բրիտանոսի եկեղեցիին հիմքերը
հաստատուեցան Սուրբերու թա-
փած արեւին վրայ»:

Յաւարտ Պատարաքի խոսնե-
րամ թաղմանը իր մէջ եկաւ
Մար Եկեղեցւոյ կեդ Սահակ - Մե-
ղրու կեղծորդ Ս. Ջըրաշէան քրահին
հոգեճաշի սեղաններուն շուրջ: Կա-
տարուցաւ նաեւ օրուս իմաստին
եւ ոգիին համապատասխան զե-
ղարկատաղան բաժին մը:

Տէրունական աղօթքէն վերջ խօսք
տրուեցաւ Պոլսահայ միութեան ա-
տենապետ Սարգիս Տուրուսեանի
որ ի մէջ այլոց՝ «...Միու-
թիւն ստանձան է ողեղին արժէք-
ներու, մտաւոր մը՝ լեզուն, գիրն
ու դրամաշուքներն եւ մոնոտոնոյ
կը հաստատը ընդդ՝ եկեղեցին,
մենք պարտաւոր ենք անոնք ապրե-

ցնել: Կաշտուղանք եւ յանձնելու
ստանդնորդներ: ... Ըստ ընկալելու
ստանդնորդան այսօր ճիւղաշատ
կեղծ մեր պոլսահայ մատարական-
ները, անդամ բաժնուած անդամ -
անդամները եւ մասնաւոր ձե-
նած թեթիկ զգալանաբար սպանե-
լուած իմ քաղաքակալ Հրանդ Տինքը
... Իր գոնուած պայմաններուն
մէջ Հրանդ Տինքը ըլլալ գիրքին
տանի չէ՛ր»: Յետոյ հրախրուե-
ցաւ 12 արեւմտահայ աղանդաւոր պա-
տանի մը՝ Թոմա Լեքոնի, որ գեո
մէկ քանի ամիսներ առաջ Վենետի-
կի մէջ տեղի ունեցած Վուժակի
կոնգրէսի մը քննարկները
միջանակը չափած էր: Ան մեկնա-
րանեց խաղաղութեան «Պօրքը եւ
Կոմիտէ» գիտելու, դաշնակի
յալող ընկերակցութեամբ՝ Օրդ.
Վարդուհի Թանկալեանի:

Յալաղաքը շարունակուեցաւ Ս-
Մալ Դպրեկանի միութեան առե-
նապետ եւ Սահակ - Մեղրու Մշա-
կութի կեղծորդի տօթէն՝ ինչպէս
Երվանդեանի գրի առած Հրանդ
Տինքի համառոտ կենսագրութեան
ընթերցումով: Ապա, ան հրախրեց
այս տղոցը ստորագրողը, որ կող-
մակիկութեան առաջարկով նաեւ
կատարեք օրուս խաղանքի պար-
ակալութիւնը, արտասանելու
Պետրոս Դուրեանի «Իմ Մահը»:
Ներկաներուն փախաբեք ընդառա-
մելով Ս. Երվանդեանի երգեց Հրանդ
Տինքի ամենախրամ ձեղքը Կեղծ -
Երեւան պաղ եմ արեք՝ երգը, որ
հնչած էր դուրսկով, անոր յու-
ղարկութեան թափօրէն երթին
ամբողջ տաղութեան: Իսկ փու-
լեթէ՛ք Երվանդեանի աշակերտներէն
մտածող Պետիկեան գրանակի վը-
րալ զգալունքին նուազեց Եօթինի
«Եղեթիւն»ը:

Իր ամբողջ կեանքը ոչ միայն
Պոլսոյ հայ գաղութին, այլ նաեւ
համայն հայութեան շահերուն է
որ ազատանել գաղափարներուն
նշտած Հրանդ Տինքը ողեկուղե-
ցաւ, ինչպէս ամիսներ անհա՛նդ
կանիւր եւ կաղմախիկները Մ-
շակութի կեղծորդէն:

ԱՆԻ ՅՈՒՄԻՏԵԱՆ

- ԳԱՂՈՒԹԻ ԳԱՂՈՒԹ -

ԱՆԹԻԻԽԱՍԻ ՄԵԴԻ ՏԱՆԻ ԿԻԼԻ-
կոյ «Կիլիկիա» թանգարանին մէջ,
Մարտ 28ին, տեղի ունեցած է մաս-
նաբաններու հանդիպում մը,
նորիւրած «Հայ լեզուի տարուան»
Արամ Ա. ողբունելէ ետք ներկանե-
րը, յայտնած է որ Հայ լեզուն
մեղի համար տոլորական իրա-
կանութիւն մը չէ, այլ մեր դո-
լութեան կուտան է եւ մեր ապա-
րակ յաւերժութեան ամենէն կա-
րեւոր երաշխիքներէն մէկը: Օր-
անս դրուցալար եղած է նարեկ
Կալիկ Արեւիշէան, որ նշած է թէ
պէտք է դիտարկուի անդադառ-
նալ Հայ լեզուն եղանակ կարեւորու-
թեան եւ դերին մեր կեանքին մէջ:
Ապա, ներկաները արտայայտուե-
ցան եւ յայտնած իրենց մտահոգու-
թիւնը ուղղաբարութեան հարցին վե-
րաբերալ եւ առաւարկուած է հայ-

րենիք-Սփիւրք խորհրդակցական
հանդիպումներով հարցը լուծել:
Այլ մտահոգութիւն մըն է նաեւ
Հայ լեզուի ճիւղի ճիւղ ուսուցիչներ
պարտաւոր այնպիսի ջրհանք մը,
կըր հայալեզուական ամպիոնները
կը փակուին: Խօսք անտղիկը
չկուած են որ Հայ գաղութին շատ
քան կ'ակնկալուի եւ հաջորդին նա-
հանդիս պատճառներէն մէկը դը-
րացն է, սակայն հիմնական հարցը
կը սկսի նախքան գաղաց յաճախե-
լու: Երաշխիքին խօսքը արտասա-
նած է կաթողիկոսը, որ յայտնած է
թէ համալեզուականացում իրա-
կանութիւնը ամբողջական կերպով
ստեղծուած է Հայերէնի տաղան-
քին հետ: Համալեզուականացում
արժէք, ինքնութիւն, անտղու-
թիւն, լեզու՝ ճիւղող ուժ մըն է եւ
մենք այդ ուժին աղեկեղութեան տակ
ենք:

ԻՆՉ ԿՐՆՆԵ ՀՉՈՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՅԻՆԵՐԸ

Հայ Դատի միջազգային ուղարկ աշխատանքներ մեր բառապաշարին մէջ օրէ օր աւելի տեղ կու տայ «լույսնային», «լույսիկան» ինքն. բարձր գործածութիւն անդրերէնէն ներսւում ձեռով, ինչպէս շատ ուրիշ լեզուներու պարագային: Գործածութիւնը երբեմն յատուկութեան, երբեմն ծառայողական, մեծ մէկու համար գծած է քանի նշանակութիւնն ալ: Վի նպատակ աշխատանքներ, «բարոյագրութեան» համար գործ իրենցով մը կ'ընկալենք զայն ընդհանրապէս, առանց աւելի քաշարկի փնտրելու:

Այդ բառով սահմանուած հայկական գործունէութեան մասին հետաքրքրական երեկոյթ մը պատահաբար տեղի է ունենցում, Փարիսի 9րդ Քաղաքական քաղաքականութեան մէջուծ մէջ: Միւսը որ քաղաքական ինտելիկտներն ոչ յաճախեցող ձեռնարկի մը ծանուցում գրեթէ չէր կատարուած ու միայն յուր երեք տասնեակ հոգի կար սրահին մէջ:

Լույսին, լույսիկանի նիւթը երեք ինքնարժեքներով ներկայացուցաւ. առաջ Կաթի Միջառնական խոսնակներու մէջ չէր շարկուր այդ մարդիկ գործունէութեան մասին, չէրու Չոպրեանի նիւթը որու եւրոպայական շրջանակներ, իսկ իսկ Ռուսական Ֆրանսականներ: Երկրորդը կը վարէր Ռոնէ Միսոյեան (Ֆրանսահայ Սորբոնը):

«Լույսին» բարձր կու գործ անդրերէն «ընթացք» բառէն. կը նշանակուր լաւ կազմակերպուած, տնտեսական ամուր հիմով այն գործունէութիւնը որ կը տարուր քաղաքական կամ այլ նպատակներով, պաշտօնական որոշէլ տնտեսական նախագծերին: Այդ գործունէութիւնը ընդունուած, կ'ունենաւորուած, նոյնիսկ հաշուարած քան մըն էր ԱՄՆ-ու մէջ, մինչ Եւրոպայի, այլ վայրերու մէջ նոյնն չէր պարագան: ԱՄՆ-ու Հայերի 1920-30ական տարիներին իշխանական վրայ ազդելու, ճնշելու, ձգտումը ունեցած էին, ինչ որ նախագայը կը կարգէր այսօր: Այն լույսիկան գործին:

ԱՄՆ-ու 1-200-000 գնահատուած հայութեան մէջ այդ գործը տանող երկու գլխաւոր կազմակերպութիւններ կ'ընէր Հայ Դատի յանձնարարութիւնը որ միջազգային ընդդէմ ունէր, կեդրոններ ունեւայով նաեւ Երեսնակ, եւրոպայի, Պէրսիայի, Մոսկուայի մէջ, եւ Հայկական Համագործակցութիւն: Առաջինը կը զգուշացուր Քէն Նաշիկեան, ունէր տասնեակ գործակալի արեւելեան եւ արեւմտեան ամբարներ վրայ. այդ գործակալներուց արեւելի մօտ էր զեմտերակներուն: 1972ին հիմնուած երկրորդին ղեկավարը էր ծանոթ գործարար Հրայր Յովսէփեանի կը գործակցէր ՀԷՐԸՄ-ի, ՌԱԿ-ի հետ. նաեւ մասնաշաղկի էր իր մէջ անդամով - Վան Քրիզթորեան - «Հայ ինթուր» հաշտութեան յանձնարարութիւն:

Ամերիկեան քաղաքականութեան վրայ ազդելու իրենց գլխաւոր խոսքարարութիւն էին հայութեան զուհիները, նիւթական կարողութիւնը, համարեալներ, արեւմտամարտութիւնը, եւնէ:

Երկու կազմակերպութեան ալ, որոնց միասնական աշխատանքի պարագան չեղեցաւ էր. ԱՄՆ-ու ղեկավար նպատակն էր. ԱՄՆ-ու կողմէ ցեղասպանութեան ճանաչումը իրականացնել: Ատոր հետ նշանակալի էր զօրակցել Հայաստանին, ինչ որ այլ ըլլար հոն տիրող վարչակարգը:

Վերջերս Փափեֆսեան հիմնարկը աւելցած էր այս երկուքին:

Լույսին, լույսիկան գործունէութիւնը նոյն իմաստը, արժէքը, ընկալումը չունէին Եւրոպայի մէջ: Բայց վերանորոգեան երկրներէն, ան տակաւին գրեթէ խոստական քան էր նկատուէր:

Հ. Չոպրեան որ Հայ Դատի Եւրոպայի յանձնարարութիւն նախագահ էր, ըսաւ՝ թէ Եւրոպական տնտեսական մօտ գործունէութեան ձեռնարկած էին 1984ին, 2000ին հաստատուած էր Քրիսթիան գլխաւորութեամբ: Անոր աշխատանքը թափ տաւ էր նոյն շրջանի յարգելու Ռուբրօյի անդամակցութեան ինտելիկտ: Այդ մասին եւրոպական տարիներ տեղեկագրերը բաւական հակահայ տրամադրութիւններով կ'ըր առնուած էին, կը մերժէին ցեղասպանութեան ճանաչումը նախագայման առեւթ Ռուբրօյի անդուր մակցութեան: Կայտնի էր աւելի թրքականատ ընդդ գործուն եղած էր ամերիկեան ծրարութեով կազմուած «Հայերթուր» հաշտութեան յանձնարարութիւնը որ ամերիկայէն չափահաս ճանաչում էր ցեղասպանութեան ճանաչումը նախագայմանը մերժող երկրներուն կողմէ: Օրինակ, 2001ին Ռուբրօյի մասին տեղեկագրերն հնչեցին Վ. Լամատուր Բատուր գլխավոր էր այդ նախաձեռնութիւնը: Յետոյ, 2002ին Վ. Փիշքար - միջերկրի յայտնարութիւնը թէ Ռուբրօյի անդամակցութիւնը Եւրոպայի վախճանը կը նշանակէ, որոշ չափով փոխած էր կեցողութեանը, եւրոպայի անկողիններուն անդարդարած էին իրականութիւններ: Իսկ մասին Ռուբ (քայի) համայնակարարութիւնը միշտ զէմ էր տեղեկագրերու մէջ ցեղասպանութեան նշումին:

Այսօր կայտնի էր որոշ չափով բարելաւուած է. ցեղասպանութեան հարցը այլեւս եւրոպական իրաւագրական մէջ անլրջանցելի, անխուսափելի քան է, նոյնիսկ եթէ ընդդէմութիւն կ'ըր Ռուբրօյի մասին տարեկան տեղեկագրերուն մէջ տեղ գտէ: «Արդիֆեան աշխատանքը կը տանք, անն տարի վեր-պիսիւր» ըսաւ Հ. Չոպրեան, գաղափար մը տարու համար իրենց գործունէութեան մասին:

Պրիւսէի գրասենական աշխատանքին մէջ հիմնական տեղ ունին Հայաստան-Արքերեան, Հայաստան - Ռուբրօյի յարաբերութիւնները, Ղարաբաղը: Նախագահ Ռ. Գոչարեանի Փարիսի մէջ կատարած յայտարարութիւնը թէ ցեղասպանութիւնը բարոյական հարց չէ, այլ քաղաքական, թէ Ռուբրօյի ճանաչումը մերժումը Հայաստանի ապագայութեան վտանգը կը նշանակէ, յարկը գտնուած էր Հայ Դատի մօ-

«ՀԱՅ ԸԼԱՍ ԹՈՒՐԻՈՅ ՄԵՋ» ՀՐԱՆԴ ՏԻՆՔԻՆ ՄՊԱՍԱԾ ԳԻՐԸ

«Եւրոպայի Ռուբրօյ» թրքամէկայէնը (www.turquieuropeenne.org) որ կը պաշտպանէ Ժողովրդավար Ռուբրօյի մը անդամակցութիւնը Եւրոպական միութեան, Մարտ 14ին կ'տեղեկացնէր թէ մօտ օրէն (ամառն 22ին) լոյս պիտի տանէ հետաքրքրական գիրք մը, Փրանսերէն լեզուով, անընդամենը Հայկական հարցին: Ըստ այս գիրքին գիրքը կը բովանդակէ նախագահ Հրայր Տինքի յօդուածները եւ թարգմանիչ հարցարար յոյները, արուած թէ թրքական, թէ միջազգային մատուցին: «Հայ ըլլալ Ռուբրօյ մէջ» (*) - այդպէս որոշուած է կոչել «Այսօր» հիմնադրեան երկը որ առաջին անգամ ըլլաով մատուցելի պիտի դառնայ Փրանսահայ ընթերցողներուն:

Նախարանի հեղինակը պոլսահայ լրագրող էթիք Մաշտֆիանն է (այս յաճախ կը գրէ «Մաշտֆ» ու «Կաղէթէթ» թրքերէնում մէջ) որ շնորհ Տինքի նախագահութիւնէն ետք «Այսօր» թրքագրութիւնը ըստանձնած է, ծանր պարամաներու եւ լարուած մթնոլորտի մէջ:

Արդարեւ, պէտք է նշել որ «Եւրոպայի Ռուբրօյ» հիմնական կարելուր անկողիններով կարելի դարձած է իրադրութիւն այդ գնահատուած ծրարներ: Նաեւ, այդ գիրքին պարտաւորութեան համար յայտնի թուրք քաղաքագէտ Պաշքեր Օրան (Անգարայի համալսարանի դասաւանդ) որ նախագահ Հրայր Տինքի մօտեցի ընկերն էր ու նոյն թիւութեան անդամ, մասնակցած է Փրանսերէնի թրքագրութեան:

Գալով Հրատարակչին, շատ փոքրիկ տեղ մը կը գրաւէ Փրանսահայ Հրատարակչներու համադրեան մէջ: Տօմինիք Ֆրադէ «Հայ ԸԼԱՍ Ռուբրօյի մէջ»-ին Հրատարակչին է, ան այս երկիրը լաւ ճանչցողն է: Ռուբրօյի գնաղաղանք իր համար որոշութիւններու յայտնարութեան է գրաւական իրականութիւնը ու գնաղաղանքը, կապուած՝ մարդկային

տեղումին: Ատիկա կարելուր էր այն անգամով որ Հայ Դատը ծառական չլուծի մէջ էր Հայաստանի իշխանութիւններուն հետ, նոյնիսկ այն շրջանին երբ ՀԶԴ-ն արդիւնուած էր Հայաստանի մէջ:

Ներկայի ջնհերեան կարելուր մէջ մասը կեդրոնացած էր Գերմանիայի առաջնորդած Ժառուրդ գրառարարութիւնը թանգմանէն շուրջ 27 երկեր համաձայնութեան ունեւայում գործին վրայ. այդ բանաձեւը ընդունուելու պարագային Հայկական ցեղասպանութեան ալ հոն պիտի ընդգրկուր բնականաբար:

Հ. Չոպրեան անդադարաւ ցեղասպանութեան հարցը միջազգային արդարութեան տանակ մը դառնումին յանձնելու առաջնորդութեանը. բացարձեք թէ նաեւ քան տարուած քաղաքական արարքը տարիներով կը լիսածէլ, չանի որ ցեղասպանութեան դէմ վերջը իրաւունքը ամրակա պարտաւորութիւնով պիտի մերժէին տեղեկագրերու մէջ տեղ տալ, այդ մէջուով լուսնաձեւը քուէարկել:

Երեկոյթին վերջին խօսք անու.

ու փոքրամասնութիւններու իրաւունքներուն: Այս փորձառութեան լույսին մէջ կ'աշխատենք իրաւունքները մէջ մէջ, կոչումը «Եւրոպական լույս»: Այս պատմաւոր անակողմը մը չէ մեզի համար ու կատարել որ Հրայր Տինքի աշխատանքը Տօմինիք Ֆրադէի գիրքին հետ նոյն մասնաշաղկին (Արեւելք) կը պատկանէ:

«Հայ ըլլալ» Ռուբրօյի մէջ՝ ընթերցողներն ուղադրութիւնը կը գրաւէ հետեւեալ նախագաւառութիւնը: Ռուբրօյի հիմնադրեան գիրքին տալիս է ջերու.

«Այն», կրնամ աղանքի մը նման անցնելու թուած ու մտաւորական մէջ արարի: Սակայն փոքր մասը որ այս երկունք մէջ մարդիկ աղանքի, ներքին զէմ գարնին: Այս անկողինը կրնամ արարի փառաբանութիւն արարած մէջ, մարդը քաղաքական մէջ: Անընդուն տալած վայրի կրնամ վայրի, բայց ի՞նչ պատուութեամբ:

Ան ապագայ կը վերջանայ նա. հատուկ Հրայր Տինքի վերջին յօդուածին վերջին նախագաւառութիւնը: Այդ կանգնուելէ ընագիրը որ զըսած է երեք Յուլիոս 18ին, իր մասին մէկ օր անալ, լոյս պիտի տեսնէր ապագական «Խառնեք» լաւ բախմբութիւն մէջ:

Ի վերջոյ «Հայ ԸԼԱՍ Ռուբրօյի մէջ»-ին հնորէն մեր նախադասին յիշատակը թրքեան աւելի չափովի պիտի ըլլայ լոյսը անոնց համար որոնք պարտաւոր կը գրան չարութիւններու: «Այսօր» հիմնադրեան առաջնութիւնը, թէ՛ Ռուբրօյի մէջ, թէ՛ Ռուբրօյ:

ՏԻՐԿԱՆ ԵՎԱԼԵԱՆ

(*) Auteur : Hrant DINK
Titre : Etre Arménien en Turquie
Traduit du turc
Parfaite : Etyen Mahcupyan
136 pages
Editions Dominique Fradet (Reims)
Prix de vente TTC : 14 euros

դ՝ Ա. Ռուբրեանի նիւթը միջազգային մէջ Հայ գաղտնի տանցնելու լույսը տարուած աշխատանքները: Որդէն իշխել հանգրուաններ, անդարդարած 70ական տարիները գարններին, իրենց կեանքը փոխել գործերուն որոնք լույսիկաներն էին: Յետոյ իշխել ձեռք ձգումը քաղաքական յայտնարութեան վրայ: Նոյնը (Ֆրանսահայաստան-Հայաստան զօրակցութեան), 1999-2000ին Արքեր 24ի Կոմիտէին կողմէ Հայկական հարցին դէմ գործած խաղաղաբար անդադարներու յայտնարութիւնը (Միւրախ յոյն դէմ գնաղաղութեամբ գաղաբար):

Ա. Ռուբրեանի ամփոփելը իր խօսքը բաւելով որ Փրանսայի մէջ լույսիկան Հայկական գործունէութիւնը կապուած է պաշարներ, ծրարներու, միասնութեան կարողութեան:

Անարեան երկարութիւններ, անկողին հարցունքները պատմաւոր եղան որ սրահին տրամադրելի ժամանակը թրքային ու ինչ մը հաշուեկող առաջին երեկոյթը:

ԱՐՓԻ ԹՐՈՒՆԵԱՆ

arménie mon amie

AGENDA

CACHAN

Exposition
JIRKA & ZAREH MUTAFIAN
jusqu'au 14 avril
Hôtel de Ville, Square de la Libération
Cachan
Renseignements : 01. 49. 69. 17. 90

ISSY

CONCERT

LE TRIO KAROUN
Suzanna Vartanian (violin),
Mariam Arghamanyan (flûte)
et Nareh Arghamanyan (piano)
avec le concours
de l'association «**Espoir pour l'Arménie**»
et de l'Eglise Evangélique Arménienne
jeudi 29 mars à 20h30
Auditorium Mail Raymond Menand
11-13 rue Danton,
Issy-les-Moulineaux
Renseignements : 014 123 8000
www.issy.com
— Entrée libre —

PARADJANOV
LE MAGNIFIQUE
et la jeune scène arménienne
Exposition du 13 février au 8 avril
du mardi au dimanche de 13h à 19h,
Ecole Nationale supérieure
des Beaux-Arts
Galerie d'exposition: 13 quai Malaquais
75006 Paris

Armenia Sacra, du 21 février
au 21 mai, Musée du Louvre, retrospec-
tive de l'art chrétien arménien.

MARSEILLE

Dib ou Dar

L'imprimerie et l'écriture
arméniennes en France :
vecteurs d'une identité
Exposition du 15 mars au 16 mai
organisée en collaboration avec l'ARAM

A l'azar
Bibliothèque de Marseille
à Vocation Régionale
58 cours Belsunce - Tél. : 04 91 55 90 00
Bibliothèque ouverte
du mardi au samedi de 11h à 19h.
fermée le lundi, le dimanche
et les jours fériés.

EXPOSITION

«Les 12 capitales d'Arménie»

à la Conciergerie
2 boulevard du Palais
75001 Paris
prolongée jusqu'au 22 avril

PARIS

MAIRIE DU 10^e

72, rue du Fbg Saint-Martin

ARMENIE. VISIONS, EMOTIONS
Exposition de peintures et sculptures
Du 26 mars au 18 avril
(Hall) 4ème étage)
et diverses autres manifestations,
de mars en juin.
Renseignements : 01. 42. 03. 47. 63

LYON

ARMENIE CONTEMPORAINE exposition

Au musée d'art contemporain de Lyon
81 quai Charles de Gaulle, 69006, Jus-
qu'au 29 avril (du mercredi au dimanche
de 12h à 19h).

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

**CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE**

ՀՈԳԵՆԱԳԻՍ

Կապույտ Խաչի Լիոն - Վիկտորյանի
մասնաճյուղը Կիբակի, Ապրիլի 1ին, Լիո-
նի Ս. Յակոբի Եկեղեցու մէջ Հոգեհո-
գրութեան պաշտօն կատարելի կու տայ
մասնաճյուղի անդամք մեկնած բոլոր
Հանդիսեցալ ընկերակիցներուն Հոգեցոյ
ի հանգիստ :

Պատարագի աւարտին, Եկեղեցույ յա-
րակից արահի մէջ կը արուի Հոգեհո-
գրութի Հանդիսեցալ խաչուհիներուն յի-
շատակին :

Արժանապատեան համար կը խնդրուի
Հետաճախել Հետեւեալ Բիււթերուն :-

- 04 - 78 - 45 - 17 - 55
- 04 - 72 - 37 - 61 - 57

□

Voyage en Arménie

Profitez des dernières places pour un
voyage à Erevan, séjour libre de 4 jours,
avec la commémoration du 28 mai et
une visite de 5 jours du Karabagh, en
pension complète,

du samedi 19 au mardi 29 mai.
Renseignements et inscriptions :
Croix Bleue des Arméniens de France
— 01. 53. 34. 18. 18
— 01. 39. 83. 71. 19 (après 19h)
Attention: le nombre de places est
limité.
Fin des inscriptions : 5 avril.

□

BAGNEUX

CONCERT

La Section de Bagneux-Cachan de la
Croix Bleue des Arméniens de France

présente
**MUSIQUES
ARMÉNIENNES
ET FRANÇAISES**

le **Dimanche 1er avril à 15h45 précises**
à l'Eglise Saint-Hermeland
8 place de la République — Bagneux
Oeuvres de : Komitas — Yekmalian —
Ganachian — Bizet — Ravel — Gounod...
Orchestre de Musique de Chambre
Eurydis

Chants chorals arméniens interprétés
par l'ensemble vocal français sous la
direction de **Hermine Yérisian**.
Solistes : H. Yérisian — H. Cospen —
Y. Samantar — A. Clouqueur —
S. Guérighian. Flûte : D. Hollebeke

Participation : 10 Euros

Réervations :

— Mme Moussaian : 06. 12. 59. 08. 02
— Mme Karaoglanian : 06. 03. 17. 04. 67

□

ARNOUVILLE

GASTRONOMIE & MUSIQUE

La Croix Bleue, Section «Astrig»
organise, en partenariat avec la FRA
Dashnaktsoutoun, Groupe «Vartan»
d'Arnouville et la Municipalité de Vil-
liers-le-Bel, une soirée «**GASTRONOMIE
et MUSIQUE**», le samedi 31 mars à
19 heures.

Cette soirée sera animée par Yerem
et Battel et aura lieu à l'Espace Mar-
cel Pagnol - 2 rue Gounod à Villiers-
le-Bel (95400).

Pour renseignement ou réservation,
merci de vous adresser à :

● **Carmen**: 06.14.65.65.61 pour le repas
● **Service culturel**: 01.34.04.13.20 pour le
concert.

ՄԵԾ ՊԱՆԳ

**ՄՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆԱՅՍ
ՄԱՐԿԵԿԵՆԻՍ
ՄԱՐԿԵԿԵՆԻՍ**

ՈՒՐԲԱԼԻՔ, Մարտ 30
ժամերկութիւն՝ Ժամը 17.30րդ.
Կը քարոզէ
ՄԱՐԿԵԿԵՆԻՍ Բ. ԲԷՆԵՑ. ՆԱԽԱՐԱՅԵԱՆ

ԾՈՂԿԱԶԱՐԳ

**Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍՄԱՐԿԻՏԻՑ
ՓԱՌԻՑ**

Եկայք Տոնացոյ
ՇԱՐԱՔ, Մարտ 31
Նախատեսուի Մարգարի
Սկիզբը Ժամերկութեան՝ Ժամը 16րդ.

ԿԻՐԱՅԻ, Ապրիլ 1
Ծ ՈՂԿԱԶԱՐԳ

Տօն Դաւիթեան Գիշտատի Աստուծոյ
մերոյ յաւանակաւ յերասպելի
Գիշերային Եւ Առատեան
ժամերկութեամբ.
Յաւարին Սուրբ Եւ Ամեն Պատարագ
Սկիզբը Ժամերկութեան՝ Ժամը 8.30րդ.
Դռնբացէք՝ Ժամը 16րդ.

✱

Ս. ՅԱԿՈԲ - ԼԻՈՆ

ԿԻՐԱՅԻ, Ապրիլ 1
Ժամերկութեան՝ Ժամը 8.45րդ.
Պատարագ՝ Ժամը 10րդ.
Կը պատարագէ
ՆՈՐՎԱՆ ԵՊՈԿԻ. ՉԻՔՈՒՆԵԱՆ
Կը քարոզէ
ՆՈՐՎԱՆ ԵՊՈԿԻ. ՉԻՔՈՒՆԵԱՆ
Երեկոյեան Դռնբացէք՝ Ժամը 16րդ.

✱

ՄԱՐԿԵԿԵՆԻՍ

**ՄՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆԱՅՍ
ՄԱՐԿԵԿԵՆԻՍ**

ԿԻՐԱՅԻ, Ապրիլ 1
Ուսուցանան Ժամերկութեան՝ Ժամը
8.30րդ.
Պատարագ՝ Ժամը 10րդ.
Կը պատարագէ Եւ Կը քարոզէ
ՉԱՅԻՍԻ ԵՊՈԿ. ԱՌԵՏԻՔԵՆԵԱՆ
Դռնբացէք՝ արարողութեան՝ Ժամը 17-
րդ.:

ՀԱՅ ԿԱՌԻԿԻԷ

**Ս. ՍԱՅ
ԱՌՈՒՍԱՆԻՍ ԵԿԵՐԵՆԻ**

13 rue du Perche 75003 Paris

ԾՈՂԿԱԶԱՐԳ

ԿԻՐԱՅԻ, Ապրիլ 1
Ժամը 11րդ. Հայրապետեան Պատ-
արագ, զոր կը ժամանանք՝
ԳՐԻԳՈՐ ԵՊՈԿ. ՎԱՅՐԱՊԵՆԵԱՆ
Յեւ պատարագի Ուսուցիչ Երժնիքին
Եւ Անդառնալով
Ժամը 13րդ. Տալ, ժողովրդական-
ական արահի մէջ:
Ժամը 16րդ. Դռնբացէք՝ արարող-
ութեան:

GABINET TERZIYAN

Toutes Assurances Toutes Compagnies

MEILLEURS PRIX — MEILLEURES CONDITIONS
AUTO — MULTIRISQUES HABITATION ET COMMERCE
MALADIE — PREVOYANCE RETRAITE VIE CAPITALISATION

13, rue Lamartine, 75009 PARIS
Tél. : 01. 42. 82. 01. 41 +

**ապահովագրական Ձեր հարցերուն համար
մի վարանիքի դիմելու միգի**

(Շար. Ա. Էշեմ)

Էր բերելի խնայողութեան: Ան պատա-
խանած է բոլոր Հայրապետեան (ազգ,
առաջը ինքնութեան Բուլիի օտարներ,
աշխատանք, արուարած, եւն.): Ըստ Ի-
րեն, Սարգսի ծախսած է բոլոր կենե-
րուն վրայ, Պատարագի անդամք է ան-
շարժութեան, ինչ է միակերպ Եւ Եր-
անէ քան Բիւրի Եւ պատարագի ին օր
մերտած է Երանուհի Ֆրանսուա: Կրն
Բէ իստի Հայիներ ընել ու Եր պղծի
մասին կը խօսի ասոր-անոր հանդի-
պատանելու համար չընել, այլ Եր հա-
մարտն Երն Եւ Հինքն Եւ վեր:

ՇԻՐԱՔԻ Նուիրումը Կարեւորի քառ-
կը Անկեղ Միջոցի կողմէ, մեծ դի-
դակութեան ստեղծած է Քուրդիոյ մէջ
Արտաքին Նախարար՝ Ա. Կիլի Նկատած
է որ քառակերպ Եր ինքնակայքի օտանի-
քանիքի պատրուութեան խափարի ու ռե-
րուն կողմէ: Կիլի ասորած է. «Եր-
պախան Միջոցի» պէտք է աւելի մաս-
նաւորի ապագայով քան անցեալով:
Թրքական ծախսները այդ նուիրը Եր
Նկատին որպէս ուղերձ մը Երբեք, որ-
պէտք է Եւ կենդանի Եր տեսակետէ Քու-
րդիոյ ազգայնականութեան նկատմամբ:

[illegible]

Ժամը 19:20ին, յերջին հերթով, պահակեցան Բ. Քոչարյանը, Ազգ. Ժողովի նախագահ Տ. Քորոսյանը, Սամսոնյան-բալանի գլխավորի նախագահ Գ. Յարուբեկյանը, պաշտպանական խմբադաս Բ. Սարգսյանը: Հուլիսնոգիտական պատժելի կատարելի Գարեգին Բ. իր ղալմանակին ձեռք չէր ձգել: Ա. Սարգսյանի հարկմանը հեռազգանակը պետական հեղձի լատկանիւր, ձգան բարի յեղաւոր:

[illegible]

Աղայի ժողովրդի առաջադաս Տ. Քո-
րյանը ցուցադրեցին յայտնի երգ Ա.
Մալքունյանի ժառանգության ու արժե-
քի ժողովրդի, երաժշտական հիմնա-
դրոց ղեկավար ժողովուրդ մտադե-
ման հաղթանակների հաղթանակներին
յայտնան պատկերներին, զինվորաբ-
նան: Այսպիսի ընդգծել 1960ական
Բուսականներն սկսած աղայից ար-
տիստներն պարզեցին թարգմանիչ
յայտնաները պայմաններում մեծ ունե-
ցողներին, մեծ հաջողություններ, ին-
Մալքունյանի ու թվերներին հա-
մար, զգրված աղայի մասին ինչպիսի
առաջին ներքին ու ցուցադրեցին յա-
մանք մեծ հաղթանակ: Բայց ու յայտն-
իքի անկան յայտն հիմնադրանքի
արժեքներին հիմնադրանքի ու յայտն-
արժեք: Ինչպիսի թվերներին հաղթանակող
պատասխանատվություն ստանձնող: Տ.
Քոռյանը իր յայտն առաջին թվերով
հաղթանակներին ինչպիսի յայտններ
Բախկան յայտններ, սերեր թվեր
Բախկան հաղթ: Այս թվեր յայտններին

Ողբացեալ վաբշապետը իր վերջին հանգրուանը գտաւ հայ մշակոյթի մեծ երուն եւ ականաւոր քաղաքական դէմքերու կողքին:

ԱԹԹԱՄԱՐԻ
«ԹԱՆԳԱՐԱՆ»ԻՆ
ԲԱՑՈՒՄԻՆ
ԲԱՑԱԿԱՆԵՐՆ ՈՒ
ՆԵՐԿԱՆԵՐԸ

Արթամարի Ս. Խաչին գմբեթին վրայ
սխալապես խաչ ըլլաւ-չըլլալուն մասին
երկին հապկումներէ, համարտակում-
ներէ յայտ, Անդարա վերջնապէս յստակ-
օրէն կայանջ եկեղեցին թանգարանի վե-
սածելու իր նպատակը։ Մարտ 29ի վերա-
սցումն ալ տեղի կ'ունենար որպէս այդ։

[illegible][illegible]

Ինչ կը լիբերալիզմի ներկայութեան հը-
տաւէրին հասկնալի ու անհասկնալի մա-
տակցութիւններուն, առաջինը Պոլսոյ
Դեստպ պատրիարքին պարագան է,
երկրորդը՝ հայաստանի պատրիար-
քութեան:

Պարտիայից Մարտ 28ին չուղեւ երկու
դասանակ հաղթից պատուոթանութեամբ
ը Պոլիսի օդանավը Վան դարձաւ է :
Ելին պատասխանելով լրագրողներու ,
տասն է թէ դո՛ւ ես եկեալեցիք իմանա-
լորդուէ՞ք, ի՞նչ նորհաւորէ այդ աշխա-
տանքին բոլոր ժամանկեցեանը : Նորո-
թանութեան նկատմամբ Հայաստանի հա-
լարելոցութեան մասին հարցումի մը սո-
պարտասխանաւ է թէ իրենք ինքնավար
Հայաստանի մը եւս չ'անկախութեայ թէ
նո՛ւր եւս եւսեմէն Հայաստանի մէջ :

Հայաստանեան 20 հոգինոց պատուիրարութիւնը մշակոթի փոխ նախարար Գ. Իփրլընեան զիտարուիթեամբ նախորդ ամբողջ հասած է Թուրքիա, Վրաստանի շարժումով. փոխ նախարարը ըսած է թէ երկու երկիրներուն միջև մշակութային ամէն կարգի յարաբերութիւն ողորմելի է իրենց չամար, չափութեամբ ճշմարտութիւն յարաբերութիւն նկատելով

ԲԱՍՏԱՆՈՐԴԱԿՐՈԹԻԽՆ

Ֆրանսա : Տար. 250 եւրո — վեցամսեայ : 135 եւրո
Արտասահման : Տար. 300 եւրո (Ամէնօրեայ առաքում)
270 եւրո (Շաբաթական առաքում) — Հատը : 1,20 եւրո
C.C.P. PARIS 15069-82 E

606

Հ. ՏԻՆՔԻ
ՈՃԻՐԻՆ ԲԱՆԱԶԵԻԸ
ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ

ԱՄՆ-ու Երեւանից հեռացող խումբի յայտնաբերվելու լուրերից հետո, յուրաքանչյուր խումբի համար 30 օրվա ժամկետով սահմանվեց հետապնդման ժամկետը, որով էլ համարվեցին իրականացված հետապնդումները։ 30 օրվա ժամկետը հաշվարկվում էր հետապնդման ժամկետից հանած ժամկետից։ Տեղեկություններ հաշվարկվում էին հետապնդման ժամկետից հանած ժամկետից։ Տեղեկություններ հաշվարկվում էին հետապնդման ժամկետից հանած ժամկետից։ Տեղեկություններ հաշվարկվում էին հետապնդման ժամկետից հանած ժամկետից։

Քուէարկուած բանաձևը յղուած է
Երակոյտին. տակաւին յայտնի է թէ
՛րբ քուէարկութեան կը դրուի հոն:

Թարգիւյ տարաբնի զորքերու նախա-
նւն ևս չիկ զուշ վարչակարգի մո-
րիկ ժամանակներ Յարգիւի մէջ (Մարտի
8) Հայկական ողբերգական զոհաբա-
նակաւորութիւն իրարեւորած յոյսած ու
տարաբաւձ է խաբար այն է թէ Հայ-
կան լայնեղբ Հայաստանի ու ԱՊՆ-ու
անհերք առնեալով իր ճանաչանքն
զգայականացել ու պատմորակի պատ-
մութիւն նկատած էր իրենի Հայկազնի
ընդ մոռաց յանդերձ ու թէ այդ
ժամերու զորքերական զկէպի պայմա-
նականութիւն էր, Բուրգիսի իր անցեա-
լի ձեռ զմարտամարտի որով Հարց յոյ-
ր, իրոր արեւելեան արտադրելի ու
Հայաստանի պատմական իր պատմ-
ութեան ճամբի մը խաբարն իրենի
տարաբնիկ, եւրօ :

Նկարարայն իրենց սահմանում փիլի-
սոփայական դերը թրջական ու թրջանյա
սյուր ըմբարշտութեան մէջ: Նոյն երկդ-
րան պատուիրակութիւնը ընդունում
է Լիւթաւանի կուսակալին կողմէ որ ցա-
նակցութեան յայտանք է վարչապետ Ա.
Դարգարեանի մահուն առթիւ:

[illegible]

Արթուրյանի Ս. Խաչեն նորոգության
համարը առնված մեծ չելուտած թըր-
քակալի տախյունի հետ յաջողությամբ սկզ-
բնականում կար թուրք լրագրող Թ. Ա.
Ղուրի Մարտ 28ի («ՄԱՐԿԷԹ») «Արտա-
դրար» խերով ըլլալը խորացրածու է կին

«Հայկական եկեղեցի» Աստամար
նպատակ մեկ մասնակ է Թուրքերու հա-
յարամայն գաղտնութեան, նույնպէս «մը-
կաշի»-նախնի տառնագութիւնը է՝ ամբողջ
մարդկութեան»...

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

110 8th 300th St 071 8

ԳՈՒՆՏԻՍ ՆԱԽԱԳԱՐԱՆԻ ընտրապա-
րարի նոր շինքը մեր անկեղծ և քնն-
իշխանորեն սուր Մ. Խոսրովյան և Կա-
րոյն խիստ կերպով ևր դատապարտե-
լներէն խնայելու նախարարն ձախող
բարձրագոյն արհեստն է։ Սարգսի,

Մարտ 28ին Կառ տես զայն և Կր-
պոյի ևր մեկեւ չհարկ, ամալ ևր
պարմաներ առթի տուաւ, ինչպէս «Ժա-
ւառ», զգրգիւն, եւր։ Ամալիս Կա-
պոյից, շնչովով քէ կարամաներէ
Հանքախօսութեան Նոյանան ևր պա-
տահին և կարթի չէ բնութիւն, որ նա-
ն զէջից պատահել։ Չէջից որ անպարկե-
մարդաց, զգրգիւններ, յանգարմանե-
լով լոյցն չէ, դատապարտելով ճան-
չելու լիպտանութեան զապարհա-
րարութիւն ևր որ զայն չէ անանկողնու-
թիւ հանդերձեցիւ։ Ընդհանր ձեռով,
Քննիւններ ևր դատապարտեալներ-
կապ կարցիւր, որ դէմ աւ դէմ ճանա-
ն յապտիւնութեան ուղեւ ևր Ժողովուր-
դը։ Մարտ 28ին աւ, ինքնի նոր (ևս առ-
մալու) նախարարը։ Կր. Գարունի
կարս այցելութիւն մը կատարած և Կառ
տես նոր, որ զօրքիցիւններն արտա-
յայտելու ճամալ ապաւովութեան ուղե-
ւով։ Չերգարուած 23 անմարտ մէկ
մարտ (Ա Նոյի) ևր դատարը անմի-
շապա, որոյց կարցիւր զէջիւրեմա-
պատան եղով Գոնդիցիւր, որ ասոց
ևր ճամալ ևր ճամալ Մարտորդի և արցն
22 յանգարմանը Ընկենեւ կատարած և

ՊԱՐՈՒՆԱԿԱՆ, ՀՆՈՒՆՍԵՐԻՆ, Մարտ
28ին, առաջին աղակալ ըլլալով ցոյց տը-
նաւ է մայիս 15 թուականները (մինչեւ ա-
յ) զորոս ձեռք ձաւմ էր, որովհետեւ ա-
նորեկն հրկոյն ձեռք ձաւմ էր Յուդի-
այիւնը։ Կին ինքն ձեռք ձաւմ էր Գրիգոր-
ի Գրիգորիէն, իրաքանաւ Յուդիայէն և
Հատուկեան զոյց տուան։
Գրիգոր Կ. առաջին զոյց եր Բիւրառանցները
եր ձաւեկէ, կինն ալ զոյց տուան իր
կրէր, յարաբարեան է թէ Կ. զոյց տը-
նաւ իրենցին Կ. յարեւել, աւելցնելով իր
Հատուկեան զոյգական ջուրեր մասն
էին։ Կը կարծուր զոյց տուան իրեն
այսոս արժակին աւելցալով, մինչև ին-
տոն Կ. զոյգականը զոյց տուան աւել-
ցալով։ Երկու երեխաներու միեւն
միջոյցուր աւելցալով։

ՌԻԱՏՏԻՆՔ, Մատուռի Արարիչի Քա-
ղաքում Մարտ 28ին բացվում է կատարած
է արարական հիշատակների ազգային
ման եւ հակամարտիկական բուռն իշխյոյթի
ընդ: Դասադարձութեան եւ Իրաքի շտաբա-
սարկինքի արտաւճեւ եւ շրջանի տարւոյ ու-
ժերը, որոնք կ'ազգեն ՄԱԻՔին Արաբիկ
սպաղան ղեկը: ԱՄՆ հակադժոյն են մեր-
ժիլոյ ճարտուրն առարարը գիտելու առ-
կոյ, որ Ամերիկա Իրաք դէպքի դռնուն Ի-
րաքցիներու ղեկավարին ընդառանջելոյ եւ
ՄԱԻՔ-ի հոյակապին ստակ:

ԹԱԼԱՅԱՆԻ մէջ (Իրաք), Մարտ 27ին
աւելանալը 70 սիւննիներ պահանջատ են,
որպէս հակազդեցութիւն չիֆնեբու ղէմ
ոչբարիորժի մը, որ նոյն օր 85 հոգի
մահուան պատճառ եղած էր: Մինչ հոգի-
նալիս թիվներ ուստեստելին կը պարտե-
նաւորվանային ու ռաբի անձեղեղ կարծի-
լով ձգած են որ պայթեցիկով լիցուն
բիւնտարով կարգ մը անցնի որ շէշ ետք
օրը կայած է, քաղովանալի մէջ:

ՄԱՐՍԻՆԻ ԴԱՆՀԱՆՔԻՍԻՆ ԶԱՐԻԼԻ
ԴԱԺՆԻ ԹԵՐՄԻՆԻՆ ԱՆԿԱՄԱՆՈՐԵՐՈՒ
ԿՈՐԺԱՊՈՒԼ ԿԸ ԶԱՐՈՒՆԿՈՒՆԵՐ ՄԱՐՈՒ
29ԻՆ (ԿԵՐՐՈՐԸ ԶԱՐԱԲՆԻ ԷՐ) ՕՐԱԿԱՆ ՄԻՆ
(ՇԱՐ.Ք Դ. ԷՋ)

Գ Ա Ր ՈՒ Ն

ՀԱՄԵՐԱՇԵՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԲԱՆ

ՀԱՅ ԶԱՐԳԱՆՆԵՐ

ՅԱԿՈԲ ԱՐԲ. ԳԼԻՃԵԱՆ

Գարնան երկինքնազ ծածկոյթը՝ հեքաթային իր պերճութեամբ, փուռել է մեր գիւղի արարչակերպին ու դաստիարակին: Գարգռալուծն ու բուրմամուկտ օդի գեղունները դուռն են մեր զգայարանները՝ աշուր մարդկանց մի պահ մոռացել տալով իրենց վաղաջնորդ երկամասերը: Գարնան յուշն ու կարօնը:

Բնութեան կարգն այսպիսին է. ժամանակը գալիս է, եւ աշխան մեռելային դավաճաններից ու ամբար խոր քնից պարթեւուն են ծառ ու ծառիկ, իրենց պատսպարաններից դուռն են գալիս կենդանիների ու ստղանները, վերադառնում են նախնուն թեկնորդ հաւերը եւ թառում ծաղկած ծառերի ոտներից: Կամ ճարտար երկեղի ինչի լայնութեամբ, դալար լայնում են՝ ծաղկալեցնելով սարերից ինչոյ ատուակների կարկաչին: Բնութիւնը վերածնունդ է: Մտաբեր նորափթիթի՜ ծիւրն ու կենդանիների եւ հաւերի նորածն ու ծաղիկը վաղային ինչն են կենդանի շարունակականութեան, յուսատու նոր գարունների բացուցիւն:

Մեր կողմն այսօր, երկար սպասումներից յետոյ, դուրս եկաւ աշտոյից: Ուրախութիւնից ուղեց դուրսն ինչի տալ, շատացուցեց, ծաղկաւոր ու ծաղկաւոր հարունացեց գիւնին, բացուցեց հողը, եւ նա այդ հողից ստատորէ բնորոշներից դարձան թարմաւունքն արուրուրը, ապա երանով կողքից պոկեց նորարար խտրի եւ փունջ, պահեց ատամների պարսկում ու ուրբա ոտատուների սպասեց դէպքի սարը բարձրացող նախընթացը:

Այդպիսի օրերին եւ էլ եւս սիրում բարձրանալ դէպքի մեր բարձր ու զոր սարերը, որտ օդը յաղթած է ծաղկան մեղունների զգոցովը, թրուռներից ծառայողովը, ծառ խտրի եւ ծաղիկների, յատկապէս իմ սիրած ծոթերից զգոցի՜ բարձրութեանը: Աշխարհում բացուում է դրախտային մի տեսարան, մի անասանային գեղեցկութիւն, վաղուց ի մեր անկախորդ զարմանային մի թուղթիւն:

Արդէն կէտք է: Պատահում ճնշում ու թեթեւ զայրելով ինքնու եւ ձեռն հեղեղեց անհետացող շերտերով ծածկաւոր լեռան բարձրութեանը: Մայրա պատում է ինձ ու սեղանին է դնում գարնանային թարմ կախաշղեղներով պատրաստած մի արարած ժամած կերակուր: Նախանձ ճաշեւը՝ նա ինքնանգործութեամբ աղօթեց, եւ թեթեւամիտ, բայց ինքնատալան, եւ գոյում եւ, թէ նա ինչպէս իր խորքին երախտագործութեան է յայտնում բնութեան Արարչին՝ նրա շնորհած բարեբերին համար, որի շնորհի ինքն իր որդու առաջ կարողացել է գնել մայրական սրտի ծածկել լեռնով թեթեւ մատուցուած այդ կերակուրը:

Գնչ յետոյ խառն է կենդեցող կուշաների լեռնապաշտոն ծաղիկ: Առում են Միւսիսի պատում է մասնացել: Կուրս եւ գալիս անկոյն ու տեսնում զարգարաններից փողերի եւ խառն՝ զգայարաններումք տեղ Մուսահե, որն իր տիրացուի հետ չտալով քայլերով դիմում է դէպքի գերեզմանատուն: Պարզ է, որ մեռնողի

հարազատներն աղքատ են, այլապէս այդ քաճառան այդքան չէր չտալի:

Մի աղաղակ է՝ կանչում, ասես ուզում է մրցել տեղ Մահալի խուլ պոռ ծաղիկի հետ: Բայց ո՛չ, այդպէս չէ, այդ աղաղակն աւելն օր այդ ժամին կանչում է իր հնդգ ծաղիկով, հաւանաբար յոգնել է գէտ ու գէղեղ կոցաճարկուց եւ յօրանելու է բարձրաճան՝ ստիպելով մեզ էլ յօրանելու ու օրօրու կարմանային եղանակի միջօրեայ այդ թմբերի մէջ:

Հայրիկ՝ առում եմ, զարնային այսպիսի եղանակին էլ մարդ կը մեռնի՞:

Հայրս սկում է փիլիսոփային:

Մահամանում կարգն այսպէս է՝ եթէ ծնուել եմ՝ ուրեմն մի օր էլ պիտի մեռնեմ: Դա բնական երեւոյթ է: Մահն իր ճամբով, կենդանի իր ճամբով:

Նա իրաւունք ունի: Բայց եւ երկար ժամանակ չէի հաշուում այդ մտքի հետ, մինչեւ որ օրերից էլ օր մտքի խելքն առնէ հօսք կենդան, զայնպիսի նրա հովափու մտքինը: Մի վրայից, թէ այդ մարդը՝ Գէտ, չկենց շաննեղ, որն իր կենցառութեամբ ու գալուցն զով մշտն թիւն էր ներշնչում շուրջը լողող, ոսկերի սակ զղբացնում էր գետից, իր զայնքանչիւն երեքնորդ գեղեցկութեան էլ նոր ժամը էր տալիս պարնաւային բնութեանը՝ պիտի թողնէր աշխարհն ու գնար:

Միանգամ պատահի մահանա թողած աղքեղութիւնը այդ պահին, ինչպա՛հէ, թափի՜ խառնեց գարնանային արեւաշող ու ջրմ եղանակի կի պարզեւն՝ գրաւիչ միջոյնը: Կանգնեց թէ եւ շարունակուում էր, բայց եւ գնալով առաւել էլ զրգում, որ ամէն ինչ չի համապատասխանում իմ մանկական պատկերացումներին ու երազանքներին:

Մի գեղեցիկ օր էլ, երբ նորից ծաղկաւոր էի սարերը քրտնելու եւ իմ սիրած կանկարը հաւաքելու, խաղաղ իւրեղ լսեցի: Ծրլուցի եւ կ'էլ տեսնեմ. մի հակառիւ, կարելի է առել իսկական վիշապ, որ լողալով անտառներ իր չընկալաւ մի անցողիկաբանի գանգող սողալով մտնում էր մացանների մէջ: Այդ մեծութեամբ ու երեքի չէի տեսել եւ հապար անցած երանքի իր տամ, որ մի անգամ էլ նման սարսափազգու ու գողգողի քանի չհասնէր: Եւ սկսեցի վախեցած փախչել այդ վայրից, եւ չէի ինչ վայր ուղարկուում չգտարի՝ ո՛չ դարնախնի գեղեցկութեան եւ ո՛չ էլ բնութեան հաշաղակ պահին:

Երբ մտնեցայ Օսկանինց հողաւ մասին, լսեցի Ոսկանի բամբ ծաղիկ:

Ինչ ո՞ր եւ պատահեց:

Մի պահ կանգ առայ, նայելի յոր կողմն ու նկատեցի նրա՜ն քուսն ուսին դուրս էր գալիս ծառերի մէջին: Եւ դեռ դողում էի վախից: Խոր լուծե՜ զաւցելի ու սկսեցի շտապաշտալ, բաւեղ յաճախ կուտ աղով,

Համապարփակ ահարկի մը նեւեռով սփռեաճայ կենսերն վրայ, ցատով պիտի նկատենք թէ համայնքներու ընկերային կենսերը փոթորկուտ է, եւ տարակարծութեանց ու հակամարտութիւններու հետեւանքով չեն կատարուիլ այն աշխատանքները, կամ չեն ստացուի այն առաւելագոյն արդիւնքները, զոր կարելի պիտի ըլլար ստանալ միասնական աշխատանքով:

Վարուց գիտցուած բան է Հայոց անմիաբանութիւնը, որ մեր պատմութիւնով հաստատուած իրականութիւնն է: Հարցը ծանրակշիւն առիտ էր դարձանելուն մասին չէ, որոշմանս անշուշտ աշխատանքի է առաւել, քանի որ, այդ ախար կը շարունակուի մեր գոյութեան սիրելիքն է վեր: Հիմա էլ որ այդ շնչաշար անմիաբանութիւնը ունենայ, երբ աշխարհային հայ մարդու զգը իր աղաքմ միջավայրին, կիրմաւոր է եւ անտեսանելի, ընկերային ու քաղաքական պայմաններու համաձայն Հայու ուր տեսանելի ծուլում է: Ուրեմն, հարցը կը վերաբերի երկու կայունութեան մէջ՝ կատարուած միասնականութեան հնդին՝ համախառնութեամբ, միութիւններու եւ կուսակցութիւններու: Կարձակաբար: Դա երբեք չէր մեր այս աշխատանքը աւելի հնչու կարեւորը կուտարի՝ մեր անխաղի կեցողութեանը՝ Միւսիսիցի միայն, մէկգի թողուլով Հայաստանը, որ պետութեան մը հոգաւորութեան տակ է:

Հայ Միւսիսիցը դարաւոր պատմութիւն ունի, կազմուած ըլլալով Կիլիկիոյ Ռուբինեան թագաւորութեան վախճանութիւն յետոյ: Բայց այժմու Միւսիսիցը իր բարձրանելու կազմակերպութեամբ վիճակով յառաջ եկաւ արեւմտահայութեան 1915-ի տեղահանութեան ու զեղապանութեան նշն իտոյն, երբ մէկուկէ միկիւն մտնողը պարսկաւորութեան ու հաստատուեցաւ մեր հաց եւ ապահովութեան գաւառ: Եւ հազիւ իրեղիցի վերադառնա՜ կրտսեմ:

պատմել տեսանալ վիշապի մասին:

Քեռի Ոսկանի գէժըր մտայնուց, ընկաւ մտածումունքներ մէջ, ապա դաշաղած շնչով վրայ իրեղից:

Այո, ասածը ճիշդ է: Ես պաղաղեց գիւղիկ, մեր պաղաղելի եմ լսել, որ դիմաճախ սարի ինչ-որ ինչու անկենդան ապրում է մի հրաւրած: Նրան եւ թէ եւ չեմ տեսնու, կայց գիւղեմ, որ տարիներ շարունակ եւ այնքան է ապրում: Միշտ ինչ ոչ որ միշտ էլ շնչոյցի եւ չի էլ կարող ճիւղել, եթէ փորակ առնել զամ ինչու, ու մտնանք մեր բնակավայրերին, եւ կը ըստինքն նրա դուրսը: Օձերը պէտք է մեղադրել հետ. մտան: Օձն իր ճամբով, մարդն իր ճամբով:

Անասունի եւս մի փիլիսոփայ, մասնակց եւ ինչեղ չօրս, որ առնել էր Միւսիսի պատմութեան մասին: ՎՄահն իր ճամբով, կենդանի իր ճամբով:

Երկուսն էլ, թէ՛ Ոսկանի եւ թէ՛ Հայոց ճիշդ է: Քանի դեռ այստեղ ապրում են մեր բաղաւորող գիւղացիները, օձերն ինչ մտնանք մեզ, չեն խառնուի ու չեն թունա-

հայրենիքի կարօնով հիմունքային հայրենասցական եւ ալ միութեան, ներ եւ վերակազմակերպութեան կուսակցութիւնները:

Այսօր ուժեղ ու զործոն Սփիւռք մը ունի՜ր հայրենամեք զաղուղ ներքէ՜ Սփռեալ-Լիբանանէ միկիւն երկրաւորուցին միւս մայրը՝ Ար. ժամին եւ Ուրուկուէ: Գրեթէ համաշխարհային մասնաբաժին հասած Հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման մէջ հիմնական դերը ըլլ. փիւռելի գաղութներն են որ կատարեցին: Եւ ապա, Սփիւռքի կայունակերպութեան զուգահեռ, պատմականին պատճառը ունի, քանի որ, Սփիւռքի վերածնունդ արեւմտահայութեան է որ կրողն էր: Իր զայնապարհան հայրենիքը՝ Եւրոպայիցով համապարհակ կուտ, քանիտեղ, եւ արտքի ու գեւ շարունակուող ցեղասպանութեան: Սակայն այս յաղաղութիւնը չենց կըրնար միայն մեր աշխատանքին լեւզելը: Առօր մէջ՝ որովչել ունենային նաեւ միջադպրային ջաղաքակցութեանը՝ Արեւելք ու Միւսիսիցը յարուածութեան ու թշնամեղ վերադառնալ կամ մեղմացման միջոցառում մէջ թուրքերին կրողնուցած ըլլալով: Իր ողորմաբանական կարեւորութիւնը, եւ ապա, Եւրոպական միութեան մտադրեցնելու անոր յամառ ճիւղերուն դէմ եւրոպայի ընդդիմութիւնը:

Ուրեմն, զեղապանութեան մտքի մէջ միշտ յառաջ յաղաղութեան իր կրտսե ցուցանիշ ծառայելու աղաքին կենսերն ենք զաղաքական միասնականութեան: Սփիւռք, մեր աղաքին գիտակցութիւնը սակայն չէ հաստատեց այնքան որ մեր կըրնանք վեր կենալ անմիաբանութեան ու պատակաւորի արտքին: Սփռեալ, ինչպէս բուռեցաւ, այդ սխառն մարդկները՝ հինգի ի վեր կան մեր արեւան մէջ, եւ դիմադրութիւններու կողմէ՜ զործնող ուրախները չեն օգնել անոր զարմանումին: Գործնում պիտիներ:

Եւս մեր կենսերը: Միւս կողմից էլ՝ քանի դեռ ունենք առաքելագործ մարդեր, որոնք ծնունդ են տալիս մարմնաբար պատանիների՝ մահը չի յաղթի մեզ եւ մենք իրաւունք ունենանք վախելու նորարար ու յուսատու գարունների կենալորդ բարեբերը:

Ես վերադառայ իմ հանգիստը ստանալ այցելու երեք չորթների ու պիտի չհորձանք գնալ մարդ, որ օձեր կան:

Երեկոյան, գարնանային գեղեցկութիւններն ըմբռնում արեւը միտնում: Նրա երկարածիկ մը տակ գոյն ճառագայթները հրաժեշտ տալիս մեր վիճանաւոր սարերի շնչալիկ զգալաբանութեան եւ զայնքան զգալու երեկոյան: Դիմաքի փողոցով զայնքան իր կրտսեմով նմանաւոր, շարունակ ասած իր դեմադրութիւն թուում: Նա շատ իր սիրած այդպէս ման գալի: Մայրաքանիկ այդ գեղեցիկ պահին ինչ խորքից դուրս տեսարան: Ցաւոր խորքից մահանա ճամբան, իսկ թողը՝ նոր էր կենսեւ մտնում: Ցաւորեցի՜ր այն էր, որ հեռուից խառն էր թէ երկուսն էլ միասնականութեան են իրող ինչպէս մահն ու կենսեւ:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ

վառն Հայաստանի Հանրապետության
մարզի համայնքային վարչապետի

ԱՆԻՍՏԱՆԻ ՄԱՐԶԱՐԱՆԻ

Այս օրերին, Ապրիլ 1ին, մարզադար-
դի տունին, Հայաստանյայց բոլոր եկե-
ղեցեցունքին էլ, ի ժամանակ արդյապա-
րապես, հայեանդիտան կը կատարուի
հայկ. հայաստանի Հանրապետության
վաստակաւոր վարչապետին՝

ԱՆԻՍՏԱՆԻ ՄԱՐԶԱՐԱՆԻ-

MARSEILLE

Dans le cadre
de l'Année de l'Arménie en France
première des deux manifestations
culturelles artistiques organisées
par l'Eglise Arménienne Catholique
de Marseille
le Vendredi 30 mars à 20h30
au Sacré-Cœur — Le Prado — Marseille

Une Soirée Poétique

... Mesrob Machdouts —
Movsès Khorénatsi —
Payot Nova ...

Des morceaux de la Poésie Arménienne
seront déclamés et chantés en armé-
nien et en français par des artistes
d'Arménie, de France et de Géorgie.

ՀԱՅ ԳԱՐՈՒԿԷ

Ա. իսկ

ԱՅՈՒՆԱՆԻՍ ԵԿԵՆՑԻ

13 rue du Perche 75003 Paris

ԱՌԱՂ. ՇԱԲԱՐՔ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ, Ապրիլ 5, ժամը 18ին՝
Ուսուցիչի պարգևատրման պայմանա-
վաստագրի նախագահությունում
ԳԻՐԿՈՐ ԵԳՐՈՎ. ԿԱՐՈՑԵԱՆԻ
Ժամը 21ին՝ Սաաթյան գիշեր:

ՈՒՐԱՎՈ, Ապրիլ 6, ժամը 18ին՝ Երե-
կոյան ժամերգություն - Քաղաքի Բը-
րիտանի, նախագահությունում
ԳԻՐԿՈՐ ԵԳՐՈՎ. ԿԱՐՈՑԵԱՆԻ

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 7, ժամը 17ին՝ Մար-
շապետի ընթերցանություն: ժամը 18ին՝
Զարգացող պատարագ:
Կը պատարագէ՝
ՅՈՒՎԻՍ Ե. ՎՐԷ. ԲԵԼԵՆԵՆ

ԶԱՏԻԿ

Տոն Գաղաթեան
ԿՐԻՍԿԻ, Ապրիլ 8, ժամը 11ին՝ Հայ-
րապետական պատարագ:

Կը պատարագէ՝
ԳԻՐԿՈՐ ԵԳՐՈՎ. ԿԱՐՈՑԵԱՆԻ
ԵՐՄԻՆ ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 9 - Մեղեդի:
Ժամը 11ին՝ Ներկեցող պատարագ:

L'ASCENSION A LOURDES

Les paroisses catholiques arméniennes de France organisent
UN PELERINAGE MARIAL A LOURDES
sous la présidence de Mgr Grégoire GHABROYAN
Evêque des Arméniens Catholiques de France

du mercredi 16 au samedi 19 mai

Départs de Paris, Arnouville, Lyon, Valence, St Chamond et Marseille.
Frais de voyage et pension complète dans un hôtel 3 étoiles: 330 Euros
Pour inscription et informations: contacter le P. Curé de la Paroisse,
Paris et Arnouville: 01 44 58 23 50 — Marseille: 04 91 48 19 60
Lyon et St Chamond: 04 77 22 09 86 — Valence: 04 75 43 78 23
ou appeler le secrétariat de l'Eparchie, Tél.: 01 40 51 91 90.

Les inscriptions seront closes le 31 mars.

(Շաբ. Ա. ԵՒՐԱՆ)

Ինչին եւրոյի մաս ընկնող: Կացու-
թիւնը ժամադրէ է նաեւ վառարանի
գնումի վրայ, զանի ֆրանսիայի պաշտոն
վառարանի 40% մարտչէն կ'անց-
նէ:

ՄԱՆՔԱՆԱ — ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Գոյրեր
(Երկու ժողովուրդ) կ'ուզէ որ ամերիկե-
ական զօրք բաւոր իրազէն: Նման պա-
հանք մը դարձ էր Մերսայիտի մարտ 27-
նան (48% դէմ 50 ձայնով), նոյն պահանքը
ներկայացուցան էր ներկայացուցիչնե-
րու ժողովը զանի մը որ առաջ 122 մի-
լիոն տարաւ եւս պիտի է քուէարկել, որ-
պէս իրազի ծախքը ֆինանսաւոր-
ւին: Ի պահանջաւ հարկին, Ապրիլի
Տոնը կը պահանջէ զինքն օգտագործել:

ԵՐԻՐԱՅԱՆ ՅԱՆՔԱՆԱՆՈՒՄԸ րուս-
կան վարչապետին է ֆինանսական գա-
րաւորութեան մը պահանջաւ: Երեւի
տաւաղներ, որոնք մէկ Եւրոպայի
խումբին պաշտոնատար, զիտան կը ծը-
նան Պիւտին: Միասնականութեան մէկ
որ 10 տարեկան երկարութիւն զանի
միջին եւրոյի կաշար տարանք մը,
որու փոխանք հանրային աշխատանքի
Զորահմ մը: Հարցը Եւրան կամ է Դու-
նանակի օգնական վարչապետին, մինչ
Եւրոպայի զործարկը ժամանի քաղաք-
ապառաջի կը մերժէ կատարելութե-
թիւնը:

ՊԻՐԻՆԵՆԻ մէջ, Եւրոպական Միու-
թեան 27 պետութիւններու ներկայե-
ցիչները Մարտ 27ին իրենց հասնու-
թեանը տուան ին Բարբիդոյ իս քաղաք-
ացիքներուն զերեւոյն համար: Այս
տնայն շարքը կը փարսիկի ճարտար-
աւանական քաղաքականութեան եւս
թիւններում Մարտ 29ին Պիւրիսի կը
ժամանէ Ակ Պապիան, փաստաբու-
թեան տարաբարութեան համար: Եւրո-
պայի համար, կարեւոր քայլաքայլ մը կը
նկատուի ընտրական այս շրջանին մէջ,
մասնաւոր զերեւոյնական շերտական նա-
խագահութեան շրջանին: Անպարտ
իստայ որ այս նոյն շրջանին երեւոյն:

Հարցի ալ կը ձեռնուին (տնտեսական,
դրամական, վիճակաբանական):

ՖԻՐԱՆՍԱՆ ընտրողներու ամէնէն մեծ
թիւնը հասան է այս տարին: Ապրիլին,
անոնք թիւը ներկային 44-508-024 է, ինչ
որ 42% յաւելում մը կը նշանակէ, այլ
խառնով մէկ տարեան մէջ 1,8 միլիոն
նոր ընտրողներու աւելցանք:

ՖԻՐԱՆՍԱՆ, ՀԵՌԱՆՔԵՆԻՄԻ Ժանիթ
զինքներէ ժամ-ժամը ճշարտի, որ վեր-
ջեր ալ անէին ժանիթ դարձու Բարիդ -
Եւրանիւնիւնի օգնականի մէջ իր աշ-
պանիկն էր զաւտագործողին ընթացող
(զինով վիճակի մէջ, Բարիդ - 33ին գոն-
էրին յարմարանք էր օգնականին անմա-
կապին վրայ, նաեւ կ'ուզէ մը, պաշտո-
նայն մը ալ խառն) որեւէ զաւտագոր-
տունէ զինք մնայ, որոշ հասնուցում մը
ալ չ'ընթերցող եւ-Ֆրանսին: Դաւապար-
տուցու միջին երեք օրուան ճարտար-
ացիութեան պատրիշ մը, որ կը կայանայ
տեսակ մը զարթոնքից հետեւին մէջ,
որ կը յետին հանդիսութեան եւս
յարգանքի արժեքներու փոխանքի-
նը: Ժ-Մ. ճշարտի այս ճարտարական
Զարթոնքներին արժանացաւ, զանի հա-
սարակ մաշկանացու մը չէր... Եւ -
Ֆրանսի վարչապետութեան պիտի չլիւնէ:

ՖՈՒՐԳՈՂ

ԵՐԻՐԱՅԱՆ ԵՒ ՏՈՅ

ՏՈՒՐԻՄ ՄԻՐՈՒՄԵՆԻ

ԻՆՆԱՍԱՆ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

1 - 0

Զորեւարկի, Մարտ 28ին Լեհաստանի
ըրաւորի վրայ 1-0 յաղթելով Հայաստա-
նին: Նոյն խումբին (Ա.) մէջ, Ապրիլին
1-0 յաղթելով Ֆինլանդիային, իսկ Սեր-
պիան Բուլղարիայի 1-1 ճաւաքար ար-
գիւնքի հասան: Դաւապարտը հետեւեալ

ՇԱԲԱՐՔ

Ա. ՅՈՒՆԱՆԻՍ-ՄԱՐԶԱՆԻ
ՓԱՐԻՔ

ԿՐԻՍԿԻ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

Տոն Գաղաթեան Բրիտանի Սաաթյան
մերայ լաւանակաւ յիշատակել
Կիւրքայի եւ Աւստրոնալի
ժամերգությունում
Յաւաթիթ Սարքի եւ Անանի Պապարագ
Սկիւր ժամերգութեան՝ ժամը 8-30ին:
Դանքացէ՛

Ժամը 16ին:

ԿԱՐԱՎԱՆ Ա. իսկ

ԱՅՈՒՆԱՆԻՍ

ԿՐԻՍԿԻ, Ապրիլ 1

Ժամերգութեան՝

Պապարագ՝

Դանքացէ՛

Ա. ՊՈՐԵՆԱՆՍԱՆ

ԱՅՈՒՆԱՆԻՍ

ԿՐԻՍԿԻ, Ապրիլ 1

Ժամերգութեան՝

Պապարագ՝

Դանքացէ՛

Ա. ՄԱՐԿԱՆ ԱՅՈՒՆԱՆԻՍ

ԿՐԻՍԿԻ, Ապրիլ 1

Տոն Գաղաթեան Բրիտանի Սաաթյան
մերայ լաւանակաւ յիշատակել
Սկիւր ժամերգութեան՝ ժամը 9-30-
ին:

Պապարագ՝ ժամը 10-15ին:
Դանքացէ՛ ժամը 16-30ին:

Ա. ԳԻՐԿՈՐ ԼՈՒԿԱՆՈՐԻՔ

ԿՐԻՍԿԻ, Ապրիլ 1

Պապարագ՝ ժամը 10ին:
Դանքացէ՛ ժամը 12ին:

Ա. ՅԱՎԱՐ - ԼԵՆՆ

ԿՐԻՍԿԻ, Ապրիլ 1

Ժամերգութեան՝ ժամը 8-45ին:
Պապարագ՝ ժամը 10ին:

Կը պատարագէ՝

ԻՍԼԱՄ Ա. ԲՆԵՐ. ՀԵՐՈՒՆԵՆ

Կը քարոզէ՝

ԵՐԻՐԱՅԱՆ ԵԳՐՈՎ. ՉԱԲԱՐՔ

Երեւոյնան Դանքացէ՛ ժամը 16ին:

Ա. ՅՈՒՆԱՆԻՍ-ՄԱՐԶԱՆԻ

ՓԱՐԻՔ

Ապր ԵՐԻՐԱՅԱՆԻՍ, Ապրիլ 3

Յիշատակ տաան Խառնաց

Սկիւր երեկոյնական ժամերգութեան՝

ժամը 16-30ին:

ՇԱԲԱՐՔ

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

ՇԱԲԱՐՔ, Ապրիլ 1

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

ՀՈՅԿԱՍՏԱՆԻՍ

Կապույտ Խաչէ Լեւոն - Վերջապահ
ժամանակը Կիւրքայի, Ապրիլ 1ին, Լե-
ոն Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ հայեան.
զրաւան պաշտոն կատարել կու տայ
մասնախօսի տեղադր. մեկնանք բոլոր
հանդուցեալ ընկերութիւններուն հայեան:
Կատարել տարաբն, եկեղեցւոյ յա-
րակից արահին մէջ կը տրուի հայեան,
բոլոր հանդուցեալ խաչուհիներուն յա-
տակին:
Սեպտեմբերին համար կը խնդրէ
հետաքննել հետեւեալ թիւերուն -
04. 78. 45. 17. 55
- 04. 72. 37. 61. 57

Voyage en Arménie

Profitez des dernières places pour un
voyage à Erevan, séjour libre de 4 jours,
avec la commémoration du 28 mai et
une visite de 5 jours du Karabagh, en
pension complète.
du samedi 19 au mardi 29 mai.
Renseignements et inscriptions: **Croix Bleue des Arméniens de France**
— 01. 53. 34. 18. 18
— 01. 39. 83. 71. 19 (après 19h)
Attention: le nombre de places est
limité.
Fin des inscriptions: 5 avril.

BAGNEUX

CONCERT

La Section de Bagneux-Cachan de la
Croix Bleue des Arméniens de France
présente
**MUSIQUES
ARMÉNIENNES
ET FRANÇAISES**
le Dimanche 1er avril à 15h45 précises
à l'Eglise Saint-Hermeland
8 place de la République — Bagneux
Oeuvres de: Komitas — Yekmanian
— Ganatchian — Bizet — Ravel — Gounod
Orchestre de Musique de Chamber
Eurydis
Chants chorals arméniens interprétés
par l'ensemble musical français sous la
direction de **Hermine Yérisian**.
Solistes: A. Yérisian — H. Cospen —
Y. Samantar — A. Clouqueur —
S. Guérighian. Flûte: D. Hollebeke
Participation: 10 Euros
Réservations: — Mme Moussaian: 06. 12. 59. 08. 02
— Mme Karoglian: 06. 03. 17. 04. 87

ARNOUVILLE

GASTRONOMIE

MUSIQUE

La Croix Bleue, Section "Astrig"
organise, en partenariat avec la FFA
Dashnaktsoutioun, Groupe "Vartan"
d'Arnouville et la Municipalité de Vil-
liers-le-Bel, une soirée **"GASTRONOMIE
ET MUSIQUE"**, le samedi 31 mars à
19 heures.
Cette soirée sera animée par Yeram
et Bratsch et aura lieu à l'Espace Mar-
cel Pagnol - 2 rue Gounod à Villiers-
le-Bel (95400).
Pour renseignements ou réservation,
merci de vous adresser à:
• Carment: 06.14.65.65.61 pour le repas
• Service culturel: 01.34.04.13.20 pour le
concert.
Imprimé sur les Presses
du Journal "HARATCH"
83 rue d'Hautefeuille 75010 Paris
Siret: 571 027 317 000 15
Commission Paritaire: N° 0609 K 84870

**ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆ
ՊԱՐԱՃԱՆՈՎԻ
ԼԿՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ**

Ճանովի թանգարանը բացուեց Երեւանում եւ ոչ թէ թրբիխիում: Եւ վերջացնում է. «Մենեւելուց առաջ թի երգայանք ունեմ. Պարաճանովի թանգարանը ստեղծեւ թրբիխիում: Այն ինչ-որ գնաց Երեւան վրացական է... (!)»:

ից քաղցր էր քան թէր ճամարը։
Ճամբըն էր ուժ և նաեւ, որ ճա-
րանքը է ստեղծել ոչ այնքան դուրա-
նակէր, որքան դրամովնքն սեղծել
Հիննէ կիկո, յաւ ասորն է սոճա-
րաննը, երեսնայից ճամար էլ
խաղատեղէր։ Ճամբըն դրամակնը
կորած լիճապատ էն, աւելն քան
կիկոնարանքն է երեսնայո՛ւ, ներք-
նայոննէն ձգտում էն գէպի մայրա-
քաղաք։ Երանք խաղատանն էն Նե-
ստուրդովնիկնէն, միջոյնն պէտք է
այն աստեղ, քանի որ այստեղ հը-
նարանքովն խիկնընքն չառն էն։ Կա-
նաւորն քան էն իճն ճամբն, եւ
դարձացած էմ, որ երկու ձորն մի-
շուէ կոած Մարդկանքը յայտարա-
րում է զքաղաքովնքն զօրն ու
ոչ, սակեւ, Աշտարակ կամ Իրի-
նանք։ Եւնի այդ դա՛նովն սեղեղը
Իրոքովն էլ կանք, փաստում է
Միջնաճիւղն ասորն։

Իսկ ընդհանուրապես Չորիսի և չորսերի համայնքները զարգացել են համար, Ծափեն Զէյթունցեանի խորհի համոզմամբ, կարելու հանձնարար կարող է լինել գիտաշուկառուութեան յաղագայէս անստանալու ինքան և քան զարգայի արեւմտութեան զարգացումը: Այստեղ զորքն զանիկ անիմաստ է, արդարաբար ինքները էլ արդէպ չկան: Կարելու կարելի է քննադատել հիմաւոր իր կամքամիջոց և բանջարեղի տեսակը: Դա չառ մեծ զարմանքի կ'ուշեղար հասն գրաստ, որով կը բարեկարգը հասն համայնքների իրականը, ասով է տօրելով գործընկով, որ կոնկրետ Քիմանցեան Կործանող դիւզակառնութեան բնազատաւոր շատ վարկայիկ ծնրազորք է Քիմանցաւորում, բայց, իր խնայողով, գիշաքիները չէ վարկի չէ ստացել: Տէ՛ր ի՞նչ ոգորում այլ վարկերը, եւ ուրիշի՞նք կ'արտօք անով, ընդուն այստեղ գործի մէջ ընուն՝ միջոցով այս պիտուութեան գործը չէ, ասով է անուշեղ՝ այլում անուշիկ վատահալիկ յայտնողով, որ անկախ իշխաւեւ, ինքները գործունէ ինքնից անտեսութեան կայ եւ պէտք է զարգացնել:

Նա ուսարիութեամբ նշում է, որ բաղադրում չափ կայ շինարարութեան մէջ, եւ դա նշանակու է օգտագործելի տեղում որչա՛ն ներկերի՝ թէկուզ փոքրիկ արտադրութիւն չիմենելու համար: Թէեւ մտնում է համոզմունքին, որ ճանաչում աշխատանքների բացման հիմնական հնարարութիւնը գիւլադետեսական նոր ձեւէ միաւորների ստեղծելու մէջ է:

[illegible]

Կիր սեղանը սկսեց Գարեգին Ջա-
գոյանը։ Առանց բառերի ծածու-
ժելու, յամսուրին եւ չամարա-
կորին մերկացրեց թողը այն կար-
ժիներին անակոթիւրէն, որոնք
Պարսնանով ստեղծագործող աչ-
գային դասանելու թիւր եւ փառու
էին։ Երան ներկայացան ինչ որդէ
Կովկասի չարժանաբարէ։ Գարեգին
Ջազոյանը չամո ինկ նպարտանի
եւ Սալափ Կովկասի դպրով օրինա-
կերով փաստեց թր ստամոք։ Չամո
Ինկ վարտանքը եղէ եւ վրայ շար-
ժանկէն չիմացալիր ու առաջին
տուրքին «Լըպաֆիւն» արտեսա-
նողէ։ Կա մապալեններ եւ նկարա-
շահել վրայաների, ջութերի, երի-
ւանիների, չէճենների, պարսիկների
եւ ուղեղների մասին, բայց մը-
նում է չայ չարժանաբար դասակա-
րը, ուսուցիչը թողը ժամանակին
չայ չարժանաբարներէ։ Իսկ Սա-
լափ Կովկաս ստեղծագործել եւ
չալելը, վրայաներ եւ ուղեղներն-
քին։ Իսկ միջին եւ այսօր չէայ մի
վրայեղ եւս աղբընդինը բանաս-
տեղծ, որ ստեղծագործած լինէ չա-
լելքէ։ Գարեգին Ջազոյանը յար-
գանքի տուրք մատուցեց Աբրի Յով-
հաննիսեանին։ Աբրի Յովհաննի-
սեանն է, որ ստալինի ծանօթացրեց
Պարսնանով ստեղծագործողի աչ-
գայանքին դպրին չանդիստան-
սին։ Եւրոբի նրա էր, որ Պարս-
նանովի ստեղծագործութիւնը ա-
ռաջին աղծած արտասանանում,
Թեհրանի չարժանաբար փառասո-
նում ներկայացրեց միջազգային
չանդիստանին։

Պարսնանովի մասին կրթ սեզա-
նի մասնակցները Հնաաբբերը ե-
լոյթէ չէ շարժանկարէի գաղտնի-
նոյնը չէ յաթմանի տէր Գէորգի Պա-
րսնանովի ելոյթը: Երա ելոյթը
գոյաղաչանքի բնոյթ չէր կրած հե-
մանահալարելորդ Պարսնանովի մար-
նոյ մասին էր: Պարսնանովի աբ-
ւետադէպի տաճականութեւնը ստեղ-
ծադրոճական տրամախի մասին էր,
նրա Տակաւտաւտիքի անտոյրորութեան
ն ողորդութեան մասին:

ԵՐԿՐՊԱԳՈՒ

Իր խօսքի վերջում Շվարնաձէն
ասիսոսանք է լալտնում, որ Պարա-

LES YEUX OUVERTS

Didier TOROSSIAN

Connexion - Les 400 coups, Paris 2007

Մ Ս Ս Յ Ա Ն Ք

Ի Դ Է Պ

ԹԻՒ 4

Խորհրդար. ԷԼԻԶԱՊԵԹ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
2354 Pennerton Dr., Glendale,
CA 91206 (USA)

ՀՊԵՆԱՆԳԻՏ

վառ Հայաստանի Հանրապետության
նորագույն հանրակրթական
կարգավորումներ

Այս գիտելիք, Ապրիլ 1ին, Մազապետ-
դի տանը, Հայաստանյայց բոլոր եկե-
ղեցիներուն մէջ, ի ժամուս արդոյ պատա-
րազին, հոգեհանգիստ կը կատարուի
վառ Հայաստանի Հանրապետութեան
կատարածութիւն վարչապետին
ԱՆԻԿՈՒՄԻ ՄԱԿԳՈՐԵԱՆ-ի:

OFFRE D'EMPLOI

L'association culturelle de l'Ecole
Bilingue SAINTE CROIX DE VARAK
recrute des enseignants pour son école
maternelle — dans un premier temps —
qui ouvrira ses portes en septembre
2007.

Les inscriptions des élèves auront
lieu à compter du 2 avril 2007.

Envoyez vos candidatures au Comité
Pédagogique de l'Ecole :

31-33 rue Saint-Just —
95400 Arnouville-lès-Gonesse.
Renseignements au : 06. 22. 07. 01. 92

« ՇԱՆՈՒՆ » ի
ընթացիկ ազդեռու
սակագիր

Table with 2 columns: Item (e.g., Բառագր, Հոգեհանգիստ), Price (e.g., 150, 135). Items include Բառագր, Հոգեհանգիստ, Շնորհակալիւիք, Հարգելի-հաճախութիւն, Կրթական.

Բոլոր ազդեռու սակերուն վրայ,
հարկ է աւելցնել 19,60% ԹԻՎԷԱ-
(տե՛ս փակագրի մէջ ընդհանուր
ընթացը):

Այս գինը կը վերաբերի մէկ
անգամ հրատարակելի ազդեռու,
ՄԻՆՁԵՆ ՄԵԿ ԲԱՌՈՒՐ ՍՈՒՆԱԿ
(25 տող) մահադէմերու պարապ-
ային եւ 1/8թ. (12-18 տող) մաք-
րակէլի:

Անհատական եւ այլ ծանուցումնե-
րու համար, գինը թերթին վար-
չութեան:

(Շաբ. Ա. ԹԵՃԻ)

այն ծանուցումնե-
րու համար, գինը
թերթին վարչու-
թեան:

ԱՆԳՆՈՅ ԵՒ ՊԱՐԿՈՍԱՍԱՆԻ միջե-
ն միջոցառում այս աւելի յարուստ է, բանի
իրան վնասու է ընթացք այ չափ Ա-
պահովութեան Խորհուրդի հրահանգնե-
րուն: Հակառակ առաջին տարւորու-
թիւններուն, ԹԻՎԷԱ ըրտառուելի կին այ
պատա պիտի չարձակէ: Թ. Պէր արեւ
մեւոյ չուրք բանակցել:

ՊԱՆԿԱՍՏԻ հիւսիս — արեւելք, Մարտ
29ին 60 հոգի եւս մեծած է անձամար-
տական կրթական ոճգափորձի մը հետե-
ւանքով:

ՈՒՍՏԻ արարական վնասագործին ա-
ւարտին (Մարտ 29), Արարական Լիկայի
գեղակամները հրապարակ են անկ պատու-
թիւններ, որ ցորմով ըլլան խորացու-
թեան իրենց նախաձեռնութեան վերջա-
կան ծնունդը ց դանդաղ համար Մերձա-
րու Արեւելքի համալսարանութեան, իւրա-
քանով՝ հեղափոխ ընդգծել խորացու-
թեան տարաբար, որ մշտնջ հանուն էր
հինգ տարի առաջ: Մնաց որ Երաւել
հիմնովին մեծած է որեւէ տեղեւար,
կրնայով թէ որեւէ մեծով չընդգրկուի եւ-
սան նախաձեռնութեան մը: Հրապարակ
հանգիսէ արար գեղակամները հուղակի
բանակցութիւններուն:

ՀԱՅ ԿԱՌՈՒՄԷ

Ս. իւն

ԱՅՈՐԻԱՆՈՍ ԵԿԵՆԵՑԻ
13 rue du Perche 75003 Paris

ԱՒԱԳ ԵԱԲԱԹ

ՀԻՆԵՆԱԲԻ, Ապրիլ 5, ժամը 18ին՝
Ուղեկայի արտադրութիւն, ապա Համա-
պատարաւ, նախադասութեան
ԳԻՐԳՈՐ ԵԳԻՍԿ. ԿԱՐՈՐՈՅԵԱՆ-ի
ժամը 21ին՝ Խաւարման գինը:

ՈՒՐԱԹ, Ապրիլ 6, ժամը 18ին՝ Երե-
կոյան ժամերգութիւն — Թաղումի Գը-
րեհատին, նախադասութեան:

ԳԻՐԳՈՐ ԵԳԻՍԿ. ԿԱՐՈՐՈՅԵԱՆ-ի
ԵԱԲԱԹ, Ապրիլ 7, ժամը 17ին՝ Մար-
գարեկան ընթերցումներ: ժամը 18ին՝
ձորագոյնց պատարաւ:

Կը պատարաւ՝
ՅՈՒՍԷՓ Ե. ՎՐԻ. ԲԻԼԿԵԱՆ

ՀԱՏԻԿ

Տօն Երարեան
ԿԻՐԱԿ, Ապրիլ 8, ժամը 11ին՝ Հայ-
րապետութեան պատարաւ:

Կը պատարաւ՝
ԳԻՐԳՈՐ ԵԳԻՍԿ. ԿԱՐՈՐՈՅԵԱՆ
ԵԿԻՈՒՆԵԱԲԻ, Ապրիլ 9 — Մեռելի:
ժամը 11ին՝ Ննջեցեց պատարաւ:

aménie
mon amie

AGENDA

CACHAN

Exposition
JIRKA & ZAREH MUTAFIAN
jusqu'au 14 avril
Hôtel de Ville, Square de la Libération
Cachan
Renseignements : 01. 49. 69. 17. 90

LYON

ARMENIE
CONTEMPORAINE
exposition

Au musée d'art contemporain de Lyon
81 quai Charles de Gaulle, 69006, Jus-
qu'au 29 avril (du mercredi au dimanche
de 12h à 19h).

PARIS

MAIRIE DU 10^e
72, rue du Fbg Saint-Martin

ARMENIE, VISIONS, EMOTIONS
Exposition de peintures et sculptures
Du 26 mars au 18 avril
(Hall) 4ème étage
et diverses autres manifestations,
de mars en juin.
Renseignements : 01. 42. 03. 47. 63

MARSEILLE

Dib ou Dar

L'imprimerie et l'écriture
arméniennes en France :
vecteurs d'une identité

Exposition du 15 mars au 16 mai
organisée en collaboration avec l'ARAM

A l'cazar
Bibliothèque de Marseille
à Vocation Régionale
58 cours Belsunce - Tél. : 04 91 55 90 00
Bibliothèque ouverte
du mardi au samedi de 11h à 19h.
fermée le lundi, le dimanche
et les jours fériés.

Armenia Sacra, du 21 février
au 21 mai, Musée du Louvre, retrospec-
tive de l'art chrétien arménien.

ԱՒԱԳ ԵԱԲԱԹ

Ս. ԳՈՒՀԱՆԱՆՍՍԻ-ՄԱԿՐՏԻՑ

ԵԱԲԱԹ, Ապրիլ 3

Յիշատակ տաան կուսանաց
Սկիւր Երեկոյան ժամերգութեան՝
ժամը 16-30ին:

ՀԻՆԵՆԱԲԻ, Ապրիլ 5

Յիշատակ
Ընթերցաւ Տեառն Մերոյ
Յիշուի Բիւստոսի
Ժամերգութիւն, կարգ Ապաշխարաւոյ
եւ պատարաւ:

Սկիւր Ժամերգութեանց՝ ժամը 8ին,
Կարգ Ուղեկայ՝ ժամը 17ին:

Հսկում՝ Յիշատակ Մատուցման
և Զարդարման
Տեառն Մերոյ
Յիշուի Բիւստոսի

Սկիւր Ժամերգութեանց՝ ժամը 19ին:

ՈՒՐԱԹ, Ապրիլ 6

Յիշատակ կարգիւններու եւ Թաղում
Տեառն Մերոյ
Յիշուի Բիւստոսի
Սկիւր Ժամերգութեանց՝ ժամը 17ին:

ԵԱԲԱԹ, Ապրիլ 7

Անտուսի Ս. Աստուածամորի
Սկիւր ժամերգութեանց՝ ժամը 8-30ին.
Զորագոյնց Զատիկի
Ժամերգութիւն, պատարաւ:

Սկիւր ժամերգութեանց՝ ժամը 16ին:

Ս. ԳՈՒՆԱՆՍՍԻ-ՄԱԿՐՏԻՑ

ԵԱԲԱԹ, Ապրիլ 9-30ին, պատարաւ ժամը 10ին, Ուղեկայ
ժամը 16-30ին, Խաւարում ժամը 20ին:

ՈՒՐԱԹ, Ապրիլ 9-30ին, Զորագոյնց
պատարաւ ժամը 17-30ին, Զորագոյնց
պատարաւ ժամը 18-30ին:

Սկիւր Զատիկի
Ժամերգութիւն, պատարաւ:

Սկիւր ժամերգութեանց՝ ժամը 16ին:

Ս. ԳՈՒՆԱՆՍՍԻ-ՄԱԿՐՏԻՑ

ԵԱԲԱԹ, Ապրիլ 9-30ին, պատարաւ ժամը 10ին, Ուղեկայ
ժամը 16-30ին, Խաւարում ժամը 20ին:

ՈՒՐԱԹ, Ապրիլ 9-30ին, Զորագոյնց
պատարաւ ժամը 17-30ին, Զորագոյնց
պատարաւ ժամը 18-30ին:

Սկիւր Զատիկի
Ժամերգութիւն, պատարաւ:

Սկիւր ժամերգութեանց՝ ժամը 16ին:

Y voyage en Arménie

Profitez des dernières places pour un
voyage à Erevan, séjour libre de 4 jours,
avec la commémoration du 28 mai et
une visite de 5 jours du Karabagh, en
pension complète,

du samedi 19 au mardi 29 mai.

Renseignements et inscriptions :
Croix Bleue des Arméniens de France
— 01. 53. 34. 18. 18
— 01. 39. 83. 71. 19 (après 19h)
Attention: le nombre de places est
limité.

Fin des inscriptions : 5 avril.

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hautville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

Ս. ՄԱՐԿԱՆԱՍՏԱՆՈՍԻ

ԵԱԲԱԹ, Ապրիլ 3

Յիշատակ տաան կուսանաց
Սկիւր Երեկոյան ժամերգութեան՝
ժամը 16-30ին:

ՀԻՆԵՆԱԲԻ, Ապրիլ 5

Յիշատակ
Ընթերցաւ Տեառն Մերոյ
Յիշուի Բիւստոսի
Ժամերգութիւն, կարգ Ապաշխարաւոյ
եւ պատարաւ:

Սկիւր Ժամերգութեանց՝ ժամը 8ին,
Կարգ Ուղեկայ՝ ժամը 17ին:

Հսկում՝ Յիշատակ Մատուցման
և Զարդարման
Տեառն Մերոյ
Յիշուի Բիւստոսի

Սկիւր Ժամերգութեանց՝ ժամը 19ին:

ՈՒՐԱԹ, Ապրիլ 6

Յիշատակ կարգիւններու եւ Թաղում
Տեառն Մերոյ
Յիշուի Բիւստոսի
Սկիւր Ժամերգութեանց՝ ժամը 17ին:

ԵԱԲԱԹ, Ապրիլ 7

Անտուսի Ս. Աստուածամորի
Սկիւր ժամերգութեանց՝ ժամը 8-30ին.
Զորագոյնց Զատիկի
Ժամերգութիւն, պատարաւ:

Սկիւր ժամերգութեանց՝ ժամը 16ին:

Ս. ԳՈՒՆԱՆՍՍԻ-ՄԱԿՐՏԻՑ

ԵԱԲԱԹ, Ապրիլ 9-30ին, պատարաւ ժամը 10ին, Ուղեկայ
ժամը 16-30ին, Խաւարում ժամը 20ին:

ՈՒՐԱԹ, Ապրիլ 9-30ին, Զորագոյնց
պատարաւ ժամը 17-30ին, Զորագոյնց
պատարաւ ժամը 18-30ին:

Սկիւր Զատիկի
Ժամերգութիւն, պատարաւ:

Սկիւր ժամերգութեանց՝ ժամը 16ին:

Ս. ԳՈՒՆԱՆՍՍԻ-ՄԱԿՐՏԻՑ

ԵԱԲԱԹ, Ապրիլ 9-30ին, պատարաւ ժամը 10ին, Ուղեկայ
ժամը 16-30ին, Խաւարում ժամը 20ին:

ՈՒՐԱԹ, Ապրիլ 9-30ին, Զորագոյնց
պատարաւ ժամը 17-30ին, Զորագոյնց
պատարաւ ժամը 18-30ին:

Սկիւր Զատիկի
Ժամերգութիւն, պատարաւ:

Սկիւր ժամերգութեանց՝ ժամը 16ին:

DEVENEZ ANIMATEUR

A LA COLONIE DE LA CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS DE FRANCE

La Croix Bleue des Arméniens de France poursuit son recrutement
d'animateurs pour sa Colonie de vacances.

Pour le mois de juillet : du 8 au 29 juillet 2007
Pour le mois d'août : du 30 juillet au 13 août 2007

Envoyez rapidement votre candidature à l'adresse suivante :

Conseil d'Administration de la Croix Bleue des Arméniens de France

CBAF — 17 rue Bleue - 75009 PARIS,
par e-mail: cbaf@wanadoo.fr ou par fax : 01. 53. 34. 12. 13